

การปฏิบัติคุณตามหลักสี่ภาค ๔ ของผู้ประกอบอาชีพค้าขาย
ตลาดน้ำคลองแห อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา

พระชนศักดิ์ ฐิติคุณ

29A5739206

๑
294.3013
ต282ก
2556

Title: การปฏิบัติคุณตามหลักสี่ภาค ๔ ของผู้ประกอบอาชีพ
ค้าขาย ตลาดน้ำคลองแห อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา

ห้องสมุด มหาวิทยาลัยมหาสารคาม วิทยาเขต

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาค้นคว้าระดับคุณวุฒิตรainedศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาสังคมวิทยา

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม วิทยาเขต

พุทธศักราช ๒๕๕๖

การปฏิบัติตนตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ของผู้ประกอบการอาชีพค้าขาย
ตลาดน้ำคลองแห อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา

พระสมศักดิ์ จิตคุโณ

		Q 294.3013 ส282ก / 2556
Title: การปฏิบัติตนตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ของผู้ประกอบการอาชีพค้าขาย ตลาดน้ำคลองแห อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา		
ห้องสมุด มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย		

294.3013

ส282ก

24 เม.ย. 57

เลขทะเบียน	5739206
เลขเรียกหนังสือ	๒ 294.3013 ส282ก
วันที่	24 เม.ย. 57

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศาสตราจารย์บัณฑิต

สาขาวิชาสังคมวิทยา

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

พุทธศักราช ๒๕๕๖

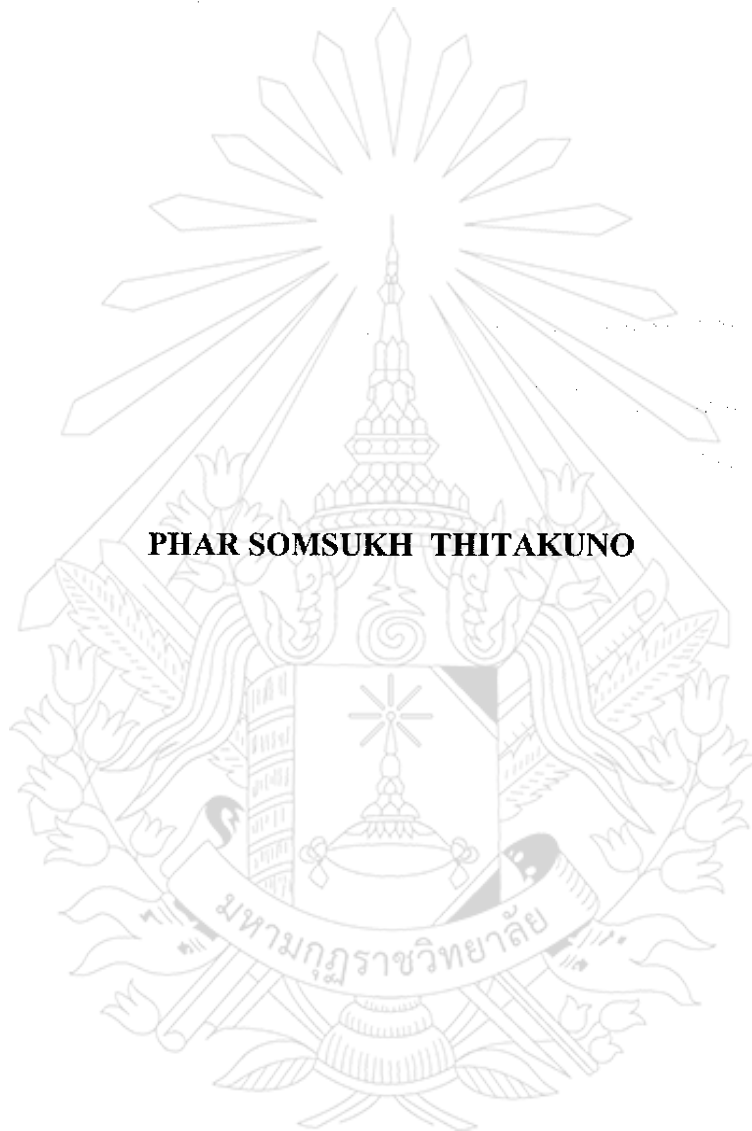
สิ่งพิมพ์นี้เป็นสมบัติของห้องสมุด บรร.

ผู้ใดพบอยู่ในที่อื่นไม่สมควร

โปรดนำมาส่งที่แผนกห้องสมุดด้วย ขอบกวน

๖. 16309

**THE PRACTICE OF SANGGAHAVATTU PRINCIPLE OF MERCHANTS
IN KLONG HAE FLOATING MAKET, HAI YAI DISTRICT,
SONGHLA PROVINCE**

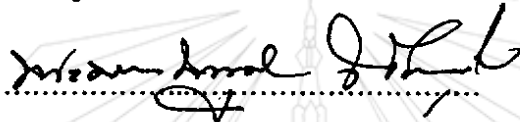

PHAR SOMSUKH THITAKUNO

**A THEMATIC PAPER SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT OF THE REQUIREMENTS
FOR THE DEGREE OF MASTER OF ARTS
DEPARTMENT OF SOCIOLOGY
GRADUATE SCHOOL
MAHAMAKUT BUDDHIST UNIVERSITY
B.E. 2556 [2013]**

หัวข้อวิทยานิพนธ์ : การปฏิบัติตนตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ของผู้ประกอบอาชีพค้าขาย
ตลาดน้ำคลองแห อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา
ชื่อนักศึกษา : พระสมศักดิ์ ฐิตคุโณ
สาขาวิชา : สังคมวิทยา
อาจารย์ที่ปรึกษา : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เฉลชาติ ตรีทรัพย์
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม : ผู้ช่วยศาสตราจารย์(พิเศษ) ธงศรี ชมพวงศ์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยนี้เป็นส่วน
หนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศาสนศาสตรมหาบัณฑิต

รักษาราชการคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(พระมหากษัตริย์ ญาณวฑฺฒโน (มห.ค.ร.))

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

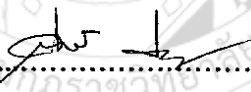
ประธานกรรมการ

(พระมหาปริคา ขนติโสภโณ, (ดร.))

อาจารย์ที่ปรึกษา

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เฉลชาติ ตรีทรัพย์)

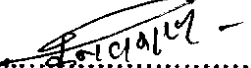
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์(พิเศษ) ธงศรี ชมพวงศ์)

กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ (พิเศษ) ดร. สุกิจ ชัยมุสิก)

กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. กันตภณ หนูทองแก้ว)

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

Thesis Title : The practice Sanggahavatthu principles of merchants in Klong Hae floating market, Hat Yai district, Shongkhla province

Student's Name : Phra Somsuk Thitakuno

Department : Sociology

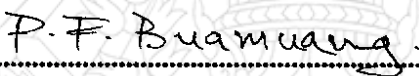
Advisor : Asst. Prof. Dr. Detchat Treesap

Co-Advisor : Asst. Prof. (Emeritus). Songsri Chomphuwong

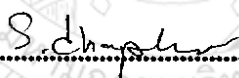
Accepted by the Graduate School, Mahamakut Buddhist University in Partial Fulfillment of the Requirements for the Master's Degree.

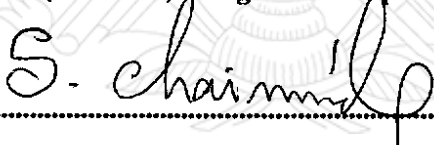

..... Acting Dean of Graduate School
(Phramaha Boonsri Nanavuddho (Asst.Prof.Dr.))

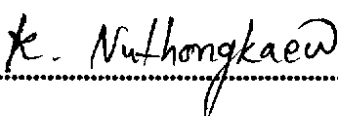
Thesis Committee

..... Chairman
(Phramaha Preeda khantisopano,(Dr.))

..... Advisor
(Asst. Prof. Dr. Detchat Treesap)

..... Co-Advisor
(Asst. Prof. (Emeritus). Songsri Chomphuwong)

..... Member
(Asst. Prof. (Emeritus). Dr.Sukit Chaimusik)

..... Member
(Asst.Prof.Dr. Kantaphon Nuthongkaew)

หัวข้อวิทยานิพนธ์	: การปฏิบัติตนตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ของผู้ประกอบการอาชีพค้าขาย ตลาดน้ำคลองแห อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา
ชื่อนักศึกษา	: พระสมศักดิ์ ฐิตคุณ
สาขาวิชา	: สังคมวิทยา
อาจารย์ที่ปรึกษา	: ผู้ช่วยศาสตราจารย์ (พิเศษ) ส่งศรี ชมภูวงศ์
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม	: ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เฉลชาติ ตรีทรัพย์
ปีการศึกษา	: ๒๕๕๖

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์นี้มีวัตถุประสงค์ ดังนี้ ๑) เพื่อศึกษาการปฏิบัติตนตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ของผู้ประกอบการอาชีพค้าขาย ตลาดน้ำคลองแห อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ๒) เพื่อเปรียบเทียบการปฏิบัติตนตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ของผู้ประกอบการอาชีพค้าขาย ตลาดน้ำคลองแห อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ที่มี เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือน ต่างกัน และ ๓) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางส่งเสริมการปฏิบัติตนตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ของผู้ประกอบการอาชีพค้าขาย ตลาดน้ำคลองแห อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ประชากร ได้แก่ ผู้ประกอบการอาชีพค้าขาย ตลาดน้ำคลองแห อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา จำนวน ๒๐๐ คน กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ตาราง Krejcie และ Morgan ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน ๑๓๒ คน เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม แบบปลายปิดและแบบปลายเปิด วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล คือค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่า Z - test ค่า F - test และทดสอบค่าคะแนนเฉลี่ยรายคู่ โดยวิธีหาผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference : LSD)

ผลการวิจัยพบว่า

๑) การปฏิบัติตนตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ของผู้ประกอบการอาชีพค้าขาย ตลาดน้ำคลองแห อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา โดยรวมทั้ง ๔ ด้าน อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านอัตถจริยารองลงมา ได้แก่ ด้านปิยวาจาและด้านทาน และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดได้แก่ ด้านสมานัตตตามลำดับ

๒) ผลการเปรียบเทียบการปฏิบัติตนตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ของผู้ประกอบการอาชีพค้าขาย ตลาดน้ำคลองแห อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ที่มี เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือน

ต่างกัน พบว่า เพศ ต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ อายุ ระดับการศึกษาและรายได้ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕

๓) ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหา และแนวทางส่งเสริมการปฏิบัติตนตามหลักสังฆวัฑฒ ๔ ของผู้ประกอบอาชีพค้าขาย ตลาดน้ำคลองแห อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ปัญหา พบว่า มีการต่อรองราคา มีการขอลดแลกแจกแถม กรณีลูกค้าชาวต่างชาติมักจะสื่อสารกันไม่เข้าใจ ลูกค้ามักจะขอความช่วยเหลือ เช่น ถามทาง เมื่อมีลูกค้าจำนวนมากมักจะเกิดความวุ่นวาย แนวทางส่งเสริม พบว่า ลดราคาให้ตามความเหมาะสม แจกแถมตามความเหมาะสม ควบคุมอารมณ์ พุดจาไพเราะ ยิ้มแย้มแจ่มใส ถูกรับรองช่างและศึกษาเพิ่มเติม จัดคิวในการเข้าซื้อสินค้า

Thematic Title : **The practice Sanggahavatthu principles of merchants in Klong Hae floating market, Hat Yai district, Shongkhla province**

Student's Name : **Phra Somsuk Thitakuno**

Department : **Sociology**

Advisor : **Asst. Prof. (Emeritus). Songsri Chomphuwong**

Co-Advisor : **Asst. Prof. Dr. Detchat Treesap**

Academic Year : **B.E. 2556 (2013)**

ABSTRACT

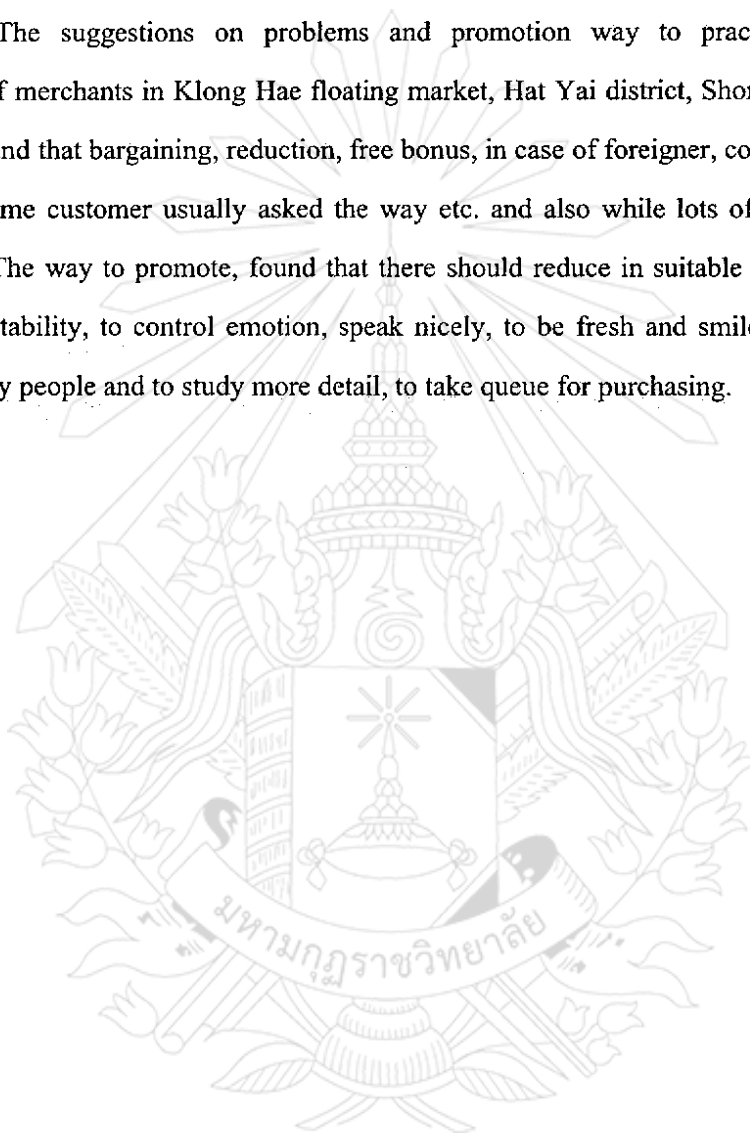
The objectives of this thesis paper were as follows : 1) to study the practice Sanggahavatthu principles of merchants in Klong Hae floating market, Hat Yai district, Shongkhla province. 2) to Compare the practice Sanggahavathuprinciples of merchants in Klong Hae floating market, Hat Yai district, Shongkhla province in terms of sexes , ages , degrees of education, and incomes as differently, and 3) to study the suggestions on problems and the way to promote on the practice Sanggahavathuprinciples of merchants in Klong Hae floating market, Hat Yai district, Shongkhla province. The population were composed of merchants in Klong Hae floating market, Hat Yai district, Shongkhla province, there are about 200 persons, sample size according to Krejcie and Morgan's table comparing, got the sample amount 132 persons, the instrument for data collection was questionnaire both closed-open end question, data analysis by package computer program, statistics were applied as follows, frequency, percentage, arithmetic mean, standard divination, Z-test, F-test and to test the arithmetic mean in each pair by Least Significant Difference : LSD.

The results of the research were found as follows

1) The practice Sanggahavathuprinciples of merchants in Klong Hae floating market, Hat Yai district, Shongkhla province by overview in four aspects found that there were at more level, when considered in each aspects found that the aspect of Atthachariya was the highest mean , and followed up the aspect of Piyavacha, the aspect of Dana and the aspect of Samanattata was the lowest mean respectively.

2) The comparative results of the practice Sanggahavattu principles of merchants in Klong Hae floating market, Hat Yai district, Shongkhla province in terms of sexes , ages , degrees of education, and incomes found that in terms of sexes, there were different as statistical significance at .05, in terms of ages , degrees of education and incomes found that there were not different as statistical significance at .05.

3) The suggestions on problems and promotion way to practice Sanggahavattu principles of merchants in Klong Hae floating market, Hat Yai district, Shongkhla province. The problem found that bargaining, reduction, free bonus, in case of foreigner, could not communicate properly, some customer usually asked the way etc. and also while lots of customers there are confusing. The way to promote, found that there should reduce in suitable price, to give free in come of suitability, to control emotion, speak nicely, to be fresh and smile, to ask the way by asking nearby people and to study more detail, to take queue for purchasing.

กิตติกรรมประกาศ

ขอเจริญพรขอบคุณ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมมาโสกราช สถาบัน
ที่ประสิทธิ์ประสาทความรู้ระดับปริญญาโท สาขาวิชาสังคมศึกษา

ขอขอบพระคุณ พระเทพวินยาภรณ์ (สมปอง ปณฺญาทีโป ป.) รักษาการรองอธิการบดี
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมมาโสกราช พระมหานุญศรี ญาณวฑฺฒโ
(ผศ.ดร.) รักษาการคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย มหามกุฏราชวิทยาลัย

ขอเจริญพรขอบคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เดชชาติ ดรีทรัพย์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เดชชาติ ดรีทรัพย์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ (พิเศษ) ส่องศรี ชมภูวงศ์ อาจารย์ที่
ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม ในการให้การแนะนำเสนอแนะและตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องด้วยความ
เอาใจใส่อย่างดีมาโดยตลอดตั้งแต่เริ่มต้นจนเสร็จเรียบร้อย ตลอดจนคณะกรรมการสอบ
วิทยานิพนธ์ คณาจารย์ทุกท่านที่กรุณาประสิทธิ์ประสาทวิชาการความรู้ต่างๆ ซึ่งช่วยให้ผู้วิจัย
สามารถทำงานวิจัยนี้สำเร็จลงได้ด้วยดี

ขอเจริญพรขอบคุณ นางสุภาภรณ์ สังขชาติ นายวิจิตร สารานพกุล และนายสนธิ
จินดาวงศ์ ที่ได้กรุณาให้ความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแบบสอบถามวิทยานิพนธ์
ขอขอบคุณคณาจารย์ สาขาสังคมวิทยาทุกท่าน ที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ ตลอดจนเพื่อน
นักศึกษาคณะสังคมศาสตร์ รุ่นที่ ๖ ทุกท่าน ที่คอยให้กำลังใจและให้คำปรึกษาในการจัดทำวิจัย
อย่างสม่ำเสมอ และขอบคุณเจ้าหน้าที่ห้องสมุดมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขต
ศรีธรรมมาโสกราช ที่อำนวยความสะดวกช่วยสืบค้นเอกสารและบริการให้ยืมหนังสือตำราต่างๆ

ขอเจริญพรขอบคุณผู้ประกอบการอาชีพค้าขายตลาดน้ำคลองแห อำเภอลำดวน จังหวัด
สงขลาทุกท่าน ที่ช่วยตอบแบบสอบถามและให้คำแนะนำในการดำเนินการเก็บข้อมูลในครั้งนี้

คุณงามความดีใดๆ อันจะพึงเกิดมีจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอน้อมบูชาคุณพระ
รัตนตรัย คุณบิดามารดาคุณครูอาจารย์ ผู้มีอุปการคุณทุกท่าน รวมทั้งเพื่อนๆ ที่มีส่วนช่วยเหลือใน
การทำวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้

พระสมศักดิ์ จิตฺคุโณ (อินชัย)

สารบัญย่อ

ในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยได้ใช้คำภีร์พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับสยามรัฐ พ.ศ. ๒๕๒๕ และพระไตรปิฎกและอรรถกถาแปลของมหาวิทยาลัย มหามกุฏราชวิทยาลัย ในการศึกษา ค้นคว้าวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยใช้ชื่อย่อและคำเต็ม ชื่อพระไตรปิฎกและอรรถกถา โดยเรียงตามลำดับอักษรไทย ดังต่อไปนี้

คำย่อ	คำเต็ม
พระสุตตันตปิฎก	
ข.ม.	สุตตนตปิฎกขุททกนิกาย มหานิทเทศ
ที.ปา.	สุตตนตปิฎกทีฆนิกาย ปาฎิกวคค
ที.สี.	สุตตนตปิฎกทีฆนิกาย สีลขุททก
ม.อ.	สุตตนตปิฎกมชฌิมนิกาย อุนริปลณาสก
ม.ม.	สุตตนตปิฎกมชฌิมนิกาย มชฌิมปลณาสก
อง.ทุก.	สุตตนตปิฎกองคุดตรนิกาย ทุกนินาต
อง.จตุกก.	สุตตนตปิฎกองคุดตรนิกาย จตุกกนินาต
อง.ปลยจก.	สุตตนตปิฎกองคุดตรนิกาย ปลยจกนินาต
อรรถกถา	
อง.อ.	องคุดตรนิกาย อฎฐกถา (มโนรลปฐรณ)
ชา.อ.	ชาตคฎฐกถา

สำหรับการอ้างอิงเลขที่อยู่หลังชื่อย่อคำภีร์มี ๒ แบบ คืออ้างอิงแบบ ๓ ตอน และ ๒ ตอน

๑. คำภีร์พระไตรปิฎกในวิทยานิพนธ์นี้ ใช้อ้างอิงแบบ ๓ ตอน คือ เล่ม/ชื่อ/หน้า เช่น ที.ปา. ๑๑/๒๒๘/๒๒๘ หมายถึงคำภีร์ สุตตนตปิฎก ทีฆนิกาย ปาฎิกวคค เล่มที่ ๑๑ ชื่อที่ ๒๒๘ หน้าที่ ๒๒๘ เป็นต้น

๒. ในคำภีร์อรรถกถาและคำภีร์อื่น ๆ ใช้อ้างอิงแบบ ๒ ตอนคือ เล่ม/หน้า เช่น ชา.อ. ๒/๒๓. หมายถึง อ้างอิงในอรรถกถา คำภีร์สุตตนตปิฎก ชาตคฎฐกถา เล่มที่ ๒ หน้า ๒๓ เป็นต้น สำหรับคำภีร์พระไตรปิฎกฉบับอื่นให้ยึดเอาชื่อคำภีร์ เล่มที่ และชื่อเป็นหลักในการค้นคว้า

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ก
กิตติกรรมประกาศ	จ
สารบัญคำย่อ	ฉ
สารบัญ	ช
สารบัญตาราง	ญ
สารบัญแผนภูมิ	ณ
บทที่ ๑ บทนำ	๑
๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	๑
๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย	๒
๑.๓ สมมติฐานของการวิจัย	๒
๑.๔ ขอบเขตของการวิจัย	๓
๑.๕ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	๓
๑.๖ คำนียามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย	๔
บทที่ ๒ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๖
๒.๑ ทฤษฎีเกี่ยวกับหลักสังคหวัตถุ ๔	๖
๒.๒ แนวคิดเกี่ยวกับหลักสังคหวัตถุ ๔	๑๓
๒.๓ แนวคิดหลักการปฏิบัติตนตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ของผู้ประกอบการอาชีพ ค้าขาย	๒๓
๒.๔ แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม	๓๐
๒.๕ แนวคิดเกี่ยวกับการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม	๓๕
๒.๖ ประวัติความเป็นมาของตลาดน้ำคลองแห อำเภอหาดใหญ่ จังหวัด สงขลา	๔๖

	๒.๗ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๔๗
	๒.๘ สรุปกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย	๕๐
บทที่ ๓	วิธีดำเนินการวิจัย	๕๒
	๓.๑ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	๕๒
	๓.๒ เทคนิควิธีการสุ่มตัวอย่าง	๕๓
	๓.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	๕๓
	๓.๔ การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ	๕๔
	๓.๕ การเก็บรวบรวมข้อมูล	๕๖
	๓.๖ การวิเคราะห์ข้อมูล	๕๖
	๓.๗ สถิติที่ใช้ในการวิจัย	๕๗
บทที่ ๔	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	๖๐
	๔.๑ สัญลักษณ์ที่ใช้ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	๖๐
	๔.๒ ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล	๖๑
	๔.๓ ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	๖๒
	ตอนที่ ๑ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	๖๒
	ตอนที่ ๒ ผลการวิเคราะห์ข้อมูล การปฏิบัติตนตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ของผู้ประกอบการอาชีพค้าขายตลาดน้ำคลองแห อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา	๖๔
	ตอนที่ ๓ ผลการวิเคราะห์การปฏิบัติตนตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ของผู้ประกอบการอาชีพค้าขายตลาดน้ำคลองแห อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา และรายได้ต่อเดือน	๖๕
	ตอนที่ ๔ ผลการเปรียบเทียบการปฏิบัติตนตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ของผู้ประกอบการอาชีพค้าขายตลาดน้ำคลองแห อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา และรายได้ต่อเดือน ต่างกัน	๗๖

ตอนที่ ๕ ผลการรวบรวมปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปฏิบัติ ตนตามหลักสัจจกหัตถ์ ๔ ของผู้ประกอบอาชีพค้าขาย ตลาดน้ำคลองแห อำเภอลาดใหญ่ จังหวัดสงขลา	๕๗
---	----

บทที่ ๕ สรุปผล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	๕๘
๕.๑ สรุปผลการวิจัย	๑๐๐
๕.๒ อภิปรายผลการวิจัย	๑๐๔
๕.๓ ข้อเสนอแนะ	๑๑๕
๕.๓.๑ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย	๑๑๕
๕.๓.๒ ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย	๑๑๗
บรรณานุกรม	๑๑๘
ภาคผนวก	๑๒๓
ภาคผนวก ก รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ	๑๒๔
ภาคผนวก ข หนังสือขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ	๑๒๖
ภาคผนวก ค หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูล	๑๓๐
ภาคผนวก ง แบบสอบถามและค่า IOC	๑๓๒
ภาคผนวก จ บรรยายการค้าขายที่ตลาดน้ำคลองแห อำเภอลาดใหญ่ จังหวัดสงขลา	๑๔๓
ประวัติผู้วิจัย	๑๕๔

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ ๔.๑	แสดงจำนวน และร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศ ๖๒
ตารางที่ ๔.๒	แสดงจำนวน และร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามอายุ ๖๒
ตารางที่ ๔.๓	แสดงจำนวน และร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามระดับการศึกษา ๖๓
ตารางที่ ๔.๔	แสดงจำนวน และร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามรายได้ต่อเดือน ๖๓
ตารางที่ ๔.๕	แสดงค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการปฏิบัติตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ของผู้ประกอบการอาชีพค้าขาย ตลาดน้ำคลองแห อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา โดยรวม ๖๔
ตารางที่ ๔.๖	แสดงค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการปฏิบัติตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ของผู้ประกอบการอาชีพค้าขาย ตลาดน้ำคลองแห อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ด้านทาน ๖๕
ตารางที่ ๔.๗	แสดงค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการปฏิบัติตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ของผู้ประกอบการอาชีพค้าขาย ตลาดน้ำคลองแห อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ด้านปิยาวาจา ๖๖
ตารางที่ ๔.๘	แสดงค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการปฏิบัติตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ของผู้ประกอบการอาชีพค้าขาย ตลาดน้ำคลองแห อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา จำแนกตามด้านอัตถจริยา ๖๗
ตารางที่ ๔.๙	แสดงค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการปฏิบัติตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ของผู้ประกอบการอาชีพค้าขาย ตลาดน้ำคลองแห อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ด้านสมานัตตตา ๖๘
ตารางที่ ๔.๑๐	แสดงค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการปฏิบัติตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ของผู้ประกอบการอาชีพค้าขายตลาดน้ำคลองแห อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา จำแนกตามเพศ ๖๙
ตารางที่ ๔.๑๑	แสดงค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการปฏิบัติตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ของผู้ประกอบการอาชีพค้าขายตลาดน้ำคลองแห อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา จำแนกตามอายุ ๗๐

ตารางที่ ๔.๑๒	แสดงค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการปฏิบัติตนตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ของผู้ประกอบการอาชีพค้าขายตลาดน้ำคลองแห อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา จำแนกตามระดับการศึกษา	๗๒
ตารางที่ ๔.๑๓	แสดงค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติตนตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ของผู้ประกอบการอาชีพค้าขายตลาดน้ำคลองแห อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา จำแนกตามรายได้	๗๔
ตารางที่ ๔.๑๔	แสดงค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติตนตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ของผู้ประกอบการอาชีพค้าขาย ตลาดน้ำคลองแห อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา จำแนกตามเพศ	๗๖
ตารางที่ ๔.๑๕	แสดงผลการเปรียบเทียบการปฏิบัติตนตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ของผู้ประกอบการอาชีพค้าขาย ตลาดน้ำคลองแห อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ที่มีเพศต่างกัน	๗๖
ตารางที่ ๔.๑๖	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับการปฏิบัติตนตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ของผู้ประกอบการอาชีพค้าขาย ตลาดน้ำคลองแห อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ด้านทาน จำแนกตามเพศ	๗๗
ตารางที่ ๔.๑๗	แสดงผลการเปรียบเทียบระดับการปฏิบัติตนตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ของผู้ประกอบการอาชีพค้าขาย ตลาดน้ำคลองแห อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา จำแนกตามด้านทาน ที่มีเพศต่างกัน	๗๗
ตารางที่ ๔.๑๘	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับการปฏิบัติตนตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ของผู้ประกอบการอาชีพค้าขาย ตลาดน้ำคลองแห อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ด้านปิยวาจา จำแนกตามเพศ	๗๘
ตารางที่ ๔.๑๙	แสดงผลการเปรียบเทียบระดับการปฏิบัติตนตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ของผู้ประกอบการอาชีพค้าขาย ตลาดน้ำคลองแห อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ด้านปิยวาจา ที่มีเพศต่างกัน	๗๘
ตารางที่ ๔.๒๐	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับการปฏิบัติตนตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ของผู้ประกอบการอาชีพค้าขาย ตลาดน้ำคลองแห อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ด้านอิตถจริยา จำแนกตามเพศ	๗๙

ตารางที่ ๔.๒๑	แสดงผลการเปรียบเทียบระดับการปฏิบัติตามหลักสังคหัตถุ ๔ ของผู้ประกอบการ อาชีพค้าขาย ตลาดน้ำคลองแห อำเภอบางขัน จังหวัดสงขลา ด้านอัตตจริยา ที่มีเพศต่างกัน	๘๕
ตารางที่ ๔.๒๒	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับการปฏิบัติตามหลักสังคหัตถุ ๔ ของผู้ประกอบการอาชีพค้าขาย ตลาดน้ำคลองแห อำเภอบางขัน จังหวัดสงขลา ด้านสมานัตตตา จำแนกตามเพศ	๘๐
ตารางที่ ๔.๒๓	แสดงผลการเปรียบเทียบระดับการปฏิบัติตามหลักสังคหัตถุ ๔ ของผู้ประกอบการอาชีพค้าขาย ตลาดน้ำคลองแห อำเภอบางขัน จังหวัดสงขลา ด้านสมานัตตตา ที่มีเพศต่างกัน	๘๐
ตารางที่ ๔.๒๔	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับการปฏิบัติตามหลักสังคหัตถุ ๔ ของผู้ประกอบการอาชีพค้าขาย ตลาดน้ำคลองแห อำเภอบางขัน จังหวัดสงขลา จำแนกตามอายุ	๘๑
ตารางที่ ๔.๒๕	แสดงผลวิเคราะห์ความแปรปรวนการปฏิบัติตามหลักสังคหัตถุ ๔ ของผู้ประกอบการอาชีพค้าขาย ตลาดน้ำคลองแห อำเภอบางขัน จังหวัดสงขลา ที่มีอายุต่างกัน	๘๑
ตารางที่ ๔.๒๖	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับการปฏิบัติตามหลักสังคหัตถุ ๔ ของผู้ประกอบการอาชีพค้าขาย ตลาดน้ำคลองแห อำเภอบางขัน จังหวัดสงขลา ด้านทาน จำแนกตามอายุ	๘๒
ตารางที่ ๔.๒๗	แสดงผลวิเคราะห์ความแปรปรวนการปฏิบัติตามหลักสังคหัตถุ ๔ ของผู้ประกอบการอาชีพค้าขาย ตลาดน้ำคลองแห อำเภอบางขัน จังหวัดสงขลา ด้านทาน ที่มีอายุต่างกัน	๘๒
ตารางที่ ๔.๒๘	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับการปฏิบัติตามหลักสังคหัตถุ ๔ ของผู้ประกอบการอาชีพค้าขาย ตลาดน้ำคลองแห อำเภอบางขัน จังหวัดสงขลา ด้านปิยวาจา จำแนกตามอายุ	๘๓
ตารางที่ ๔.๒๙	แสดงผลวิเคราะห์ความแปรปรวนการปฏิบัติตามหลักสังคหัตถุ ๔ ของผู้ประกอบการอาชีพค้าขาย ตลาดน้ำคลองแห อำเภอบางขัน จังหวัดสงขลา ด้านปิยวาจา ที่มีอายุต่างกัน	๘๓
ตารางที่ ๔.๓๐	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับการปฏิบัติตามหลักสังคหัตถุ ๔ ของผู้ประกอบการอาชีพค้าขาย ตลาดน้ำคลองแห อำเภอบางขัน จังหวัดสงขลา ด้านอัตตจริยา จำแนกตามอายุ	๘๔

ตารางที่ ๔.๓๑	แสดงผลวิเคราะห์ความแปรปรวนการปฏิบัติตนตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ของผู้ประกอบการอาชีพค้าขาย ตลาดน้ำคลองแห อำเภอลำดวน จังหวัดสงขลา ด้านอัตตจริยา ที่มีอายุต่างกัน	๘๔
ตารางที่ ๔.๓๒	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับมาตรฐาน การปฏิบัติตนตาม หลักสังคหวัตถุ ๔ ของผู้ประกอบการอาชีพค้าขาย ตลาดน้ำคลองแห อำเภอลำดวน จังหวัดสงขลา ด้านสมานัตตตา จำแนกตามอายุ	๘๕
ตารางที่ ๔.๓๓	แสดงผลวิเคราะห์ความแปรปรวนการปฏิบัติตนตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ของผู้ประกอบการอาชีพค้าขาย ตลาดน้ำคลองแห อำเภอลำดวน จังหวัดสงขลา ด้านสมานัตตตา ที่มีอายุต่างกัน	๘๕
ตารางที่ ๔.๓๔	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับการปฏิบัติตนตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ของผู้ประกอบการอาชีพค้าขาย ตลาดน้ำคลองแห อำเภอลำดวน จังหวัดสงขลา จำแนกตามระดับการศึกษา	๘๖
ตารางที่ ๔.๓๕	แสดงผลวิเคราะห์ความแปรปรวนการปฏิบัติตนตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ของผู้ประกอบการอาชีพค้าขาย ตลาดน้ำคลองแห อำเภอลำดวน จังหวัดสงขลา ที่มีระดับการศึกษาคำต่างกัน	๘๖
ตารางที่ ๔.๓๖	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับการปฏิบัติตนตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ของผู้ประกอบการอาชีพค้าขาย ตลาดน้ำคลองแห อำเภอลำดวน จังหวัดสงขลา ด้านทาน จำแนกตามระดับการศึกษา	๘๗
ตารางที่ ๔.๓๗	แสดงผลวิเคราะห์ความแปรปรวนการปฏิบัติตนตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ของผู้ประกอบการอาชีพค้าขาย ตลาดน้ำคลองแห อำเภอลำดวน จังหวัดสงขลา ด้านทาน ที่มีระดับการศึกษาคำต่างกัน	๘๗
ตารางที่ ๔.๓๘	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการปฏิบัติตนตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ของผู้ประกอบการอาชีพค้าขาย ตลาดน้ำคลองแห อำเภอลำดวน จังหวัดสงขลา ด้านปิยวาจา จำแนกตามระดับการศึกษา	๘๘
ตารางที่ ๔.๓๙	แสดงผลวิเคราะห์ความแปรปรวนการปฏิบัติตนตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ของผู้ประกอบการอาชีพค้าขาย ตลาดน้ำคลองแห อำเภอลำดวน จังหวัดสงขลา ด้านปิยวาจา ที่มีระดับการศึกษาคำต่างกัน	๘๘

- ตารางที่ ๔.๔๐ แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการปฏิบัติตามหลักสังคหัตถุ ๔ ของผู้ประกอบการอาชีพค้าขาย ตลาดน้ำคลองแห อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ด้านอรรถจริยา จำแนกตามระดับการศึกษา ๘๕
- ตารางที่ ๔.๔๑ แสดงผลวิเคราะห์ความแปรปรวนการปฏิบัติตามหลักสังคหัตถุ ๔ ของผู้ประกอบการอาชีพค้าขาย ตลาดน้ำคลองแห อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ด้านอรรถจริยา ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน ๘๕
- ตารางที่ ๔.๔๒ แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการปฏิบัติตามหลักสังคหัตถุ ๔ ของผู้ประกอบการอาชีพค้าขาย ตลาดน้ำคลองแห อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ด้านสมานัตตตา จำแนกตามระดับการศึกษา ๕๐
- ตารางที่ ๔.๔๓ แสดงผลวิเคราะห์ความแปรปรวนการปฏิบัติตามหลักสังคหัตถุ ๔ ของผู้ประกอบการอาชีพค้าขาย ตลาดน้ำคลองแห อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ด้านสมานัตตตา ที่มีการศึกษาต่างกัน ๕๐
- ตารางที่ ๔.๔๔ แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการปฏิบัติตามหลักสังคหัตถุ ๔ ของผู้ประกอบการอาชีพค้าขาย ตลาดน้ำคลองแห อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา จำแนกตามรายได้ ๕๑
- ตารางที่ ๔.๔๕ แสดงผลวิเคราะห์ความแปรปรวนการปฏิบัติตามหลักสังคหัตถุ ๔ ของผู้ประกอบการอาชีพค้าขาย ตลาดน้ำคลองแห อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ที่มีรายได้ต่างกัน ๕๑
- ตารางที่ ๔.๔๖ แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการปฏิบัติตามหลักสังคหัตถุ ๔ ของผู้ประกอบการอาชีพค้าขาย ตลาดน้ำคลองแห อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ด้านทาน จำแนกตามรายได้ ๕๒
- ตารางที่ ๔.๔๗ แสดงผลวิเคราะห์ความแปรปรวนการปฏิบัติตามหลักสังคหัตถุ ๔ ของผู้ประกอบการอาชีพค้าขาย ตลาดน้ำคลองแห อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ด้านทาน ที่มีรายได้ต่างกัน ๕๒
- ตารางที่ ๔.๔๘ แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการปฏิบัติตามหลักสังคหัตถุ ๔ ของผู้ประกอบการอาชีพค้าขาย ตลาดน้ำคลองแห อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ด้านปิยวาจา จำแนกตามรายได้ ๕๓

- ตารางที่ ๔.๔๕ แสดงผลวิเคราะห์ความแปรปรวนการปฏิบัติตนตามหลักสังคหัตถุ ๔ ของผู้ประกอบการอาชีพค้าขาย ตลาดน้ำคลองแห อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ด้านปียวจา ที่มีรายได้ต่างกัน ๕๓
- ตารางที่ ๔.๕๐ แสดงผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายการการปฏิบัติตนตามหลักสังคหัตถุ ๔ ของผู้ประกอบการอาชีพค้าขาย ตลาดน้ำคลองแห อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ด้านปียวจา ที่มีรายได้ต่างกัน ๕๔
- ตารางที่ ๔.๕๑ แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการปฏิบัติตนตามหลักสังคหัตถุ ๔ ของผู้ประกอบการอาชีพค้าขาย ตลาดน้ำคลองแห อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ด้านอรรถจริยา จำแนกตามรายได้ ๕๕
- ตารางที่ ๔.๕๒ แสดงผลวิเคราะห์ความแปรปรวนการปฏิบัติตนตามหลักสังคหัตถุ ๔ ของผู้ประกอบการอาชีพค้าขาย ตลาดน้ำคลองแห อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ด้านอรรถจริยา ที่มีรายได้ต่างกัน ๕๕
- ตารางที่ ๔.๕๓ แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการปฏิบัติตนตามหลักสังคหัตถุ ๔ ของผู้ประกอบการอาชีพค้าขาย ตลาดน้ำคลองแห อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ด้านสมานัตตตา จำแนกตามรายได้ ๕๖
- ตารางที่ ๔.๕๔ แสดงผลวิเคราะห์ความแปรปรวนการปฏิบัติตนตามหลักสังคหัตถุ ๔ ของผู้ประกอบการอาชีพค้าขาย ตลาดน้ำคลองแห อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ด้านสมานัตตตา ที่มีรายได้ต่างกัน ๕๖
- ตารางที่ ๔.๕๕ แสดงค่าความถี่ข้อเอนแะเกี่ยวกับปัญหาการปฏิบัติตนตามหลักสังคหัตถุ ๔ ของผู้ประกอบการอาชีพค้าขาย ตลาดน้ำคลองแห อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ๕๗
- ตารางที่ ๔.๕๖ แสดงค่าความถี่ข้อเอนแะเกี่ยวกับแนวทางแก้ไขปัญหาการปฏิบัติตนตามหลักสังคหัตถุ ๔ ของผู้ประกอบการอาชีพค้าขาย ตลาดน้ำคลองแห อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ๕๘

สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิที่ ๒.๑	แสดงแรงกระตุ้นต่อความต้องการ
แผนภูมิที่ ๒.๒	แสดงสรุปกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

หน้า

๒๖

๕๑

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

พระพุทธศาสนามีลักษณะคำสั่งสอนอันประกอบด้วยสารประโยชน์อย่างบริบูรณ์ บริสุทธิ์ ครบถ้วน หลักธรรมคำสั่งสอนสามารถนำมาใช้ได้ทุกระดับ ตั้งแต่ระดับตนเองจนถึงระดับประเทศ พระพุทธศาสนานั้น แม้ไม่ใช้การเศรษฐกิจโดยตรง แต่พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาที่มีหลักธรรมคำสั่งสอนที่เป็นจริยศาสตร์ จริยธรรม สำหรับเสนอให้นักเศรษฐศาสตร์ นำไปใช้กำกับระบบเศรษฐกิจ ให้เป็นระบบที่ประกอบด้วยธรรมะ เป็นระบบคุณธรรม (Merit System) และพระพุทธศาสนามีจริยศาสตร์ จริยธรรม มีคุณค่า พระพุทธศาสนาเน้นความสำคัญกับการเศรษฐกิจมากกว่าระบบ กล่าวได้ว่าถ้านักเศรษฐศาสตร์มีศีลธรรมทุกอย่างก็ย่อมดีไปหมด เมื่อปฏิบัติตามแล้วประชาชนย่อมมีความสุข สภาพสังคมในปัจจุบันได้รับอิทธิพลมาจากประเทศตะวันตกเป็นส่วนใหญ่ จึงทำให้แนวคิดด้านต่างๆเหมือนชาวตะวันตก รวมทั้งทางด้านการเศรษฐกิจก็ได้รับอิทธิพลเหล่านั้นด้วย จึงเป็นการยากต่อการคาดหวังว่านักเศรษฐศาสตร์นั้น ได้ยึดหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาในการบริหารด้านเศรษฐกิจ หรือไม่ ถ้านักเศรษฐศาสตร์เป็นคนดีมีคุณธรรมแล้วก็จะสามารถทำประโยชน์ให้แก่ส่วนรวมได้ แต่นักเศรษฐศาสตร์ที่ไร้คุณธรรมก็จะทำความเสียหายให้แก่ส่วนรวมได้มากเช่นกัน

สภาพที่เห็นในสังคมไทยปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงจากอดีตมาก เป็นการเปลี่ยนแปลงที่มุ่งเน้นไปสู่การเป็นประเทศที่เจริญทางด้านวัตถุ มีผลให้จิตใจของคนในสังคมเปลี่ยนแปลงไปด้วย ทำให้คนในสังคมมีความเห็นแก่ตัวขาดเมตตาธรรมที่จะช่วยเหลือเอื้ออาทรซึ่งกันและกัน อีกอย่างที่เป็นปัญหาเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ คือปัญหาด้านการขาดคุณธรรมจริยธรรมที่พึงประสงค์ อันจะเป็นต่อความมั่นคงปลอดภัย ความสงบสุขของประชาชน และการพัฒนาประเทศในด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง ดังนั้นการยึดมั่นในหลักคุณธรรมในการบริหารงานทุกๆส่วนงานจึงเป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนาประเทศชาติบ้านเมือง

ตลาดน้ำคลองแห อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา เป็นสถานที่ที่ให้บริการแก่ลูกค้า มีการปฏิสัมพันธ์กันกับคนทุกกลุ่มอาชีพ ต้องเจอกับบุคคลมากมาย จึงต้องใช้หลักธรรมในการประกอบอาชีพ เพื่อให้เจริญก้าวหน้าและรุ่งเรืองต่อไป หลักธรรมที่เหมาะสมกับอาชีพก็คือ

หลักสังคหวัตถุ ๔ เพราะ ผู้ประกอบอาชีพค้าขายตลาดน้ำคลองแหต้องมีความเสียสละทั้งทางกายและทางใจ โดยไม่คำนึงถึงชนชั้น วรรณะ เชื้อชาติ หรือศาสนา และเป็นผู้ต้องยอมเสียสละส่วนตัวเพื่อผู้รับบริการให้เกิดความสะดวก รวดเร็ว และพอใจในสินค้าที่ตนจำหน่าย

ดังนั้น ผู้ประกอบอาชีพค้าขายต้องประพฤติปฏิบัติตนให้อยู่ในแนวทางของกฎระเบียบและข้อตกลงของตลาดน้ำอย่างเคร่งครัด แต่ในปัจจุบัน ผู้ประกอบอาชีพค้าขายได้ละเลยในข้อควรปฏิบัติและข้อตกลงที่ได้กำหนดขึ้น จึงเกิดปัญหาตามมา คือ บางคนยังมีความเห็นแก่ตัว ไม่แบ่งปัน พุดจาไม่ไพเราะ ไม่สุภาพ หรือขาดการมีจิตสาธารณะ หรือปฏิบัติตนไม่เสมอต้นเสมอปลาย ขาดความจริงใจต่อลูกค้า การปฏิบัติตนของผู้ประกอบอาชีพมีผลกระทบต่อตลาดน้ำคลองแหโดยภาพรวม ทำให้ผู้รับบริการไม่มั่นใจในการบริการและอาจจะส่งผลในทางลบต่อตลาดน้ำคลองแหตามไปด้วย

จากปัญหาที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาการปฏิบัติตนตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ของผู้ประกอบอาชีพค้าขาย ตลาดน้ำคลองแห อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลาว่ามี การปฏิบัติตนตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ของผู้ประกอบอาชีพค้าขายมากน้อยเพียงใด เพื่อนำผลที่ได้ไปส่งเสริมให้ผู้ประกอบอาชีพค้าขาย ตลาดน้ำคลองแห อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลาได้ปฏิบัติตนตามหลักธรรมทางพุทธศาสนาต่อไป

๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑.๒.๑ เพื่อศึกษาการปฏิบัติตนตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ของผู้ประกอบอาชีพค้าขาย ตลาดน้ำคลองแห อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา

๑.๒.๒ เพื่อเปรียบเทียบการปฏิบัติตนตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ของผู้ประกอบอาชีพค้าขาย ตลาดน้ำคลองแห อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ที่มี เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ ต่างกัน

๑.๒.๓ เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางส่งเสริมการปฏิบัติตนตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ของผู้ประกอบอาชีพค้าขาย ตลาดน้ำคลองแห อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา

๑.๓ สมมติฐานของการวิจัย

๑.๓.๑ ผู้ประกอบอาชีพค้าขาย ที่มีเพศต่างกัน มีการปฏิบัติตนตามหลักสังคหวัตถุ ๔ แตกต่างกัน

๑.๓.๒ ผู้ประกอบอาชีพค้าขาย ที่มีอายุต่างกัน มีการปฏิบัติตนตามหลักสังคหวัตถุ ๔ แตกต่างกัน

๑.๓.๓ ผู้ประกอบอาชีพค้าขาย ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีการปฏิบัติตามหลักสังคหวัตถุ ๔ แตกต่างกัน

๑.๓.๔ ผู้ประกอบอาชีพค้าขาย ที่มีรายได้ต่างกัน มีการปฏิบัติตามหลักสังคหวัตถุ ๔ แตกต่างกัน

๑.๔ ขอบเขตของการวิจัย

๑.๔.๑ ขอบเขตด้านประชากร

ได้แก่ ผู้ประกอบอาชีพค้าขาย ตลาดน้ำคลองแห อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา จำนวน ๒๐๐ คน

๑.๔.๒ ขอบเขตด้านเนื้อหา

ได้แก่ การปฏิบัติตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ของผู้ประกอบอาชีพค้าขาย ตลาดน้ำคลองแห อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ใน ๔ ด้าน ดังนี้

- ทาน คือ การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เสียสละ แบ่งปัน
- ปิยวาจา หรือเปยยวัชระ วาจาที่เป็นที่รัก วาจาคุตติมโนใจหรือวาจาซาบซึ่งใจ
- อัตถจริยา การประพฤติประโยชน์
- สมานัตตคา ความมีตนเสมอ คือ ทำตนเสมอดันเสมอปลาย

๑.๔.๓ ขอบเขตด้านพื้นที่

ได้แก่ ตลาดน้ำคลองแห อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา

๑.๕ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

๑.๕.๑ ทำให้ทราบการปฏิบัติตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ของผู้ประกอบอาชีพค้าขาย ตลาดน้ำคลองแห อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา

๑.๕.๒ ทำให้ทราบผลการเปรียบเทียบการปฏิบัติตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ของผู้ประกอบอาชีพค้าขายตลาดน้ำคลองแห อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลาที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา และรายได้ต่อเดือนต่างกัน

๑.๕.๓ ทำให้ทราบข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไขการปฏิบัติตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ของผู้ประกอบอาชีพค้าขาย ตลาดน้ำคลองแห อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา

๑.๕.๔ ทำให้สามารถนำผลการวิจัยครั้งนี้มาใช้เป็นประโยชน์ในการปฏิบัติตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ของผู้ประกอบอาชีพค้าขาย ตลาดน้ำคลองแห อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา

๑.๖ คำนิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

สังคหวัตถุ ๔ หมายถึง ธรรมเครื่องยึดเหนี่ยว คือ ยึดเหนี่ยวใจบุคคลและประสานความสามัคคี, หลักการสงเคราะห์ ๔ ประการ ได้แก่ ทาน ปิยวาจา อตถจริยา สมานัตตตา

การปฏิบัติตนตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ของผู้ประกอบการอาชีพค้าขาย หมายถึง การน้อมนำหลักธรรมไปปฏิบัติเป็นแนวทางที่ถือว่าเป็นสิ่งดีงาม ซึ่งก่อให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและผู้อื่น รวมทั้งสังคมด้วย ในการศึกษาครั้งนี้ได้แก่

ทาน คือ การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เสียสละ แบ่งปัน ช่วยเหลือกันด้วยสิ่งของ ตลอดจนให้ความรู้ แนะนำสั่งสอน

ปิยวาจา หรือเพยยวัชชะ วาจาที่เป็นที่รัก วาจาคุณค้ำน้ำใจหรือวาจาซาบซึ้งใจ คือกล่าวคำสุภาพไพเราะอ่อนหวานสมานสามัคคี ให้เกิดไมตรีและความรักใคร่นับถือ ตลอดจนถือคำแสดงประโยชน์ประกอบด้วยเหตุผลเป็นฐานจูงใจให้ยินยอมตาม

อตถจริยา การประพฤติประโยชน์ คือ ขวนขวายช่วยเหลือกิจกรรมบำเพ็ญสาธารณประโยชน์ตลอดถึงช่วยแก้ไขปรับปรุงส่งเสริมพฤติกรรมในทางจริยธรรม

สมานัตตตา ความมีตนเสมอ คือ ทำตนเสมอต้นเสมอปลาย ปฏิบัติสม่ำเสมอทั้งในชนทั้งหลาย และเสมอในสุขทุกข์ร่วมรับรู้และแก้ไข ตลอดจนถือว่าตนเหมาะสมแก่ฐานะ ภาวะเหตุการณ์ และสิ่งแวดล้อม ถูกต้องตามหลักธรรม

ผู้ประกอบการอาชีพค้าขาย หมายถึง พ่อค้า แม่ค้า หรือผู้ให้บริการซื้อขายในตลาดน้ำคลองแห อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา

ตลาดน้ำคลองแห หมายถึง ตลาดที่ตั้งอยู่ในเขตเทศบาลเมืองคลองแห อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ริมฝั่งคลองตรงข้ามกับวัดคลองแห เป็นตลาดน้ำเชิงวัฒนธรรมแห่งแรกและแห่งเดียวของภาคใต้ มีลักษณะที่ผสมผสานระหว่างตลาดน้ำ (จำหน่ายสินค้าในเรือ) และตลาดโบราณ (จำหน่ายสินค้าบนบก) มีพ่อค้า-แม่ค้านำอาหารพื้นบ้านคาวหวาน สินค้าที่ผลิตในท้องถิ่น ผลผลิตทางการเกษตรมาจำหน่าย เปิดบริการตั้งแต่วันที่ ๑๕.๓๐ - ๒๑.๓๐ น. ในวันศุกร์ เสาร์ และอาทิตย์

เพศ หมายถึง เพศของผู้ตอบแบบสอบถามสำหรับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้แบ่งออกเป็น ๒ เพศ คือ ๑) เพศชาย และ ๒) เพศหญิง

อายุ หมายถึง อายุของผู้ตอบแบบสอบถามสำหรับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้แบ่งออกเป็น ๔ ช่วง คือ ๑) ๑๕ - ๒๕ ปี, ๒) ๒๖ - ๓๕ ปี, ๓) ๓๖ - ๔๕ ปี และ ๔) ๔๕ ปีขึ้นไป

ระดับการศึกษา หมายถึง ระดับของการศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถามสำหรับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ แบ่งออกเป็น ๓ ระดับ คือ ๑) ประถมศึกษา, ๒) มัธยมศึกษา และ ๓)ปริญญาตรีขึ้นไป

รายได้ต่อเดือน หมายถึง รายได้ต่อเดือนของผู้ตอบแบบสอบถามสำหรับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้แบ่งออกเป็น ๔ ช่วง คือ ๑) ต่ำกว่า ๕,๐๐๐ บาท / เดือน , ๒) ๕,๐๐๐ – ๑๐,๐๐๐ บาท / เดือน ๓) ๑๐,๐๐๑ – ๑๕,๐๐๐ บาท / เดือน และ ๔) ๑๕,๐๐๑ บาทขึ้นไป / เดือน

บทที่ ๒

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัยเรื่อง การปฏิบัติตนตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ของผู้ประกอบการอาชีพค้าขาย ตลาดน้ำคลองแห อำเภอลำดวน จังหวัดสงขลา ผู้วิจัย ได้ศึกษาค้นคว้าแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดเป็นกรอบในการดำเนินวิจัย ดังต่อไปนี้

- ๒.๑ ทฤษฎีเกี่ยวกับหลักสังคหวัตถุ ๔
- ๒.๒ แนวคิดเกี่ยวกับหลักสังคหวัตถุ ๔
- ๒.๓ แนวคิดหลักการปฏิบัติตนตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ของผู้ประกอบการอาชีพค้าขาย
- ๒.๔ แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาจริยธรรม
- ๒.๕ แนวคิดเกี่ยวกับการส่งเสริมจริยธรรม
- ๒.๖ ประวัติความเป็นมาของตลาดน้ำคลองแห อำเภอลำดวน จังหวัดสงขลา
- ๒.๗ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- ๒.๘ สรุปกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

๒.๑ ทฤษฎีเกี่ยวกับหลักสังคหวัตถุ ๔

มนุษย์เป็นสิ่งมีชีวิตที่จำเป็นจะต้องอยู่ร่วมกันผู้อื่นในสังคม สืบเนื่องเพราะศักยภาพของมนุษย์เพียงคนเดียวไม่อาจที่จะดำรงชีวิตอย่างมีความสุขได้โดยไม่ต้องพึ่งพาความช่วยเหลือจากผู้อื่น ดังนั้นทักษะในการเข้าร่วมกับคนอื่นที่แต่ละคนต่างมีโลกทัศน์ที่แตกต่างกันนั้นจึงเป็นสิ่งที่จำเป็นอย่างยิ่ง ในทางพระพุทธศาสนาได้วางหลักเรื่องการเข้าอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมไว้ในหลักธรรมเรื่อง สังคหวัตถุ ๔ โดยตรัสกล่าวไว้ว่าเป็นหลักธรรมที่สงเคราะห์หรือเกื้อกูลให้โลกนี้หรือสังคมมนุษย์นั้นคงอยู่ได้ โดยในขั้นต้นเป็นหลักธรรมที่บ่งบอกถึงหน้าที่ของบุตรที่พึงกระทำต่อบิดามารดาซึ่งเป็นสังคมระดับครอบครัว จากนั้นจึงควรประพฤติดต่อบุคคลรอบข้างเพื่อยึดเหนี่ยวคนในสังคมให้อยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุข ซึ่งผู้ประพฤติดตามหลักธรรมย่อมได้รับการสรรเสริญว่าเป็นผู้ประพฤติดิธรรมอันเกื้อกูลแก่โลกดังที่สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสไว้ในสังคหสูตร ว่า^๑

^๑ อ.จตุกก. (ไทย) ๒๑/๓๒/๓๗.

ทานนญ เปยวชชญจ	อตุถจริยา จ ยา อิธ
สมานตุตตา จ ธมเมสุ	ตตุถ ตตุถ ยถารหิ
เอเต โข สงคหา โลเก	รตสุสาณีว ยายโต ฯ
เอเต จ สงคหา นาสุสุ	น มาตา ปุตุตการณา
ลเถถ มานั ปุชั วา	ปีตา วา ปุตุตการณา ฯ
ยสุมา จ สงคหา	เอเต สมเวกขนุติ ปณฺทิตา
ตสุมา มหตุตฺต ปโปปนฺติ	ปาสิสา จ ภวานฺติ เตติ ฯ

การให้ ๑ ความเป็นผู้มีวาจน่ารัก ๑ ความประพฤติประ โยชน์ในโลกนี้ ๑ ความเป็นผู้มีต้น
สม่าเสมอในธรรมนั้นๆ ตามสมควร ๑ ธรรมเหล่านั้นแล เป็นเครื่องสงเคราะห์โลก ประดุจสลัก
เพลาควบคุมรถที่แล่นไปอยู่ไว้ได้

ฉะนั้น ถ้าธรรมเครื่องสงเคราะห์เหล่านี้ ไม่พึงมีไซ้ร้ มารดาหรือบิดาไม่พึงได้ความนับถือ
หรือบูชาเพราะเหตุแห่งบุตร

ก็เพราะเหตุที่ บัณฑิตพิจารณาเห็นธรรมเครื่องสงเคราะห์เหล่านี้ ฉะนั้นพวกเขาจึงถึงความ
เป็นใหญ่ และเป็นที่น่าสรรเสริญ ฯ”^๒

ดังนั้น คุณธรรมทั้ง ๔ ประการนี้ จึงเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวใจกันไว้ เสมือนหนึ่ง สลักเพลารถ
ถ้าหลักธรรมเครื่องยึดเหนี่ยวใจเหล่านี้ไม่มี บุคคลก็จะไม่เป็นที่น่าเคารพ รักใคร่ ยกย่องนับถือ เรา
จึงต้องคอยศึกษาและหมั่นเตือนสติตนเองไว้ตลอดว่าในแต่ละฐานะ ที่เราเป็นอยู่นั้น มีหน้าที่
อะไรบ้าง เมื่อรู้แล้วก็ต้องปฏิบัติตามหน้าที่นั้นให้สมบูรณ์ นอกจากนี้ เราก็ต้องทำตนให้เสมอต้น
เสมอปลายด้วยคือ เคยวางตัวกับคนอื่นในทางที่ดีอย่างไร แม้ว่าเราจะ ได้ดิบ ได้ดีไปแล้ว ก็ต้องไม่ลืม
ตัวยังคงปฏิบัติตัวเหมือนเช่นเดิมนั้นไม่เปลี่ยนแปลง หรือว่าเมื่อเราเห็นคนอื่นเขาได้ดี ก็ต้อง
แสดงออกให้เขารับรู้ว่าเรามีความยินดีกับเขาอย่างจริงใจ ไม่คิดกลั่นแกล้งใส่ร้ายป้ายสีเขา ถ้าทำได้
อย่างนี้เราก็คงจะเป็นที่รักที่พอใจของทุกคนรอบข้างดังเช่นเรื่องของหัตถกอุบาสก ชาวเมืองอาฬวี
ผู้มีสังคหวัตถุธรรมประจำใจ ดังนี้”

สมัยหนึ่ง พระผู้มีพระภาคประทับอยู่ ณ อคคาพวจเดีย โกลีเมืองอาฬวี ครั้งนั้นแลหัตถก
อุบาสกชาวเมืองอาฬวี มีอุบาสกประมาณ ๕๐๐ คนแวดล้อม เข้าไปเฝ้าพระผู้มีพระภาคถึงที่ประทับ
ถวายบังคมแล้วนั่ง ณ ที่ควรส่วนข้างหนึ่ง

^๒อง.จตุกก. (ไทย) ๒๑/๑๒/๕๑.

^๓อง.อฎฐก. (ไทย) ๒๓/๒๔/๒๖๗.

ครั้นแล้ว พระผู้มีพระภาคได้ตรัสถามหัตถกอุบาสกชาวเมืองอาฬวีว่า ดูกรหัตถกบริษัทของท่านนี้ใหญ่ ก็ท่านสงเคราะห์บริษัทใหญ่นี้อย่างไร ฯ หัตถกอุบาสกชาวเมืองอาฬวีกราบทูลว่า ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ พระผู้มีพระภาคได้ทรงแสดงสังคหวัตถุ ๔ ประการไว้ ข้าพระองค์สงเคราะห์บริษัทใหญ่นี้ด้วยสังคหวัตถุ ๔ ประการเหล่านั้น ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญข้าพระองค์รู้ว่าผู้นี้ควรสงเคราะห์ด้วยทาน ข้าพระองค์ก็สงเคราะห์ด้วยทาน ผู้นี้ควรสงเคราะห์ด้วยวาจาอ่อนหวาน ข้าพระองค์ก็สงเคราะห์ด้วยวาจาที่อ่อนหวาน ผู้นี้ควรสงเคราะห์ด้วยการประพฤตสิ่งที่เป็นประโยชน์ ข้าพระองค์ก็สงเคราะห์ด้วยการประพฤตสิ่งที่เป็นประโยชน์

ผู้นี้ควรสงเคราะห์ด้วยการวางตัวเสมอ ข้าพระองค์ก็สงเคราะห์ด้วยการวางตัวเสมอ ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ก็โภคทรัพย์ในตระกูลของข้าพระองค์มีอยู่ ชนทั้งหลายจึงสำคัญด้วยคำของข้าพระองค์ว่าควรฟัง ไม่เหมือนของคณจน ฯ พระผู้มีพระภาค : “ดีละ ดีละ หัตถกะ วิธีนี้ของท่านเป็นอุบายที่จะสงเคราะห์บริษัทจำนวนมากได้ จริงอยู่ใครก็ตามที่สงเคราะห์บริษัทจำนวนมากในอดีตกาล ก็ล้วนแต่สงเคราะห์ด้วยสังคหวัตถุ ๔ ประการนี้แล ใครก็ตามที่จักสงเคราะห์บริษัทจำนวนมากในอนาคตกาล ก็ล้วนแต่จักสงเคราะห์ด้วยสังคหวัตถุ ๔ ประการนี้แล ใครก็ตามที่กำลังสงเคราะห์บริษัทจำนวนมากในปัจจุบัน ก็ล้วนแต่สงเคราะห์ด้วยสังคหวัตถุ ๔ ประการนี้แล”

หลังจากนั้น หัตถกอุบาสกชาวเมืองอาฬวี ที่พระผู้มีพระภาคทรงชี้แจงให้เห็นชัดเจนใจให้อายกราบเอาไปปฏิบัติ เร้าใจให้อาหาญแกล้วกล้าปลอบชโลมใจให้สดชื่นร่าเริงด้วยธรรมิกถาแล้ว ลุกจากที่นั่ง ถวายบังคมพระผู้มีพระภาค กระทำประทักษิณแล้วหลีกไป

พระพุทธองค์ได้ทรงกล่าวถึงอานิสงส์ที่เกิดจากการสงเคราะห์ประชาชนด้วยสังคหวัตถุ ๔ คือ ทาน (การให้) เปยยวัชระ (วาจาเป็นที่รัก) อัถจริยา (การประพฤตประโยชน์)สมานัตตดา (การวางตนสม่ำเสมอ) อยู่เป็นประจำ เมื่อจุดจากเทวโลกมาแล้ว บุญที่เกิดจากการให้ทานเป็นประจำ จะทำให้ได้ลักษณะมหาบุรุษ คือ มีฝ่ามือและฝ่าเท้าอ่อนนุ่มและมีเส้นที่ข้อพระองคูลีดกันเป็นรูปดา ข่ายงดงาม น่าดูน่าชม และบุญที่เกิดจากการใช้ปิยวาจา นั้น จะทำให้มีพระชิวหาใหญ่ยาวและมีพระสุรเสียงดุจเสียงพรหม ตรัสดุจเสียงร้องของนกการเวก^๕ที่ชัดเจน แจ่มใส ไพเราะ ก้องกังวาน สามารถเหนี่ยวรั้งใจผู้ฟังให้ดื่มด่ำไปกับน้ำเสียงนั้น ส่วนอานิสงส์ของอัถจริยาและสมานัตตดานั้น จะทำให้มีญาติสนิทมิตรสหายตลอดจนพวกพ้องบริวารมากมาย รวมถึงพระราชา มหาอำมาตย์ เศรษฐี มหาเศรษฐี พ่อค้า ประชาชนทุกชาติทุกภาษา ทั้งวรรณะต่างๆ ให้การยอมรับนับถือ ทั้งหมด

^๔ที.ปา. (ไทย) ๑๑/๒๑๐/๑๗๐ - ๑๗๑.

^๕ที.ปา. (ไทย) ๑๑/๒๓๖/๑๕๓.

จะมาเป็นพันธมิตร เป็นกัลยาณมิตร ที่ดีต่อกันและไม่ว่าจะไปที่ไหน ย่อมได้รับการปฏิสันถารเป็นอย่างดี

๒.๑.๑ ความหมายของหลักสังคหวัตถุ ๔

สังคหวัตถุ ๔ หมายถึง คุณธรรมที่เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวใจคน ผูกใจคนและประสานหมู่ชน ให้มีความสามัคคี เป็นหลักธรรมที่ทำให้คนเป็นที่รัก เป็นที่ชอบใจของคนทั่วไปเป็นการปลูกไมตรี เต็มน้ำใจต่อกัน ทำให้สังคมเป็นสุข ดังคำสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าซึ่งเป็นสังคหธรรมที่ผู้ปฏิบัติ ตามทุกคนย่อมสามารถรู้แจ้งเห็นจริงได้ด้วยตนเองและทำให้ผู้ปฏิบัติพันทุกข์เข้าถึงความสุขและความบริสุทธิ์ภายในได้จริง ธรรมะของพระพุทธองค์เป็นความรู้อันบริสุทธิ์เป็นธรรมโอสถ ขนานเอก ที่สามารถเยียวยารักษาจิตใจของมวลมนุษยชาติให้หลุดพ้นจากความโลภ ความโกรธ ความหลง เพราะเมื่อใจปราศจากสิ่งเหล่านี้ ใจย่อมสะอาดบริสุทธิ์ มีอานุภาพและเกิดเป็นความ เมตตากรุณาปราณี มีแต่ความรักความปรารถนาดีต่อกัน

ในการอยู่ร่วมกันในสังคมนั้น มนุษย์ทุกคนล้วนปรารถนาเป็นที่รักของคนรอบข้างเป็นที่ ยอมรับนับถือของทุกๆ คนและปรารถนาที่จะได้ยินได้ฟังคำยกย่องสรรเสริญมากกว่าเสียงนินทาว่า ร้าย พระพุทธองค์ได้ทรงสอนวิธีที่จะทำตนให้เป็นที่รักของสังคมว่า ชั้นแรก ให้ปรับที่ตัวของเรา เองก่อน คือต้องทำตัวเราให้เป็นคนน่ารักเสียก่อน โดยการปฏิบัติตามหลักสังคหวัตถุ ซึ่งเป็น คุณธรรมที่เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวใจคนนั้น ประกอบด้วยหลัก ๔ ประการด้วยกัน ดังนี้^๑

๑. ทาน การให้การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เสียสละแบ่งปัน ช่วยเหลือกันด้วยการให้สิ่งของหรือให้ ความรู้และแนะนำสั่งสอนด้วยน้ำใจไมตรี มีความโอบอ้อมอารี จะช่วยผูกใจคนไว้ได้ การทำทานจะ ไม่สูญเปล่า ผู้ที่ให้สิ่งที่ดีย่อมได้รับสิ่งที่ดีตอบแทน ดังพุทธพจน์ที่ว่า “มณาปทาเย ลภเต มณาปี”^๒ แปลว่า ผู้ให้สิ่งที่น่าพอใจย่อมได้รับสิ่งที่น่าพอใจ การให้ทานอาจให้ได้ ๒ วิธีด้วยกันคือ

- ๑) อามิสทาน ให้สิ่งของแก่เพื่อนหรือผู้อื่นที่ด้อยกว่ารวมทั้งการให้รางวัลต่าง ๆ เป็นต้น
- ๒) ธรรมทานหรือวิทยาทาน หมายถึง การให้ธรรม การให้ความรู้และแนะนำ สั่งสอน

^๑พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต), พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม, พิมพ์ครั้งที่ ๕, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๓), หน้า ๑๖๗.

^๒เรื่องเดียวกัน, หน้า ๑๖๘.

^๓อง.ปญจก.(ไทย) ๒๒/๔๔/๔๕.

^๔อง.ปญจก.(ไทย) ๒๒/๔๔/๗๒.

ให้รัฐรัฐชั่วหรือการแนะนำให้รัฐศิลปวิทยาในการประกอบสัมมาชีพ^{๑๐} ใน ๒ อย่างนี้ ธรรมทานนั้น เป็นเลิศกว่าทานทั้งหลาย^{๑๑} อามิสทานช่วยค้ำจุนชีวิตทำให้เขามีที่พึ่งพาอาศัย แต่ธรรมทานช่วยให้ เขารู้จักพึ่งตนเองได้ต่อไป เมื่อให้อามิสทานแล้วพึงให้ธรรมทานด้วย

๒. ปิยวาจา หรือ เปยยวัชชะ ความเป็นผู้มีวาจาน่ารัก พูดอย่างรักกัน วาจาเป็นที่รัก วาจา คือดัดดีมีน้ำใจหรือวาจาซาบซึ้งใจ คือ กล่าววาจาสุภาพไพเราะอ่อนหวานมีหางเสียงสมานสามัคคี ซาบซึ้งใจ ทำให้เกิดไมตรีรักใคร่นับถือ ตลอดถึงคำแสดงประโยชน์ประกอบด้วยเหตุผลเป็น หลักฐานจูงใจให้นิยมยอมตาม^{๑๒} สมเด็จพระสัมมา สัมพุทธเจ้า ได้ทรงตรัสเตือนพระภิกษุให้ พยายามหลีกเลี่ยงถ้อยคำที่ขัดแย้งกัน^{๑๓} อันนำไปสู่การทะเลาะวิวาท^{๑๔} พระพุทธองค์ทรงตรัสถึงการ พูดที่ประกอบด้วยประโยชน์ ดังปรากฏใน อภยราชกุมารสูตร ดังนี้^{๑๕}

ตถาคตรู้วาจาที่ไม่จริง ไม่แท้ ไม่ประกอบด้วยประโยชน์ และวาจานั้นไม่เป็นที่รักไม่เป็นที่ ชอบใจของคนอื่น ตถาคตไม่กล่าวคำนั้น

ตถาคตรู้วาจาที่จริง ที่แท้ แต่ไม่ประกอบด้วยประโยชน์ และวาจานั้นไม่เป็นที่รักไม่เป็นที่ ชอบใจของคนอื่น ตถาคตไม่กล่าวคำนั้น

ตถาคตรู้วาจาที่จริง ที่แท้ และประกอบด้วยประโยชน์ แต่วาจานั้นไม่เป็นที่รักไม่เป็นที่ชอบ ใจของคนอื่นในข้อนั้น ตถาคตรู้กาลที่จะกล่าววาจานั้น

ตถาคตรู้วาจาที่ไม่จริง ไม่แท้ ไม่ประกอบด้วยประโยชน์ แต่วาจานั้นเป็นที่รักเป็นที่ชอบใจ ของคนอื่น ตถาคตไม่กล่าววาจานั้น

ตถาคตรู้วาจาที่จริง ที่แท้ ที่ประกอบด้วยประโยชน์ และวาจานั้นเป็นที่รักเป็นที่ชอบใจของ คนอื่น ตถาคตไม่กล่าววาจานั้น

^{๑๐}พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต), พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม, อ่างแล้ว, หน้า ๑๗๑.

^{๑๑}อ.จ.ทูก. (ไทย) ๒๑/๓๘๖/๘๕.

^{๑๒}พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต), พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม, อ่างแล้ว, หน้า ๑๖๗.

^{๑๓}ช.ม. (ไทย) ๒๕/๖๓/๒๐๓.

^{๑๔}ม.อ. (ไทย) ๑๔/๒๓๖/๒๗๖.

^{๑๕}ม.ม. (ไทย) ๑๓/๘๖/๘๘.

ตลาคตรู้วาทิจริง ที่แท้ ที่ประกอบด้วยประโยชน์ และวาทะนั้นเป็นที่รักเป็นที่ชอบใจของคนอื่นในข้อนั้น ตลาคตรู้กาลที่จะกล่าววาทะนั้น ข้อนั้นเพราะเหตุไร เพราะตลาคต มีความเอ็นดูในหมู่สัตว์ทั้งหลาย^{๑๖}

สรุป สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงให้หลักการพูดไว้ดังนี้^{๑๗}

๑. ต้องเป็นคำจริง
๒. เป็นคำสุภาพไพเราะอ่อนหวาน
๓. พูดแล้วก่อให้เกิดประโยชน์
๔. พูดแล้วเกิดการสมานสามัคคี
๕. พูดด้วยจิตเมตตา
๖. พูดถูกกาลเทศะ คือถูกเวลาและสถานที่

จะเห็นได้ว่า การให้แต่เพียงอย่างเดียวนั้นไม่สามารถที่จะทำให้เป็นที่รัก เป็นที่ชอบใจของคนทั่วไปได้ จึงต้องรู้จักพูดจาปราศรัยให้ไพเราะนุ่มนวลน่าฟัง เมื่อได้ฟังแล้วเกิดกำลังใจที่จะส่งเสริมสนับสนุนให้ทุกคนอยากทำความดีให้ยิ่งขึ้นไป ไม่พูดจาต่อเสียดันก่อให้เกิดความแตกแยก พูดแต่คำที่จะทำให้เกิดความสามัคคี เปรียบเสมือนน้ำทิพย์ชโลมใจ ประสานใจทุกๆ ดวงให้เป็นหนึ่งเดียวกัน

๓. อรรถจริยา การประพฤติประโยชน์ ทำประโยชน์แก่เขา หลักธรรมข้อนี้มุ่งสอนตน ๒ ด้าน คือ การทำตนให้เป็นประโยชน์และการทำในสิ่งที่เป็นประโยชน์ ตลอดถึงช่วยแก้ไขปรับปรุงส่งเสริมในทางจริยธรรม

๑) การทำตนให้เป็นประโยชน์ หมายถึง ทำตนให้มีคุณค่าในสังคมที่ตนอาศัยอยู่ด้วยการตั้งใจศึกษาเล่าเรียน ฝึกฝนอบรมตนให้เป็นคนเจริญด้วยความรู้ ความสามารถ มีคุณธรรม เป็นบุตรที่ดีของบิดามารดา เป็นศิษย์ที่ดีของครูอาจารย์เป็นนักเรียนที่ดีของสถานศึกษา เป็นพลเมืองที่ดีของประเทศชาติ ตลอดจนเป็นศาสนิกชนที่ดีของพระพุทธศาสนาตลอดไป

^{๑๖}กษิรา เทียนส่องใจ, “การศึกษาวิเคราะห์ภัยอันตรายเพื่อจัดการความขัดแย้งในสังคมไทยปัจจุบัน”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย), ๒๕๕๐, หน้า ๑๘๐.

^{๑๗}ที.สี. (ไทย) ๘/๘/๔.

๒) การทำในสิ่งที่เป็นประโยชน์ คือ เมื่อทำตนให้เป็นประโยชน์แล้วก็ต้องสร้างตนให้เป็นประโยชน์กับผู้อื่นด้วยการให้ความช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ไม่นิ่งดูตาย มีน้ำใจไมตรี ต่อกันบำเพ็ญสาธารณประโยชน์ตามสติกำลังความสามารถ โดยจะต้องทำการช่วยเหลือผู้คนตามกำลังกายและกำลังความรู้ความสามารถของตน ๆ กระทำการช่วยเหลือผู้คนทุกชั้นวัยทั้งเด็กผู้ใหญ่คนชราหญิงสตรีมีครรภ์และคนพิการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งคนพิการนั้น ในสังคมไทยยังขาดความรู้ความเข้าใจในการช่วยเหลือคนพิการที่ถูกต้อง เช่น ในยามฉุกเฉินพิการทางสายตาเดินข้ามถนนนั้นไม่ควรจูงด้วยไม้เท้าแต่ควรใช้มือคนจูงมือของคนพิการ เป็นต้น และในสถานที่ต่าง ๆ ที่เป็นแหล่งชุมชนยังไม่มีการจัดการด้านพื้นที่อำนวยความสะดวกตอบสนองความต้องการของคนพิการมากนัก เช่น ในบริเวณบันไดยังไม่มียกพื้นลาดชันสำหรับคนพิการที่นั่งรถเข็น การทำเครื่องหมายพิเศษสำหรับคนตาบอด เป็นต้น^{๑๘}

๔. สมานัตตา เอาตัวเข้าสมาน คือ การทำตนเสมอต้นเสมอปลาย ตลอดถึงวางตนเหมาะสมแก่ฐานะภาวะ บุคคล เหตุการณ์และสิ่งแวดล้อม^{๑๙}

๑) วางตนให้เหมาะสมกับฐานะที่ตนมีอยู่ในสังคม เช่น เป็นหัวหน้าครอบครัว เป็นบิดามารดา เป็นครูอาจารย์ เป็นเพื่อนบ้าน เป็นต้น ตนอยู่ในฐานะอะไรก็วางตนให้เหมาะสมกับฐานะที่เป็นอยู่ และทำอย่างเสมอต้นเสมอปลาย

๒) ปฏิบัติตนอย่างสม่ำเสมอต่อคนทั้งหลาย ให้ความเสมอภาค ไม่เอารัดเอาเปรียบผู้อื่นเสมอในสุขและทุกข์ คือ ร่วมสุขร่วมทุกข์กัน ร่วมรับรู้ปัญหา และร่วมแก้ปัญหาเพื่อประโยชน์ของสังคม^{๒๐}

นอกจากนี้สังคหวัตถุ ๔ ยังอำนวยประโยชน์ที่มองเห็นได้เป็นรูปธรรมดังต่อไปนี้

๑. ช่วยให้บุคคลดำรงตนอยู่ได้ในสังคมด้วยความสุข

๒. เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวน้ำใจ สมานไมตรีระหว่างกัน

๓. เป็นเครื่องส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ให้มีความเคารพนับถือกันตามสมควร

แก่ฐานะ

^{๑๘}ขนิษฐา เทวินทรภักดี, *ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับคนพิการ*, (นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2531), หน้า ๑๒๕.

^{๑๙}พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต), *พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม*, อ่างแก้ว, หน้า ๑๗๑.

^{๒๐}พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต), *ธรรมนุญชีวิต*, พิมพ์ครั้งที่ ๘๐, (กรุงเทพมหานคร : บริษัท พิมพ์สวย จำกัด, ๒๕๕๐), หน้า ๑๑๕.

๔. เป็นเครื่องประสาธน์ประกอบต่างๆ ของสังคมให้คงรูปอยู่และดำเนินไปได้ด้วยดี

๕. ช่วยส่งเสริมศีลธรรมและป้องกันความประพฤติที่เสื่อมเสียในสังคม^{๒๐}

สรุปได้ว่า หลักธรรมสังคหัตถ์ ๔ ซึ่งประกอบด้วย ทาน คือ การโอบอ้อมอารี ปิยวาจา คือ พูดจาไพเราะ อุตตจริยา คือ ช่วยเหลือเกื้อกูล สมานัตตตา คือ วางตนเสมอต้นเสมอปลาย หากผู้ประกอบอาชีพค้าขายนำหลักธรรมดังกล่าวมาปฏิบัติ จะส่งผลให้การประกอบอาชีพของตนมีความมั่นคงและเจริญก้าวหน้าสืบไป

๒.๒ แนวคิดเกี่ยวกับหลักสังคหัตถ์ ๔

พระพรหมคุณาภรณ์(ป.อ.ปยุตฺโต) ได้ให้ความหมายของสังคหัตถ์ ๔ คือหลักธรรมที่เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวนำใจคน และประสานหมู่ชนไว้ในสามัคคี ประกอบด้วย^{๒๑}

๑. ทาน ให้ปัน คือ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เสียสละ แบ่งปัน ช่วยเหลือสงเคราะห์ด้วยปัจจัยสี่ หุนหรือทรัพย์สิน สิ่งของ ตลอดจนใจให้ความรู้ ความเข้าใจและศิลปวิทยา

๒. ปิยวาจา พูดอย่างรักกัน คือ กล่าวคำสุภาพ ไพเราะ น่าฟัง ชี้แจง แนะนำสิ่งที่เป็นประโยชน์ มีเหตุผล เป็นหลักฐาน ชักจูงในทางที่ดีงามหรือแสดงความเห็นอกเห็นใจ ให้กำลังใจ รู้จักพูดให้เกิดความเข้าใจดี สมานสามัคคี เกิดไมตรี ทำให้รักใคร่นับถือและช่วยเหลือเกื้อกูลกัน

๓. อุตตจริยา ทำประโยชน์แก่เขา คือ ช่วยเหลือด้วยแรงกายและขวนขวายช่วยเหลือกิจการต่างๆ บำเพ็ญสาธารณประโยชน์ รวมทั้งช่วยแก้ไข้ปัญหาและช่วยปรับปรุงส่งเสริมในด้านจริยธรรม

๔. สมานัตตตา เอาตัวเข้าสมาน คือ ทำตัวให้เข้ากับเขาได้ วางตนเสมอต้นเสมอปลาย ให้ความเสมอภาค ปฏิบัติสม่ำเสมอต่อกันทั้งหลาย ไม่เอาเปรียบและเสมอในสุขทุกข์ คือ ร่วมสุขร่วมทุกข์ ร่วมรับรู้ ร่วมแก้ไข้ปัญหา เพื่อให้เกิดประโยชน์สุขร่วมกัน

พระเทพดิลก (ระแบบ ฐิตญาโน) กล่าวว่า สังคหัตถ์ ๔ นี้ พระพุทธเจ้าทรงอุปมาเหมือนกับพาหนะที่จ่านำคนไปสู่ความสุขความเจริญในโลก เพราะสังคมของมนุษย์เราจำเป็นต้องอิงอาศัยธรรมะทั้งสี่ประการนี้ ทรงชี้อีกมุมที่ตรงกันข้ามว่า ถ้าหากว่าสังคมปราศจากเสียซึ่งธรรมะทั้งสี่ประการแล้ว แม้มารดา บิดา ก็จะไม่ได้รับการนับถือบูชาจากบุตรธิดา โลกจะอยู่ไม่ได้เลย จึงเรียกว่าธรรมเป็นเครื่องสงเคราะห์ การสงเคราะห์ก็มีอยู่ ๒ ฝ่าย คือ

^{๒๐}ที.ปา. (ไทย) ๑๑/๓๐๕/๒๗๕.

^{๒๑}พระพรหมคุณาภรณ์(ป.อ.ปยุตฺโต), ธรรมบุญชีวิต ฉบับชาวบ้าน, (กรุงเทพมหานคร : สถาบันบันทึกลือ, ๒๕๕๐), หน้า ๑๒๕.

อามิสสังคหะ คือ สงเคราะห์ด้วยวัตถุสิ่งของ

ธัมมสังคหะ คือ สงเคราะห์โดยธรรม ถ้าเรามองในแง่ของคนที่แสวงหาที่พึ่ง สิ่งนี้ก็เป็น การสนองตอบความต้องการพื้นฐานของคน เช่น ต้องการความรัก และได้รับความรักความอบอุ่น ความปลอดภัย ต้องการที่พึ่งพำนักอาศัย ต้องการพักผ่อนหย่อนใจ หรือว่าต้องการร่วมกิจกรรม ต่างๆ กัน เป็นต้น ก็ต้องมีธรรมะ เป็นเครื่องยึดเหนี่ยว หลักที่จะให้เกิดการยึดเหนี่ยวทางใจกันขึ้นมา สรุปรวมอยู่ที่สังคหวัตถุ^{๒๖}คือ

๑) ทาน การให้ เป็นลักษณะการเอื้อเฟื้อเผื่อ ใจของแต่ตนแก่คนอื่นที่ควรแก่การให้ การให้ มีอยู่ ๒ แนวใหญ่ คือ

๑.๑) การให้ด้วยจิตศรัทธาอนุเคราะห์ หมายถึง การอนุเคราะห์ การสงเคราะห์ช่วยเหลือ เกื้อกูลซึ่งกันและกัน ด้วยอัธยาศัยไมตรีโอบอ้อมอารีต่อบุคคลเหล่านั้น

๑.๒) การให้เพื่อบูชาคุณความดี เช่น การทำบุญตักบาตร การให้อาหาร ให้เสื้อผ้าแก่พ่อแม่ แม่ ปู่ย่า ตายาย ในวันตรุษสงกรานต์ การเสียามิ เหล่านี้เป็น การให้ด้วยสำนึกถึงคุณความดี

๒) ปิยวาจา เจรจาที่อ่อนหวาน ตรงกันข้ามกับคำหยาบแต่ในเชิงปฏิบัติแล้ว ปิยวาจา คือ เจรจาด้วยคำอันเป็นที่รัก วาจาเป็นที่รัก ผู้กล่าวด้วยความรัก ความปรารถนาดีต่อบุคคลอื่น บางครั้ง อาจเป็นคำดู คำตักเตือนก็ได้ หากพูดด้วยความรัก หวังดี ปรารถนาดี

๓) อัตตจริยา ประพฤติสิ่งที่เป็นประโยชน์แก่บุคคลอื่น จะเห็นว่า มีทั้งกายกรรม วชิกรรม มโนกรรม ทางกายกรรม การประพฤตีสั่งที่เป็นประโยชน์ต่อกัน ไม่ได้หมายความว่ากะเกณฑ์ให้ คนใดคนหนึ่งประพฤตียิ่งฝ่ายเดียว แต่ทุกคนก็ต้องประพฤตให้เป็นประโยชน์ต่อกันด้วย เช่น ช่วยกันสร้างสะพาน ช่วยกันขุดถนน ขุดคลองขุดลอก ล้วนเป็นความดีที่เป็นจุดยึดเหนี่ยวทางใจให้ คนอื่นเกิดนิมิตนับถือ

๔) สมานัตตตวา ความมีตนสม่ำเสมอ ไม่ถือตัว ได้แก่การวางตนเหมาะสมแก่ฐานะที่ควรจะเป็น และที่ตนเป็น ไม่แสดงอาการขื่น ๆ ลง ๆ ๑ วันดี ๔ วันร้าย กำหนดทิศทางลมไม่ค่อยถูกว่าจะ เอาอย่างกันแน่ อีกอย่างหนึ่ง คือ ไม่ลืมนอน ไม่ถือตัวเกินไป เวลาได้ดีไม่หลงตัว เป็นต้น

พุทธทาสภิกขุ ได้เสนอหลักคำสอนเกี่ยวกับสังคหวัตถุ ๔ คือ หลักการสงเคราะห์ หรือ เรื่องการสงเคราะห์กันช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีลักษณะพฤติกรรมที่รู้จักแบ่งปัน รู้จักการให้ เสียสละ ยินดีในความสุขของผู้อื่น ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ไกล่เกลี่ยความแตกแยกในหมู่คณะ บำเพ็ญ

^{๒๖}พระเทพดิลก (ระแบบ จูติญาโณ), ธรรมปริทรรศน์, พิมพ์ครั้งที่ ๔, (กรุงเทพมหานคร : มหามกุฏราชวิทยาลัย, ๒๕๔๔), หน้า ๑๖๖.

ประโยชน์ต่อส่วนรวม ไม่นำเอาผลงานของผู้อื่นมาเป็นของตนเอง ซึ่งประกอบด้วย ทาน ปิยวาจา อตถจริยา สมานัตตา^{๒๔}

๑) ทาน คือ การแบ่งปันเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่กัน พระพุทธเจ้ามุ่งที่ธรรมทานมากกว่าอภิสทาน ธรรมทาน ให้การช่วยเหลือแนะนำ ในสิ่งที่ดีมีประโยชน์ ซึ่งช่องทางให้บุคคลสามารถแก้ปัญหาให้ ลุล่วงไปด้วยตนเอง

๒) ปิยวาจา คือ การพูดจาน่ารักนิยมนับถือ พระพุทธเจ้าทรงเน้นว่าต้องเป็นถ้อยคำไพเราะ อ่อนหวาน ที่ประกอบด้วยสัจจะ คือ ความจริงใจและต้องเกิดประโยชน์แก่ผู้เจรจาด้วย

๓) อตถจริยา คือ การบำเพ็ญประโยชน์ ซึ่งหมายถึง การประพฤติปฏิบัติตนให้เป็น ประโยชน์แก่บุคคลอื่น พระพุทธเจ้าเน้นที่โลกัตถจริยา คือการทำคุณประโยชน์ให้แก่บุคคลให้วง กว้าง ไม่จำกัดเฉพาะตนเองและญาติผู้ใกล้ชิด

๔) สมานัตตา คือ ความมีตนเสมอ การรู้จักปรับตัวให้เข้ากับผู้อื่น ร่วมสุขร่วมทุกข์กันได้ เสมอต้นเสมอปลายพระภควาวิสุทธิคุณ (เสริมชัย ชยมงคล) ได้กล่าวว่า หลักธรรมปฏิบัติที่จะ เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวผู้อื่นไว้ได้ คือ สังคหวัตถุ ๔ อย่าง ได้แก่

๑) ทาน การให้ปันสิ่งของของตนแก่ผู้อื่นที่ควรให้ปันนั้น ย่อมเป็นเรื่องยึดเหนี่ยวใจ แก่ผู้รับให้ระลึกนึกถึงความเป็นผู้มีน้ำใจ โอบอ้อมอารีของผู้ให้ ผู้มีจิตใจโอบอ้อมอารีมีน้ำใจ มีจิตใจ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่แก่ผู้อื่นอยู่เสมอ ย่อมเป็นที่รักแก่ชนทั้งหลาย คนหม่อม มากย่อมคบค้าสมาคมด้วยสม ดั่งที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ตรัสว่า ผู้ให้ย่อมเป็นที่รัก คนหม่อมมากย่อมคบเขา

๒) ปิยวาจา การเจรจาที่อ่อนหวาน คือ วาจาที่ไพเราะสุภาพอ่อน โยนตามฐานะย่อม เป็นที่ชื่นใจเป็นที่ประทับใจแก่ผู้ฟังหรือคู่สนทนา ไม่มีใครชอบวาจาที่หยาบคายแข็งกระด้างหรือ วาจาที่ก้าวร้าว ที่ไร้มารยาท ไม่รู้กาลเทศะ และวาจาที่ไม่ไพเราะ ไม่สมฐานะระหว่างผู้พูดกับผู้ฟัง และคู่สนทนาด้วย คนเราจะได้ดีหรือถึงความเสื่อมก็ด้วยวาจานั้นแหละ เป็นข้อสำคัญ ประการหนึ่ง โบราณท่านจึงกล่าวไว้ว่า ปากเป็นเอก เลขเป็นโท หมายความว่า วาจาที่ดี ที่สุภาพ ที่ไพเราะ อ่อนหวานนั้นแหละเป็นข้อปฏิบัติที่สำคัญที่สุดประการหนึ่งของการครองใจคนและจะได้ดีก็เพราะ วาจานั้นแหละ ส่วนคำว่า เลข ๓ ที่นี้ หมายถึง วิชาความรู้ยังเป็นรอง คือถึงจะเป็นคนมีความรู้สูง แต่ ถ้าปากไม่ดีเสียแล้ว ย่อมหวังความเจริญในชีวิตได้ยาก เพราะคนปากเสียไม่อาจผูกใจใครไว้ได้ จะ หากคนคบหาสมาคมเป็นมิตรสหายที่ดีที่จริงใจต่อกันได้ยากปิยวาจา คือ วาจาที่ไพเราะสุภาพ อ่อนโยนต่อกันตามฐานะเท่านั้นแหละที่จะเป็นเครื่องผูกใจยึดเหนี่ยวจิตใจผู้อื่นได้ยืนนาน

^{๒๔}พุทธทาสภิกขุ, พุทธศาสนากับคนรุ่นใหม่และสังคมในอนาคต, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์สุขภาพใจ, ๒๕๒๕), หน้า ๑๘๕.

๓) อัจฉริยา การประพาสสิ่งที่ดีเป็นประ โยชน์แก่ผู้อื่น หมายความว่า ความเป็นผู้มีน้ำใจ ไม่นิ่งดูเฉย รู้จักสงเคราะห์และช่วยเหลือกิจการของผู้อื่นให้สำเร็จ รู้จักช่วยกระทำกิจอันเป็นประโยชน์บุคคลอื่นหรือแก่สังคมส่วนรวม ตามความเหมาะสมแก่ฐานะและโอกาส ไม่เป็นคนเลี้ยงน้ำใจช่วยใครไม่เป็น คือ ไม่เป็นคนเห็นแก่ตัวจัด ยามที่ผู้อื่นหรือสังคมประสบความทุกข์เดือดร้อน และต้องการความช่วยเหลือ เช่น ในยามประสบทุกข์ภัยต่าง ๆ ได้แก่ อุทกภัย ภัยจากน้ำท่วม ภัยจากภัยจากลมพายุ อัคคีภัย ภัยจากไฟไหม้ เป็นต้น ก็มีน้ำใจอนุเคราะห์ช่วยเหลือบรรเทาทุกข์ผู้อื่น หรือสังคมที่กำลังได้รับความทุกข์เดือดร้อนเช่นนั้นตามกำลังของตนด้วยใจเมตตาและกรุณาธรรม ความเป็นผู้มีน้ำใจ ย่อมประพาสสิ่งที่เป็นประโยชน์แก่ผู้อื่นตามสมควรแก่ฐานะและโอกาส ด้วยเมตตา กรุณาธรรมเช่นนี้ ย่อมเป็นเครื่องผูกใจหรือเครื่องยึดเหนี่ยวใจผู้อื่น ให้ผูกสมัครรักใคร่ และมีความสัมพันธ์อันดีต่อกันได้ยั่งยืนนานเป็นอย่างดี ดังมีสุภาษิตคำโบราณว่า ไปบ้านท่านอย่านั่งดูเฉย ปั่นวัวปั่นควายให้ลูกท่านเล่น แม้ว่าสมัยนี้การปั่นวัวปั่นควายให้ลูกท่านเล่นเป็นเรื่องด้าสมัยแล้ว แต่สุภาษิตนี้ก็ยังเป็นอุทาหรณ์ว่า การรู้จักสงเคราะห์ อนุเคราะห์ช่วยเหลือผู้อื่น หรือการประพาสสิ่งที่เป็นประโยชน์แก่ผู้อื่น เป็นเครื่องผูกใจคน เป็นคุณธรรมเครื่องครองใจคนได้ดี ให้มีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันได้อย่างยั่งยืน

๔) สมานัตตตา คือ ความเป็นผู้มีตนเสมอ ไม่ถือตัว ก็คือ ความประพฤติปฏิบัติดีต่อผู้อื่นอย่างเสมอต้นเสมอปลาย เมื่อมีชีวิตที่เจริญก้าวหน้า หรือได้ดิบได้ดีขึ้นไป ก็ไม่ถือตัวหรือทำตัวเย่อหยิ่งกับญาติพี่น้องหรือมิตรสหายเดิม ที่เคยคบค้าหรือปฏิบัติดีต่อกัน เคยเคารพนับถือกันมาอย่างไร ก็คงประพฤติปฏิบัติดีต่อกัน เคารพนับถือกันอยู่อย่างนั้น ความเป็นผู้มีตนเสมอนี้เป็นคุณเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจผู้อื่นไว้เป็นมิตรไมตรีที่ดีต่อกันได้เป็นอย่างดี

พระภิกษุวิสุทฺธิคุณ (เสริมชัย ชยมงฺคโล) ได้กล่าวว่า หลักธรรมปฏิบัติที่จะเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวผู้อื่นไว้ได้ คือ สังคหวัตถุ ๔ อย่าง ได้แก่^{๒๕}

๑) ทาน การให้ปันสิ่งของของตนแก่ผู้อื่นที่ควรให้ปันนั้น ย่อมเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวใจแก่ผู้รับให้ระลึกนึกถึงความเป็นผู้มีน้ำใจ โอบอ้อมอารีของผู้ให้ ผู้มีจิตใจโอบอ้อมอารีมีน้ำใจ มีจิตใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่แก่ผู้อื่นอยู่เสมอ ย่อมเป็นที่รักแก่ชนทั้งหลาย คนหม่อม ากยอมคบค้าสมาคมด้วยสมดังที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ตรัสว่า ผู้ให้ย่อมเป็นที่รัก คนหม่อมมากย่อมคบเขา

^{๒๕} พระภิกษุวิสุทฺธิคุณ (เสริมชัย ชยมงฺคโล), **ตอบปัญหาธรรมปฏิบัติ**, (กรุงเทพมหานคร : เอช ที พี เพรส, ๒๕๔๒), หน้า ๑๘๓.

๒) ปิยวาจา การเจรจาที่อ่อนหวาน คือ วาจาที่ไพเราะสุภาพอ่อนโยนตามฐานะย่อมเป็นที่ชื่นใจเป็นที่ประทับใจแก่ผู้ฟังหรือคู่สนทนา ไม่มีใครชอบวาจาที่หยาบคายแข็งกระด้างหรือวาจาที่ก้าวร้าว ที่ไร้มารยาท ไม่รู้จักกาลเทศะ และวาจาที่ไม่ไพเราะ ไม่สมฐานะระหว่างผู้พูดกับผู้ฟังและคู่สนทนาด้วย คนเราจะได้ดีหรือถึงความเสื่อมก็ด้วยวาจานั้นแหละ เป็นข้อสำคัญ ประการหนึ่งโบราณท่านจึงกล่าวไว้ว่า ปากเป็นเอก เลขเป็นโท หมายความว่า วาจาที่ดี ที่สุภาพ ที่ไพเราะ อ่อนหวานนั้นแหละเป็นข้อปฏิบัติที่สำคัญที่สุดประการหนึ่งของการครองใจคนและจะได้ดีก็เพราะวาจานั้นแหละ ส่วนคำว่า เลข ณ ที่นี้ หมายถึง วิชาความรู้ยังเป็นรอง คือถึงจะเป็นคนมีความรู้สูง แต่ถ้าปากไม่ดีเสียแล้ว ย่อมหวังความเจริญในชีวิตได้ยาก เพราะคนปากเสียไม่อาจผูกใจใครไว้ได้ จะหาคนคบหาสมาคมเป็นมิตรสหายที่ดีที่จริงใจต่อกันได้ยากปิยวาจา คือ วาจาที่ไพเราะสุภาพอ่อนโยนต่อกันตามฐานะเท่านั้นแหละที่จะเป็นเครื่องผูกใจยึดเหนี่ยวจิตใจผู้อื่นได้ยืนนาน

๓) อัตถจริยา การประพฤติสิ่งที่ดีเป็นประโยชน์แก่ผู้อื่น หมายความว่า ความเป็นผู้มีน้ำใจไม่นิ่งดูตาย รู้จักสงเคราะห์และช่วยเหลือกิจการของผู้อื่น ให้สำเร็จ รู้จักช่วยกระทำกิจอันเป็นประโยชน์บุคคลอื่นหรือแก่สังคมส่วนรวม ตามความเหมาะสมแก่ฐานะและโอกาส ไม่เป็นคนเลี้ยงน้ำใจช่วยใครไม่เป็น คือ ไม่เป็นคนเห็นแก่ตัวจัด ยามที่ผู้อื่นหรือสังคมประสบความทุกข์เดือดร้อนและต้องการความช่วยเหลือ เช่น ในยามประสบทุกข์ภัยต่าง ๆ ได้แก่ อุทกภัย ภัยจากน้ำท่วม วาดภัย ภัยจากลมพายุ อัคคีภัย ภัยจากไฟไหม้ เป็นต้น ก็มีน้ำใจอนุเคราะห์ช่วยเหลือบรรเทาทุกข์ผู้อื่น หรือสังคมที่กำลังได้รับความทุกข์เดือดร้อนเช่นนั้นตามกำลังของตนด้วยใจเมตตาและกรุณาธรรม ความเป็นผู้มีน้ำใจ ย่อมประพฤติสิ่งที่เป็นประโยชน์แก่ผู้อื่นตามสมควรแก่ฐานะและโอกาส ด้วยเมตตา กรุณาธรรมเช่นนี้ ย่อมเป็นเครื่องผูกใจหรือเครื่องยึดเหนี่ยวใจผู้อื่น ให้ผูกสมัครรักใคร่ และมีความสัมพันธ์อันดีต่อกันได้ยิ่งยืนนานเป็นอย่างดี ดังมีสุภาษิตคำโบราณว่า ไปบ้านท่านอย่านิ่งดูตาย ปั่นวุ้นปั่นควายให้ลูกท่านเล่น แม้ว่าสมัยนี้การปั่นวุ้นปั่นควายให้ลูกท่านเล่นเป็นเรื่องล้าสมัยแล้ว แต่สุภาษิตนี้ก็ยังเป็นอุทาหรณ์ว่า การรู้จักสงเคราะห์ อนุเคราะห์ช่วยเหลือผู้อื่น หรือการประพฤติสิ่งที่เป็นประโยชน์แก่ผู้อื่น เป็นเครื่องผูกใจคน เป็นคุณธรรมเครื่องครองใจคนได้ดี ให้มีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันได้อย่างยั่งยืน

๔) สมานัตตตา คือ ความเป็นผู้มีตนเสมอ ไม่ถือตัว ก็คือ ความประพฤติปฏิบัติดีต่อผู้อื่นอย่างเสมอต้นเสมอปลาย เมื่อมีชีวิตที่เจริญก้าวหน้า หรือได้ดีขี้นไป ก็ไม่ถือตัวหรือทำตัวเย่อหยิ่งกับญาติพี่น้องหรือมิตรสหายเดิม ที่เคยคบค้าหรือปฏิบัติดีต่อกัน เคยเคารพนับถือกันมาอย่างไร ก็คงประพฤติปฏิบัติดีต่อกัน เคารพนับถือกันอยู่อย่างนั้น ความเป็นผู้มีตนเสมอนี้เป็นคุณเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจผู้อื่นไว้เป็นมิตรไมตรีที่ดีต่อกันได้เป็นอย่างดี

พระมหาบุญเพียร บุญญวิริโย ได้ให้ความหมายและองค์ประกอบของ สังคหวัตถุ ๔ หมายถึง หลักธรรมที่เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวหัวใจของผู้อื่น ผูกไมตรี เอื้อเฟื้อ เกื้อกูล หรือเป็นหลักการสงเคราะห์ซึ่งกันและกัน มีอยู่ ๔ ประการ ได้แก่

๑. ทาน คือ การให้ปัน เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ การเสียสละ แบ่งปัน ช่วยสงเคราะห์ตลอดจนให้ความรู้ความเข้าใจ และศิลปวิทยาเพื่อประโยชน์แก่บุคคลอื่น คุณธรรมข้อนี้จะช่วยให้ไม่เป็นคนเห็นแก่ตัว

๒. ปิยวาจา คือ การพูดจาด้วยถ้อยคำสุภาพ ที่ไพเราะอ่อนหวาน พูดด้วยความจริงใจ แนะนำในสิ่งที่เป็นประโยชน์ มีเหตุมีผล ชักจูงในทางที่ดีงาม แสดงความเห็นอกเห็นใจเป็นกำลังใจ ให้รู้จักพูดให้เกิดความเข้าใจอันดี สมานสามัคคี เกิดไมตรี ทำให้รักใคร่นับถือและช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ไม่พูดหยาบคายก้าวร้าว พูดในสิ่งที่เป็นประโยชน์ เหมาะสำหรับกาลเทศะ

๓. อัตถจริยา คือ การสงเคราะห์ทุกชนิดหรือการประพฤตินในสิ่งที่เป็นประโยชน์แก่ผู้อื่น ให้ความช่วยเหลือด้วยแรงกายและขวนขวายกิจการต่างๆ บำเพ็ญสาธารณประโยชน์รวมทั้งช่วยแก้ไขปัญหาคและช่วยปรับปรุงส่งเสริมในด้านจริยธรรม

๔. สมานัตตตา คือ การเป็นผู้มีความสม่ำเสมอ หรือมีความประพฤติเสมอดันเสมอปลาย ให้ความเสมอภาค ปฏิบัติสม่ำเสมอทั้งต่อคนทั้งหลาย ไม่เอาเปรียบ ร่วมทุกข์ร่วมสุขร่วมรับรู้ ร่วมแก้ไขปัญหา เพื่อให้เกิดประโยชน์สุขร่วมกัน คุณธรรมข้อนี้จะช่วยให้เราเป็นคนมีจิตใจหนักแน่น ไม่โลเล รวมทั้งยังเป็นการสร้างความนิยม และไว้วางใจให้แก่ผู้อื่นอีกด้วย

วคิน อินทสระ ได้กล่าวว่า สังคหวัตถุ ๔ ก็คือ สิ่งที่เป็นเครื่องสงเคราะห์และยึดเหนี่ยวหัวใจ ซึ่งกันและกัน ๔ ประการ^{๒๖} คือ

๑. ทาน คือ การให้ การบริจาค หรือการแบ่งปันวัตถุสิ่งของ รวมถึงอุปกรณ์ในการทำงาน หรือเอกสารที่ใช้ในการทำงาน เช่น หากเพื่อนร่วมงานขาดอุปกรณ์สิ่งของ ก็นำมาแบ่งปันกันใช้ การเริ่มต้นด้วยการแบ่งปันวัตถุสิ่งของ ภายนอก จะช่วยสร้างนิสัยในให้ บุคลากรในหน่วยงานมีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อกัน มีการให้และรับ เพราะนอกเหนือจากการแบ่งปันเรื่องของความรู้ ประสบการณ์ อันเป็นความรู้ที่ฝังอยู่ในตัวคน แล้ว การแบ่งปันเอกสารต่าง ๆ ที่ใช้ในการทำงาน ก็เป็นส่วนหนึ่งที่จะช่วยให้วงจรของความรู้มีการขับเคลื่อน โดยเป็นการแบ่งปันความรู้ที่เป็นความรู้ที่ชัดเจนให้กับผู้เป็นศิษย์ด้วย

^{๒๖} วคิน อินทสระ , ปัญญาทัศนะ, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์บรรณาคาร, ๒๕๒๑), หน้า ๑๒๔.

เลขทะเบียน 5739206
๐ ๑๑๓ ๕๐๑๓
เลขเรียกหนังสือ ๕ ๕๖๓ ก
วันที่ ๒๔ เม.พ. ๕๗

อักษรแปลว่าการให้ จำแนกเป็นการให้สิ่งของเครื่องอุปโภคบริโภค เรียก อามิสทาน การให้ธรรม คำแนะนำ สั่งสอน ชักจูงในทางที่ดีเรียกว่าธรรมทาน การให้อภัยไม่ถือโทษ ถ่วงเกินของผู้อื่น โดยเฉพาะเมื่อเขารู้สำนึกผิดแล้วมาขอโทษ เรียกอภัยทาน การงดเว้น ไม่เบียดเบียน ชีวิตและทรัพย์สินของผู้อื่นก็เป็นอภัยทานเหมือนกัน

อามิสทาน การให้วัตถุสิ่งของเครื่องอุปโภค บริโภค รวมเรียกว่า ปัจจัย ๔ นั้นเป็นความ จำเป็นสำหรับผู้อยู่ร่วมกันตั้งแต่ ๒ คนขึ้นไป เป็นการแสดงน้ำใจต่อกัน ทำให้มีใจผูกพันกันในด้าน ความสำนึกคุณ การให้ด้วยวัตถุประสงค์ ๓ อย่าง การให้วัตถุสิ่งของ ผู้ให้ย่อมมีวัตถุประสงค์ต่างกัน ให้เพื่ออนุเคราะห์บ้าง ให้เพื่อสงเคราะห์บ้าง ให้เพื่อบูชาคุณบ้าง การให้แก่คนลำบากยากจน แร้นแค้นยากหน้าเข้ามาพึ่งพิงขอความช่วยเหลือ การให้แก่ผู้น้อย ช่วยเหลือเขาให้พ้นความลำบาก ด้วยความกรุณา เรียกว่า ให้เพื่ออนุเคราะห์ การให้แก่คนเสมอกัน เพื่อรักษาไมตรีและน้ำใจกันไว้ เป็นการแบ่งปันเอื้อเฟื้อช่วยเหลือกันตามโอกาสที่มาถึงเข้าเรียกว่าให้เพื่อสงเคราะห์ทาน ๓ ประเภท หรือ ทายก ๓ จำพวก

๑.๑ ทานทาสะ บางที่เรียก ทาสทาน ท่านหมายถึงการให้ของเหลวเป็นทาน คำว่าเวลานั้น หมายถึงเหลวว่าที่ตนบริโภคใช้สอยเองที่ท่านเรียกทาสทานเพราะอธิบายว่าตกเป็นทาสของความ ตระหนี่

๑.๒ ทานสหาย บางที่เรียกสหายทาน หมายถึงการให้ของที่เสมอกันอย่างเดียวกัน กับที่ตน บริโภคใช้สอยตนบริโภคใช้สอยอย่างไร เมื่อถึงคราวจะให้ผู้อื่นก็ให้อย่างนั้นเหมือนการให้แก่เพื่อน ฝูง ผู้ให้ของเช่นนั้นท่านเรียกว่าทานสหาโย

๑.๓ ทานสามี บางที่เรียก สามีทาน การให้ของที่ดีกว่าตนบริโภคใช้สอย ส่วนมากเมื่อจะ ให้แก่ผู้ควรเคารพ ทายกมักให้ของดีเท่าที่ตนจะพอหาได้ เช่น ของที่นำไปให้ มารดาบิดา ครู อาจารย์ พระสงฆ์ หรือนักพรตผู้ประพฤติธรรม สังฆทาน การให้แก่สงฆ์หรือให้แก่หมู่คณะ การทำ ของน้อยให้มีผลมากพูดสำหรับการทำบุญกับพระก่อน ดำราทางพระพุทธศาสนาบอกว่า การ ทำบุญจะให้ผลมากนั้นต้องประกอบด้วยสัมปทาคุณ ๔ ประการ สัมปทา ๔ (ความถึงพร้อม ความ พร้อมแห่งองค์ประกอบ) ซึ่งจะทำให้ทานที่บริจาคแล้วมีผลยอดเยี่ยม

๒. ปิยวาจา คือ การเจรจาคำน่ารัก ได้แก่ การพูดถ้อยคำที่สุภาพอ่อนโยน ทำให้ผู้ฟังเกิด ความเบิกบานสำราญใจ คำพูดที่เราพูดกันอยู่ทุกวันนี้ มี ๒ ชนิด คือ ก. คำพูดที่พูดออกไปแล้ว ทำให้คนฟังเกลียดชังคนพูด และ ข. คำพูดที่พูดออกไปแล้วทำให้คนฟังรักคนพูด คำพูดประเภทที่ ๒ คือคำพูดที่ทำให้คนฟังเกลียดคนพูด หมายถึง คำที่ไม่สุภาพต่าง ๆ ซึ่งรวมเรียกว่า คำหยาบ มีหลาย ชนิด เช่น คำด่า คำประชด คำกระทบ คำแค้น คำหยาบช้า คำจำพวกนี้รวมเรียกว่า อัปปิยวาจา คือ คำพูดไม่เป็นที่รัก คำพูดประเภทที่ ๒

สิ่งพิมพ์นี้เป็นสมบัติของห้องสมุด มทร.

ผู้ใดพบอยู่ในที่อื่นไม่สมควร

โปรดนำมาส่งที่แผนกห้องสมุดด้วย ขอขอบคุณ

คือ คำพูดที่เป็น ปิยวาจา ตามนัยแห่งสังคหวัตถุ ข้อนี้ หมายถึง คำพูดที่อ่อนโยน ตรงกันข้ามกับคำพูดหยาบคายดังกล่าวนี้ เช่น คำว่า คุณ ท่าน ผม เธอ ฯลฯ ตลอดจนคำอื่น ๆ ตามที่นิยมกันว่าสุภาพในหมู่มชนนั้น ๆ เช่น ลุง ป้า น้า อา พี่ น้อง ฯลฯ รวมความว่าเป็นปิยวาจา คือ คำที่ไพเราะจับใจของคนฟังนั่นเอง

ปิยวาจา แปลว่า วาจาที่น่ารัก ก่อให้เกิดความศุติมใจ ในทางธรรม หมายถึง วาจาสุภาษิต มีประโยชน์ มีเหตุผล ที่ทำตามแล้วให้เกิดประโยชน์ได้จริง ไม่ใช่วาจาที่พูดหลอกลวง ประจบประแจง ให้คนรัก คนหลง และเจือด้วยโทษ วาจาสุภาษิต นั้น ทางพระพุทธองค์แสดงไว้ว่า มีองค์ประกอบ 5 ประการ คือ พูดถูกกาลเวลา พูดคำจริง พูดอ่อนหวาน พูดมีประโยชน์ พูดด้วยเมตตาจิต

๓. อรรถจริยา แปลว่า ประพฤติประโยชน์ ได้แก่ การบำเพ็ญประโยชน์ ธรรมะข้อนี้มุ่งถึงการปรับปรุงตัวเอง 2 ประเด็นคือ ก. การทำตนให้เป็นคนมีประโยชน์ ข. การทำสิ่งที่เป็นประโยชน์ ในประเด็นแรกที่ว่า ทำตนให้เป็นคนมีประโยชน์ หมายความว่า ทำให้ตัวเรามีค่า มีราคา มีความดีที่พอจะเป็นประโยชน์แก่คนอื่น ได้ด้วยวิธีทำตัวให้เป็นคนมีประโยชน์อาจทำได้หลายวิธี เช่น การศึกษาอบรมและการฝึกฝนตน ให้เป็นคนมีสมรรถภาพพอที่จะช่วยคนอื่น ได้ เมื่อรวมความแล้ว คนมีประโยชน์ก็คือคนมีกำลังในตัวคือ มีกำลังกาย มีกำลังความคิด มีกำลังปัญญา มีกำลังทรัพย์ ฯลฯ ในประเด็นที่ ๒ คือ การทำสิ่งที่เป็นประโยชน์เรื่องนี้เป็นเรื่องจ่ายกำลังออกไปช่วยคนอื่น คนใจกว้างจึงทำได้คนใจแคบเป็นแก่ตัวทำไม่ได้การทำสิ่งที่เป็นประโยชน์แก่คนอื่นนั้น โปรดอย่าเข้าใจว่า ต้องถึงกับยอมตัวลงเป็นคนใช้ของคนอื่น ไม่ใช่อย่างนั้น ความมุ่งหมายเพียงเพื่อบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์แก่คนอื่น แสดงอหิสา อ่อนน้อมถ่อมตน การบำเพ็ญประโยชน์ดังกล่าวนี้ เช่น ช่วยเหลือเพื่อนบ้าน ในคราวมีกิจ ช่วยบอกกล่าว สั่งสอนวิชาความรู้ ช่วยหางาน ช่วยแนะทางอาชีพให้ คนที่บำเพ็ญประโยชน์จะต้องปฏิบัติตนอีกอย่างหนึ่งคือ เว้นจากการกระทำที่จะเป็นภัยแก่ผู้อื่นเสียทั้งสิ้น แม้แต่ของเล็กน้อย เช่น ทิ้งเศษแก้วตามถนนหนทางหรือทำลายสิ่งที่เป็นสาธารณะประโยชน์ให้เสียหาย

อรรถจริยา การประพฤติประโยชน์ ที่แปลอรรถจริยาว่า การประพฤติประโยชน์นั้น เป็นการแปลตามตัวอักษรถือเอาหมายความว่า การบำเพ็ญประโยชน์ การทำตนให้เป็นประโยชน์ ต่อตนเอง และต่อคนทั้งหลาย คนเราเกิดมามีอวัยวะเหมือนกัน ใครจะมีค่าตัวมากหรือน้อยเพียงไร จะเป็นคนสูงหรือต่ำอย่างไร ก็สุดแล้วแต่เขาทำตัวให้มีประโยชน์มากน้อยเพียงไร บุคคลผู้บรรลุประโยชน์ตนแล้วก็ควรทำประโยชน์แก่ผู้อื่นบ้างตามกำลังสามารถ พูดอีกอย่างหนึ่งก็คือ ช่วยตนเองได้ แล้วก็ควรช่วยผู้อื่นด้วยในการดำเนินชีวิตนั้น ควรให้ประโยชน์ตน และประโยชน์ผู้อื่น ประสานกันคือ ให้ได้รับประโยชน์ด้วยกันทั้งสองฝ่าย อันที่จริงไม่มีประโยชน์ตนที่ประกอบด้วย

ธรรม (คือถูกต้อง) อันใดที่ไม่เป็นประโยชน์ผู้อื่น และในทำนองเดียวกัน ไม่มีประโยชน์ผู้อื่นอันใด ที่ถูกต้องจะไม่เป็นประโยชน์คนด้วย ประโยชน์ทั้งสองย่อมอาศัยซึ่งกันและกันดำเนินไป

๔. สมานัตตตา แปลว่า ความเป็นผู้มีตนเสมอ โดยความหมายทางปฏิบัติ ผู้ศึกษาควรจำไว้ว่า สมานัตตตา คือ การวางตัวสมกับฐานะ คือ หมายความว่า เรามีฐานะเป็นอะไร เช่น เป็นลูก เป็นพ่อ เป็นแม่ เป็นผัว เป็นเมีย เป็นครู เป็นศิษย์ ฯลฯ ก็ให้วางตัวสมกับที่ตัวเป็น อย่าเย่อหยิ่งจองหองเกินฐานะ อย่าปล่อยใจให้ต่ำต้อยน้อยหน้าจนเกินดี การปรับปรุงตนเอง วางตัวเอง ให้พอเหมาะสมกับฐานะของตัวเองนั้นแหละ คือ สมานัตตตา

องค์ประกอบของสังคหัตถุ ๔ ในส่วนของเรื่องสมานัตตตา ได้แก่

สมานัตตตา แปลได้หลายนัยและความหมายดี ๆ ทั้งนั้น เช่น ความไม่ถือตัว คือ ไม่หยิ่งทะนงตน การวางตนเหมาะสมแก่ฐานะ ความเป็นผู้เสมอกันในสุขและทุกข์ คือร่วมสุขร่วมทุกข์ การประพฤติตนให้เหมาะสมแก่ภาวะบุคคลและเหตุการณ์ การประพฤติได้ ดังนี้ เป็นข้อหนึ่งในการยึดเหนี่ยวน้ำใจกัน ความเป็นผู้วางตัวอย่างเสมอดั้นเสมอปลาย ไม่ถือตัว คือ การวางตัวให้เหมาะสมกับฐานะ ไม่ขึ้น ๆ ลง ๆ ไปตามอำนาจของโลกธรรม คือ ลาภ ยศ สรรเสริญ สุข เสื่อมลาภ เป็นต้น

สิริวัฒน์ ศรีเครือตอง (ผศ.ดร.) ได้ให้ความหมายของ สังคหัตถุ ว่าวัตถุเครื่องสงเคราะห์ซึ่งกันและกัน ดังคำกล่าวที่ว่า ยิ้มแย้มแจ่มใส ตั้งในสนทนา เจรจาไพเราะ สงเคราะห์เกื้อกูล และได้อธิบายในหัวข้อ “การสร้างมนุษยสัมพันธ์ตามแนวพระพุทธศาสนา : หลักธรรมสำหรับสั่งสอนสังคม” เพื่อให้มีมนุษยสัมพันธ์มีความสุข ดังนี้

๑. ทาน การให้ปันสิ่งของของคนแก่ผู้อื่น ถือเป็นหลักสำคัญเบื้องต้นเพราะการผูกใจกันนั้นต้องอาศัยหรือใช้การให้เป็นเบื้องต้น การให้เป็นการแสดงออกของไมตรีจิตของผู้ให้ ผู้รับย่อมพอใจ การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่แก่กันนั้นเป็นความอบอุ่นของชีวิต

๒. ปิยวาจา การเจรจาด้วยถ้อยคำไพเราะอ่อนหวาน เป็นหลักปฏิบัติที่มีความสำคัญรองลงมา เพราะการให้อย่างดียังไม่พอต่อการยึดเหนี่ยวน้ำใจ จึงต้องใช้คำพูดที่ไพเราะช่วยยึดเหนี่ยวอีกด้วย อย่าพูดหยาบ ผรุสวาท ให้ใช้คำพูดที่ไพเราะต่อกัน

๓. อัตถจริยา ประพฤติปฏิบัติตนให้เป็นประโยชน์ ต่อผู้อื่นและสังคมส่วนรวมจะทำให้เป็นคนน่ารัก น่านับถือ หมายความว่า เมื่อมีงานกิจใดที่เป็นประโยชน์ของส่วนรวมต้องช่วยกันทำเอื้อเฟื้อช่วยทำธุรกรรมงานของผู้อื่น เมื่อได้รับการร้องขอ หรือต้องการความช่วยเหลือ

๔. สมานัตตตา ความมีตนเสมอ คือทำตัวให้เข้ากันได้ เสมอดั้นเสมอปลาย ไม่ถือตัว ร่วมสุขร่วมทุกข์กัน

บุญศิริ ชวลิตธำรง ได้กล่าวถึงความหมายของสังคหัตถ์ว่า ธรรมอันเป็นที่ตั้งแห่งความยึดเหนี่ยวจิตใจของกันและกัน อันเป็นไปเพื่อสงเคราะห์กัน ซึ่งมีอยู่ ๔ ข้อ^{๒๑}

๑) ทาน หมายถึงการให้ การเฉลี่ยเผื่อแผ่แก่กันและกัน ซึ่งเป็นข้อสำคัญเพราะว่า ทุกๆคนนั้นย่อมต้องการความช่วยเหลือจากกันและกันอยู่ในด้านต่าง ๆ ในด้านวัตถุเช่น ทรัพย์สินเงินทอง เครื่องอุปโภคบริโภคต่าง ๆ ในด้านร่างกาย ช่วยกระทำกิจกรรมของกันและกันทางกาย ในด้านวาจา พุดจาช่วยเหลือกันในเรื่องที่ต้องพุดจา ในด้านสติปัญญา ช่วยให้ความรู้ ในการแนะนำ ในข้อที่ควรจะแนะนำต่าง ๆ การให้การเฉลี่ยเผื่อแผ่เจือจานทุกคนทั้งผู้ใหญ่ ทั้งผู้น้อย ต่างก็ควรจะมีทาน คือ ให้การช่วยเหลือกัน ผู้ใหญ่ให้การช่วยเหลือผู้น้อย ผู้น้อยให้การช่วยเหลือผู้ใหญ่ ด้วยมีจิตใจมุ่งที่จะช่วยให้บรรลุถึงประโยชน์ที่ต้องการ หรือเพื่อที่จะให้พ้นจากอุปสรรคขัดข้องทั้งหลาย

๒) ปิยวาจา หมายถึง การเจรจาด้วยคำซึ่งเป็นที่รักเป็นที่จับใจแก่กันและกัน อันเป็นด้วยคำสุภาพ เพราะวาจาที่พุดออกไปนั้น ถ้าเป็นวาจาที่ไม่สุภาพไม่เป็นที่รักที่พอใจ ก็เป็นวาจาที่อาจเสียดแทงน้ำใจของผู้อื่น ทำให้ผู้อื่นเสียใจ เจ็บใจ ไม่สบายใจ เพราะฉะนั้นจึงสมควรที่ทุกคนจะต้องมีสติควบคุมจิตใจ ควบคุมวาจา ที่จะพุดออกไปให้เป็นวาจาที่สุภาพ ที่เหมาะสม แม้ว่าในบางคราวต้องทำงานเหน็ดเหนื่อยก็ตาม สิ่งที่จะเป็นเครื่องในการควบคุมการพุดของเราให้ไพเราะก็คือสตินั่นเอง ดังนั้นการพุดหรือการแสดงออกทุกครั้งต้องมีสติอยู่เสมอ

๓) อัถตจริยา หมายถึง การประพฤติประโยชน์ต่อกันและกัน คือ การทำสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อสถาบัน เช่น โรงพยาบาล มหาวิทยาลัย สังคมที่คนอาศัยอยู่ ตลอดถึงประเทศชาติ สิ่งใดที่เป็นโทษก็ควรละเว้นไม่กระทำ การประพฤติตนให้เป็นประโยชน์สามารถปฏิบัติได้ทั้งกาย วาจา ใจ ในทุกเวลาทุกโอกาส

๔) สมานัตตตา หมายถึง ความเป็นผู้วางตนสม่ำเสมอ หรือเสมอต้นเสมอปลาย ซึ่งหมายถึงการรักษาระเบียบวินัยอันใดที่ทุกคนพึงปฏิบัติทั้งผู้ใหญ่ทั้งผู้น้อยตามหน้าที่ ที่บัญญัติเอาไว้เป็นระเบียบของสถานที่ ของหน่วยงาน เช่น กฎระเบียบของสถาบันการศึกษา กฎระเบียบของสถานที่ราชการต่างๆ เป็นต้น ตลอดถึงกฎหมายบ้านเมือง ในทางพระพุทธศาสนาก็คือพระวินัยบัญญัติสำหรับพระภิกษุทั้งหลายนั่นเอง

^{๒๑} บุญศิริ ชวลิตธำรง, ธรรมโอสธ, (กรุงเทพมหานคร : อมรินทร์การพิมพ์, ๒๕๒๕), หน้า

ปิ่น มุทุกันต์ นักปราชญ์ทางพระพุทธศาสนา อธิตอริบตีกรมการศาสนา ได้กล่าวถึงธรรมคำสั่งในพระพุทธศาสนาที่เกี่ยวกับการดำเนินชีวิตของมนุษย์ในสังคมจำเป็นที่จะต้องยึดหลักสังคหวัตถุ คือคุณธรรมเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจของคนอื่น ถือเอาเนื้อความคือการเอื้อเฟื้อ มี ๔ ประการ ดังนี้ คือ^{๒๕}

๑. ทาน การให้ปัน
๒. ปิยวาจา ใช้คำพูดที่น่ายก
๓. อิตถจริยา ประพฤติประโยชน์
๔. สมน์ตตตา วางตัวเหมาะสม

คุณธรรมที่เรียกว่า “สังคหวัตถุ” นี้ พันเอกปิ่น มุทุกันต์ ท่านได้อุปมาเหมือนกับ ลืม สลัก และเครื่องยึดกุมส่วนประกอบใหญ่น้อยเข้าด้วยกัน เป็นตัวรถ ให้สำเร็จประโยชน์แก่การเดินทาง ชักล่อม ถอดสลัก และตัวเครื่องยึดเสียบ รถทั้งคันก็หมดความหมาย เช่นเดียวกันกับ สังคหวัตถุ ย่อมยึดเหนี่ยวใจมนุษย์ให้จับกลุ่มกันเป็นสังคม ก้าวไปสู่ความเจริญรุ่งเรือง

หลังจากที่ผู้วิจัยได้รวบรวมค้นคว้าแนวคิดเกี่ยวกับหลักสังคหวัตถุ ๔ จึงนำมาสรุปได้ว่า สังคหวัตถุ ๔ เป็นธรรมะที่สำคัญมาก เป็นวิธีการครองใจคนชั้นเยี่ยม ก็หวังเป็นอย่างยิ่งว่าผู้สนใจทุกท่านจะนำหลักสังคหวัตถุ ๔ มาปฏิบัติในการดำเนินชีวิตอย่างมีความสุข เป็นที่รักของบุคคลทั่วไป

สรุปได้ว่า สังคหวัตถุ ๔ เป็นธรรมะที่แสดงให้เห็นว่า สังคมมนุษย์มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องพึ่งพาอาศัยกัน เป็นหลักธรรมที่ใช้ครองใจ ของหมู่ชนในสังคมนั้น ๆ

๒.๓ แนวคิดหลักการปฏิบัติตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ของผู้ประกอบการอาชีพค้าขาย

การบริหารการตลาด กลยุทธ์ และ ยุทธวิธี

การตลาด (Marketing) คือ การกระทำกิจกรรมต่างๆ ในทางธุรกิจที่มีผลให้เกิดการสินค้าหรือบริการจากผู้ผลิตไปสู่ผู้บริโภคหรือผู้ใช้บริการนั้น ๆ ให้ได้รับความพึงพอใจ ขณะเดียวกันก็บรรลุวัตถุประสงค์ของกิจการ

^{๒๕}ปิ่น มุทุกันต์, พุทธวิธีครองใจคน, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์คลังวิทยา, ๒๕๐๖), หน้า ๑๗๕.

จากคำจำกัดความดังกล่าว มีการเน้นให้เห็นว่ากิจกรรมที่กระทำนั้นเป็นเรื่องของธุรกิจ ต้องมีการซื้อขายสินค้าหรือบริการ ซึ่งมีใช้การให้กันเปล่า ๆ โดยเฉพาะมีการเคลื่อนไหวของสินค้าหรือบริการ มีการโอนเปลี่ยนมือจากผู้ผลิตซึ่งเป็นผู้ขาย ให้กับผู้บริโภค หรือผู้ใช้สินค้าหรือบริการในฐานะเป็นผู้ซื้อสินค้า

องค์ประกอบสำคัญที่เด่นชัดของการตลาดอีกส่วนหนึ่ง คือ ต้องมีสิ่งที่ถ่ายโอนเปลี่ยนกรรมสิทธิ์คือสินค้าหรือบริการ และต้องมีตลาด คือ ผู้ซื้อที่แสดงความจำนงต้องการรับสินค้าหรือบริการนั้น จะมีแต่ผู้ผลิตผู้ขายแต่ฝ่ายเดียวไม่ได้

Professor Phillip Kotler ได้ให้ความหมายของ “การตลาด” ว่า **Marketing is a social and managerial process by which individuals and groups obtain what they need and want through creating and exchanging products and value with others.**

จากความหมายนี้จะเห็นได้ว่า ความหมายของการตลาดยังคงไม่ได้เปลี่ยนแปลงไปจากความหมายแรก สิ่งที่ถูกนำมากล่าวถึง ยังคงเน้นถึงกิจกรรมหรือการกระทำอันจะก่อให้เกิดการตอบสนองต่อความต้องการใด ๆ ของบุคคล ให้เกิดความสำนึกพึงพอใจ โดยการกระทำนั้น ๆ เกิดขึ้น ผ่านกระบวนการแลกเปลี่ยน

นอกจากนี้ การที่ผู้บริโภคซื้อสินค้าหรือบริการไปใช้อุปโภคบริโภคแล้วเกิดความพอใจ ได้รับความตอบสนองความต้องการตามที่ต้องการ ก็จะมีการซื้อครั้งต่อไปอีก (Repurchase) แต่ถ้การซื้อสินค้าหรือบริการครั้งแรกได้ประสบการณ์ไม่พอใจ ย่อมยุติการซื้อแต่เพียงครั้งเดียว และอาจนำไปสู่การยับยั้งผู้ซื้อรายอื่น ๆ ด้วย

ในขณะเดียวกันกิจการธุรกิจทุกราย ผู้ผลิตทุกคนย่อมต้องการผลตอบแทนบางประการจากการประกอบการขายสินค้าหรือบริการนั้น ๆ แสดงว่ากิจการมีวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายบางประการในการดำเนินงาน เป้าหมายที่สำคัญที่สุดก็คือ ผลกำไรที่จะกลับคืนมาสู่ผู้เป็นเจ้าของกิจการ ฉะนั้น การที่ผู้ผลิตแต่ละรายจะยืนหยัดอยู่ในตลาดขายสินค้า หรือตลาดบริการนั้น ๆ ต่อไปหรือไม่ ย่อมขึ้นอยู่กับ การซื้อขาย สินค้าหรือบริการเหล่านั้น ได้รับผลตอบแทนบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้หรือไม่

โดยสรุป องค์ประกอบสำคัญที่จะทำให้เกิดการตลาดขึ้นต้องประกอบด้วย

๑. มีการโอนเปลี่ยนกรรมสิทธิ์ในสินค้าหรือบริการ (Ownership Transfers)
๒. มีตัวสินค้าและตลาดที่จะซื้อสินค้าหรือบริการ (Product – Market Interrelationship)

ถ้าขาดองค์ประกอบข้อใดข้อหนึ่งจะ ไม่มีการตลาดเกิดขึ้น กล่าวคือถ้าไม่มีการ โอนเปลี่ยนกรรมสิทธิ์ สินค้าที่ผลิตได้ก็จะอยู่ที่ผู้ผลิตตลอดเวลา ย่อมไม่มีการเคลื่อนไหวใด ๆ กับสินค้าหรือบริการ ขณะเดียวกันถ้ามีการถ่ายโอนเปลี่ยนกรรมสิทธิ์โดยไม่กล่าวถึงสินค้าและตลาด ก็

หมายความถึงการ โอนกรรมสิทธิ์ให้กัน โดยเสนาหา ไม่ใช่กิจกรรมซื้อขายสินค้า ไม่อาจนับได้ว่าเป็น การตลาดเช่นกัน

ตลาด (Market) ในความหมายของนักธุรกิจ คือ กลุ่มบุคคลที่คิดว่าจะซื้อสินค้ากลุ่มหนึ่ง หรือถ้ากล่าวได้ถูกต้อง คือ ความต้องการรวมของผู้ซื้อกลุ่มหนึ่งที่มีอำนาจซื้อ

พฤติกรรมการณ์ซื้อ (Buying behaviors)

ในการวางแผนและปฏิบัติการขายสินค้าและบริการใดๆ ผู้บริหารหรือผู้ขายจะต้องมีข้อมูล สำคัญมาประกอบการตัดสินใจเลือกกลยุทธ์หรือวิธีปฏิบัติการขาย ข้อมูลที่สำคัญที่สุด คือ ข้อมูล เกี่ยวกับตลาดเป้าหมาย กิจกรรมจะเสนอผลิตภัณฑ์ตอบสนองความต้องการ ได้ถูกต้อง ทำให้ผู้ซื้อเกิด ความพึงพอใจสูงสุดได้ ต่อเมื่อกิจการรู้จักและเข้าใจธรรมชาติความต้องการต่างๆ ของกลุ่มลูกค้า ได้ ดี การเรียนรู้ความต้องการของผู้ซื้อ ทำโดยการศึกษาพฤติกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวกับการซื้อของตลาด เป้าหมาย ทั้งตลาดผู้บริโภคและตลาดธุรกิจ

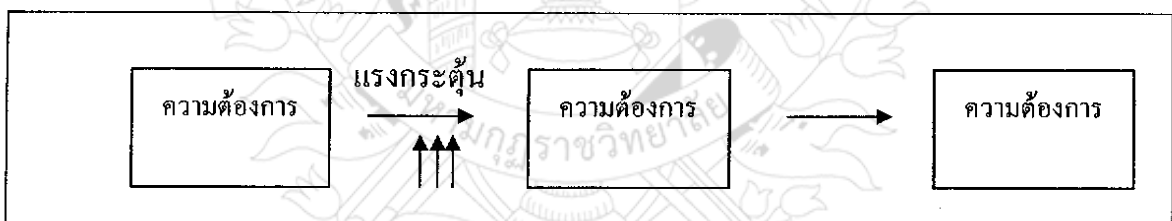
ในการศึกษางานการตลาด มีการกล่าวถึงพฤติกรรมของผู้บริโภค (Consumer Behaviors) เป็นพื้นฐานกล่าวถึงมากกว่าพฤติกรรมของผู้ซื้อในตลาดธุรกิจ ทั้งนี้เกิดจากนักการตลาดจะต้องเห็น ผู้บริโภคเป็นตลาดปลายทางของผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ ที่เสนอขาย ไม่โดยตรงก็โดยอ้อม กิจกรรมจะมี ลูกค้าเป้าหมายเป็นกิจการอุตสาหกรรมหรือกลุ่มผู้ค้าต่อก็ตาม หากอุปสงค์ในตลาดธุรกิจจะต้องมี อิทธิพลสืบเนื่อง (Derived demand) มาจากความต้องการของผู้บริโภคในผลิตภัณฑ์สำเร็จรูปของ ธุรกิจนั้น ๆ เสมอ ดังนั้น จึงมีความจำเป็นที่จะต้องศึกษาถึงพฤติกรรมของผู้บริโภคเป็นแนวทาง เสมอ แต่มิได้หมายความว่า จะศึกษาเฉพาะพฤติกรรมการซื้อของผู้บริโภคคนสุดท้ายเท่านั้น ผู้บริหารการตลาดยังคงต้องเน้นการศึกษาพฤติกรรมการซื้อของตลาดเป้าหมาย เพื่อเลือกกลยุทธ์ การตลาดให้เหมาะสมและถูกใจ สามารถครองใจตลาดได้มากที่สุด

การศึกษาพฤติกรรมการซื้อของผู้บริโภค จะพิจารณาปัจจัยด้านจิตวิทยา สังคมวิทยา และ จิตวิทยาสังคมปัจจัยด้านจิตวิทยาเป็นสิ่งบ่งชี้ถึงพฤติกรรมของแต่ละบุคคล ปัจจัยด้านสังคมวิทยา เป็นสิ่งบ่งชี้พฤติกรรมของกลุ่มของสังคม ดังนั้นปัจจัยด้านจิตวิทยาสังคม จะช่วยชี้ให้เห็นถึง พฤติกรรมของบุคคลที่มีอิทธิพลจากกลุ่มสังคมที่สังกัด ผู้บริโภคแต่ละคนจะมีอุปนิสัย ความชอบ พอแตกต่างจะบุคคลอื่น ๆ แต่โดยสภาพแวดล้อมของสังคมของกลุ่มที่ผู้บริโภครายนั้นสังกัดอยู่ ทำให้เกิดการจำกัดพฤติกรรมให้ต้องปฏิบัติตามพฤติกรรมกลุ่ม ทำให้นักการตลาดสามารถ เลือกวิธีปฏิบัติในการเสนอขายให้กับตลาดเป้าหมายกลุ่มหนึ่งที่มีพฤติกรรมการซื้อที่คล้ายคลึงกัน ได้ ในตลาดธุรกิจจะมีลักษณะเช่นนี้เสมอกัน ธุรกิจแต่ละแห่งจะมีระเบียบวิธีการซื้อที่แตกต่างกัน แต่ยังคงมีการยอมรับธรรมเนียมปฏิบัติของวงการธุรกิจหรืออุตสาหกรรมประเภทนั้นๆเช่นกัน

แรงจูงใจซื้อ (Buying Motives)

การกระทำใด ๆ ของคนย่อมต้องมีเหตุที่มาเสมอ บางครั้งเรารู้ตัวดีว่าทำไมจึงกระทำ เช่นนั้น แต่บางครั้งเราไม่รู้ตัวและบอกไม่ได้ว่าทำไมจึงกระทำ จากการศึกษาด้านจิตวิทยา พบว่าคนเราทุกคนมีความต้องการ (Need) และความอยากได้ (Want) ในสิ่งต่างๆ อยู่โดยธรรมชาติและการถูกสิ่งเร้ากระตุ้น เช่น ต้องการอาหารมาบำบัดความหิว ต้องการเครื่องนุ่งห่ม มาปกปิดร่างกาย ห่อหุ้มให้อบอุ่น ให้สวยงาม ต้องการที่อยู่อาศัยให้ปลอดภัย สะดวกสบาย ต้องการให้ผู้อื่นยอมรับความสามารถ ความเด่นของตัวเอง ต้องการให้สังคมยอมรับ ยกย่องนับถือ เป็นเช่นนี้อยู่ตลอดเวลา หากแต่เมื่อมีความต้องการไม่มาก จะไม่แสดงออกหรือมีพฤติกรรมแสวงหาสิ่งบำบัดความต้องการนั้น ๆ โดยธรรมชาติ จะเกิดแรงผลักดัน (Drive) ที่เกิดจากการสะสมเพิ่มขึ้นของความต้องการนั้น ๆ จนกระตุ้นให้บุคคลนั้นต้องแสวงหาสิ่งที่จะบำบัดความต้องการ ทำให้ตนเองเกิดความพึงพอใจให้ได้ เหตุที่มาของการกระทำเรียกว่า แรงจูงใจ (Motive)

การที่ผู้บริโภค หรือกิจการธุรกิจ จะมีการซื้อผลิตภัณฑ์ใด ๆ จะต้องมีเหตุหรือแรงจูงใจเช่นกัน เรียกว่า แรงจูงใจ (Buying Motives) ดังนั้น นักการตลาดจึงต้องค้นหาแรงจูงใจของผู้ซื้อให้พบ และนำมาใช้ให้เป็นประโยชน์ในการเลือกองค์ประกอบต่างๆ ในการเสนอขาย เพื่อสร้างความพอใจสูงสุดแก่ผู้ซื้อ อีกนั้นนำความรู้ด้านจิตวิทยาที่ว่า แรงจูงใจเพิ่มขึ้นจนก่อให้เกิดพฤติกรรม มาจากแรงผลักดันหรือตัวกระตุ้นที่มาจากภายในหรือภายนอกบุคคลนั้น ๆ ได้ นักการตลาดจึงอาศัยกลยุทธ์การตลาดที่มาจากตัวผลิตภัณฑ์ ราคา การเสนอขาย การส่งเสริมการตลาด ในการกระตุ้นความต้องการของผู้ซื้อให้เพิ่มขึ้นมากจนลงมือกระทำการซื้อได้

แผนภูมิที่ ๒.๑ แสดงแรงกระตุ้นต่อความต้องการ

นักการตลาดจะต้องคำนึงถึงข้อเท็จจริงเรื่องหนึ่งอยู่เสมอว่า การซื้อแต่ละครั้งจะแตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับปัจจัยด้านบุคคล เวลา และแหล่งซื้อ เนื่องจาก แรงจูงใจซื้อ เกิดขึ้นจากหลาย ๆ สาเหตุ และบางครั้งจะมีหลายสาเหตุเกิดพร้อมกัน แต่จะมีสาเหตุที่สำคัญกว่าสาเหตุอื่น ๆ เสมอ

การส่งเสริมการขาย

แนวคิดเกี่ยวกับการส่งเสริมการขาย

Ben M. Enis ให้คำจำกัดความว่า “การส่งเสริมการขายหรือการติดต่อสื่อสารไปยังลูกค้า เพื่อแจ้งให้เขาทราบว่า มีผลิตภัณฑ์ของตนวางขายอยู่ และชักชวนให้เขาเห็นด้วยว่าผลิตภัณฑ์นั้น ๆ สามารถสนองความต้องการของเขาได้”^{๒๕}

Garman และ Uhl ให้คำจำกัดความว่า “การส่งเสริมการขายคือ การใช้เครื่องมือต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบทางการตลาดด้วยความมุ่งหมายที่จะบอกกล่าวเชิญชวน”^{๒๖}

Richard.JE. Stanley อธิบายว่า “การส่งเสริมการขาย คือ การติดต่อสื่อสารในรูปแบบใด ๆ ในอันที่จะช่วยผลักดัน สินค้า บริการ และความคิด ผ่านช่องทางการจำหน่ายจนถึงลูกค้าคนสุดท้าย ในเรื่องนี้ผู้ขายพยายามหาทางชักชวนผู้ซื้อให้ยอมรับผลิตภัณฑ์บ้างช่วยนำไปขายต่อบ้างช่วยแนะนำแก่ผู้ให้บ้าง และท้ายที่สุดก็ให้ใช้สินค้าบริการและความคิดที่เสนอไปนั้น กล่าวโดยสรุป การส่งเสริมการขาย คือ ความพยายามที่จะทำให้ผู้รับข่าวสารเกิดความรู้อุทิศ และพฤติกรรมไปในแนวที่ต้องการ และชักชวนเขาให้ยอมรับแนวความคิด สิ่งของ และบริการที่ได้เสนอไปนั้น”^{๒๗}

Kenneth R. David อธิบายว่า “การส่งเสริมการขาย เป็นการแจ้งข้อเท็จจริงเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ให้ลูกค้าได้ทราบ ในการนี้คงจะใช้ในการสื่อสารในรูปแบบใด ๆ ก็ได้ ที่ผู้ขายเห็นว่าเหมาะสมและมักจะเน้นส่วนที่ดีของผลิตภัณฑ์ให้เป็นที่ยอมรับกัน เมื่อพูดเช่นนี้ การส่งเสริมการขายก็จะเหมือน ๆ กับการโฆษณาชวนเชื่อ แต่โฆษณาชวนเชื่อ นั้น ผู้กระทำการจะพยายามบิดพลิ้วข้อเท็จจริงอยู่เสมอ การส่งเสริมการขายจะไม่เป็นเช่นนั้น เพราะความสำเร็จของธุรกิจนั้น จะต้องอาศัยความซื่อตรง ลูกค้าจึงจะให้ความอุปถัมภ์ตลอดไป”^{๒๘}

^{๒๕} Ben M. Enis, “The Nature of promotion” in Marketing Principle (Goodyear publishing Company, Inc., California, 1974), p. 398.

^{๒๖} James M. Carman and Kenneth p. Uhl, “Promotional Systems and personal Selling” in Marketing : Principle and Method (Richard D. Irwin, Inc. Homewood Illinois 1973), p. 501.

^{๒๗} Richard E. Stanley, Object of Promotion” in Promotion (Prentic – Hall Inc., New Jersey, 1977), p. 5.

^{๒๘} Kenneth R. David, “Promotion Policies and decisions” in Marketing Management. (The Ronald Press Company, New York, 1966), p. 500 - 501.

บทบาทสำคัญของการส่งเสริมการขาย

การมีสินค้าคุณภาพสูง ราคายุติธรรม วางขายอยู่พร้อมกัน ยังไม่เป็นการเพียงพอที่จะทำให้ผู้ซื้อตัดสินใจเข้ามาเลือกหาซื้อได้ เพราะผู้ซื้อยังไม่ได้รับการบอกกล่าวเลย ว่าสินค้าที่วางขายอยู่นั้นดีแค่ไหนประการใด มีลักษณะส่วนในที่จะสร้างความพึงพอใจให้แก่เขาได้ บางครั้งเขายังไม่ได้ทราบด้วยซ้ำว่า มีสินค้าอย่างนั้นอยู่ในตลาด การจะใช้นโยบายรอให้ผู้ซื้อเดินเข้ามาหาซื้อในร้านย่อมไม่เป็นการถูกต้อง การมีของดีแต่ผู้อื่นเขาไม่รู้ว่ามันนั้นจะมีความหมายได้อย่างไร ด้วยเหตุนี้บริษัทผู้ขายต่าง ๆ จึงออกแรงกระตุ้นตลาดกันขนานใหญ่ มีการจ้างพนักงานขายเพื่อจะได้ให้เขาใช้ศิลปะการพูดจาโน้มน้าวใจให้ลูกค้ามาซื้อสินค้า มีการทุ่มงบประมาณ โฆษณาเพื่อร่าเริงใจผู้ซื้อ มีการหาทางล่อใจลูกค้าด้วยเครื่องล่อใจทางการค้าต่าง ๆ อันประกอบไปด้วยของประกอบเล็ก ๆ น้อย ๆ ที่จะแถมเป็นกำนันให้แก่ผู้ซื้อ หรือ หาทางให้ผู้ซื้อได้รับผลประโยชน์บางอย่างคืนไปบ้างจากการที่ได้สินค้าไปแล้ว บางบริษัทมีวิธีผูกใจลูกค้าด้วยการหาทางสร้างภาพพจน์ที่ดีให้แก่ตัวเอง โดยแสดงให้ลูกค้าเห็นว่าเขาเป็นผู้มีความรับผิดชอบต่อสังคม ช่วยเหลือกิจการของสังคมอยู่เป็นนิจ เมื่อลูกค้าชอบตัวผู้ผลิตเขาก็ย่อมชอบสินค้าที่บริษัทผลิตหรือจำหน่ายไปด้วย บริษัทต่างๆ สูญเสียบประมาณไปปีหนึ่ง ๆ ไม่น้อยในการส่งเสริมการขาย สินค้าของเขาจะไม่ถ้ามกันเลยว่า จะส่งเสริมการขายกันหรือเปล่า แต่จะถามกันเพียงว่าจะส่งเสริมการขายเป็นจำนวนเงินสักเท่าใดในปีนี้ และจะส่งเสริมการขายโดยวิธีใด จึงจะดี

การส่งเสริมการขายอิงอยู่กับหลักสมัยใหม่ ที่ยึดการมุ่งมานะ การฝ่าฝืน ไม่ได้ขึ้นอยู่กับหลักโบราณ ๆ ที่ว่าของดีไม่ต้องเจรจา โอ้อวดก็มีคนรู้จัก ความคิดโบราณย่อมเหมาะสมกับเหตุการณ์โบราณ แต่ปัจจุบันอะไร ๆ ก็ดูยุ่งเหยิงซับซ้อนไปมาก หลักการเก่า ๆ ย่อมจะใช้ไม่ได้ลองพิจารณาคุณค่ากล่าวแบบเก่า ๆ ของบุคคลคนหนึ่งที่มีชื่อว่า Ralph Waldo Emerson เขากล่าวดังนี้"ถ้ามีใครสักคนที่สามารถแต่งหนังสือได้เขียนดีกว่าใครอื่น บรรยายพระธรรมคำสอนได้เด่นกว่าใครอื่น หรือทำกับดักหนูได้ดีกว่าใครอื่น แม้เขาจะสร้างบ้านอยู่ในป่า ชาวโลกก็จะไปบ้านของเขา"

เป็นไปไม่ได้ คำพูดของ Emerson ผิดอย่างสิ้นเชิง (โดยเฉพาะภาวะปัจจุบัน) เพราะหนังสือที่เขาแต่งขึ้นมานั้นคงไม่มีใครอ่าน ฟุ้งงอแงเกรอะกรัง พระธรรมคำสอนจะไม่แตกต่างไปจากเศษกระดาษ กับดักหนูคงจะถูกทิ้งลืมไว้บนหิ้ง นอกเสียจากว่าชาวโลกจะได้รับการบอกกล่าวในเรื่องผลิตภัณฑ์เหล่านั้น อีกทั้งยังเชื่อมั่นจะสามารถบำบัดความต้องการของเขาได้อย่างแท้จริง

ความสำคัญของการส่งเสริมการขายในปัจจุบัน

ในยุคอุตสาหกรรมภายหลังครั้นนั้น การผลิตมักทำกันด้วยมือเป็นส่วนใหญ่ ใครฝีมือเป็นอย่างไรก็รู้กันอยู่ในหมู่ผู้เกี่ยวข้องทั้งหลาย สินค้าของใครดีเยี่ยมเพื่อนบ้านก็รู้ แต่ปัจจุบันนี้จะเป็นเช่นนั้นต่อไปอีกไม่ได้แล้ว ทฤษฎี"ของดีไม่ต้องโฆษณา" ใช้ไม่ได้อีกต่อไป ปัจจุบันนี้ต้องกล่าวว่า

“ไม่มีอะไรใหม่เกิดขึ้น นอกเสียจากว่าได้เกิดมีการซื้อขายขึ้นแล้ว” คำพูดอันนี้ทำให้เห็นถึงความสำคัญของความพยายามของการขาย หรือการกระตุ้นให้เกิดการซื้อขายในธุรกิจปัจจุบัน

ตลาดปัจจุบันเป็นตลาด”กึ่งแข่งขัน กึ่งผูกขาด” หมายความว่า มีผู้ผลิตและผู้ขายรายเล็ก รายน้อยเกิดขึ้นมากมาย สินค้าที่เขาผลิตออกมา แม้จะเป็นประเภทเดียวกัน ใช้ประโยชน์อย่างเดียวกัน แต่ลักษณะของมันไม่ใช่จะเหมือนกันเลยทีเดียว สินค้าของแต่ละผู้ผลิตแตกต่างกันทางด้านรูปทรง คุณภาพ สี สัน และส่วนประกอบ สินค้าจากบางโรงงานแตกต่างจากผู้อื่นไปมากทีเดียว จนกระทั่งไม่มีใครเสมอเหมือนเลย เมื่อสินค้าประเภทเดียวกัน แต่มีลักษณะปลีกย่อยไม่เหมือนกัน ออกมาเกลื่อนตลาดเช่นนี้ก็สุดวิสัยของลูกค้ำที่จะทราบ ได้ทุกอย่างโดยดีถ้วน ระบบสื่อสารการตลาด หรือการส่งเสริมการขายเท่านั้นที่จะเป็นเครื่องประสานการเข้าใจในหมู่ลูกค้ำทั่วกัน

มีปัจจัยหลายอย่างที่ทำให้ต้องมีการส่งเสริมการขายและตระหนักถึงความสำคัญของการส่งเสริมการขายในตลาดในยุคปัจจุบัน ประการแรก ระยะทางระหว่างผู้ผลิตและผู้ซื้อทุกวันนี้ นับแต่จะไกลออกไปทุกที จำนวนผู้ซื้อก็มีมากทุกขณะ การจะรับทราบข้อความข่าวสารกันแบบบ้านใกล้เรือนเคียงนั้นย่อมเป็นไปได้ อีกประการหนึ่งจุดผ่านสำหรับการเดินของสินค้านั้นมีมาก ผู้ผลิตอาจขายให้พ่อค้าส่ง หลังจากนั้นพ่อค้าส่งก็จะขายให้พ่อปลีกและในที่สุดพ่อค้าปลีกก็จะขายต่อไปยังผู้บริโภค ภายใต้ระบบการจำหน่ายที่ซับซ้อนอย่างนี้ ถ้าหากผลิตไม่คิดจะบอกกล่าวกับสินค้าของเขาโดยระบบการสื่อสารใด ๆ โดยตรง ผู้ซื้อคงไม่มีทางสืบทราบเอาเองได้ ทุกสิ่งทุกอย่างคงยุ่งเหยิงและตกอยู่ในความสงสัย การซื้อคงเกิดได้ยาก หนึ่งหากจะบอกกันด้วยปากแบบธรรมดา ๆ เป็นทอด ๆ ต่อกันไปจากผลิตไปสู่พ่อค้าส่ง จากพ่อค้าส่งไปสู่พ่อค้าปลีกเรื่อยไปเช่นนี้ ลูกค้ำผู้บริโภคก็คงไม่ได้รับข่าวสารที่สมบูรณ์แบบและข้อความบางอย่างที่ผู้ผลิตต้องการจะบอกก็คงไม่ถึงผู้บริโภค หรือเมื่อถึงแล้วก็ไม่แน่ว่าจะตรงตามที่ผู้ผลิตต้องการจะบอกหรือไม่

ปัจจุบันเป็นยุคแห่งการแข่งขัน ผลิตก็มาก ขายก็มาก มีการแข่งขันระหว่างอุตสาหกรรม และภายในอุตสาหกรรมเดียวกันด้วย ผู้ขายแต่ละคนต้องดิ้นรนแข่งข่าวสารสุดแล้วแต่ว่าใครจะมีเทคนิคที่ดีกว่ากัน ข่าวของผู้ใดเข้าถึงลูกค้ำได้ดีกว่าหรือเป็นที่สนใจของลูกค้ำมากกว่าก็ย่อมได้เปรียบเป็นธรรมดา หนึ่ง ความต้องการของลูกค้ำเมื่อก่อนนั้นดูเหมือนไม่พัฒนาไปมากดังในยุคนี้ ทุกวันนี้ลูกค้ำมีความต้องการแบบพิสดารนอกเหนือไปจากสิ่งจำเป็นในการดำรงชีวิตมาก จากงบประมาณก้อนเดียวกันที่เขาถืออยู่ เขามาทางโยกย้ายที่จะซื้อของอย่างโน้นอย่างนั้นชนิดแล้วไม่มีวันครบถ้วน มีสิ่งบำรุงความสะดวกหลายสิ่งรอเขาเลือกอยู่ หากเขาตัดสินใจเลือกสิ่งหนึ่งแล้ว เขาอาจหมดโอกาสซื้อสำหรับสิ่งอื่น ๆ ก็ได้

ในบางสิ่งลูกค้ำยังไม่ทราบเลยว่า เขามีความต้องการ กล่าวคือ เขายังไม่ทราบเลยว่า ของสิ่งนั้นจะทำให้เขามีชีวิตที่ดีขึ้นมาได้อย่างไร จึงต้องมีการขุดคุ้ย หรือสะกิดเขาให้ทราบ อุปมาเหตุว่า

ปลูกเขาให้ตื่น ความพยายามในอันที่จะส่งเสริมการขายมีอยู่ทั่วไปในหมู่ของนักธุรกิจ ลองประมาณทางด้านการตลาดถูกจัดสรรไปทางด้านการส่งเสริมการขายมากกว่าอย่างอื่น บางครั้งก็อาจจะสูงกว่าต้นทุนการผลิตด้วยซ้ำ ภาวะตกต่ำของเศรษฐกิจ ทำให้การขายเป็นไปได้ด้วยลำบากยิ่ง ภายใต้สภาวะอันฝืดเคืองเช่นนี้การวางแผนผลิตจะไม่ใช่ปัญหาเท่าใด ช่องทางการจำหน่ายคงใช้ในรูปแบบเดิม โครงสร้างของราคาก็ไม่มีอะไรที่จะต้องเปลี่ยนนัก แต่ปัญหาใหญ่ก็มักจะมาตกอยู่ที่การขาย หรือความพยายามที่จะทำให้มีการซื้อสินค้าขึ้นในที่สุด การส่งเสริมการขายนี้จะต้องมีไว้เพื่อให้ประชาชนมีมาตรฐานการดำรงชีพที่ดีขึ้น ได้พบกับสิ่งที่สะดวกสบายและถ้างานนี้ทำกันเป็นล่ำเป็นสันทั่วประเทศ ก็จะมีผลให้มีการจ้างงานในระดับสูง สมความตั้งใจในเศรษฐกิจของประเทศ

สรุปได้ว่า หากผู้ประกอบการอาชีพค้าขาย นำหลักธรรมสังคหวัตถุ ๔ มาปฏิบัติในการประกอบอาชีพ ซึ่งทำให้ผู้บริโภคเกิดความพึงพอใจ และจะทำให้เกิดแรงจูงใจในการซื้อครั้งต่อไป ขณะเดียวกันก็บรรลุมัตถุประสงค์ของผู้ประกอบการด้วย

๒.๔ แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม

๒.๔.๑ ความหมายของจริยธรรม

จริยธรรม ตรงกับภาษาอังกฤษว่า “Ethics” พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๐ ให้ความหมายของจริยธรรมว่า “จริยธรรม” คือ ธรรมที่เป็นข้อประพฤติปฏิบัติ ศีลธรรมกฎศีลธรรม^{๓๓}

พุทธทาสภิกขุได้ให้ความหมาย คุณธรรมและจริยธรรมหรือศีลธรรม ได้แก่ “ระเบียบปฏิบัติซึ่งมุ่งให้เกิดความผาสุก ความสงบสุขเนื่องด้วยสังคัมเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งคุณธรรมจริยธรรมหรือศีลธรรมนั้นเป็นสิ่งที่มนุษย์ทำขึ้น บัญญัติขึ้น แต่งขึ้น ตามเหตุผลของมนุษย์เองหรือตามความต้องการของมนุษย์เอง^{๓๔}

^{๓๓}ราชบัณฑิตยสถาน, พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.๒๕๔๒, พิมพ์ครั้งที่ ๔, (กรุงเทพมหานคร : อักษรเจริญทัศน์, ๒๕๔๓), หน้า ๑๕๑.

^{๓๔}พุทธทาสภิกขุ, ความแตกต่างระหว่างศีลธรรมกับศาสนา, (นนทบุรี : โรงพิมพ์เอกรินทร์, ๒๕๑๔), หน้า ๑๑๒.

พระราชวรมุณีได้ให้ความหมายของจริยธรรมหมายถึงการดำเนินชีวิตความเป็นอยู่ การยังชีวิตให้เป็นไป การครองชีวิต การใช้ชีวิต การเคลื่อนไหวของชีวิต ทุกแง่ ทุกด้าน ทุกระดับทางกาย วาจา และใจ ทั้งด้านส่วนตัว ด้านสังคม ด้านอารมณ์ ด้านจิตใจ ด้านปัญญาอย่างถูกต้อง^{๙๔}

ประกาศรี สืออำไพ ได้ให้ความหมายจริยธรรมว่า “จริยธรรม หมายถึง หลักความประพฤติที่อบรมกิริยาและปลูกฝังลักษณะนิสัย ให้อยู่ในครรลองของคุณธรรมหรือศีลธรรม คุณค่าทางจริยธรรมชี้ให้เห็นถึงความเจริญงอกงามในการดำรงชีวิตอย่างมีระเบียบแบบแผนตามวัฒนธรรมของบุคคลที่มีลักษณะทางจิตใจที่ดีงาม อยู่ในสภาพแวดล้อมที่โน้มนำให้บุคคลมุ่งกระทำความดี ละเว้นความชั่ว มีแนวทางความประพฤติในเรื่องของความดี ความถูกต้อง ความควรในการปฏิบัติตนเพื่ออยู่ในสังคมได้อย่างสงบเรียบร้อย และเป็นประโยชน์ต่อผู้อื่น มีคุณธรรมและมโนธรรมที่จะสร้างความสัมพันธ์อันดี โดยมีสำนึกที่จะใช้สิทธิและหน้าที่ของตนตามค่านิยมที่พึงประสงค์^{๙๕}

ธวัชชัย ชัยจิรฉายากุล ได้กล่าวไว้ว่า “จริยธรรม หมายถึง มาตรฐานหรือแนวทางปฏิบัติตนให้เป็นที่ยอมรับของสังคมและให้คนในสังคมมีความสุข และความพอใจ”^{๙๖}

ดวงเดือน พันธุมนาวิน ได้ให้ความหมายจริยธรรมว่า “จริยธรรม หมายถึง ลักษณะทางสังคมหลายลักษณะของมนุษย์ และมีขอบเขตรวม ถึงพฤติกรรมทางสังคมประเภทต่าง ๆ ด้วย ลักษณะและพฤติกรรมที่เกี่ยวกับจริยธรรมจะมีคุณลักษณะประเภทใดประเภทหนึ่ง ใน ๒ ประเภท คือ เป็นลักษณะที่สังคมต้องการให้มีอยู่ในตัวสมาชิกในสังคมนั้น พฤติกรรมที่สังคมนิยมชมชอบให้การสนับสนุน และผู้กระทำส่วนมากเกิดความพอใจว่า การกระทำนั้นเป็นสิ่งที่ถูกต้องเหมาะสม ส่วนอีกประเภทหนึ่ง คือ ลักษณะที่สังคมไม่ต้องการให้มีอยู่ในตัวสมาชิกในสังคม เป็นการกระทำที่สังคมลงโทษหรือพยายามกำจัด และผู้กระทำพฤติกรรมนั้นส่วนมากรู้สึกว่าเป็นสิ่งที่ไม่ถูกต้องและไม่

^{๙๔}พระราชวรมุณี, ปรัชญากรีก บ่อเกิดภูมิปัญญาตะวันตก, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์สยาม, ๒๕๔๔), หน้า ๑๒๗.

^{๙๕}ประกาศรี สืออำไพ, พื้นฐานการศึกษาทางศาสนาและวัฒนธรรม, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๓), หน้า ๑๗๗.

^{๙๖}ธวัชชัย ชัยจิรฉายากุล, การศึกษาคุณสมบัติของค่านิยมพื้นฐานทางจริยธรรมของคนไทย, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยมหิดล, ๒๕๒๕), หน้า ๑๒๒.

สมควร ดังนั้นผู้ที่มีจริยธรรมสูง คือผู้ที่มีลักษณะและพฤติกรรมประเภทแรกมาก และประเภทที่สองน้อย”^{๙๔}

เพียเจท์ (Piaget) และโคลเบิร์ก (Kolhberg) ได้กล่าวอย่างสอดคล้องกันว่า “จริยธรรม หมายถึง ความรู้สึกผิดชอบชั่วดี เป็นกฎเกณฑ์หรือมาตรฐานของการประพฤติปฏิบัติในสังคมซึ่งบุคคลจะพัฒนาขึ้นจนกระทั่งมีพฤติกรรมเป็นของตนเอง โดยสังคมจะเป็นตัวตัดสินการกระทำนั้นว่าเป็นการกระทำที่ถูกต้องหรือผิด”^{๙๕}

จากความหมายของคำว่า “จริยธรรม” เท่าที่ได้รวบรวมมาดังกล่าวข้างต้นพอสรุปได้ว่า จริยธรรม เป็นแนวทางที่ควรประพฤติปฏิบัติในสิ่งที่ดี ที่งาม หมายถึงความรู้สึกผิดชอบชั่วดีของบุคคลที่เหมาะสมกับความต้องการของสังคม เพื่อให้เกิดผลดีต่อตนเองและบุคคลอื่น อันจะนำมาซึ่งความสงบสุขและความเจริญก้าวหน้าของสังคม

๒.๔.๒ องค์ประกอบของจริยธรรม

บุคคลจะพัฒนาทางจริยธรรมได้ ย่อมมีความพร้อมทางจิตใจเป็นเบื้องต้นเสียก่อน หากปราศจากความพร้อมดังกล่าวแล้ว การพัฒนาจริยธรรมย่อมเป็นไปได้ยาก องค์ประกอบพื้นฐานทางจริยธรรมได้แก่^{๙๖}

๑) ความเฉลียวฉลาด บุคคลที่มีความสนใจรับรู้เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นได้อย่างครบถ้วนและถูกต้อง แล้วนำไปสู่การเรียนรู้เกี่ยวกับบุคคลอื่น เรียนรู้กฎเกณฑ์ต่าง ๆ และเรียนรู้เรื่องของสังคมได้อย่างถูกต้อง

๒) สุขภาพจิตดี เป็นบุคคลที่ไม่ค่อยวิตกกังวลมากนัก รู้จักปรับตัว สามารถแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๓) มีประสบการณ์ทางสังคมกว้างขวาง รู้จักและเข้าใจสภาพความเป็นอยู่และปัญหาความต้องการของบุคคลอื่น เพื่อช่วยให้เกิดความสามัคคีเอาใจเขามาใส่ใจเราได้อย่างถูกต้อง

จริยธรรม เป็น แนวทางหรือกฎเกณฑ์มาตรฐานของความประพฤติปฏิบัติและ การกระทำในสิ่งที่ดีงามของบุคคลในสังคมทั้งกาย วาจา และจิตใจ โดยถือปฏิบัติเป็นประจำและเป็นแบบอย่างที่ดีต่อตนเอง ต่อผู้อื่นและต่อสังคม ซึ่งมีองค์ประกอบดังนี้

^{๙๔}ดวงเดือน พันธุมนาวิน, จิตวิทยาการปลูกฝังวินัยแห่งตน, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, ๒๕๒๓), หน้า ๑๖๕.

^{๙๕}ประภาศรี สีอำไพ, พื้นฐานการศึกษาทางศาสนาและวัฒนธรรม, อ่างแล้ว, หน้า ๑๓๑.

^{๙๖}เสริมวิทย์ สุขเมธี, การบริหารกิจการนักเรียน, (กรุงเทพมหานคร : วิทยาลัยครูสมเด็จพระเจ้าพระยา, ๒๕๓๑), หน้า ๑๕๕.

๑) ความรู้เชิงจริยธรรม หมายถึง การมีความรู้ไว้ในสังคมของตคนนั้นถือว่า การกระทำชนิดใดคือควรกระทำ และการกระทำชนิดใดควรงดเว้น ลักษณะและพฤติกรรมประเภทใดเหมาะสมหรือไม่เหมาะสมมากนักน้อยเพียงใด ปริมาณความรู้เชิงจริยธรรมหรือความรู้เกี่ยวกับค่านิยม ทางสังคมนี้ขึ้นอยู่กับอายุ ระดับการศึกษา และพัฒนาการทางสติปัญญาของบุคคลด้วยความรู้เกี่ยวกับกฎเกณฑ์ทางสังคมและศาสนาเป็นส่วนใหญ่ เด็กจะเริ่มเรียนรู้ตั้งแต่เกิด และโดยเฉพาะในช่วงอายุ ๒ ถึง ๑๐ ปี จะได้รับการปลูกฝังค่านิยมด้านนี้เป็นพิเศษ

๒) เจตคติเชิงจริยธรรม หมายถึง ความรู้สึกของบุคคลเกี่ยวกับลักษณะหรือพฤติกรรมเชิงจริยธรรมต่าง ๆ ว่าตนชอบหรือไม่ชอบลักษณะนั้น ๆ เพียงใด ซึ่งส่วนมากจะสอดคล้องกับค่านิยมในสังคมนั้น แต่บุคคลบางคนในสถานการณ์ปกติ อาจมีเจตคติต่างไปจากค่านิยมของสังคมก็ได้ เจตคติเชิงจริยธรรมของบุคคลนั้น มีความหมายกว้างกว่าความรู้เชิงจริยธรรมของบุคคล เพราะเจตคตินั้นรวมทั้งความรู้และความรู้สึกเรื่องนั้น ๆ เข้าด้วยกัน ฉะนั้นเจตคติเชิงจริยธรรมจึงมีคุณสมบัติที่สำคัญ จะใช้ทำนายพฤติกรรมเชิงจริยธรรมได้แม่นยำกว่าการใช้ความรู้เกี่ยวกับค่านิยมทางสังคมของบุคคลแต่เพียงอย่างเดียว นอกจากนี้เจตคติเชิงจริยธรรมของบุคคลในเวลาหนึ่งอาจเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมได้

๓) เหตุผลทางจริยธรรม หมายถึง การที่บุคคลใช้เหตุผลในการตัดสินใจเลือกที่จะกระทำหรือไม่กระทำพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งในสถานการณ์นั้น ๆ เหตุผลดังกล่าวช่วยให้ทราบเหตุจูงใจหรือแรงจูงใจที่อยู่เบื้องหลังการกระทำของบุคคล การศึกษาเหตุผลเชิงจริยธรรมจะทำให้ทราบว่าบุคคลผู้มีจริยธรรมในระดับแตกต่างกัน อาจมีการกระทำคล้ายคลึงกันได้เสมอ และบุคคลที่มีการกระทำเหมือนกัน อาจมีเหตุผลเบื้องหลังการกระทำและท้ายสุดทำให้ทราบระดับจริยธรรมที่แตกต่างกันได้

๔) พฤติกรรมเชิงจริยธรรม หมายถึง การที่บุคคลแสดงพฤติกรรมที่สังคมนิยมชมชอบหรืองดเว้นการแสดงพฤติกรรมที่ฝ่าฝืนกฎเกณฑ์หรือค่านิยมในสังคมนั้น ตัวอย่างพฤติกรรมที่สังคมยอมรับ เช่น การให้ทาน การเสียสละเพื่อส่วนรวม และการช่วยเหลือผู้ตกทุกข์ได้ยาก เป็นต้น พฤติกรรมที่สังคมไม่ยอมรับ เช่น การโกงสิ่งของ เงินทอง หรือคะแนน การขโมยและการกล่าวเท็จ พฤติกรรมเชิงจริยธรรมเป็นสิ่งที่สังคมให้ความสำคัญมากกว่าด้านอื่น ๆ ทั้งนี้เพราะการกระทำในทางดี และทางเลวของบุคคล ส่งผลโดยตรงต่อความผาสุกและความทุกข์ของสังคม^{๔๐}

^{๔๐}ดวงเดือน พันธุมนาวิน, จริยธรรมในสังคมไทยในทรรศนะของนักพฤติกรรมศาสตร์, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์กรมการศาสนา, ๒๕๒๔), หน้า ๑๒๓.

แนวความคิดเกี่ยวกับการส่งเสริมจริยธรรม จากการตระหนักการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่มีขึ้นในสังคมจนมีผลทำให้เกิดปัญหาทางจริยธรรม จึงได้มีนักการศึกษา นักจิตวิทยา และผู้รู้หลายท่านต่างให้ความสนใจ และพยายามศึกษาถึงวิธีการต่าง ๆ ที่จะให้เด็กและเยาวชนมีจริยธรรมที่ดีงาม จึงได้เสนอทฤษฎีแนวความคิดเกี่ยวกับการส่งเสริมจริยธรรม จึงมีอยู่ด้วยกันหลายรูปแบบดังต่อไปนี้

๒.๔.๓ การส่งเสริมจริยธรรมด้วยวิธีจิตวิเคราะห์ (Psychoanalytic Theory)

นักจิตวิทยากลุ่มจิตวิเคราะห์พยายามค้นคว้าหาทฤษฎีที่จะอธิบายพัฒนาการด้านต่าง ๆ ของมนุษย์รวมถึงด้านจริยธรรมด้วย นักจิตวิทยากลุ่มนี้มี ซิกมันด์ ฟรอยด์ (Sigmund Freud) เป็นกลุ่มผู้นำของกลุ่มฟรอยด์ว่า “บุคลิกภาพของมนุษย์จะพัฒนาขึ้นจากพลังงานที่เรียกว่า อิด (id) อีโก (ego) และซูเปอร์อีโก (superego) ตามลำดับ จัดเป็นสิ่งที่ติดตัวทารกมาตั้งแต่เกิดและจะผลักดันให้เด็กสนองความต้องการตามสัญชาตญาณในขณะที่เดียวกันก็กระตุ้นให้แสวงหาความสุขให้แก่ตนเองด้วย แต่อาศัยการทำงานของอิดอย่างเดียว บางครั้งก็ยังไม่สามารถสนองตอบความต้องการได้ อีโกจึงพัฒนาขึ้นเพื่อทำหน้าที่ในการคิดและวางแผนตอบสนองความต้องการ โดยการปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมที่เป็นจริง ครั้นต่อมาเมื่อเด็กมีอายุประมาณ ๓-๖ ปีซูเปอร์อีโกจึงเริ่มพัฒนาขึ้นมาเพื่อจะควบคุมระบบจริยธรรมให้แก่ตัวบุคคล ทำให้บุคคลได้รับการถ่ายทอดค่านิยมและมาตรฐานทางจริยธรรมของสังคมโดยผ่านกระบวนการเลียนแบบผู้เลี้ยงดู ซึ่งโดยมากก็คือพ่อแม่แน่นอน”^๒

๒.๔.๔ การส่งเสริมจริยธรรมด้วยวิวัฒนาการทางสติปัญญาและจริยธรรม (Cognitive Development Theory) ของเพียเจท์ (Cognitive Development Theory)

เพียเจท์ เป็นผู้ริเริ่มความคิดที่ว่าพัฒนาการทางจริยธรรมของมนุษย์ย่อมขึ้นอยู่กับพัฒนาการทางสติปัญญา เพียเจท์ได้แบ่งขั้นการพัฒนาทางสติปัญญาออกเป็น ๔ ขั้น ดังนี้

ขั้นที่ ๑ การเคลื่อนไหวเพื่อสนองความต้องการแห่งตน (The Sensoriator Period) อยู่ในช่วงอายุ ๐-๒ ปี เป็นระยะของการพัฒนาการใช้อวัยวะส่วนต่าง ๆ เพื่อสนองความต้องการของร่างกายเป็นระยะที่เด็กยังไม่สามารถใช้ภาษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ขั้นที่ ๒ การคิดโดยใช้ความรู้สึกและจินตนาการ (Preoperational Thought) อยู่ในช่วงอายุ ๒-๗ ปี เป็นระยะที่เด็กจะได้เรียนรู้เกี่ยวกับการใช้ภาษา แต่การทำความเข้าใจกับสิ่งต่าง ๆ ยังจำกัดอยู่ในขอบเขตของการใช้ความรู้สึกและจินตนาการเพราะยังไม่รู้จักคิดตามหลักเหตุผล

^๒ดวงเดือน พันธุมนาวิน, จริยธรรมในสังคมไทยในทัศนะของนักพฤติกรรมศาสตร์, อ่างแก้ว, หน้า ๑๔๕.

ขั้นที่ ๓ การคิดเกี่ยวกับสิ่งที่เป็นรูปธรรม (Concrete Operation) อยู่ในช่วงอายุ ๗-๑๑ ปี เป็นระยะที่เด็กสามารถคิดตามหลักเหตุผลนั้นแต่ก็ยังจำกัดอยู่ในขอบเขตของสิ่งที่เป็นรูปแบบเช่น สามารถแยกประเภทของสิ่งของให้ และเข้าใจลักษณะต่าง ๆ ของสิ่งที่เป็นรูปธรรม

ขั้นที่ ๔ การคิดในสิ่งที่เป็นนามธรรม และการคิดตามหลักตรรกวิทยา (Propositional or Formal Operations) อยู่ในช่วงอายุ ๑๑-๑๒ ปี ถึง ๑๔-๑๕ ปี เป็นระยะที่เด็กสามารถคิดโดยใช้เหตุผลและสามารถคิดอย่างเป็นระบบตามหลักตรรกวิทยา จึงเข้าใจสิ่งที่เป็นนามธรรมได้ ๔๘ จากการพัฒนาทางสติปัญญาทั้ง ๔ ขั้นตอนนี้ เพียเจท์ได้นำมาเป็นหลักเกณฑ์ในการแบ่งขั้นพัฒนาการทางจริยธรรมของมนุษย์ออกเป็น ๓ ขั้นดังนี้

ขั้นก่อนจริยธรรม ตรงกับขั้นที่ ๑ ของพัฒนาการทางสติปัญญาเด็กในขั้นนี้ยังไม่สามารถรับรู้สิ่งแวดล้อมได้อย่างละเอียด มีแต่ความปรารถนาที่จะสนองความต้องการทางกาย โดยไม่คำนึงถึงความควรไม่ควรต่อเมื่อเด็กรู้จักพูดเป็นภาษา จึงเริ่มรับรู้สภาพแวดล้อมและตระหนักในบทบาทของตนเองต่อผู้อื่นมากขึ้น

ขั้นยึดคำสั่ง ตรงกับขั้นที่ ๒ และคาบเกี่ยวบางส่วนในขั้นที่ ๓ ของพัฒนาการทางสติปัญญาเด็กที่มีพัฒนาการทางสติปัญญาอยู่ในขั้นนี้ จะมีความเกรงกลัวผู้ใหญ่ และเห็นว่าคำสั่งตลอดจนกฎเกณฑ์ต่าง ๆ เป็นสิ่งที่ต้องปฏิบัติตาม “การยึดหลักแห่งตนตรงกับส่วนที่หลือในขั้นที่ ๓ และครอบคลุมตลอดจนถึงขั้นที่ ๔ ของพัฒนาการทางสติปัญญา เพียเจท์เชื่อว่าพัฒนาการทางจริยธรรมในขั้นนี้เกิดจากการพัฒนาทางสติปัญญา และประสบการณ์ในการมีบทบาทในกลุ่มเพื่อนเด็กด้วยกัน เด็กจะสามารถใช้ความคิดอย่างมีเหตุผลประกอบการตัดสินใจและรู้จักกฎเกณฑ์เฉพาะตัวไว้ยึดถือเป็นแนวทางในการประพฤติปฏิบัติ”^{๔๓}

จากการศึกษาจริยธรรมตามแนวทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของเพียเจท์จะพบว่าจริยธรรมของบุคคลย่อมมีความสัมพันธ์กับคุณลักษณะหลาย ๆ ด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง อายุและสติปัญญา ทั้งนี้เพราะบุคคลที่มีอายุมากขึ้นย่อมมีโอกาสแห่งการเรียนรู้ทางจริยธรรมมากขึ้นด้วยและการพัฒนาจริยธรรมของบุคคลที่มีอายุมากขึ้นย่อมมีโอกาสแห่งการเรียนรู้ทางจริยธรรมมากขึ้นด้วยและการพัฒนาจริยธรรมของบุคคลจะเป็นไปตามขั้น โดยพัฒนาการขั้นต่ำและยุ่งยากน้อยกว่าต้องเป็นสิ่งที่จำเป็นจะต้องเกิดขึ้นก่อนขั้นสูง ๆ ต่อไป

^{๔๓}ธีระพร อุวรรณ โฉ, ความรู้พื้นฐานทางศาสนา, (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๐), หน้า ๒๑๕.

๒.๔.๕ การส่งเสริมจริยธรรมด้วยวิธีพัฒนาการทางสติปัญญาและจริยธรรมของโคลเบอร์ก ได้ศึกษา พัฒนาการทางจริยธรรมของมนุษย์ ตามแนวทฤษฎีของเพียเจท์ โดยให้ความสำคัญเป็นพิเศษในเรื่องของเหตุผลเชิงจริยธรรม ทั้งนี้เพราะโคลเบอร์กเห็นว่า การใช้เหตุผลเพื่อตัดสินใจที่จะเลือกกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งในสถานการณ์ต่าง ๆ ย่อมจะแสดงให้เห็นถึงระดับความเจริญทางด้านจิตใจของบุคคลอื่นที่จะทำให้สามารถพิจารณาได้ว่าบุคคลนั้น ๆ มีจริยธรรมอยู่ในระดับหรือขั้นใดตามทฤษฎีของโคลเบอร์ก จริยธรรมของมนุษย์จะแบ่งเป็น ๓ ระดับและระดับยกได้เป็น ๒ ชั้น ดังนี้

จริยธรรมระดับก่อนเกณฑ์ (Preconvention Level) ประกอบด้วยขั้นการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม ๒ ชั้นคือ

ขั้นที่ ๑ ระดับจริยธรรมของผู้อื่น (Heteronymous Morality) อายุประมาณ ๒-๗ ปี เป็นขั้นที่คนจะกระทำสิ่งต่าง ๆ โดยคิดถึงความปลอดภัยทางกายของตนเป็นหลัก เนื่องจากผู้มีจริยธรรมในขั้นนี้มักจะมีอายุน้อยพฤติกรรมเชิงจริยธรรมส่วนใหญ่จึงเกิดจากการเชื่อฟังผู้ใหญ่ซึ่งมีอำนาจทางกายสูงกว่า เพราะกลัวการลงโทษ

ขั้นที่ ๒ ผลประโยชน์ของตนเป็นส่วนใหญ่ (Individualism and instrumental Purpose and exchange) อายุประมาณ ๗-๑๐ ปี เป็นขั้นที่คนเราจะทำสิ่งต่าง ๆ โดยคิดถึงคนอื่นขึ้นมาบ้าง แต่ก็ เป็นเพราะหวังที่จะได้รับผลประโยชน์ตอบแทนในขณะเดียวกัน ก็เริ่มรู้จักตอบแทนผู้อื่นแบบเด็ก ๆ จริยธรรมระดับกฎเกณฑ์ (conventional Level) ประกอบด้วยหลักการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม อีก ๒ ชั้น คือ

ขั้นที่ ๓ การยอมรับของกลุ่ม (Mutual Interpersonal Expectations Relationships and Impersonal) อายุประมาณ ๑๐-๑๓ ปี เป็นขั้นที่คนเริ่มรู้จักเอาใจเขามาใส่ใจเราและจะปฏิบัติตามตามที่กลุ่มเห็นว่าเหมาะสมแรงจูงใจที่จะประพฤติจริยธรรมขั้นนี้ก็คือการได้เป็นที่ยอมรับของผู้อื่น โดยเฉพาะกลุ่มคนที่ตนเองเกี่ยวข้องด้วย

ขั้นที่ ๔ ระบบของสังคม (Social System and Conscience) อายุประมาณ ๑๓-๑๖ ปี ขั้นที่คนหันเข้าหากฎเกณฑ์กฎหมายและระเบียบแบบแผนในสังคมแทนการทำในสิ่งที่คนเห็นชอบ โดยการปฏิบัติตามกฎหมายหรือกฎระเบียบของสังคมจะเป็นไปในลักษณะที่ยึดมั่นอย่างเคร่งครัดไม่ว่าจะเห็นด้วยหรือไม่ก็ตามจริยธรรมเหนือกฎเกณฑ์ (Post Conventional Level)

ขั้นที่ ๕ สัญญาสังคม (Social Contract) อายุประมาณ ๑๖-๒๕ ปี เป็นขั้นที่คนเราจะยังคงยึดถือกฎหมายหรือกฎเกณฑ์ของสังคม แต่ก็มีความคิดว่ากฎหมายหรือกฎเกณฑ์ดังกล่าวอาจเปลี่ยนแปลงแก้ไขได้ถ้าเป็นความต้องการของคนส่วนใหญ่และเป็นสิ่งที่ชอบด้วยเหตุผล

ขั้นที่ ๖ คุณธรรมสากล (Universal Ethical Principle) อายุประมาณ ๒๕ ปีขึ้นไปเป็นขั้นที่คนจะมีความสำนึกในหลักการต่าง ๆ ทางจริยธรรมที่เป็นอุดมคติสากล หลักจริยธรรมที่สำคัญที่สุดจะเกี่ยวข้องกับความยุติธรรม ความเสมอภาค และความภาคภูมิใจในศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ หลักการเหล่านี้อยู่ในระดับสูงกว่าค่านิยมทางสังคม ตลอดจนกฎหมายต่าง ๆ ทั้งหลายที่เขียนไว้เป็นลายลักษณ์อักษร

จากการศึกษาจริยธรรมตามแนวทฤษฎีของโคลเบอร์ก จะพบว่าการพัฒนาการทางจริยธรรมของบุคคลนั้น จะพัฒนาการขึ้นด้วยตัวของมันเอง จากการนึกคิดของแต่ละบุคคลตามลำดับขั้น และตามลำดับพัฒนาการทางปัญญา ซึ่งผูกพันกับ อายุ ประสบการณ์และสิ่งแวดล้อมภายนอก

๒.๓.๕ การส่งเสริมจริยธรรมด้วยวิธีการเรียนรู้ทางสังคม (social learning Theory) ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม ได้แก่ทฤษฎีของอัลเบิร์ต แบนดูรา (Albert Bandura) นักจิตวิทยาชาวแคนาดา ตามทฤษฎีของแบนดูรา การเรียนรู้ของมนุษย์ส่วนหนึ่งจะเกิดจากประสบการณ์ที่ได้รับโดยตรง และอีกส่วนหนึ่งจะเกิดจากการสังเกตตัวแบบซึ่งมี ๓ ประเภท คือ ตัวแบบจริง ได้แก่ ตัวแบบซึ่งแสดงพฤติกรรมจริงให้เห็น ตัวแบบสัญลักษณ์ ได้แก่ตัวแบบในโทรทัศน์ภาพยนตร์หรือรูปแบบต่าง ๆ และตัวแบบประเภทสุดท้าย ได้แก่คำบอกเล่า หรือการบันทึก ซึ่งจะปรากฏในรูปของคำพูดหรือข้อเขียนต่าง ๆ จากประสบการณ์ตรงและสังเกตตัวแบบทั้ง ๓ ประเภทดังกล่าวจะทำให้เกิดการเรียนรู้ความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งต่าง ๆ ได้แก่ ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมกับผลที่เกิดจากพฤติกรรมทำให้สามารถคาดหวังได้ถึงวัยที่จะนำผลที่พึงปรารถนาสู่คน และในขณะเดียวกันก็มองเห็นวิธีการที่จะหลีกเลี่ยงผลที่เลวร้ายต่าง ๆ การคิดในเชิงประเมินเช่นนี้จะนำไปสู่การตัดสินใจที่จะทำหรือไม่ทำพฤติกรรมต่าง ๆ และนำไปสู่การตั้งมาตรฐานนั้น^{๔๔}

จากการศึกษาจริยธรรมตามแนวทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมจะพบว่า การปลูกฝังจริยธรรมให้แก่บุคคลนั้นต้องอาศัยวิธีการเรียนรู้ทางตรงและทางอ้อม ด้วยการสร้างเงื่อนไขให้บุคคลประสบด้วยตนเองหรือการให้แบบอย่างหรือการบอกกล่าวอบรมให้บุคคลเกิดความเชื่อ ทั้งนี้เพื่อให้บุคคลรู้จักควบคุมพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมและแสดงออกเฉพาะพฤติกรรมที่เหมาะสม

^{๔๔} กิรติ ศรีวิเชียร, จิตวิทยาจริยธรรมและจิตวิทยาภาษา, (กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๒๔), หน้า ๑๒๗.

๒.๔.๖ การส่งเสริมจริยธรรมด้วยวิธีการกระจ่างค่านิยม (Value Clarification Theory)

ผู้ที่เสนอทฤษฎีนี้คือ Rath, Harmin and Simon โดยใช้แนวคิดของทฤษฎีสัมพัทธนิยม (Relativism) ที่มีหลักความถูกต้องอิงตาม มิได้ขึ้นอยู่กับหลักการที่แน่นอน แต่จะแปรผันตามบุคคล และสถานการณ์ต่าง ๆ ในหลักของทฤษฎีการกระจ่างค่านิยม จะไม่กำหนดจริยธรรมที่ปลูกฝังมีการยอมรับการตัดสินใจ ความรู้สึก และค่านิยมที่เลือกแล้วของผู้เรียนอย่างไม่มีเงื่อนไข โดยครุมีหน้าที่ในการปลูกฝังค่านิยมคือ การชี้แนะ ความเชื่อ ทักษะ ทักษะ และความรู้สึกของคนที่มีความดี ๆ นั้นเป็นไปตามเกณฑ์ ๗ ประการของกระบวนการของค่านิยมหรือไม่ กล่าวคือ

๑. เกิดจากการเลือกของคนอย่างอิสระหรือเปล่า
๒. ได้พิจารณาทางเลือกอื่น ๆ หรือเปล่า
๓. ได้พิจารณาผลของทางเลือกต่าง ๆ หรือเปล่า
๔. มีความภาคภูมิใจหรือยินดีในสิ่งที่ตนเลือกหรือเปล่า
๕. จะยืนยันการตัดสินใจเลือกของคนอย่างเปิดเผยหรือไม่
๖. จะทำตามสิ่งที่ตนตัดสินใจเลือกหรือไม่
๗. จะกระทำซ้ำอีกหรือไม่

สรุปได้ว่า จากการศึกษาจริยธรรมตามแนวทฤษฎีการกระจ่างค่านิยม ซึ่งจะพบได้ว่าการที่จะปลูกฝังจริยธรรมให้แก่บุคคลนั้นไม่ควรไปกำหนดตัวจริยธรรม แต่ควรใช้คำถามคำถามเพื่อกระตุ้นให้บุคคลนั้นไม่ควรไปกำหนดตัวจริยธรรมให้ แต่ควรจะใช้คำถามคำถามเพื่อกระตุ้นให้บุคคลนั้นเกิดความคิดใคร่ครวญ และตัดสินใจที่จะกระทำพฤติกรรมนั้น ๆ ด้วยตัวของเขาเองโดยไม่มีการชักจูงจากผู้อื่น

๒.๔.๗ การส่งเสริมจริยธรรมด้วยวิธีการปรับพฤติกรรม (Behavior Modification Theory)

นักทฤษฎีกลุ่มนี้คือ (Skinner) ทฤษฎีนี้ประยุกต์จากทฤษฎีการวางเงื่อนไขกรรมวิภาค (Operant Conditioning) ที่อธิบายหลักการเรียนรู้ว่า มนุษย์สามารถพัฒนาตนได้โดยอาศัยหลักการปรับพฤติกรรม ซึ่งการปรับพฤติกรรมในที่นี้หมายถึง การนำเอาหลักการพฤติกรรมมาประยุกต์ใช้อย่างเป็นระบบในการเปลี่ยนพฤติกรรม ซึ่งกระบวนการปรับพฤติกรรมนี้ สามารถใช้เปลี่ยนพฤติกรรมใด ๆ ในสภาพการณ์ใด ๆ ก็ได้ หลักการปรับพฤติกรรมนี้ สามารถใช้เรียนรู้แบบการกระทำ อันเป็นการเรียนรู้ถึงความสัมพันธ์ระหว่างผลกรรมที่เกิดขึ้นจากพฤติกรรมที่บุคคลแสดงออกจะมีผลในการกำหนดถึงการแสดงพฤติกรรมของบุคคลนั้นในอนาคต

พฤติกรรมใดก็ตามที่บุคคลแสดงออก แล้วได้รับผลกรรมที่พึงพอใจบุคคลนั้นจะมีแนวโน้มที่จะกระทำพฤติกรรมนั้นซ้ำอีก หรือทำให้ความถี่ของพฤติกรรมเกิดเพิ่มขึ้น เนื่องจากผลกรรมที่พึงพอใจนั้นได้เปลี่ยนสภาพมาเป็นสิ่งเร้าที่แยกแยะได้ของบุคคลในอนาคต ผลกรรมชนิดนี้

เรียกว่า ตัวเสริมทางบวกและการให้ตัวเสริมแรงทางบวกเรียกว่า การเสริมแรงทางบวก เช่น การที่สมชายเข้าเรียนตรงเวลาครูให้คำชม (ตัวเสริมแรงบวก) ทำให้สมชายเข้าเรียนตรงเวลาทุกครั้ง การเสริมแรงทางบวกนั้นจะต้องมีเงื่อนไข ๒ ประการ คือ

๑. บุคคลนั้นจะต้องได้รับผลกรรมที่เขาพึงพอใจ

๒. ความถี่ของพฤติกรรมจะเกิดขึ้นอย่างสม่ำเสมอ

การเสริมแรงทางบวก อาจทำได้โดยใช้ตัวเสริมแรง ดังต่อไปนี้

๑. ตัวเสริมแรงทางสังคม ได้แก่ การใช้ ภาษาคำพูด และภาษาท่าทางเช่น การใช้คำชม การพุดจาขยอ การแสดงท่าทางยอมรับการแตะตัวที่ใหญ่เบา ๆ เป็นต้น

๒. เบี้ย วรรณา ได้แก่ การใช้แต้ม ดาวเบี้ย หรือคะแนน โดยที่แต้มดาวเบี้ยหรือคะแนนนั้นจะต้องสามารถนำไปแลกสิ่งทีบุคคลนั้นพึงพอใจ

๓. กิจกรรมที่พึงพอใจ ได้แก่ การเล่นเกม ซึ่งเป็นกิจกรรมที่บุคคลนั้น พึงพอใจ เช่น ถ้านักเรียนทำการบ้านเสร็จเรียบร้อยแล้ว ครูก็อนุญาตให้ไปเล่นเกมหรือกีฬา^{๔๔}

สรุปได้ว่า มนุษย์สามารถพัฒนาตนได้โดยอาศัยหลักการปรับพฤติกรรม คือ การนำเอาหลักการพฤติกรรมมาประยุกต์ใช้อย่างเป็นระบบในการเปลี่ยนพฤติกรรม ใช้เปลี่ยนพฤติกรรมใด ๆ ในสภาพการณ์ใด ๆ ก็ได้ หลักการปรับพฤติกรรมนี้ สามารถใช้เปลี่ยนเรียนรู้แบบการกระทำ อันเป็นการเรียนรู้ถึงความสัมพันธ์ระหว่างผลกรรมที่เกิดขึ้นจากพฤติกรรมที่บุคคลแสดงออกจะมีผลในการกำหนดถึงการแสดงพฤติกรรมการของบุคคลนั้นในอนาคต

๒.๕ แนวคิดเกี่ยวกับการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม

จากการตระหนักถึงการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่มีขึ้นในสังคมจนมีผลทำให้เกิดปัญหาทางจริยธรรม จึงได้มีนักการศึกษา นักจิตวิทยา และผู้รู้หลายท่านต่างให้ความสนใจ และพยายามศึกษาถึงวิธีการต่าง ๆ ที่จะให้เด็กและเยาวชนมีจริยธรรมที่ดีงาม จึงได้เสนอทฤษฎีแนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับการส่งเสริมจริยธรรม ซึ่งมีอยู่ด้วยกันหลายรูปแบบ ดังต่อไปนี้^{๔๖}

^{๔๔}“อาภากร์ พุกกะมาน, การส่งเสริมจริยธรรมด้วยวิธีการปรับพฤติกรรม, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภา, ๒๕๔๔), หน้า ๑๓๒.

^{๔๖}ธีระพร อุวรรณโณ, ความรู้พื้นฐานทางศาสนา, อ่างแล้ว, หน้า ๒๑๕.

๑. การส่งเสริมจริยธรรมด้วยวิธีจิตวิเคราะห์ (Psychoanalytic Theory) นักจิตวิทยากลุ่มจิตวิเคราะห์พยายามค้นคว้าหาทฤษฎีที่จะอธิบายพัฒนาการด้านต่าง ๆ ของมนุษย์ รวมถึงด้านจริยธรรมด้วย นักจิตวิทยาคนนี้มี ซิกมันด์ ฟรอยด์ (Sigmund Freud) เป็นผู้นำของกลุ่มฟรอยด์ เชื่อว่า “บุคลิกภาพของมนุษย์จะพัฒนาขึ้นจากพลังงานที่เรียกว่า อิด (id) อีโก้ (ego) และ ซูเปอร์อีโก้ (superego) ตามลำดับ อิดเป็นสิ่งที่ติดตัวทารกมาตั้งแต่เกิดและจะผลักดันให้เด็กสนองความต้องการตามสัญชาตญาณ ในขณะที่เดียวกันก็กระตุ้นให้แสวงหาความสุขให้แก่ตนเองด้วย แต่อาศัยการทำงานของอิดอย่างเดียว บางครั้งก็ยังไม่สามารถสนองตอบความต้องการได้ อีโก้จึงพัฒนาขึ้นเพื่อทำหน้าที่ในการคิดและวางแผนตอบสนองความต้องการโดยการปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมที่เป็นจริง ครั้นต่อมาเมื่อเด็กมีอายุประมาณ ๓-๖ ปี ซูเปอร์อีโก้จึงเริ่มพัฒนาขึ้นมาเพื่อควบคุมระบบจริยธรรมในตัวบุคคล ทำให้บุคคลได้รับการถ่ายทอดค่านิยมและมาตรฐานทางจริยธรรมของสังคมโดยผ่านกระบวนการเลียนแบบผู้อบรมเลี้ยงดู ซึ่งโดยมากก็คือ พ่อแม่ นั่นเอง”

๒. การส่งเสริมจริยธรรมด้วยวิธีพัฒนาการทางสติปัญญาและจริยธรรม (Cognitive Development Theory)

ของ เพียเจท์ เป็นผู้ริเริ่มความคิดที่ว่าพัฒนาการทางจริยธรรมของมนุษย์ย่อมขึ้นอยู่กับพัฒนาการทางสติปัญญา เพียเจท์ ได้แบ่งขั้นตอนการพัฒนาทางสติปัญญาออกเป็น ๔ ขั้น ดังนี้^{๔๗}

ขั้นที่ ๑ การเคลื่อนไหวเพื่อสนองตอบความต้องการแห่งตน (The Sensorimotor Period) อยู่ในช่วงอายุ ๐-๒ ปี เป็นระยะของการพัฒนาการใช้อวัยวะส่วนต่าง ๆ เพื่อสนองตอบความต้องการของร่างกาย เป็นระยะที่เด็กยังไม่สามารถใช้ภาษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ขั้นที่ ๒ การคิดโดยใช้ความรู้สึกและจินตนาการ (Preoperational Thought) อยู่ในช่วงอายุ ๒-๗ ปี เป็นระยะที่เด็กจะได้เรียนรู้เกี่ยวกับการใช้ภาษาแต่การทำความเข้าใจกับสิ่งต่าง ๆ ยังจำกัดอยู่ในขอบเขตของการใช้ความรู้สึกและจินตนาการเพราะยังไม่รู้จักคิดตามหลักเหตุผล

ขั้นที่ ๓ การคิดเกี่ยวกับสิ่งที่เป็นรูปธรรม (Concrete Operation) อยู่ในช่วงอายุ ๗-๑๑ ปี เป็นระยะที่เด็กสามารถคิดตามหลักเหตุผลได้ แต่ก็ยังจำกัดอยู่ในขอบเขตของสิ่งที่เป็นรูปแบบ เช่น สามารถแยกประเภทของสิ่งของได้ และเข้าใจลักษณะต่าง ๆ ของสิ่งที่เป็นรูปธรรม

ขั้นที่ ๔ การคิดในสิ่งที่เป็นนามธรรม และการคิดตามหลักตรรกวิทยา

^{๔๗} ชัยพร วิชาวุธ, คุณธรรมและจริยธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนรุ่นใหม่, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๒๘), หน้า ๑๑๓.

(Propositional or Formal Operations) อยู่ในช่วงอายุ ๑๑-๑๒ ปี ถึง ๑๔-๑๕ ปี เป็นระยะที่เด็กสามารถคิดโดยใช้เหตุผลและสามารถคิดอย่างเป็นระบบตามหลักตรรกวิทยา จึงเข้าใจสิ่งที่เป็นนามธรรมได้

จากพัฒนาการทางสติปัญญาทั้ง ๔ ขั้นตอนนี้ เพียเจต์ได้นำมาเป็นหลักเกณฑ์ในการแบ่งขั้นพัฒนาการทางจริยธรรมของมนุษย์ ออกเป็น ๓ ขั้นดังนี้

ขั้นก่อนจริยธรรม ตรงกับขั้นที่ ๑ ของพัฒนาการทางสติปัญญา เด็กในขั้นนี้ยังไม่สามารถรับรู้สิ่งแวดล้อมได้อย่างละเอียด มีแต่ความปรารถนาที่จะสนองตอบความต้องการ ทางกาย โดยไม่คำนึงถึงความควรไม่ควร ต่อเมื่อเด็กรู้จักพูดเป็นภาษา จึงเริ่มรับรู้สภาพแวดล้อมและตระหนักในบทบาทของตนเองต่อผู้อื่นมากขึ้น

ขั้นยึดคำสั่ง ตรงกับขั้นที่ ๒ และคาบเกี่ยวบางส่วนในขั้นที่ ๓ ของพัฒนาการทางสติปัญญาเด็กที่มีพัฒนาการทางสติปัญญาอยู่ในขั้นนี้ จะมีความเกรงกลัวผู้ใหญ่ และเห็นว่า คำสั่งตลอดจนกฎเกณฑ์ต่าง ๆ เป็นสิ่งที่ต้องปฏิบัติตาม

“การยึดหลักแห่งตนตรงกับส่วนที่เหลือในขั้นที่ ๓ และครอบคลุมตลอดจนถึงขั้นที่ ๔ ของพัฒนาการทางสติปัญญา เพียเจต์เชื่อว่าพัฒนาการทางจริยธรรมในขั้นนี้เกิดจากพัฒนาการทางสติปัญญา และประสบการณ์ในการมีบทบาทในกลุ่มเพื่อนเด็กด้วยกัน เด็กจะสามารถใช้ความคิดอย่างมีเหตุผลประกอบการตัดสินใจและรู้จักตัวกฎเกณฑ์เฉพาะตัวไว้ยึดถือเป็นแนวทางในการประพฤติปฏิบัติ” (กองวิจัยทางการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการในดวงเดือน พันธมนานิน และเพ็ญแข ประจันปัจฉิม)“

จากการศึกษาจริยธรรมตามแนวทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของเพียเจต์จะพบว่าจริยธรรมของบุคคลย่อมมีความสัมพันธ์กับคุณลักษณะหลาย ๆ ด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง อายุและสติปัญญา ทั้งนี้เพราะบุคคลที่มีอายุมากขึ้นย่อมมีโอกาสแห่งการเรียนรู้ทางจริยธรรมมากขึ้น และการพัฒนาจริยธรรมของบุคคลจะเป็นไปตามลำดับขั้น โดยพัฒนาการขั้นต่ำและยุ่งยากน้อยกว่าต้องเป็นสิ่งที่จำเป็นและต้องเกิดขึ้นก่อนขั้นสูง ๆ ต่อไป

๓. การส่งเสริมจริยธรรมด้วยวิธีพัฒนาการทางสติปัญญาและจริยธรรมของ โคลเบอร์ก โคลเบอร์ก ได้ศึกษา “พัฒนาการทางจริยธรรมของมนุษย์ ตามแนวทฤษฎีของเพียเจต์ โดยให้ความสำคัญเป็นพิเศษในเรื่องของเหตุผลเชิงจริยธรรม ทั้งนี้เพราะโคลเบอร์กเห็นว่า การใช้เหตุผลเพื่อตัดสินที่จะเลือกกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งในสถานการณ์ต่าง ๆ ย่อมจะแสดงให้เห็นถึงระดับ

“ดวงเดือน พันธมนานิน, และเพ็ญแข ประจันปัจฉิม, จริยธรรมของเยาวชนไทย, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์การศาสนา, ๒๕๒๐), หน้า ๑๑๖.

ความเจริญทางด้านจิตใจของบุคคลอื่นที่จะทำให้สามารถพิจารณาได้ว่าบุคคลนั้น ๆ มีจริยธรรมอยู่ในระดับหรือขั้นใดตามทฤษฎีของโคลเบอร์ก จริยธรรมของมนุษย์จะแบ่งเป็น ๓ ระดับ แต่ละระดับแยกได้เป็น ๒ ขั้น ดังนี้^{๔๕}

จริยธรรมระดับก่อนเกณฑ์ (Preconvention Level) ประกอบด้วยขั้นการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม ๒ ขั้น คือ

ขั้นที่ ๑ ระดับจริยธรรมของผู้อื่น (Heteronymous Morality) อายุประมาณ ๒-๗ ปี เป็นขั้นที่คนจะกระทำการต่าง ๆ โดยคิดถึงความปลอดภัยทางกายของตนเป็นหลัก เนื่องจากผู้มีจริยธรรมในขั้นนี้มักจะมีอายุน้อยพฤติกรรมเชิงจริยธรรมส่วนใหญ่ จึงเกิดจากการเชื่อฟังผู้ใหญ่ ซึ่งมีอำนาจทางกายสูงกว่า เพราะกลัวการลงโทษ

ขั้นที่ ๒ ผลประโยชน์ของตนเป็นส่วนใหญ่ (Individualism and instrumental Purpose and exchange) อายุประมาณ ๗-๑๐ ปี เป็นขั้นที่คนเราจะทำการต่าง ๆ โดยเริ่มคิดถึงคนอื่นขึ้นมาบ้าง แต่ก็เกินไปเพราะหวังที่จะได้รับผลประโยชน์ตอบแทนในขณะเดียวกัน ก็เริ่มรู้จักตอบแทนผู้อื่นแบบเค็ก ๆ

จริยธรรมระดับกฎเกณฑ์ (Conventional Level) ประกอบด้วยขั้นการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม อีก ๒ ขั้น คือ

ขั้นที่ ๓ การยอมรับของกลุ่ม (Mutual Interpersonal Expectations Relationships and Interpersonal Conformity) อายุประมาณ ๑๐-๑๓ ปี เป็นขั้นที่คนเริ่มรู้จักเอาใจเขามาใส่ใจเราและจะปฏิบัติตามตามที่กลุ่มเห็นว่าเหมาะสมแรงจูงใจที่จะประพฤติจริยธรรมขั้นนี้ก็คือ การได้เป็นที่ยอมรับของผู้อื่น โดยเฉพาะกลุ่มคนที่ตนเองเกี่ยวข้องด้วย

ขั้นที่ ๔ ระเบียบของสังคม (Social System and Conscience) อายุประมาณ ๑๓-๑๖ ปี ขั้นที่คนเราหันเข้าหากฎเกณฑ์ กฎหมายและระเบียบแบบแผนในสังคมแทนการทำในสิ่งที่กลุ่มเห็นชอบโดยการปฏิบัติตามกฎหมายหรือกฎระเบียบของสังคม จะเป็นไปในลักษณะที่ยึดมั่นอย่างเคร่งครัด ไม่ว่าจะเห็นด้วยหรือไม่ก็ตาม

จริยธรรมเหนือกฎเกณฑ์ (Post Conventional Level) ประกอบด้วยขั้นการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม ๒ ขั้น คือ

ขั้นที่ ๕ สัญญาสังคม (Social Contract) อายุประมาณ ๑๖-๒๕ ปี เป็นขั้นที่คนเราจะยังคงยึดถือกฎหมายหรือกฎเกณฑ์ของสังคม แต่ก็มีความคิดว่ากฎหมายหรือกฎเกณฑ์ดังกล่าวอาจเปลี่ยนแปลงแก้ไขได้ถ้าเป็นความต้องการของคนส่วนใหญ่และเป็นสิ่งที่ชอบด้วยเหตุผล

^{๔๕} กীরติ ศรีวิเชียร, จิตวิทยาจริยธรรมและจิตวิทยาภาษา, อ่างแล้ว, หน้า ๑๒๗.

ขั้นที่ ๖ คุณธรรมสากล (Universal Ethical Principle) อายุประมาณ ๒๕ ปีขึ้นไป เป็นขั้นที่คนจะมีความสำนึกในหลักการต่าง ๆ ทางจริยธรรมที่เป็นอุดมคติสากล หลักจริยธรรมที่สำคัญที่สุดจะเกี่ยวข้องกับความยุติธรรม ความเสมอภาค และความภาคภูมิใจในศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ หลักการเหล่านี้อยู่ในระดับสูงกว่าค่านิยมทางสังคม ตลอดจนกฎหมายต่าง ๆ ทั้งหลายที่เขียนไว้เป็นลายลักษณ์อักษร

จากการศึกษาจริยธรรมตามแนวทฤษฎีของโคเบิร์ตจะพบว่าการพัฒนาทางจริยธรรมของบุคคลนั้น จะพัฒนาขึ้นด้วยตัวของมันเอง จากการนึกคิดของแต่ละบุคคล ตามลำดับขั้น และตามลำดับพัฒนาการทางปัญญา ซึ่งผูกพันกับ อายุ ประสบการณ์ และสิ่งแวดล้อมภายนอก

๔. การส่งเสริมจริยธรรมด้วยวิธีการเรียนรู้ทางสังคม(Social Learning Theory) ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม ได้แก่ “ทฤษฎีของอัลเบิร์ต แบนดูรา(Albert Bandura) นักจิตวิทยาชาวแคนาดาตามทฤษฎีของแบนดูรา การเรียนรู้ของมนุษย์ส่วนหนึ่งจะเกิดจากประสบการณ์ที่ได้รับโดยตรง และอีกส่วนหนึ่งจะเกิดจากการสังเกตตัวแบบซึ่งมี ๓ ประเภท คือ ตัวแบบจริง ได้แก่ ตัวแบบซึ่งแสดงพฤติกรรมจริงให้เห็น ตัวแบบสัญลักษณ์ ได้แก่ ตัวแบบในโทรทัศน์ ภาพยนตร์หรือรูปภาพต่าง ๆ และตัวแบบประเภทสุดท้าย ได้แก่ คำบอกเล่า หรือการบันทึก ซึ่งจะปรากฏในรูปของคำพูดหรือข้อเขียนต่าง ๆ ผลจากประสบการณ์ตรงและสังเกตตัวแบบทั้ง ๓ ประเภทดังกล่าว จะทำให้เกิดการเรียนรู้ความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งต่าง ๆ ได้แก่ ความสัมพันธ์ระหว่างเหตุการณ์กับเหตุการณ์ และความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมกับผลที่เกิดจากพฤติกรรม ทำให้สามารถคาดหวังได้ถึงวิธีที่จะนำผลที่พึงปรารถนามาสู่ตน และในขณะเดียวกันก็มองเห็นวิธีการที่จะหลีกเลี่ยงผลที่เลวร้ายต่าง ๆ การคิดในเชิงประเมินเช่นนี้ จะนำไปสู่การตัดสินใจที่จะทำหรือไม่ทำพฤติกรรมต่าง ๆ และนำไปสู่การตั้งมาตรฐานการประพฤติสำหรับตนเอง ตลอดจนการควบคุมตนเองให้ปฏิบัติตามมาตรฐานนั้น”^{๕๐}

จากการศึกษาจริยธรรมตามแนวทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมจะพบว่า การปลูกฝังจริยธรรมให้แก่บุคคลนั้นจะต้องอาศัยวิธีการเรียนรู้ทางตรงและทางอ้อม ด้วยการสร้างเงื่อนไขให้บุคคลประสบด้วยตนเอง หรือการให้แบบอย่างหรือการบอกกล่าวอบรมให้บุคคลเกิดความเชื่อ ทั้งนี้เพื่อให้บุคคลรู้จักควบคุมพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมและแสดงออกเฉพาะพฤติกรรมที่เหมาะสม

^{๕๐}ชัยพร วิชชาวุธ, จริยธรรมตามแนวทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภา, ๒๕๒๒), หน้า ๑๑๓.

๕. การส่งเสริมจริยธรรมด้วยวิธีการกระจ่างค่านิยม (Value Clarification Theory) ผู้ที่เสนอทฤษฎีนี้คือ Rath , Harmin and Simon โดยใช้แนวคิดของทฤษฎีสัมพัทธนิยม (Relativism) ที่มีหลักการว่าความถูกต้องดีงาม มิได้ขึ้นอยู่กับหลักการที่แน่นอน แต่จะแปรผันตามบุคคล และสถานการณ์ต่าง ๆ ในหลักการของทฤษฎีการกระจ่างค่านิยม จะไม่กำหนด จริยธรรมที่ปลูกฝัง มีการยอมรับการตัดสินใจ ความรู้สึก และค่านิยมที่เลือกแล้วของผู้เรียนอย่างไม่มีเงื่อนไข โดยครุมีหน้าที่ในการปลูกฝังค่านิยมคือ การชี้แนะ ความเชื่อ ทักษะ พฤติกรรม และความรู้สึกของคนที่มีต่อสิ่งหนึ่ง ๆ นั้น เป็นไปตามเกณฑ์ ๗ ประการ ของกระบวนการของค่านิยมหรือไม่ คือ^{๕๑}

๑. เกิดจากการเลือกของคนอย่างอิสระหรือเปล่า
๒. ได้พิจารณาทางเลือกอื่นๆหรือเปล่า
๓. ได้พิจารณาผลของทางเลือกต่างๆหรือเปล่า
๔. มีความภูมิใจหรือยินดีในสิ่งที่ตนเลือกหรือเปล่า
๕. จะยืนยันการตัดสินใจเลือกของตนอย่างเปิดเผยหรือไม่
๖. จะทำตามที่ตนตัดสินใจเลือกหรือไม่
๗. จะกระทำซ้ำอีกหรือไม่

จากการศึกษาจริยธรรมตามแนวทฤษฎีการกระจ่างค่านิยม จะพบว่า ในการที่จะปลูกฝังจริยธรรมให้แก่บุคคลนั้นไม่ควรจะไปกำหนดตัวจริยธรรมให้ แต่ควรจะใช้คำพูด คำถามเพื่อกระตุ้นให้บุคคลนั้นเกิดความคิดใคร่ครวญ และตัดสินใจที่จะกระทำพฤติกรรมนั้น ๆ ด้วยตัวของเขาเอง โดยไม่มีการชักจูงจากผู้อื่น

๖. “การส่งเสริมจริยธรรมด้วยวิธีการปรับพฤติกรรม (Behavior Modification Theory) นักทฤษฎีกลุ่มนี้คือ Skinner”^{๕๒} ทฤษฎีนี้ประยุกต์จากทฤษฎีการวางเงื่อนไขกรรมวิบาก (Operant Conditioning) ที่อธิบาย หลักการเรียนรู้ว่า มนุษย์สามารถพัฒนาตนได้โดยอาศัยหลักการปรับพฤติกรรม ซึ่งการปรับพฤติกรรมในที่นี้หมายถึง การนำเอาหลักการพฤติกรรมมาประยุกต์ใช้อย่างเป็นระบบในการเปลี่ยนพฤติกรรม ซึ่งกระบวนการปรับพฤติกรรมนี้ สามารถใช้เปลี่ยนพฤติกรรมใด ๆ ในสภาพการณ์ใด ๆ ก็ได้ หลักการปรับพฤติกรรม จะเจาะจงเฉพาะกระบวนการเรียนรู้แบบการกระทำ อันเป็นการเรียนรู้ถึงความสัมพันธ์ระหว่างผลกรรมที่เกิดขึ้นจากพฤติกรรมที่บุคคลแสดงออกจะมีผลในการกำหนดถึงการแสดงพฤติกรรมการของบุคคลนั้นในอนาคต

^{๕๑}อาภรณ์ พุกกะมาน, การส่งเสริมจริยธรรมด้วยวิธีการปรับพฤติกรรม, อ่างแล้ว, หน้า ๑๓๒.

^{๕๒}เรื่องเดียวกัน, หน้า ๑๓๓.

พฤติกรรมใดก็ตามที่บุคคลแสดงออก แล้วได้รับผลกระทบที่พึงพอใจบุคคลนั้นจะมีแนวโน้มที่จะกระทำพฤติกรรมนั้นซ้ำอีก หรือทำให้ความถี่ของพฤติกรรมเกิดขึ้น เนื่องจากผลกระทบที่พึงพอใจนั้นได้เปลี่ยนสภาพมาเป็นสิ่งเร้าที่แยกแยะได้ของบุคคลในอนาคต ผลกรรมชนิดนี้เรียกว่า ตัวเสริมทางบวกและการให้ตัวเสริมแรงทางบวกเรียกว่า การเสริมแรงทางบวก เช่น การที่สมาชิกเข้าเรียนตรงเวลา ครูให้คำชมเชย (ตัวเสริมแรงบวก) ทำให้สมาชิกเข้าชั้นเรียนตรงเวลาทุกครั้ง การเสริมแรงทางบวกนั้นจะต้องมีเงื่อนไข ๒ ประการ คือ

๑. บุคคลนั้นจะต้องได้รับผลกระทบที่เขาพึงพอใจ
 ๒. ความถี่ของพฤติกรรมจะต้องเกิดขึ้นอย่างสม่ำเสมอ
- การเสริมแรงทางบวกอาจทำได้โดยใช้ตัวเสริมแรงดังต่อไปนี้

๑. ตัวเสริมแรงทางสังคม ได้แก่ การใช้ภาษาคำพูด และภาษาท่าทาง เช่น การใช้คำชมเชย การพูดจายกย่อง การแสดงท่าทางยอมรับหรือการแตะตัวที่ไหล่เบา ๆ เป็นต้น

๒. เบี้ย วรรคต ได้แก่ การใช้แต้ม ดาวเบี้ย หรือคะแนน โดยที่แต้มดาวเบี้ยหรือคะแนนนั้นจะต้องสามารถนำไปแลกสิ่งทีบุคคลนั้นพึงพอใจ

๓. กิจกรรมที่พึงพอใจ ได้แก่ การเล่นเกม การเล่นเกม ซึ่งเป็นกิจกรรมที่บุคคลนั้นพึงพอใจ เช่น ถ้านักเรียนทำการบ้านเสร็จเรียบร้อย ครูก็จะอนุญาตให้ไปเล่นเกมหรือกีฬา^{๕๓}

สรุปได้ว่า จากการศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม พบว่าจริยธรรมของบุคคลย่อมสัมพันธ์กับคุณลักษณะหลาย ๆ ด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งอายุและสติปัญญา คนที่มีอายุมากย่อมมีโอกาสเรียนรู้จริยธรรมมากขึ้น การพัฒนาทางจริยธรรมของบุคคลนั้นจะพัฒนาขึ้นด้วยตัวของมันเอง จากการนึกคิดของแต่ละบุคคล ตามลำดับขั้นและพัฒนาการทางสติปัญญาซึ่งผูกพันกับ อายุ ประสบการณ์และสิ่งแวดล้อมภายนอก วิธีการที่จะปลูกฝังจริยธรรมให้แก่บุคคลไม่ควรไปกำหนดตัวจริยธรรม แต่ควรใช้คำพูด คำถาม เพื่อกระตุ้นให้เกิดความคิดใคร่ครวญและตัดสินใจที่จะกระทำพฤติกรรมนั้นด้วยตัวเอง

^{๕๓}สาโรช บัวศรี, การบริหารงานกิจการนักเรียน, (กรุงเทพมหานคร : ประสานมิตร, ๒๕๒๗), หน้า ๑๖๓.

๒.๖ ประวัติและความเป็นมาของตลาดน้ำคลองแห อำเภอลำปาง จังหวัดสงขลา

“ตลาดน้ำคลองแห” ตั้งอยู่ในเขตเทศบาลเมืองคลองแห อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา ความยาวของตลาดประมาณ ๒๐๐ เมตร อยู่ริมฝั่งคลองตรงข้ามกับวัดคลองแห เป็นตลาดน้ำเชิงวัฒนธรรมแห่งแรกและแห่งเดียวของภาคใต้ มีลักษณะที่ผสมผสานระหว่างตลาดน้ำ (จำหน่ายสินค้าในเรือ) และตลาดโบราณ (จำหน่ายสินค้าบนบก) มีพ่อค้า-แม่ค้านำอาหารพื้นบ้านควนหวาน สินค้าที่ผลิตในท้องถิ่น ผลผลิตทางการเกษตรมาจำหน่าย

ตลาดน้ำคลองแหเปิดบริการวันศุกร์-อาทิตย์ ตั้งแต่เวลา ๑๕.๐๐ - ๒๑.๐๐ น. มีเรือบริการนำเที่ยวชมทิวทัศน์ของสองฝั่งคลอง และยังสามารถเชื่อมโยงไปยังแหล่งท่องเที่ยวอื่นๆ อาทิเช่น ปากน้ำแหลมโพธิ์ จิตรกรรมฝาผนังวัดคูเต่า และมัสยิดกลางจังหวัดสงขลา เป็นต้น

“ตลาดน้ำคลองแห” เป็นแนวคิดของนายอภิชาติ สังขชาติ ที่ได้ล่องเรือชมทัศนียภาพของสองฝั่งคลอง ในสมัยที่ยังไม่ได้รับตำแหน่งนายกเทศมนตรีเมืองคลองแห พบเห็นวิถีชีวิตของชาวบ้านแบบดั้งเดิม เช่น การยกหาม ชาวบ้านพายเรือเก็บผักบุ้ง คัดผักกระเฉด ซึ่งเป็นเรื่องที่ยังคงมีอยู่ในลำคลองแหในปัจจุบัน ทำให้เกิดแนวคิดในการพัฒนาสายน้ำแห่งนี้ ให้เป็นจุดศูนย์กลางของการพบปะประชาชน และทำอย่างไรให้สามารถเชื่อมโยงไปสู่การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม รวมทั้งเป็นศูนย์กลางของการจัดกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อท้องถิ่นต่อไป จึงได้จัดเก็บรวบรวมข้อมูลต่างๆ รวมทั้งบรรดางานวิจัยที่ได้เคยมีการทำวิจัยในพื้นที่ อีกทั้งสืบค้นข้อมูลประวัติของพื้นที่ จึงได้พบว่าในสมัยก่อนที่ตรงนี้เคยเป็นแหล่งแลกเปลี่ยนสินค้า มีเรือสำเภาจากต่างถิ่นมาทำการค้าขาย เมื่อได้เสนอตัวเข้ารับใช้ประชาชนในฐานะหัวหน้าพรรคคลองแหมั่นคง จึงได้นำเสนอนโยบายสร้างตลาดน้ำคลองแห เป็นจุดขายในการหาเสียงครั้งนั้นด้วย

ครั้นเมื่อได้มีโอกาสเข้ารับตำแหน่งเป็นนายกเทศมนตรีเมืองคลองแห นายอภิชาติ สังขชาติ ได้ทุ่มเทความมุ่งมั่นและตั้งใจในการดำเนินการตามนโยบายนี้ ได้จัดศึกษาดูงาน นำเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้อง รวมทั้งพ่อค้า-แม่ค้าไปยังตลาดน้ำยามเย็น หรือตลาดน้ำอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม เพื่อศึกษาแนวทางการดำเนินงาน รูปแบบการบริหารจัดการและอื่นๆ รวมทั้งได้ประสานความร่วมมือจากหน่วยงานต่างๆ ทั้งในพื้นที่และจากส่วนกลางทั้งภาครัฐและเอกชน เช่น กรมโยธาธิการและผังเมือง กรมชลประทาน การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย เป็นต้น เพื่อผลักดันโครงการตลาดน้ำคลองแหให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

โดยในยุคเริ่มต้นของตลาดน้ำนั้น ได้มีเสียงวิพากษ์วิจารณ์ถึงความเป็นไปได้ของโครงการนี้ เนื่องจากสภาพลำคลองนั้นแทบจะไม่เอื้อต่อการดำเนินการใดๆ ทั้งสิ้นเงินด้วยขยะและโคลนตม อีกทั้งน้ำที่เน่าเสีย แต่นั่นกลับเป็นเหมือนแรงผลักดันที่ทำให้นายอภิชาติ สังขชาติ เร่งดำเนินโครงการ โดยมีวัตถุประสงค์ให้ประชาชนหันกลับมาอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม อนุรักษ์แม่น้ำ

ตลาดทองที่สามารถเป็นแหล่งสร้างงาน สร้างอาชีพให้ท้องถิ่นได้ และอีกความตั้งใจหนึ่งก็คือ ตลาดน้ำคลองแหจะเป็นศูนย์รวมของการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้านให้คงอยู่สืบต่อไป เดิมที “ตลาดน้ำคลองแห” ทดลองเปิดจำหน่ายสินค้าทางน้ำเป็นการเฉพาะกิจ ในช่วงประเพณีวันสงกรานต์และงานศิลปวัฒนธรรมย้อนตำนานคลองแห ซึ่งเป็นไปด้วยดี จึงมีเสียงเรียกร้องจากบรรดาพ่อค้า-แม่ค้าให้เปิดดำเนินการอย่างจริงจัง นั่นจึงเป็นจุดสำคัญของการเปิดดำเนินการเรื่อยมาในทุกเย็นวันศุกร์-วันอาทิตย์ ซึ่งถือเป็นการดำเนินการ “ตลาดน้ำคลองแห” ในระยะที่ ๑ โดยมีเรือจำหน่ายสินค้าเริ่มต้นจำนวน ๔๐ ลำ ซึ่งเริ่มเปิดดำเนินการตั้งแต่วันที่ ๒๒ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๕๑ เป็นต้นมา ปัจจุบันตลาดน้ำคลองแหอยู่ในช่วงเปิดดำเนินการในระยะที่ ๒ โดยเทศบาลเมืองคลองแหได้จัดระเบียบร้านค้าบนบกขึ้นใหม่ เน้นรูปแบบเป็นตลาดโบราณ จัดแบ่งพื้นที่ค้าขายให้มีความเป็นระเบียบสวยงาม แบ่งเป็นซุ้มจำหน่ายสินค้าประเภทต่างๆ โดยซุ้มเหล่านี้มีการใช้ชื่อเรียกขานด้วยภาษาไทยท้องถิ่นดั้งเดิม บอกเล่าถึงประวัติเมืองในครั้งอดีตกาล เช่น ลังกาสูกะ ตามพรลิงค์ ซ้องแห่ มะหาดใหญ่ เป็นต้น

ส่วนของรูปแบบการดำเนินงานในอนาคต จะเป็นรูปแบบของคณะกรรมการตลาดน้ำ มีชมรมผู้ประกอบการ ภาคประชาชน และหน่วยงานของรัฐ ร่วมเป็นภาคีบริหารงาน เน้นให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการเป็นเจ้าของตลาดน้ำคลองแห เพื่อสร้างจิตสำนึกในการดูแลรักษา ร่วมกัน และพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวใหม่ของประเทศต่อไป

๒.๗ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

โสภณ สวาขาท ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ความคิดเห็นของสมาชิกสหกรณ์ต่อการบริหารจัดการสหกรณ์ออมทรัพย์ตำรวจตระเวนชายแดนตามหลักสังคหวัตถุ ๔” ผลการวิจัยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการสหกรณ์ออมทรัพย์ตำรวจตระเวนชายแดนตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ได้แก่ ด้านทาน ด้านปิยวาจา ด้านอัตตจริยา และด้านสมานัตตตา พบว่าในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า ด้านทาน และด้านปิยวาจา มีความเห็น อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนด้านอัตตจริยา และด้านสมานัตตตา มีความเห็น อยู่ในระดับมาก ผลการเปรียบเทียบการบริหารจัดการสหกรณ์ออมทรัพย์ตำรวจตระเวนชายแดนตามหลักสังคหวัตถุ ๔ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า สมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ตำรวจตระเวนชายแดน ที่มีสถานภาพ อายุ ระยะเวลาที่เป็นสมาชิก การมีหุ้นนอกจากสหกรณ์ออมทรัพย์ และภูมิลำเนา ที่ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการสหกรณ์ออมทรัพย์ตำรวจตระเวนชายแดนตามหลักสังคหวัตถุ ๔ โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ ส่วนสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ตำรวจตระเวนชายแดน ที่มีเพศ การศึกษา ระดับชั้นยศ และรายได้ ที่แตกต่างกัน มี

ความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการสหกรณ์ออมทรัพย์ตำรวจตระเวนชายแดนตามหลักสังคหวัตถุ ๔ โดยภาพรวมแตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕^{๔๔}

ณัฐวีร์ภัทร์ ถิ่นมีผล ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ทัศนะของนักท่องเที่ยวยาวชาวไทยต่อประสิทธิภาพการบริการงานบริการของตำรวจท่องเที่ยวตามหลักสังคหวัตถุ ๔” ผลการวิจัยพบว่า ทัศนะของนักท่องเที่ยวยาวชาวไทยต่อประสิทธิภาพการบริการงานบริการของตำรวจท่องเที่ยวในจังหวัดนครปฐมตามหลักสังคหวัตถุ ๔ โดยรวม อยู่ในระดับดีมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้านตามลำดับ คือ ด้านปิยวาจา ด้านทาน ด้านสมานัตตตา และด้านอรรถจริยา ผลการเปรียบเทียบทัศนะของนักท่องเที่ยวยาวชาวไทยต่อประสิทธิภาพการบริการงานบริการตำรวจท่องเที่ยวตามหลักสังคหวัตถุ ๔ โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลพบว่า ปัจจัยที่ทำให้ทัศนะแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ ได้แก่ ระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือน และจุดประสงค์ในการมาติดต่อ ส่วนปัจจัยที่ทำให้ทัศนะที่ไม่แตกต่าง คือ เพศและอายุ^{๔๕}

พิทยา สุรินตะ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการตำรวจ สังกัดสถานีตำรวจรถไฟนพวงส์ แขวงรองเมือง เขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร” ผลการวิจัยพบว่า ข้าราชการตำรวจสังกัดสถานีตำรวจรถไฟนพวงส์ แขวงรองเมือง เขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร มีการประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุธรรมในปฏิบัติหน้าที่โดยรวม ทั้ง ๔ ด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านทาน ด้านปิยวาจา ด้านอรรถจริยา และด้านสมานัตตตา อยู่ในระดับมากทุกด้าน ผลการเปรียบเทียบ พบว่า ข้าราชการตำรวจสถานีตำรวจรถไฟนพวงส์ ที่มีเพศ อายุ วุฒิการศึกษา ระดับชั้นยศ และประเภทของการปฏิบัติหน้าที่แตกต่างกัน มีการประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุธรรมในการปฏิบัติหน้าที่โดยรวมทั้ง ๔ ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕^{๔๖}

^{๔๔}โสภณ สวาขโต, “ความคิดเห็นของสมาชิกสหกรณ์ต่อการบริหารจัดการสหกรณ์ออมทรัพย์ตำรวจตระเวนชายแดนตามหลักสังคหวัตถุ ๔”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย), ๒๕๕๒, ๑๑๗ หน้า.

^{๔๕}ณัฐวีร์ภัทร์ ถิ่นมีผล, “ทัศนะของนักท่องเที่ยวยาวชาวไทยต่อประสิทธิภาพการบริการงานบริการของตำรวจท่องเที่ยวตามหลักสังคหวัตถุ ๔”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย), ๒๕๕๒, ๑๒๔ หน้า.

^{๔๖}พิทยา สุรินตะ, “การประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการตำรวจ สังกัดสถานีตำรวจรถไฟนพวงส์ แขวงรองเมือง เขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร”, สารนิพนธ์ศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย), ๒๕๕๓, ๑๖๒ หน้า.

กัญญาวีร์ ละอองแก้ว ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การปฏิบัติตนตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนกัลยาณีศรีธรรมราช อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช” ผลการวิจัยพบว่า การปฏิบัติตนตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนกัลยาณีศรีธรรม อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านทาน คือ การให้หรือการเอื้อเพื่อพ่อแม่ ด้าน ปิยวาจา คือ การพูดจาสุภาพไพเราะ ด้านอิตถจริยา คือ การประพฤติประ โยชน์ และด้านสมานัตตตา คือ ความเสมอต้นเสมอปลาย อยู่ในระดับมากทุกด้าน ผลการเปรียบเทียบการปฏิบัติตนตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนกัลยาณีศรีธรรมราช อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช ที่มีเพศและรายได้ของผู้ปกครองต่างกัน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ ส่วนที่มีชั้นปีและเกรดเฉลี่ยต่างกัน ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕^{๕๗}

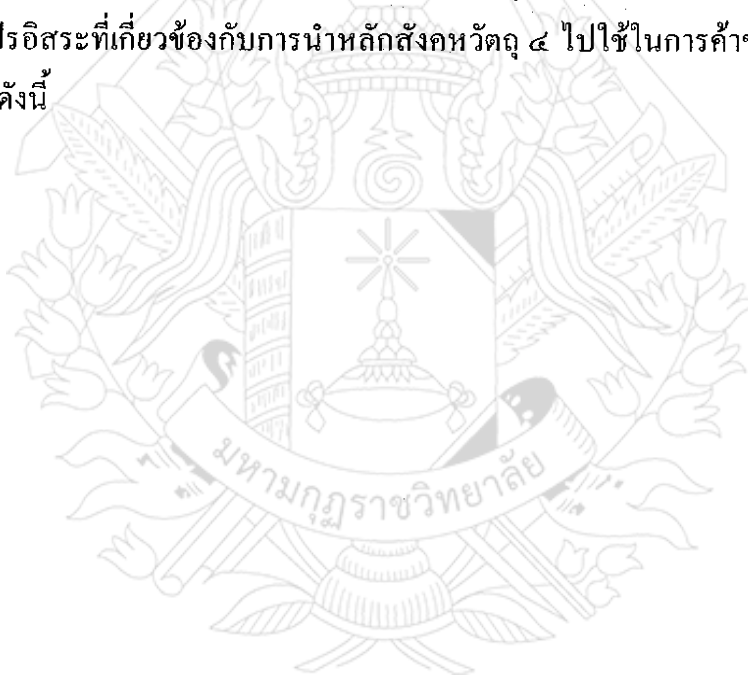
สมศักดิ์ เรือนแก้ว ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การนำหลักสังคหวัตถุ ๔ ไปใช้ในการปฏิบัติงานของสมาชิกอาสาสมัครกู้ภัย ของมูลนิธิได้เด็กเชียงใหม่ ในเขตอำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช” ผลการวิจัย พบว่า การนำหลักสังคหวัตถุ ๔ ไปใช้ในการปฏิบัติงานของสมาชิกอาสาสมัครกู้ภัย ของมูลนิธิได้เด็กเชียงใหม่ ในเขตอำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านแล้ว พบว่า ด้านทาน(การให้) ด้านปิยวาจา(การพูดจาไพเราะอ่อนหวาน) ด้านอิตถจริยา(การทำตัวให้เป็นประ โยชน์) และด้านสมานัตตตา(การวางตนให้เสมอ) อยู่ในระดับมากทุกด้าน ผลการเปรียบเทียบการนำหลักสังคหวัตถุ ๔ ไปใช้ในการปฏิบัติงานของสมาชิกอาสาสมัครกู้ภัย ของมูลนิธิได้เด็กเชียงใหม่ ในเขตอำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช ที่มีเพศ อายุ ประสบการณ์ทำงาน และอาชีพต่างกัน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ ส่วนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติอยู่ในระดับ .๐๕^{๕๘}

๒.๘ สรุปกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

^{๕๗}กัญญาวีร์ ละอองแก้ว, “การปฏิบัติตนตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนกัลยาณีศรีธรรมราช อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช”, สารนิพนธ์ศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย), ๒๕๕๔, ๑๓๗ หน้า.

^{๕๘}สมศักดิ์ เรือนแก้ว, “การนำหลักสังคหวัตถุ ๔ ไปใช้ในการปฏิบัติงานของสมาชิกอาสาสมัครกู้ภัย ของมูลนิธิได้เด็กเชียงใหม่ ในเขตอำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช”, สารนิพนธ์ศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย), ๒๕๕๒, ๑๒๑ หน้า.

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การปฏิบัติตนตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ของผู้ประกอบการอาชีพค้าขาย ตลาดน้ำคลองแห อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา” สรุปได้ว่าหลักธรรมเรื่องสังคหวัตถุ ๔ อันประกอบด้วย ๑. ทาน การให้วัตถุสิ่งของและการให้อภัย ๒. ปิยวาจา การพูดจาด้วยคำที่ไพเราะอ่อนหวาน ๓. อัตถจริยา การประพฤติให้เป็นประโยชน์แก่สังคม ๔. สมานัตตตา การประพฤติตนเสมอต้นเสมอปลาย ตามที่ปรากฏในพระไตรปิฎก และจากแนวคิดของพระธรรมปิฎก (ประยูรธรรมาภรณ์)^{๔๕} ตลอดจนทัศนะของท่านผู้รู้ทั้งหลาย เป็นต้นนั้น เป็นหลักธรรมที่จำเป็นต่อการประพฤติปฏิบัติตนของบุคคลแต่ละคนในสังคม เพื่อให้สังคมนั้นสามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุข โดยไม่มีความขัดแย้งใดๆ เกิดขึ้น สามารถสร้างความสุขให้เกิดขึ้นซึ่งกันและกัน รวมทั้งสร้างความสามัคคีให้เกิดขึ้นในสังคมเพื่อร่วมมือร่วมใจฟันฝ่าอุปสรรคใดๆ ที่เกิดขึ้นให้หมดสิ้นไป และเพื่อให้เข้ากับการศึกษาวิจัยและแนวทางของการนำหลักสังคหวัตถุ ๔ ไปใช้ในการปฏิบัติตนตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ของผู้ประกอบการอาชีพค้าขาย ตลาดน้ำคลองแห อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ผู้วิจัยจึงสรุปมาเป็น ๔ ด้าน ได้แก่ ด้านทาน(การให้) ด้านปิยวาจา (การพูดจาอ่อนหวาน) ด้านสมานัตตตา (การวางตัวให้สม่ำเสมอ) โดยเห็นว่าเพศ อายุ ระดับการศึกษา และรายได้ต่อเดือน น่าจะเป็นตัวแปรอิสระที่เกี่ยวข้องกับการนำหลักสังคหวัตถุ ๔ ไปใช้ในการค้าขาย สามารถแสดงเป็นแผนภูมิได้ ดังนี้

^{๔๕} ธรรมปิฎก พระ, (ป.อ. ปยุตโต), พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม, อ่างแก้ว, หน้า ๑๒๓.

ตัวแปรอิสระ
(Independent Variable)

ตัวแปรตาม
(Dependent Variable)

แผนภูมิที่ ๒.๒ แสดงสรุปกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

บทที่ ๓

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง การปฏิบัติตนตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ของผู้ประกอบการอาชีพค้าขายตลาดน้ำคลองแห อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ในการวิจัยเรื่องนี้ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research) ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการศึกษาค้นคว้าเป็นลำดับขั้นตอน ต่อไปนี้

- ๓.๑ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
- ๓.๒ เทคนิควิธีการสุ่มตัวอย่าง
- ๓.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- ๓.๔ การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ
- ๓.๕ การเก็บรวบรวมข้อมูล
- ๓.๖ การวิเคราะห์ข้อมูล
- ๓.๗ สถิติที่ใช้ในการวิจัย

๓.๑ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

๓.๑.๑ ประชากร

ได้แก่ ผู้ประกอบการอาชีพค้าขาย ตลาดน้ำคลองแห อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา จำนวนประชากรทั้งหมด ๒๐๐ คน

๓.๑.๒ กลุ่มตัวอย่าง

ได้แก่ สมาชิกผู้ประกอบการอาชีพค้าขาย ตลาดน้ำคลองแห อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา โดยใช้ตาราง Krejcie และ Morgan^๑ จากจำนวนประชากรทั้งหมด ๒๐๐ คน ได้กลุ่มตัวอย่าง ๑๓๒ คน

^๑สังศรี ชมภูวงศ์, การวิจัย, (นครศรีธรรมราช : มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, ๒๕๔๘), หน้า ๑๖๔.

๓.๒ เทคนิควิธีการสุ่มตัวอย่าง

วิธีการสุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ใช้กรเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยแต่ละหน่วยของประชากรมีโอกาสถูกเลือกเท่ากัน หรือแบบเป็นไปตามโอกาสทางสถิติ (Probability Sampling)^๒ โดยใช้การสุ่มอย่างมีระบบ (Systematic Random Sampling)^๓ โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบกำหนดเป็นช่วง ๆ ซึ่งการกำหนดช่วงหาได้โดยนำจำนวนประชากรหารด้วยจำนวนกลุ่มตัวอย่าง ในที่นี้ คือ ๒๐๐/๑๓๒ เท่ากับ ๑.๕๑ จึงใช้ ๒ เป็นช่วงของการเลือก คือนับไปที่ละ ๒ คน หรือใช้ทุก ๆ เลขที่ ๒ เป็นหน่วยตัวอย่าง ส่วนหน่วยตัวอย่างที่ใช้เป็นจุดเริ่มต้น ได้จากการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling)^๔ โดยการจับสลากโดยกำหนดตัวเลขตั้งแต่ ๑ ถึง ๒ และทางผู้วิจัยสุ่มได้เลขที่ ๑ ดังนั้นกลุ่มตัวอย่างจึงเป็นผู้ประกอบอาชีพค้าขายตลาดน้ำคลองแหคนที่ ๓, ๕, ๗, ๙ จนครบ ๑๓๒ คน และทำการแจกแบบสอบถามกับผู้ประกอบอาชีพค้าขายตลาดน้ำคลองแห อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ที่ได้ถูกกำหนดเป็นกลุ่มตัวอย่าง จนครบตามจำนวนที่ต้องการ ๑๓๒ คน

๓.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม ๑ ชุด เป็นแบบปลายปิด (Close-ended) และแบบสอบถามปลายเปิด (Open-ended) โดยแบ่งเนื้อหาออกเป็น ๓ ตอน คือ

ตอนที่ ๑ ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะของคำถามเป็นแบบสำรวจรายการ (Check List) จำนวน ๔ ข้อ ดังนี้ ๑) เพศ ๒) อายุ ๓) ระดับการศึกษา และ ๔) รายได้

ตอนที่ ๒ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการปฏิบัติตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ของสมาชิกผู้ประกอบอาชีพค้าขาย ตลาดน้ำคลองแห อ.หาดใหญ่ จ.สงขลาใน ๔ ด้าน รวมเป็น ๒๘ ข้อ ดังนี้

๑) ด้านทาน	จำนวน ๕ ข้อ
๒) ด้านปิยวาจา	จำนวน ๗ ข้อ
๓) ด้านอัตตจริยา	จำนวน ๘ ข้อ
๔) ด้านสมานัตตตา	จำนวน ๘ ข้อ

๒.๑ ลักษณะของแบบสอบถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales) ตามวิธีการของลิเคิร์ต (Likert) แบ่งออกเป็น ๕ ระดับ โดยกำหนดค่า ดังนี้

^๒ เรื่องเดียวกัน, หน้า ๑๕๘.

^๓ เรื่องเดียวกัน, หน้า ๑๕๘.

^๔ เรื่องเดียวกัน, หน้า ๑๕๘.

- ระดับ ๕ หมายถึง การปฏิบัติตามคำสั่งหัตถ์ ๔ อยู่ในระดับมากที่สุด
 ระดับ ๔ หมายถึง การปฏิบัติตามคำสั่งหัตถ์ ๔ อยู่ในระดับมาก
 ระดับ ๓ หมายถึง การปฏิบัติตามคำสั่งหัตถ์ ๔ อยู่ในระดับปานกลาง
 ระดับ ๒ หมายถึง การปฏิบัติตามคำสั่งหัตถ์ ๔ อยู่ในระดับน้อย
 ระดับ ๑ หมายถึง การปฏิบัติตามคำสั่งหัตถ์ ๔ อยู่ในระดับน้อยที่สุด^๔

๒.๒ หาค่ามัชฌิมเลขคณิต (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ตามตัวแปรในแต่ละด้านและรวมทุกด้าน ในการแปลผลใช้เกณฑ์แปลความหมายค่าเฉลี่ยของกลุ่ม^๕ ดังนี้

ค่าเฉลี่ย ๔.๕๑ - ๕.๐๐ แปลความว่า มีการปฏิบัติตามคำสั่งหัตถ์ ๔ อยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย ๓.๕๑ - ๔.๕๐ แปลความว่า มีการปฏิบัติตามคำสั่งหัตถ์ ๔ อยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย ๒.๕๑ - ๓.๕๐ แปลความว่า มีการปฏิบัติตามคำสั่งหัตถ์ ๔ อยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย ๑.๕๑ - ๒.๕๐ แปลความว่า มีการปฏิบัติตามคำสั่งหัตถ์ ๔ อยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย ๑.๐๐ - ๑.๕๐ แปลความว่า มีการปฏิบัติตามคำสั่งหัตถ์ ๔ อยู่ในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ ๓ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหาการปฏิบัติตามหลักสั่งหัตถ์ ๔ ของผู้ประกอบการอาชีพค้าขาย ตลาดน้ำคลองแห อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบปลายเปิด (Open-ended)

๓.๔ การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaires) ซึ่งมีขั้นตอนการสร้างแบบสอบถาม ดังนี้

๓.๔.๑ ศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร ตำราวิชาการ แนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต

๓.๔.๒ สร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมขอบเขตการศึกษา วิจัยโดยการใช้คำถาม ๒ ประเภท คือ แบบปลายปิด (Close-ended) และแบบสอบถามปลายเปิด (Open-ended)

^๔ ส่องศรี ชมภูวงศ์, การวิจัย, อ่างแก้ว, หน้า ๑๔๕.

^๕ บุญชม ศรีสะอาด, วิจัยเบื้องต้น, (กรุงเทพมหานคร : สุวีริยาสาส์นการพิมพ์, ๒๕๓๕), หน้า ๑๐๐.

๓.๔.๓ นำเครื่องมือที่สร้างเสร็จเรียบร้อยแล้ว เสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์แก้ไขปรับปรุงให้ถูกต้องและชัดเจน เหมาะสม ทั้งเนื้อหาสาระ และการใช้ถ้อยคำสำนวนภาษา แล้วนำมาจัดทำเป็นแบบสอบถาม

๓.๔.๔ นำเครื่องมือที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว เสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน ๓ ท่าน คือ

๑) นางสุภาภรณ์ สังขชาติ

ตำแหน่งปัจจุบัน นายกเทศมนตรีเมืองคลองแห อำเภอกาบัง
จังหวัดสงขลา

๒) นายวิจิตร สารานพกุล

ตำแหน่งปัจจุบัน ผู้อำนวยการ โรงเรียนเทศบาล ๑ (เอ็งเสียงสามัคคี)
อำเภอกาบัง จังหวัดสงขลา

๓) นายสนธิ จินดาวงศ์

ตำแหน่งปัจจุบัน ผู้อำนวยการ โรงเรียนวัดเทพชุมนุม อำเภอกาบัง
จังหวัดสงขลา

เพื่อตรวจสอบหรือปรับปรุงแก้ไขความถูกต้องสมบูรณ์ของเนื้อหา เพื่อให้ได้แบบสอบถามที่มีความตรงตามเนื้อหาและความเหมาะสมของคำถาม

๓.๔.๕ นำแบบสอบถามหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) ของแบบสอบถาม ค่าดัชนี IOC ที่คำนวณได้มากกว่า หรือเท่ากับ ๐.๐๖ แสดงว่าข้อคำถามในแบบสอบถามมีความสอดคล้อง สามารถนำไปใช้ได้ โดยผลการวิเคราะห์ได้ดัชนีความสอดคล้องมีค่าเท่ากับ ๐.๕๑

๓.๔.๖ ปรับปรุงแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความถูกต้อง

๓.๔.๗ เมื่อผู้ทรงคุณวุฒิได้ตรวจสอบความถูกต้องเสร็จแล้ว จึงนำไปใช้กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง แต่มีคุณลักษณะคล้ายกันกับกลุ่มตัวอย่าง คือใช้กับประชาชนพื้นที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จากนั้นจึงนำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไขให้มีความสมบูรณ์ นำข้อมูลที่ได้ไปทดสอบความเชื่อมั่นโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient Alpha) ของครอนบาช (Cronbach)^๑ ผลจากการตรวจสอบ ได้ค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ เท่ากับ ๐.๘๖

๓.๔.๘ นำเครื่องมือที่สมบูรณ์แล้ว ไปใช้เก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยต่อไป

^๑ กัลยา วาณิชบัญชา, สถิติสำหรับงานวิจัย, (กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๘), หน้า ๑๓๕.

๓.๕ การเก็บรวบรวมข้อมูล

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้ดำเนินการตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

๓.๕.๑ ขอนหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ถึงนายกเทศมนตรีเมืองคลองแห อำเภอกาบังใหญ่ จังหวัดสงขลา

๓.๕.๒ ส่งแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่างตอบในวันประกอบการของตลาดน้ำคลองแห โดยมีผู้ช่วยทำการแจกแบบสอบถามเพียงครั้งเดียว

๓.๕.๓ ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลคืนด้วยตนเอง

๓.๕.๔ เมื่อได้แบบสอบถามกลับคืนมาแล้ว จำนวน ๑๓๒ ชุด คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐ และตรวจสอบความสมบูรณ์และจัดลำดับข้อมูล

๓.๕.๕ นำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์และประมวลผลต่อไป

๓.๖ การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ในการวิจัยนี้ได้ดำเนินการโดยนำข้อมูลมาวิเคราะห์ด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป มีลำดับขั้นตอน ดังนี้

ตอนที่ ๑ วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของประชากร โดยหาค่าสถิติพื้นฐาน คือ ค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

ตอนที่ ๒ วิเคราะห์ระดับการปฏิบัติตนตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ของผู้ประกอบการอาชีพค้าขาย ตลาดน้ำคลองแห อำเภอกาบังใหญ่ จังหวัดสงขลา โดยการหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ตอนที่ ๓ ทดสอบสมมติฐานการวิจัย โดยการวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยการปฏิบัติตนตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ของผู้ประกอบการอาชีพค้าขาย ตลาดน้ำคลองแห อำเภอกาบังใหญ่ จังหวัดสงขลา ด้านเพศ โดยใช้การทดสอบค่าที (t-test) ส่วนด้านอายุ ระดับการศึกษา รายได้ ใช้การทดสอบความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-Way ANOVA) ถ้าพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติจะทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่โดยมีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference : LSD)

^๕ธานินทร์ สุภปัสการุ, การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS ครอบคลุมทุกเวอร์ชัน, (กรุงเทพมหานคร : บริษัทวีอินเตอร์พริ้นท์ จำกัด, ๒๕๕๐), หน้า ๑๕๖.

ตอนที่ ๔ รวบรวมข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาการปฏิบัติตนตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ผู้ประกอบอาชีพค้าขาย ตลาดน้ำคลองแห อำเภอลำดวน จังหวัดสงขลา โดยการแจกแจงค่าความถี่ (Frequency) และนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย

๓.๗ สถิติที่ใช้ในการวิจัย

สถิติที่ใช้ในการวิจัยวิเคราะห์ด้วยคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป ดังนี้

๓.๗.๑ สถิติการบรรยาย (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) สำหรับบรรยายข้อมูลทั่วไป

๓.๗.๒ สถิติอนุมานหรืออ้างอิง (Inferential Statistics) ได้แก่ การทดสอบค่าที (t-test) การทดสอบความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-Way ANOVA) ถ้าพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จะทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่โดยมีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference : LSD)

สูตรการหาค่าสถิติที่ใช้ในการวิจัย มีดังนี้

๑) ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC)^๕

สูตร	$IOC = \frac{\sum R}{N}$	
เมื่อ	IOC แทน	ดัชนีความสอดคล้อง
	$\sum R$ แทน	ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ
	N แทน	จำนวนผู้เชี่ยวชาญ
โดยที่	+๑	แน่ใจว่าสอดคล้อง
	๐	ไม่แน่ใจว่าสอดคล้อง
	-๑	แน่ใจว่าไม่สอดคล้อง

๒) การหาค่าร้อยละ (Percentage)^๖

$$P = \frac{X \times 100}{N}$$

^๕ธีรศักดิ์ อุ่นอารมณเลิศ, เครื่องวิจัยทางการศึกษา : การสร้างและการพัฒนา, (กรุงเทพฯ - มหานคร : มหาวิทยาลัยศิลปากร, ๒๕๔๕), หน้า ๑๖๕.

^๖นิภา เมธธาวิชัย, วิทยาการวิจัย, (กรุงเทพฯ - มหานคร : สถาบันราชภัฏธนบุรี, ๒๕๔๓), หน้า ๑๒๘.

P	=	ค่าร้อยละ
X	=	จำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม
N	=	จำนวนประชากร

๓) การหาค่าเฉลี่ย (Mean)^{๑๑}

\bar{x}	=	$\frac{\sum fx}{N}$
\bar{x}	=	ค่าเฉลี่ย
$\sum fx$	=	ผลรวมของผู้ตอบแบบสอบถาม
N	=	จำนวนประชากร

๔) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)^{๑๒}

S	=	$\sqrt{\frac{N \sum fx^2 - (\sum fx)^2}{N(N-1)}}$
S	=	ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)
$\sum fx$	=	ผลรวมของผู้ตอบแบบสอบถามแต่ละระดับ
N	=	จำนวนประชากร

๕) การทดสอบ z ในการวิเคราะห์เพื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง ๒ กลุ่ม ที่เป็นอิสระต่อกัน ใช้ z - test^{๑๓}

$$z = \frac{\bar{x}_1 - \bar{x}_2}{\sqrt{\frac{S_1^2}{n_1} + \frac{S_2^2}{n_2}}}$$

เมื่อ z แทน สถิติที่ใช้ในการทดสอบ

\bar{x}_1 แทน ค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างที่ ๑

\bar{x}_2 แทน ค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างที่ ๒

S_1^2 แทน ความแปรปรวนของกลุ่มตัวอย่างที่ ๑

S_2^2 แทน ค่าความแปรปรวนของกลุ่มตัวอย่างที่ ๒

^{๑๑} ส่องศรี ชมภูวงศ์, การวิจัย, อ่างแก้ว, หน้า ๑๕๕.

^{๑๒} ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ, เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา, (กรุงเทพมหานคร : สุวีริยาสาส์น, ๒๕๔๐), หน้า ๑๕๓.

^{๑๓} ส่องศรี ชมภูวงศ์, ระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์, (นครศรีธรรมราช : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมมาโสกราช), ๒๕๕๒, หน้า ๒๔๒.

n_1 แทน จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ ๑

n_2 แทน จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ ๒

๖) การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (ONE WAY ANOVA) หรือ (F-test)^{๑๔}

$$F = \frac{MS_b}{MS_w}$$

F = อัตราส่วนของความแปรปรวน

MS_b = ค่าความแปรปรวนระหว่างกลุ่ม

MS_w = ค่าความแปรปรวนภายในกลุ่ม

^{๑๔}นิภา เมธชาวิชัย, วิทยาการวิจัย, (กรุงเทพมหานคร : สถาบันราชภัฏธนบุรี, ๒๕๔๑), หน้า ๑๑๐.

บทที่ ๔

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาวิจัยเรื่อง การปฏิบัติตามหลักสังคหัตถ์ ๔ ของผู้ประกอบการอาชีพค้าขาย ตลาดน้ำคลองแห อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา มีวัตถุประสงค์ดังนี้

๑. เพื่อศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับ การปฏิบัติตามหลักสังคหัตถ์ ๔ ของผู้ประกอบการอาชีพค้าขายตลาดน้ำคลองแห อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา

๒. เพื่อเปรียบเทียบการปฏิบัติตามหลักสังคหัตถ์ ๔ ของผู้ประกอบการอาชีพค้าขายตลาดน้ำคลองแห อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษาและรายได้ต่างกัน

๓. เพื่อศึกษาแนวทางการแก้ไขปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปฏิบัติตามหลักสังคหัตถ์ ๔ ของผู้ประกอบการอาชีพค้าขายตลาดน้ำคลองแห อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา

ผู้วิจัยได้ทำการสุ่มกลุ่มตัวอย่างสมาชิกผู้ประกอบการอาชีพค้าขาย ตลาดน้ำคลองแห อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา โดยใช้ตาราง Krejcie และ Morgan จากจำนวนประชากรทั้งหมด ๒๐๐ คน ได้กลุ่มตัวอย่าง ๑๓๒ คน ซึ่งผู้วิจัยเสนอข้อมูลตามลำดับขั้นดังนี้

๔.๑ สัญลักษณ์ที่ใช้ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

๔.๒ ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล

๔.๓ ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

๔.๑ สัญลักษณ์ที่ใช้ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยใช้สัญลักษณ์ทางสถิติดังต่อไปนี้คือ

\bar{X}	แทน	ค่าเฉลี่ย (Mean)
S.D.	แทน	ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
n	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
t	แทน	ค่าสถิติที (t-test ทดสอบกลุ่มตัวอย่างสองกลุ่ม)
F	แทน	ค่าสถิติเอฟ (F-test) ทดสอบกลุ่มตัวอย่างมากกว่าสองกลุ่ม)
P-value	แทน	ค่าที่น้อยที่สุดของระดับความมีนัยสำคัญของข้อมูล
SS	แทน	ผลรวมกำลังสองของคะแนน

MS	แทน	ค่าเฉลี่ยของผลรวมกำลังสองของคะแนน
df	แทน	ชั้นแห่งความเป็นอิสระ (Degree of freedom)
*	แทน	ค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕
**	แทน	ค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑
***	แทน	ค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๐๑

๔.๒ ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลและแปลผล โดยแบ่งเป็น ๕ ตอน ดังนี้

ตอนที่ ๑ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ ๒ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับ การปฏิบัติตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ของผู้ประกอบการอาชีพค้าขายตลาดน้ำคลองแห อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา

ตอนที่ ๓ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับ การปฏิบัติตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ของผู้ประกอบการอาชีพค้าขายตลาดน้ำคลองแห อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษาและรายได้

ตอนที่ ๔ ผลการเปรียบเทียบการปฏิบัติตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ของผู้ประกอบการอาชีพค้าขายตลาดน้ำคลองแห อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษาและรายได้ต่างกัน

ตอนที่ ๕ ผลการรวบรวมปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปฏิบัติตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ของผู้ประกอบการอาชีพค้าขายตลาดน้ำคลองแห อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา โดยเสนอเรียงตามลำดับความถี่

๔.๓ ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ ๑ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ ๔.๑ แสดงจำนวน และร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตาม เพศ

เพศ	จำนวน	ร้อยละ
ชาย	๓๓	๒๕.๐๐
หญิง	๕๕	๗๕.๐๐
รวม	๑๓๒	๑๐๐.๐๐

จากตารางที่ ๔.๑ พบว่า ผู้ประกอบอาชีพค้าขายที่เป็นกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน ๕๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๗๕.๐๐ และเป็นเพศชาย จำนวน ๓๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๕.๐๐

ตารางที่ ๔.๒ แสดงจำนวน และร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามอายุ

อายุ	จำนวน	ร้อยละ
๑๕ - ๒๕ ปี	๒๓	๑๗.๔๐
๒๖ - ๓๕ ปี	๓๕	๒๖.๕๐
๓๖ - ๔๕ ปี	๓๘	๒๘.๘๐
๔๖ ปีขึ้นไป	๓๖	๒๗.๓๐
รวม	๑๓๒	๑๐๐.๐๐

จากตารางที่ ๔.๒ พบว่า ผู้ประกอบอาชีพค้าขายที่เป็นกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีอายุตั้งแต่ ๓๖ - ๔๕ ปี จำนวน ๓๘ คนคิดเป็นร้อยละ ๒๘.๘๐ อายุตั้งแต่ ๔๖ ปี ขึ้นไป จำนวน ๓๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๗.๓๐ อายุ ตั้งแต่ ๒๖ - ๓๕ ปี จำนวน ๓๕ คนคิดเป็นร้อยละ ๒๖.๕๐ มีอายุ ๑๕ - ๒๕ ปี จำนวน ๒๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๗.๔๐ น้อยที่สุด

ตารางที่ ๔.๓ แสดงจำนวน และร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
ประถมศึกษา	๓๕	๒๖.๕๐
มัธยมศึกษา	๖๑	๔๖.๒๐
ปริญญาตรีขึ้นไป	๓๖	๒๗.๓๐
รวม	๑๓๒	๑๐๐.๐๐

จากตารางที่ ๔.๓ พบว่า ผู้ประกอบอาชีพค้าขายที่เป็นกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษา จำนวน ๖๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๖.๒๐ ระดับปริญญาตรีขึ้นไป จำนวน ๓๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๗.๓๐ ระดับประถมศึกษา จำนวน ๒๖.๕๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๖.๕๐ น้อยที่สุด

ตารางที่ ๔.๔ แสดงจำนวน และร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามรายได้ต่อเดือน

รายได้ต่อเดือน	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่า ๕,๐๐๐ บาท	๒๖	๑๙.๗๐
๕,๐๐๐ – ๑๐,๐๐๐ บาท	๖๑	๔๖.๒๐
๑๐,๐๐๑ – ๑๕,๐๐๐ บาท	๒๖	๑๙.๗๐
๑๕,๐๐๐ บาท ขึ้นไป	๑๙	๑๔.๔๐
รวม	๑๓๒	๑๐๐.๐๐

จากตารางที่ ๔.๔ พบว่า ผู้ประกอบอาชีพค้าขายที่เป็นกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีรายได้ ๕,๐๐๐ – ๑๐,๐๐๐ บาทต่อเดือน จำนวน ๖๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๖.๒๐ มีรายได้ต่ำกว่า ๕,๐๐๐ บาทต่อเดือน จำนวน ๒๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๙.๗๐ มีรายได้ ๑๐,๐๐๑ – ๑๕,๐๐๐ บาทต่อเดือน จำนวน ๒๖ คนคิดเป็นร้อยละ ๑๙.๗๐ มีรายได้ ๑๕,๐๐๐ บาท ขึ้นไปจำนวน ๑๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๔.๔๐ น้อยที่สุด

ตอนที่ ๒ ผลการวิเคราะห์ข้อมูล การปฏิบัติตนตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ของผู้ประกอบอาชีพค้าขายตลาดน้ำคลองแห อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา

ตารางที่ ๔.๕ แสดงค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการปฏิบัติตนตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ของผู้ประกอบอาชีพค้าขาย ตลาดน้ำคลองแห อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา โดยรวม

หลักสังคหวัตถุ ๔	ระดับการปฏิบัติ		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
๑. ด้านทาน	๓.๗๘	๐.๖๕	มาก
๒. ด้านปิยวาจา	๓.๗๘	๐.๖๗	มาก
๓. ด้านอิตถจริยา	๓.๘๘	๐.๖๒	มาก
๔. ด้านสมานัตตตา	๓.๗๒	๐.๖๓	มาก
รวม	๓.๗๕	๐.๕๒	มาก

จากตารางที่ ๔.๕ พบว่า การปฏิบัติตนตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ของผู้ประกอบอาชีพค้าขายตลาดน้ำคลองแห อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา โดยรวมทั้ง ๔ ด้าน อยู่ในระดับมาก

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมาก ไปหาน้อย พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านอิตถจริยา รองลงมา ได้แก่ ด้านปิยวาจาและด้านทาน และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ด้านสมานัตตตา ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๖ แสดงค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการปฏิบัติตนตามหลัก
 สังกะหัตถ์ ๔ ของผู้ประกอบการอาชีพค้าขาย ตลาดน้ำคลองแห อำเภอหาดใหญ่
 จังหวัดสงขลา ด้านทาน

ด้านทาน	ระดับการปฏิบัติ		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
๑. ได้จัดสิ่งอำนวยความสะดวกแก่ลูกค้าที่มาซื้อและ บริโภคน้ำในตลาดน้ำคลองแห เช่น ที่จอดรถ, ที่ นั่งพักรอ, ห้องน้ำที่สะอาด	๓.๗๓	๐.๕๔	มาก
๒. มีการช่วยเหลือให้คำปรึกษาแนะนำแก่ลูกค้าผู้มาซื้อ และบริโภคน้ำในตลาดน้ำคลองแห	๓.๗๕	๐.๕๒	มาก
๓. ได้มีป้ายชื่อสินค้า ราคาสินค้า และป้ายบริการต่างๆ เช่น ป้ายบอกทางไปสุขา, ไปห้องละหมาด ฯ ไว้ ชัดเจน	๓.๓๗	๑.๑๑	ปานกลาง
๔. มีความตั้งใจและเอาใจใส่ในบริการด้วยความ ถูกต้องรวดเร็วและทันต่อเวลา	๓.๖๕	๐.๘๘	มาก
๕. มีอารมณ์ดีต่อลูกค้าตลอดเวลา	๔.๐๕	๐.๕๘	มาก
รวม	๓.๗๘	๐.๖๕	มาก

จากตารางที่ ๔.๖ พบว่า การปฏิบัติตนตามหลักสังกะหัตถ์ ๔ ของผู้ประกอบการอาชีพค้าขาย
 ตลาดน้ำคลองแห อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา จำแนกตามด้านทาน โดยรวมอยู่ในระดับมาก

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ย
 สูงสุดได้แก่ ข้อที่ ๕ มีอารมณ์ดีต่อลูกค้าตลอดเวลา รองลงมา ได้แก่ ข้อที่ ๔ มีความตั้งใจและเอาใจ
 ใส่ในบริการด้วยความถูกต้องรวดเร็วและทันต่อเวลา และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ข้อที่ ๓ ได้มี
 ป้ายชื่อสินค้า ราคาสินค้า และป้ายบริการต่างๆ เช่น ป้ายบอกทางไปสุขา, ไปห้องละหมาด ฯ ไว้
 ชัดเจน ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๗ แสดงค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการปฏิบัติตนตามหลักสัทธิ ๔ ของผู้ประกอบการอาชีพค้าขาย ตลาดน้ำคลองแห อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ด้านปียวาจา

ด้านปียวาจา	ระดับการปฏิบัติ		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
๑. ทักทายและพูดจากับลูกค้าด้วยถ้อยคำที่ไพเราะ อ่อนหวานน่าฟัง	๓.๕๔	๐.๕๕	มาก
๒. ยิ้มแย้มแจ่มใสและพูดจาด้วยความจริงใจ ไม่มีเสแสร้ง	๓.๕๓	๑.๐๒	มาก
๓. พูดให้คำแนะนำด้วยถ้อยคำ นุ่มนวล และสุภาพ	๓.๕๘	๐.๕๒	มาก
๔. พูดชี้แจงให้ผู้รับบริการเข้าใจในการให้บริการด้วยความสุภาพอ่อนน้อม	๓.๗๗	๑.๐๒	มาก
๕. ไม่ใช่ถ้อยคำที่ทำให้ลูกค้ารู้สึกสะเทือนใจ น้อยใจ หรือคับแค้นใจ	๓.๓๕	๑.๔๓	ปานกลาง
๖. ไม่ใช่วาจาซึ่งแสดงอาการที่ไม่พอใจต่อลูกค้าที่มาซื้อหรือบริโภคนสินค้า	๓.๓๖	๑.๔๓	ปานกลาง
๗. ใช้คำพูดเป็นกันเองกับลูกค้าที่เข้ามาซื้อหรือบริโภคนสินค้า	๔.๐๘	๐.๕๕	มาก
รวม	๓.๗๘	๐.๖๗	มาก

จากตารางที่ ๔.๗ พบว่า การปฏิบัติตนตามหลักสัทธิ ๔ ของผู้ประกอบการอาชีพค้าขาย ตลาดน้ำคลองแห อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา จำแนกตามด้านปียวาจาโดยรวม อยู่ในระดับมาก

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ข้อที่ ๗ ใช้คำพูดเป็นกันเองกับลูกค้าที่เข้ามาซื้อหรือบริโภคนสินค้า รองลงมา ได้แก่ ข้อที่ ๓ พูดให้คำแนะนำด้วยถ้อยคำ นุ่มนวลและสุภาพ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ข้อที่ ๖ ไม่ใช่วาจาซึ่งแสดงอาการที่ไม่พอใจต่อลูกค้าที่มาซื้อหรือบริโภคนสินค้า ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๘ แสดงค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการปฏิบัติตนตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ของผู้ประกอบการอาชีพค้าขาย ตลาดน้ำคลองแห อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ด้านอรรถจริยา

ด้านอรรถจริยา	ระดับการปฏิบัติ		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
๑. ให้ความช่วยเหลือแก่ลูกค้าทุกคนด้วยความเอื้อเฟื้อเหมาะสมกับลักษณะกับงานขายและบริการที่	๓.๘๒	๐.๘๕	มาก
ต้องการ			
๒. ไม่นิ่งคุดายเมื่อลูกค้าต้องการความช่วยเหลือ	๓.๘๕	๑.๐๑	มาก
๓. มีความเต็มใจที่จะให้บริการแก่ลูกค้าอย่างสุด	๓.๘๐	๑.๐๐	มาก
ความสามารถ			
๔. คอยดูแลเอาใจใส่ต่อการให้บริการแก่ลูกค้าตลอดเวลา	๓.๕๔	๑.๕๕	มาก
๕. มีความพึงพอใจเมื่อได้ช่วยเหลือหรือให้บริการ	๓.๘๖	๐.๕๔	มาก
แก่ลูกค้า			
๖. มีความกระตือรือร้นที่จะช่วยเหลือลูกค้าทุกครั้งที่มี	๓.๘๓	๑.๐๔	มาก
โอกาส			
๗. ให้บริการแก่ผู้พิการ คนชรา และหญิงมีครรภ์ ตาม	๓.๗๗	๑.๐๑	มาก
ความเหมาะสม			
๘. รักษาความสะอาดตลาดน้ำอย่างเต็มที่	๓.๕๕	๑.๐๘	มาก
๙. ๙. มีอัธยาศัยที่ดีต่อลูกค้าทุกครั้ง	๔.๐๒	๐.๕๒	มาก
รวม	๓.๘๘	๐.๖๒	มาก

จากตารางที่ ๔.๘ พบว่า การปฏิบัติตนตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ของผู้ประกอบการอาชีพค้าขาย ตลาดน้ำคลองแห อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา จำแนกตามด้านอรรถจริยา โดยรวม อยู่ในระดับมาก

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ข้อที่ ๙ มีอัธยาศัยที่ดีต่อลูกค้าทุกครั้ง รองลงมา ได้แก่ ข้อที่ ๘ รักษาความสะอาดตลาดน้ำอย่างเต็มที่ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ข้อที่ ๗ ให้บริการแก่ผู้พิการ คนชรา และหญิงมีครรภ์ ตามความเหมาะสม ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๕ แสดงค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับ การปฏิบัติคนตามหลักสังคห
 วัตถุ ๔ ของผู้ประกอบการอาชีพค้าขาย ตลาดน้ำคลองแห อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา
 ด้านสมานัตตตา

ด้านสมานัตตตา	ระดับการปฏิบัติ		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
๑. แต่งกายด้วยชุดที่สวยงาม สะอาดเรียบร้อยและเหมาะสมตามระเบียบข้อตกลงของตลาดน้ำคลองแห	๓.๘๕	๐.๕๘	มาก
๒. ปฏิบัติตนกับลูกค้าที่มาซื้อหรือบริโภคนสินค้าทุกคนอย่างเสมอต้นเสมอปลาย	๓.๗๕	๐.๕๕	มาก
๓. ให้บริการด้วยความสะดวกเป็นกันเอง มีอัธยาศัยไมตรี ทำให้เกิดความเลื่อมใสศรัทธา	๓.๗๓	๐.๕๕	มาก
๔. ให้บริการแก่ลูกค้าผู้มาใช้บริการทุกคนอย่างเสมอภาคและเท่าเทียมกัน โดยไม่มีการเลือกปฏิบัติ	๓.๘๘	๐.๕๑	มาก
๕. มีการตั้งระเบียบในการซื้อหรือบริโภคนสินค้าเพื่อให้ลูกค้าได้รับความสะดวกรวดเร็วและเป็นธรรมเนียมเช่นการต่อแถวซื้อสินค้าและบริการ	๓.๕๒	๐.๕๕	มาก
๖. ให้บริการด้วยความยืดหยุ่นเพื่อตอบสนองความต้องการของลูกค้าที่เข้ามาซื้อหรือบริโภคนสินค้า	๓.๕๘	๑.๐๐	มาก
๗. มีการให้บริการต่างๆ แบบเบ็ดเสร็จในขั้นตอนเดียว ปฏิบัติตนสม่ำเสมอต่อลูกค้าทุกคน	๓.๗๑	๑.๐๓	มาก
รวม	๓.๗๒	๐.๖๓	มาก

จากตารางที่ ๔.๕ พบว่า การปฏิบัติคนตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ของผู้ประกอบการอาชีพค้าขาย ตลาดน้ำคลองแห อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา จำแนกตามด้านสมานัตตตา โดยรวม อยู่ในระดับมาก

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ข้อที่ ๔ ให้บริการแก่ลูกค้าผู้มาใช้บริการทุกคนอย่างเสมอภาคและเท่าเทียมกัน โดยไม่มีการเลือกปฏิบัติ รองลงมา ได้แก่ ข้อที่ ๑ แต่งกายด้วยชุดที่สวยงาม สะอาดเรียบร้อยและเหมาะสมตามระเบียบข้อตกลงของตลาดน้ำคลองแห และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ข้อที่ ๕ มีการตั้งระเบียบในการซื้อหรือบริโภคนสินค้าเพื่อให้ลูกค้าได้รับความสะดวกรวดเร็วและเป็นธรรมเนียมเช่นการต่อแถวซื้อสินค้าและบริการ ตามลำดับ

ตอนที่ ๓ ผลการวิเคราะห์การปฏิบัติตนตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ของผู้ประกอบการอาชีพค้าขายตลาดน้ำคลองแห อำเภอลำดวน จังหวัดสงขลา จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา และรายได้ต่อเดือน

ตารางที่ ๔.๑๐ แสดงค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการปฏิบัติตนตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ของผู้ประกอบการอาชีพค้าขายตลาดน้ำคลองแห อำเภอลำดวน จังหวัดสงขลา จำแนกตามเพศ

หลักสังคหวัตถุ ๔	เพศ					
	ชาย			หญิง		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล
๑.ด้านทาน	๓.๘๗	๐.๖๓	มาก	๓.๗๕	๐.๖๕	มาก
๒.ด้านปิยวาจา	๔.๐๗	๐.๕๒	มาก	๓.๖๘	๐.๖๕	มาก
๓.ด้านอิตถจริยา	๔.๐๕	๐.๖๔	มาก	๓.๘๒	๐.๖๑	มาก
๔.ด้านสมานัตตตา	๓.๘๒	๐.๖๘	มาก	๓.๖๘	๐.๖๑	มาก
รวม	๓.๘๕	๐.๔๗	มาก	๓.๗๓	๐.๕๒	มาก

จากตารางที่ ๔.๑๐ พบว่า การปฏิบัติตนตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ของผู้ประกอบการอาชีพค้าขายตลาดน้ำคลองแห อำเภอลำดวน จังหวัดสงขลา โดยรวมทั้ง ๔ ด้าน เพศชาย และเพศหญิง อยู่ในระดับมาก

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า เพศชายด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านปิยวาจา รองลงมา ได้แก่ ด้านอิตถจริยา และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ด้านสมานัตตตา ตามลำดับ

เพศหญิงด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านอิตถจริยา รองลงมา ได้แก่ ด้านทาน และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ด้านสมานัตตตา ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๑๑ แสดงค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการปฏิบัติคนตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ของผู้ประกอบการอาชีพค้าขายตลาดน้ำคลองแห อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา จำแนกตามอายุ

หลักสังคหวัตถุ ๔	อายุ											
	๑๕ - ๒๕ ปี			๒๖ - ๓๕ ปี			๓๖ - ๔๕ ปี			๔๕ ปีขึ้นไป		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล
๑.ด้านทาน	๓.๘๓	๐.๕๕	มาก	๓.๗๕	๐.๗๕	มาก	๓.๗๑	๐.๕๕	มาก	๓.๘๑	๐.๖๘	มาก
๒.ด้านวิยวาจา	๓.๗๖	๐.๘๕	มาก	๓.๗๖	๐.๖๘	มาก	๓.๘๖	๐.๕๕	มาก	๓.๘๓	๐.๖๘	มาก
๓.ด้านอิทธิจริยา	๓.๘๘	๐.๗๐	มาก	๓.๘๕	๐.๖๕	มาก	๓.๘๗	๐.๕๓	มาก	๓.๘๗	๐.๖๔	มาก
๔.ด้านสมานัตตตา.	๓.๗๑	๐.๕๘	มาก	๓.๖๗	๐.๖๐	มาก	๓.๗๓	๐.๖๐	มาก	๓.๗๕	๐.๗๔	มาก
รวม	๓.๘๐	๐.๕๖	มาก	๓.๗๘	๐.๕๕	มาก	๓.๗๒	๐.๕๓	มาก	๓.๗๕	๐.๕๖	มาก

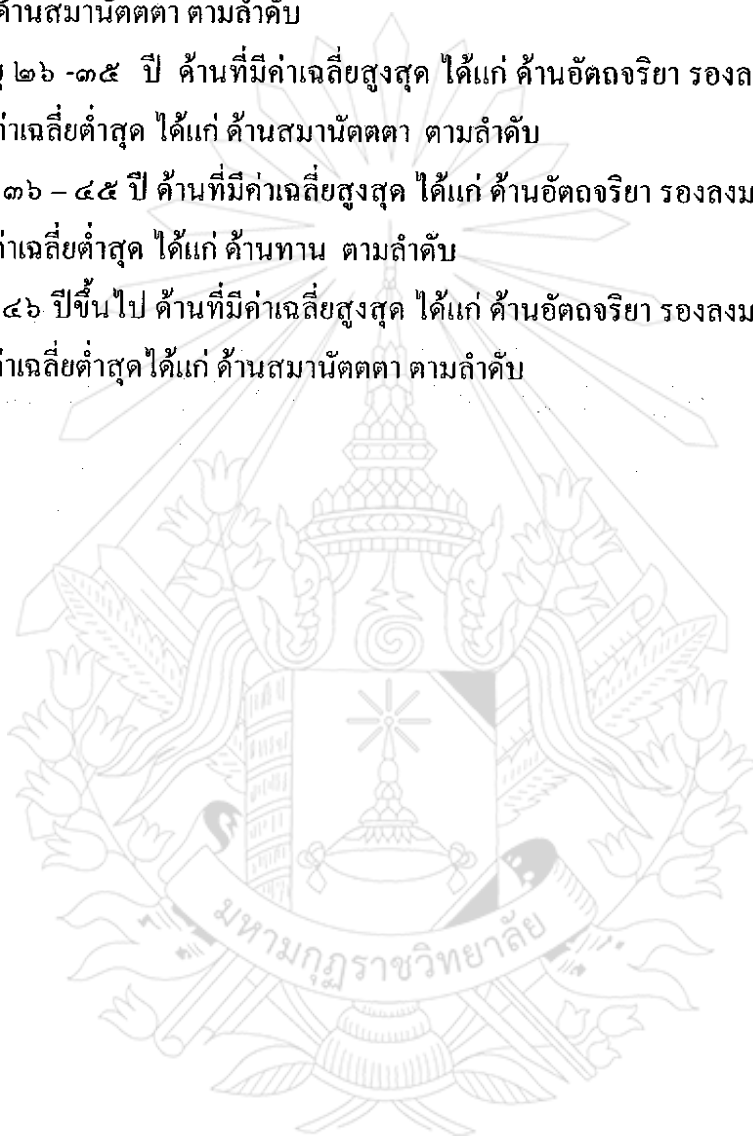
จากตารางที่ ๔.๑๑ พบว่า การปฏิบัติตนตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ของผู้ประกอบการอาชีพค้าขาย ตลาดน้ำคลองแห อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา จำแนกตามอายุ โดยรวมทั้ง ๔ ด้าน อายุ ๑๕ – ๒๕ ปี อายุ ๒๖ – ๓๕ ปี อายุ ๓๖ – ๔๕ ปี อายุ ๔๕ ปีขึ้นไป อยู่ในระดับมาก

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า อายุ ๑๕ – ๒๕ ปี ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านอัตถจริยา รองลงมา ได้แก่ ด้านทาน และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ด้านสมานัตตตา ตามลำดับ

อายุ ๒๖ – ๓๕ ปี ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านอัตถจริยา รองลงมา ได้แก่ ด้านทาน และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ด้านสมานัตตตา ตามลำดับ

อายุ ๓๖ – ๔๕ ปี ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านอัตถจริยา รองลงมา ได้แก่ ด้านปิยวาจา และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ด้านทาน ตามลำดับ

อายุ ๔๖ ปีขึ้นไป ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านอัตถจริยา รองลงมา ได้แก่ ด้านปิยวาจา และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ด้านสมานัตตตา ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๑๒ แสดงค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความถี่ที่เห็น เกี่ยวกับการปฏิบัติตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ของผู้ประกอบการอาชีพค้าขาย ตลาดน้ำคลองแห อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา จำแนกตามระดับการศึกษา

หลักสังคหวัตถุ ๔	ระดับการปฏิบัติ										
	ประถมศึกษา			มัธยมศึกษา			ปริญญาตรีขึ้นไป				
	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล	S.D.	แปลผล
๑. ด้านทาน	๓.๘๘	๐.๖๐	มาก	๓.๖๖	๐.๖๔	มาก	๓.๘๖	๐.๕๔	๐.๕๔	๐.๕๔	มาก
๒. ด้านปิยวาจา	๓.๖๕	๐.๖๕	มาก	๓.๖๘	๐.๖๗	มาก	๓.๘๓	๐.๕๕	๐.๕๕	๐.๕๕	มาก
๓. ด้านอัตถจริยา	๓.๘๑	๐.๖๒	มาก	๓.๘๓	๐.๖๔	มาก	๓.๕๕	๐.๕๕	๐.๕๕	๐.๕๕	มาก
๔. ด้านสมานัตตตา	๓.๖๖	๐.๖๕	มาก	๓.๖๘	๐.๖๕	มาก	๓.๘๑	๐.๕๖	๐.๕๖	๐.๕๖	มาก
รวม	๓.๖๖	๐.๕๐	มาก	๓.๖๔	๐.๕๕	มาก	๓.๘๖	๐.๕๑	๐.๕๑	๐.๕๑	มาก

จากตารางที่ ๕.๑๒ พบว่า การปฏิบัติตนตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ของผู้ประกอบการอาชีพค้าขาย ตลาดน้ำคลองแห อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา จำแนกตามระดับการศึกษา โดยรวมทั้ง ๔ ด้าน ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา ระดับปริญญาตรีขึ้นไป อยู่ในระดับมาก

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ผู้ที่มีการศึกษาระดับประถมศึกษา ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่ ด้านทาน รongลงมา ได้แก่ ด้านอัตถจริยา และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ด้านสมานัตตตา ตามลำดับ

ระดับมัธยมศึกษา ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่ ด้านอัตถจริยา รongลงมา ได้แก่ ด้านปิยวาจา และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ด้านทาน ตามลำดับ

ระดับปริญญาตรีขึ้นไป ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านอัตถจริยา รongลงมา ได้แก่ ด้านทานและด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ด้านสมานัตตตา ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๓๓ แสดงค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็น เกี่ยวกับกาปฏิบัติตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ของผู้ประกอบการอาชีพค้าขาย ตลาดน้ำคลองแห อำเภอลำปาง จังหวัดสงขลา จำแนกตามรายได้ต่อเดือน

หลักสังคหวัตถุ ๔	อายุ											
	ต่ำกว่า ๕,๐๐๐ บาท / เดือน			๕,๐๐๐ - ๑๐,๐๐๐ บาท / เดือน			๑๐,๐๐๑-๑๕,๐๐๐ บาท/เดือน			๑๕,๐๐๑ บาทขึ้นไป		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล
๑.ด้านทาน	๓.๗๕	๐.๗๕	มาก	๓.๖๕	๐.๔๕	มาก	๓.๗๕	๐.๕๕	มาก	๓.๕๖	๐.๗๗	มาก
๒.ด้านปิยวาจา	๓.๖๓	๐.๕๑	มาก	๓.๗๑	๐.๖๐	มาก	๓.๗๗	๐.๔๖	มาก	๔.๐๕	๐.๖๕	มาก
๓.ด้านอัตถจริยา	๓.๗๖	๐.๖๓	มาก	๓.๗๕	๐.๕๖	มาก	๔.๐๒	๐.๖๒	มาก	๓.๕๗	๐.๗๗	มาก
๔.ด้านสมานัตตตา.	๓.๗๕	๐.๗๔	มาก	๓.๗๒	๐.๕๓	มาก	๓.๗๗	๐.๕๓	มาก	๓.๕๕	๐.๗๔	มาก
รวม	๓.๗๗	๐.๗๐	มาก	๓.๗๓	๐.๔๓	มาก	๓.๗๗	๐.๔๓	มาก	๓.๗๗	๐.๖๑	มาก

จากตารางที่ ๔.๑๑ พบว่า การปฏิบัติตนตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ของผู้ประกอบการอาชีพค้าขาย ตลาดน้ำคลองแห อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลาจำแนกตามรายได้ต่อเดือน โดยรวมทั้ง ๔ ด้าน ผู้ที่มีรายได้ต่ำกว่า ต่ำกว่า ๕,๐๐๐ บาท/เดือน ผู้ที่มีรายได้ ๕,๐๐๐ – ๑๐,๐๐๐ บาท/เดือน ผู้ที่มีรายได้ ๑๐,๐๐๑–๑๕,๐๐๐ บาท/เดือน ผู้ที่มีรายได้ ๑๕,๐๐๑ บาทขึ้นไป อยู่ในระดับมาก

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ผู้ที่มีรายได้ต่ำกว่า ๕,๐๐๐ บาท/เดือน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านอัตถจริยา รองลงมา ได้แก่ ด้านทาน และด้านสมานัตตตา ส่วนด้านมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ด้านปิยวาจา ตามลำดับ

ผู้ที่มีรายได้ ๕,๐๐๐ – ๑๐,๐๐๐ บาท/เดือน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านอัตถจริยา รองลงมา ได้แก่ ด้านสมานัตตตา และด้านมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ด้านทาน ตามลำดับ

ผู้ที่มีรายได้ ๑๐,๐๐๑–๑๕,๐๐๐ บาท/เดือน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านอัตถจริยา รองลงมา ได้แก่ ด้านปิยวาจา และด้านมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ด้านสมานัตตตา ตามลำดับ

ผู้ที่มีรายได้ ๑๕,๐๐๑ บาทขึ้นไป ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านปิยวาจา รองลงมา ได้แก่ ด้านอัตถจริยา และด้านมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ด้านสมานัตตตา ตามลำดับ

ตอนที่ ๔ ผลการเปรียบเทียบการปฏิบัติตนตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ของผู้ประกอบการอาชีพค้าขายตลาดน้ำคลองแห อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา และรายได้ต่อเดือน ต่างกัน

ตารางที่ ๔.๑๔ แสดงค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติตนตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ของผู้ประกอบการอาชีพค้าขาย ตลาดน้ำคลองแห อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา จำแนกเพศ

เพศ	n	\bar{X}	S.D.	แปลผล
ชาย	๓๓	๓.๕๕	๐.๔๗	มาก
หญิง	๕๕	๓.๗๓	๐.๕๒	มาก
รวม	๑๓๒	๓.๗๕	๐.๕๒	มาก

จากตารางที่ ๔.๑๔ พบว่า การปฏิบัติตนตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ของผู้ประกอบการอาชีพค้าขาย ตลาดน้ำคลองแห อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา จำแนกตามเพศ โดยรวมทั้ง ๔ ด้าน อยู่ในระดับมาก และเมื่อจำแนกตามเพศ พบว่า เพศชายและเพศหญิง อยู่ในระดับมาก

ตารางที่ ๔.๑๕ แสดงผลการเปรียบเทียบการปฏิบัติตนตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ของผู้ประกอบการอาชีพค้าขาย ตลาดน้ำคลองแห อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ที่มีเพศต่างกัน

เพศ	n	\bar{X}	S.D.	Z	P - value
ชาย	๓๓	๓.๕๕	๐.๔๗	๒.๑๓๕*	๐.๐๓๔
หญิง	๕๕	๓.๗๓	๐.๕๒		

จากตารางที่ ๔.๑๕ พบว่า การปฏิบัติตนตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ของผู้ประกอบการอาชีพค้าขาย ตลาดน้ำคลองแห อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ที่มีเพศต่างกัน โดยรวมทั้ง ๔ ด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ โดยเพศชายมีการปฏิบัติตนตามหลักสังคหวัตถุ ๔ มากกว่าเพศหญิง

ตารางที่ ๔.๑๖ แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับการปฏิบัติตามหลักสังคหัตถุ ๔ ของผู้ประกอบการอาชีพค้าขาย ตลาดน้ำคลองแห อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ด้านทาน จำแนกตามเพศ

เพศ	n	\bar{X}	S.D.	แปลผล
ชาย	๓๓	๓.๘๗	๐.๖๒	มาก
หญิง	๕๕	๓.๗๕	๐.๕๕	มาก
รวม	๘๘	๓.๗๕	๐.๕๒	มาก

จากตารางที่ ๔.๑๖ พบว่า การปฏิบัติตามหลักสังคหัตถุ ๔ ของผู้ประกอบการอาชีพค้าขาย ตลาดน้ำคลองแห อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ด้านทาน อยู่ในระดับมาก และเมื่อจำแนกตามเพศพบว่า เพศชายและเพศหญิง อยู่ในระดับมาก

ตารางที่ ๔.๑๗ แสดงผลการเปรียบเทียบระดับการปฏิบัติตามหลักสังคหัตถุ ๔ ของผู้ประกอบการอาชีพค้าขาย ตลาดน้ำคลองแห อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา จำแนกตามด้านทาน ที่มีเพศ ต่างกัน

เพศ	n	\bar{X}	S.D.	Z	P - value
ชาย	๓๓	๓.๘๗	๐.๖๒	๐.๕๖๔	๐.๓๓๗
หญิง	๕๕	๓.๗๕	๐.๕๕		

จากตารางที่ ๔.๑๗ พบว่า การปฏิบัติตามหลักสังคหัตถุ ๔ ด้านทาน ของผู้ประกอบการอาชีพค้าขายตลาดน้ำคลองแห อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ที่มีเพศต่างกัน ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .๐๕

ตารางที่ ๔.๑๘ แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับการปฏิบัติตามหลักสังคหัตถ์ ๔ ของผู้ประกอบการอาชีพค้าขาย ตลาดน้ำคลองแห อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ด้านปียวจา จำแนกตามเพศ

เพศ	n	\bar{X}	S.D.	แปลผล
ชาย	๓๓	๔.๐๗	๐.๕๒	มาก
หญิง	๕๕	๓.๖๘	๐.๖๕	มาก
รวม	๑๓๒	๓.๗๕	๐.๕๒	มาก

จากตารางที่ ๔.๑๘ พบว่า การปฏิบัติตามหลักสังคหัตถ์ ๔ ของผู้ประกอบการอาชีพค้าขาย ตลาดน้ำคลองแห อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ด้านปียวจา โดยรวม อยู่ในระดับมาก และเมื่อจำแนกตามเพศ พบว่า เพศชายและเพศหญิง อยู่ในระดับมาก

ตารางที่ ๔.๑๙ แสดงผลการเปรียบเทียบระดับการปฏิบัติตามหลักสังคหัตถ์ ๔ ของผู้ประกอบการอาชีพค้าขาย ตลาดน้ำคลองแห อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ด้านปียวจา ที่มีเพศต่างกัน

เพศ	n	\bar{X}	S.D.	Z	P - value
ชาย	๓๓	๔.๐๗	๐.๕๒	๒.๕๕๐**	๐.๐๐๔
หญิง	๕๕	๓.๖๘	๐.๖๕		

จากตารางที่ ๔.๑๙ พบว่า การปฏิบัติตามหลักสังคหัตถ์ ๔ ด้านปียวจา ของผู้ประกอบการอาชีพค้าขายตลาดน้ำคลองแห อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ที่มีเพศต่างกัน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .๐๕ โดยเพศชายมีการปฏิบัติตามหลักสังคหัตถ์ ๔ มากกว่าเพศหญิง

ตารางที่ ๔.๒๐ แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับการปฏิบัติตามหลักสังคหัตถุ ๔ ของผู้ประกอบการอาชีพค้าขาย ตลาดน้ำคลองแห อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ด้านอัตตจริยา จำแนกตามเพศ

เพศ	n	\bar{X}	S.D.	แปลผล
ชาย	๓๓	๔.๐๕	๐.๖๓	มาก
หญิง	๕๕	๓.๘๒	๐.๖๐	มาก
รวม	๑๓๒	๓.๘๕	๐.๕๒	มาก

จากตารางที่ ๔.๒๐ พบว่า การปฏิบัติตามหลักสังคหัตถุ ๔ ของผู้ประกอบการอาชีพค้าขาย ตลาดน้ำคลองแห อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ด้านอัตตจริยา โดยรวม อยู่ในระดับมาก และเมื่อจำแนกตามเพศ พบว่า เพศชายและเพศหญิง อยู่ในระดับมาก

ตารางที่ ๔.๒๑ แสดงผลการเปรียบเทียบระดับการปฏิบัติตามหลักสังคหัตถุ ๔ ของผู้ประกอบการอาชีพค้าขาย ตลาดน้ำคลองแห อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ด้านอัตตจริยา ที่มีเพศต่างกัน

เพศ	n	\bar{X}	S.D.	Z	P - value
ชาย	๓๓	๔.๐๕	๐.๖๓	๑.๘๓๐	๐.๐๗๐
หญิง	๕๕	๓.๘๒	๐.๖๐		

จากตารางที่ ๔.๒๑ พบว่า ผู้ประกอบการอาชีพค้าขายตลาดน้ำคลองแห อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ที่มีเพศต่างกัน มีการปฏิบัติตามหลักสังคหัตถุ ๔ ด้านอัตตจริยา ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .๐๕

ตารางที่ ๔.๒๒ แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับการปฏิบัติตามหลักสังคหัตถ์ ๔ ของผู้ประกอบการอาชีพค้าขาย ตลาดน้ำคลองแห อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ด้านสมานัตตตา จำแนกตามเพศ

เพศ	n	\bar{X}	S.D.	แปลผล
ชาย	๓๓	๓.๘๒	๐.๖๗	มาก
หญิง	๕๕	๓.๖๘	๐.๖๑	มาก
รวม	๑๓๒	๓.๗๕	๐.๕๒	มาก

จากตารางที่ ๔.๒๒ พบว่า การปฏิบัติตามหลักสังคหัตถ์ ๔ ของผู้ประกอบการอาชีพค้าขาย ตลาดน้ำคลองแห อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ด้านสมานัตตตา โดยรวม อยู่ในระดับมาก และเมื่อจำแนกตามเพศ พบว่า เพศชายและเพศหญิง อยู่ในระดับมาก

ตารางที่ ๔.๒๓ แสดงผลการเปรียบเทียบระดับการปฏิบัติตามหลักสังคหัตถ์ ๔ ของผู้ประกอบการอาชีพค้าขาย ตลาดน้ำคลองแห อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ด้านสมานัตตตา ที่มีเพศต่างกัน

เพศ	n	\bar{X}	S.D.	Z	P - value
ชาย	๓๓	๓.๘๒	๐.๖๗	๑.๑๐๗	๐.๒๗๐
หญิง	๕๕	๓.๖๘	๐.๖๑		

จากตารางที่ ๔.๒๓ พบว่า ผู้ประกอบการอาชีพค้าขายตลาดน้ำคลองแห อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ที่มีเพศต่างกัน มีการปฏิบัติตามหลักสังคหัตถ์ ๔ ด้านสมานัตตตา ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .๐๕

ตารางที่ ๔.๒๔ แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับการปฏิบัติตามหลักสังคหัตถ์ ๔ ของผู้ประกอบการอาชีพค้าขาย ตลาดน้ำคลองแห อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา จำแนกอายุ

อายุ	n	\bar{X}	S.D.	แปลผล
๑๕ - ๒๕ ปี	๒๓	๓.๘๐	๐.๕๖	มาก
๒๖ - ๓๕ ปี	๓๕	๓.๗๘	๐.๕๕	มาก
๓๖ - ๔๕ ปี	๓๘	๓.๗๕	๐.๔๓	มาก
๔๖ ปีขึ้นไป	๓๖	๓.๗๕	๐.๕๖	มาก
รวม	๑๓๒	๓.๗๕	๐.๕๒	มาก

จากตารางที่ ๔.๒๔ พบว่า การปฏิบัติตามหลักสังคหัตถ์ ๔ ของผู้ประกอบการอาชีพค้าขาย ตลาดน้ำคลองแห อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลาโดยรวมทั้ง ๔ ด้าน อยู่ในระดับมาก และเมื่อจำแนกตามอายุ พบว่า อายุ ๑๕ - ๒๕ ปี อายุ ๒๖ - ๓๕ ปี อายุ ๓๖ - ๔๕ ปี อายุ ๔๖ ปีขึ้นไป อยู่ในระดับมาก

ตารางที่ ๔.๒๕ แสดงผลวิเคราะห์ความแปรปรวนการปฏิบัติตามหลักสังคหัตถ์ ๔ ของผู้ประกอบการอาชีพค้าขาย ตลาดน้ำคลองแห อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ที่มีอายุต่างกัน

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	P - value
ระหว่างกลุ่ม	๐.๐๐๖	๓	๐.๐๐๒	๐.๐๐๗	๐.๙๙๕
ภายในกลุ่ม	๓๕.๐๔๑	๑๒๘	๐.๒๗๔		
รวม	๓๕.๐๔๗	๑๓๑			

จากตารางที่ ๔.๒๕ พบว่า ผู้ประกอบการอาชีพค้าขายตลาดน้ำคลองแห อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลาที่มีอายุต่างกัน มีการปฏิบัติตามหลักสังคหัตถ์ ๔ โดยรวมทั้ง ๔ ด้าน ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .๐๕

ตารางที่ ๔.๒๖ แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับการปฏิบัติตามหลักสังฆัตถุ ๔ ของผู้ประกอบการอาชีพค้าขาย ตลาดน้ำคลองแห อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ด้านทาน จำแนกตามอายุ

อายุ	n	\bar{X}	S.D.	แปลผล
๑๕ - ๒๕ ปี	๒๓	๓.๘๓	๐.๕๕	มาก
๒๖ - ๓๕ ปี	๓๕	๓.๗๕	๐.๖๕	มาก
๓๖ - ๔๕ ปี	๓๘	๓.๗๑	๐.๕๕	มาก
๔๖ ปีขึ้นไป	๓๖	๓.๘๑	๐.๖๘	มาก
รวม	๑๓๒	๓.๗๘	๐.๖๕	มาก

จากตารางที่ ๔.๒๖ พบว่า การปฏิบัติตามหลักสังฆัตถุ ๔ ของผู้ประกอบการอาชีพค้าขาย ตลาดน้ำคลองแห อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ด้านทาน โดยรวม อยู่ในระดับมาก และเมื่อจำแนกตามอายุ พบว่า พบว่า อายุ ๑๕ - ๒๕ ปี อายุ ๒๖ - ๓๕ ปี อายุ ๓๖ - ๔๕ ปี อายุ ๔๖ ปีขึ้นไปอยู่ในระดับมาก

ตารางที่ ๔.๒๗ แสดงผลวิเคราะห์ความแปรปรวนการปฏิบัติตามหลักสังฆัตถุ ๔ ของผู้ประกอบการอาชีพค้าขาย ตลาดน้ำคลองแห อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ด้านทาน ที่มีอายุต่างกัน

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	P - value
ระหว่างกลุ่ม	๐.๓๑๗	๓	๐.๑๐๕	๐.๒๔๔	๐.๘๖๕
ภายในกลุ่ม	๕๔.๔๒๕	๑๒๘	๐.๔๒๕		
รวม	๕๔.๗๔๑	๑๓๑			

จากตารางที่ ๔.๒๗ พบว่า ผู้ประกอบการอาชีพค้าขาย ตลาดน้ำคลองแห อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ที่มีอายุต่างกัน มีการปฏิบัติตามหลักสังฆัตถุ ๔ ด้านทาน ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .๐๕

ตารางที่ ๔.๒๘ แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับการปฏิบัติตนตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ของผู้ประกอบการอาชีพค้าขาย ตลาดน้ำคลองแห อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ด้านปียาวจา จำแนกตามอายุ

อายุ	n	\bar{X}	S.D.	แปลผล
๑๕ - ๒๕ ปี	๒๓	๓.๗๖	๐.๘๕	มาก
๒๖ - ๓๕ ปี	๓๕	๓.๗๖	๐.๖๘	มาก
๓๖ - ๔๕ ปี	๓๘	๓.๘๖	๐.๔๕	มาก
๔๖ ปีขึ้นไป	๓๖	๓.๗๓	๐.๖๘	มาก
รวม	๑๓๒	๓.๗๘	๐.๖๗	มาก

จากตารางที่ ๔.๒๘ พบว่า การปฏิบัติตนตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ของผู้ประกอบการอาชีพค้าขาย ตลาดน้ำคลองแห อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ด้านปียาวจา โดยรวม อยู่ในระดับมาก และเมื่อจำแนกตามอายุ พบว่า พบว่า อายุ ๑๕ - ๒๕ ปี อายุ ๒๖ - ๓๕ ปี อายุ ๓๖ - ๔๕ ปี อายุ ๔๖ ปีขึ้นไปอยู่ในระดับมาก

ตารางที่ ๔.๒๙ แสดงผลวิเคราะห์ความแปรปรวนการปฏิบัติตนตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ของผู้ประกอบการอาชีพค้าขาย ตลาดน้ำคลองแห อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ด้านปียาวจา ที่มีอายุต่างกัน

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	P - value
ระหว่างกลุ่ม	๐.๓๕๑	๓	๐.๑๑๗	๐.๒๕๖	๐.๘๕๗
ภายในกลุ่ม	๕๘.๖๔๓	๑๒๘	๐.๔๕๘		
รวม	๕๘.๙๙๔	๑๓๑			

จากตารางที่ ๔.๒๙ พบว่า ผู้ประกอบการอาชีพค้าขาย ตลาดน้ำคลองแห อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ที่มีอายุต่างกัน มีการปฏิบัติตนตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ด้านปียาวจา ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .๐๕

ตารางที่ ๔.๓๐ แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับการปฏิบัติตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ของผู้ประกอบการอาชีพค้าขาย ตลาดน้ำคลองแห อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ด้านอรรถจริยา จำแนกตามอายุ

อายุ	n	\bar{X}	S.D.	แปลผล
๑๕ - ๒๕ ปี	๒๓	๓.๘๘	๐.๖๕	มาก
๒๖ - ๓๕ ปี	๓๕	๓.๘๕	๐.๖๕	มาก
๓๖ - ๔๕ ปี	๓๘	๓.๘๖	๐.๕๓	มาก
๔๖ ปีขึ้นไป	๓๖	๓.๘๖	๐.๖๔	มาก
รวม	๑๓๒	๓.๘๘	๐.๖๒	มาก

จากตารางที่ ๔.๓๐ พบว่า การปฏิบัติตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ของผู้ประกอบการอาชีพค้าขาย ตลาดน้ำคลองแห อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ด้านอรรถจริยา โดยรวม อยู่ในระดับมาก และเมื่อจำแนกตามอายุ พบว่า อายุ ๑๕ - ๒๕ ปี อายุ ๒๖ - ๓๕ ปี อายุ ๓๖ - ๔๕ ปี อายุ ๔๖ ปีขึ้นไป อยู่ในระดับมาก

ตารางที่ ๔.๓๑ แสดงผลวิเคราะห์ความแปรปรวนการปฏิบัติตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ของผู้ประกอบการอาชีพค้าขาย ตลาดน้ำคลองแห อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ด้านอรรถจริยา ที่มีอายุต่างกัน

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	P - value
ระหว่างกลุ่ม	๐.๐๑๘	๓	๐.๐๐๕	๐.๐๑๒	๐.๙๕๘
ภายในกลุ่ม	๕๐.๑๕๖	๑๒๘	๐.๓๙๒		
รวม	๕๐.๑๖๕	๑๓๑			

จากตารางที่ ๔.๓๑ พบว่า ผู้ประกอบการอาชีพค้าขาย ตลาดน้ำคลองแห อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลาที่มีอายุต่างกัน มีการปฏิบัติตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ด้านอรรถจริยา ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .๐๕

ตารางที่ ๔.๓๒ แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับมาตรฐาน การปฏิบัติตนตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ของผู้ประกอบการอาชีพค้าขาย ตลาดน้ำคลองแห อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ด้านสมานัตตตา จำแนกตามอายุ

อายุ	n	\bar{X}	S.D.	แปลผล
๑๕ - ๒๕ ปี	๒๓	๓.๗๑	๐.๕๗	มาก
๒๖ - ๓๕ ปี	๓๕	๓.๖๗	๐.๖๐	มาก
๓๖ - ๔๕ ปี	๓๘	๓.๗๓	๐.๕๕	มาก
๔๖ ปีขึ้นไป	๓๖	๓.๗๕	๐.๗๓	มาก
รวม	๑๓๒	๓.๗๒	๐.๖๓	มาก

จากตารางที่ ๔.๓๒ พบว่า การปฏิบัติตนตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ของผู้ประกอบการอาชีพค้าขาย ตลาดน้ำคลองแห อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ด้านสมานัตตตา โดยรวม อยู่ในระดับมาก และเมื่อจำแนกตามอายุ พบว่า พบว่า อายุ ๑๕ - ๒๕ ปี อายุ ๒๖ - ๓๕ ปี อายุ ๓๖ - ๔๕ ปี อายุ ๔๖ ปีขึ้นไป อยู่ในระดับมาก

ตารางที่ ๔.๓๓ แสดงผลวิเคราะห์ความแปรปรวนการปฏิบัติตนตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ของผู้ประกอบการอาชีพค้าขาย ตลาดน้ำคลองแห อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ด้านสมานัตตตา ที่มีอายุต่างกัน

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	P - value
ระหว่างกลุ่ม	๐.๑๔๐	๓	๐.๐๔๗	๐.๑๑๕	๐.๙๕๑
ภายในกลุ่ม	๕๑.๗๕๗	๑๒๘	๐.๔๐๕		
รวม	๕๑.๘๙๗	๑๓๑			

จากตารางที่ ๔.๓๓ พบว่า ผู้ประกอบการอาชีพค้าขาย ตลาดน้ำคลองแห อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ที่มีอายุต่างกัน มีการปฏิบัติตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ด้านสมานัตตตา ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .๐๕

ตารางที่ ๔.๓๔ แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับการปฏิบัติตนตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ของผู้ประกอบการอาชีพค้าขาย ตลาดน้ำคลองแห อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา จำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	n	\bar{X}	S.D.	แปลผล
ประถมศึกษา	๓๓	๓.๗๖	๐.๕๐	มาก
มัธยมศึกษา	๕๖	๓.๗๔	๐.๕๕	มาก
ปริญญาตรีขึ้นไป	๔๓	๓.๘๓	๐.๔๑	มาก
รวม	๑๓๒	๓.๗๕	๐.๕๒	มาก

จากตารางที่ ๔.๓๔ พบว่า ผู้ประกอบการอาชีพค้าขาย ตลาดน้ำคลองแห อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีการปฏิบัติตนตามหลักสังคหวัตถุ ๔ โดยรวมทั้ง ๔ ด้าน อยู่ในระดับมาก และเมื่อจำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา ระดับปริญญาตรีขึ้นไป อยู่ในระดับมาก

ตารางที่ ๔.๓๕ แสดงผลวิเคราะห์ความแปรปรวนการปฏิบัติตนตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ของผู้ประกอบการอาชีพค้าขาย ตลาดน้ำคลองแห อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	P - value
ระหว่างกลุ่ม	๐.๕๒๖	๒	๐.๑๗๕	๐.๖๕๐	๐.๕๘๔
ภายในกลุ่ม	๓๔.๕๒๑	๑๒๙	๐.๒๖๐		
รวม	๓๕.๐๔๗	๑๓๑			

จากตารางที่ ๔.๓๕ พบว่า ผู้ประกอบการอาชีพค้าขาย ตลาดน้ำคลองแห อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีการปฏิบัติตนตามหลักสังคหวัตถุ ๔ โดยรวมทั้ง ๔ ด้าน ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .๐๕

ตารางที่ ๔.๓๖ แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับการปฏิบัติตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ของผู้ประกอบการอาชีพค้าขาย ตลาดน้ำคลองแห อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ด้านทาน จำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	n	\bar{X}	S.D.	แปลผล
ประถมศึกษา	๓๓	๓.๘๘	๐.๕๖	มาก
มัธยมศึกษา	๕๖	๓.๖๖	๐.๗๓	มาก
ปริญญาตรีขึ้นไป	๔๓	๓.๘๖	๐.๕๔	มาก
รวม	๑๓๒	๓.๗๘	๐.๖๔	มาก

จากตารางที่ ๔.๓๖ พบว่า ผู้ประกอบการอาชีพค้าขาย ตลาดน้ำคลองแห อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีการปฏิบัติตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ด้านทาน โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อจำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา ระดับปริญญาตรีขึ้นไป อยู่ในระดับมาก

ตารางที่ ๔.๓๗ แสดงผลวิเคราะห์ความแปรปรวนการปฏิบัติตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ของผู้ประกอบการอาชีพค้าขาย ตลาดน้ำคลองแห อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ด้านทาน ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	P - value
ระหว่างกลุ่ม	๑.๔๖๕	๒	๐.๗๓๒	๑.๑๗๔	๐.๓๒๒
ภายในกลุ่ม	๕๓.๒๗๕	๑๒๘	๐.๔๑๖		
รวม	๕๔.๗๔๑	๑๓๑			

จากตารางที่ ๔.๓๗ พบว่า ผู้ประกอบการอาชีพค้าขาย ตลาดน้ำคลองแห อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีการปฏิบัติตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ด้านทาน ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .๐๕

ตารางที่ ๔.๓๘ แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการปฏิบัติตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ของผู้ประกอบการอาชีพค้าขาย ตลาดน้ำคลองแห อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ด้านปียวาจา จำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	n	\bar{X}	S.D.	แปลผล
ประถมศึกษา	๓๓	๓.๖๕	๐.๖๕	มาก
มัธยมศึกษา	๕๖	๓.๗๘	๐.๗๖	มาก
ปริญญาตรีขึ้นไป	๔๓	๓.๘๓	๐.๕๕	มาก
รวม	๑๓๒	๓.๗๘	๐.๖๗	มาก

จากตารางที่ ๔.๓๘ พบว่า ผู้ประกอบการอาชีพค้าขาย ตลาดน้ำคลองแห อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีการปฏิบัติตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ด้านปียวาจา โดยรวม อยู่ในระดับมาก และเมื่อจำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา ระดับปริญญาตรีขึ้นไปอยู่ในระดับมาก

ตารางที่ ๔.๓๙ แสดงผลวิเคราะห์ความแปรปรวนการปฏิบัติตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ของผู้ประกอบการอาชีพค้าขาย ตลาดน้ำคลองแห อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ด้านปียวาจา ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	P - value
ระหว่างกลุ่ม	๐.๕๐๓	๒	๐.๒๖๘	๐.๓๖๗	๐.๗๗๗
ภายในกลุ่ม	๕๘.๔๕๑	๑๒๘	๐.๔๕๓		
รวม	๕๘.๙๕๔	๑๓๑			

จากตารางที่ ๔.๓๙ พบว่า ผู้ประกอบการอาชีพค้าขาย ตลาดน้ำคลองแห อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีการปฏิบัติตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ด้านปียวาจา ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .๐๕

ตารางที่ ๔.๔๐ แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการปฏิบัติตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ของผู้ประกอบการอาชีพค้าขาย ตลาดน้ำคลองแห อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ด้านอรรถจริยา จำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	n	\bar{X}	S.D.	แปลผล
ประถมศึกษา	๓๓	๓.๘๐	๐.๖๒	มาก
มัธยมศึกษา	๕๖	๓.๘๓	๐.๖๔	มาก
ปริญญาตรีขึ้นไป	๔๓	๓.๘๕	๐.๕๘	มาก
รวม	๑๓๒	๓.๘๘	๐.๖๒	มาก

จากตารางที่ ๔.๔๐ พบว่า ผู้ประกอบการอาชีพค้าขาย ตลาดน้ำคลองแห อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีการปฏิบัติตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ด้านอรรถจริยา โดยรวม อยู่ในระดับมาก และเมื่อจำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา ระดับปริญญาตรีขึ้นไป อยู่ในระดับมาก

ตารางที่ ๔.๔๑ แสดงผลวิเคราะห์ความแปรปรวนการปฏิบัติตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ของผู้ประกอบการอาชีพค้าขาย ตลาดน้ำคลองแห อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ด้านอรรถจริยา ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	P - value
ระหว่างกลุ่ม	๐.๘๒๔	๒	๐.๒๖๕	๐.๗๑๓	๐.๕๔๖
ภายในกลุ่ม	๔๕.๓๔๕	๑๒๘	๐.๓๘๖		
รวม	๕๐.๑๖๙	๑๓๑			

จากตารางที่ ๔.๔๑ พบว่า ผู้ประกอบการอาชีพค้าขาย ตลาดน้ำคลองแห อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีการปฏิบัติตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ด้านอรรถจริยา ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .๐๕

ตารางที่ ๔.๔๒ แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการปฏิบัติตามหลักสังคหัตถ์ ๔ ของผู้ประกอบการอาชีพค้าขาย ตลาดน้ำคลองแห อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ด้านสมานัตตตา จำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	n	\bar{X}	S.D.	แปลผล
ประถมศึกษา	๓๓	๓.๖๖	๐.๖๕	ปานกลาง
มัธยมศึกษา	๕๖	๓.๖๘	๐.๖๔	มาก
ปริญญาตรีขึ้นไป	๔๓	๓.๘๑	๐.๕๖	มาก
รวม	๑๓๒	๓.๗๒	๐.๖๓	มาก

จากตารางที่ ๔.๔๒ พบว่า ผู้ประกอบการอาชีพค้าขาย ตลาดน้ำคลองแห อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีการปฏิบัติตามหลักสังคหัตถ์ ๔ ด้านสมานัตตตา โดยรวม อยู่ในระดับมาก และเมื่อจำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา ระดับปริญญาตรีขึ้นไป อยู่ในระดับมาก

ตารางที่ ๔.๔๓ แสดงผลวิเคราะห์ความแปรปรวนการปฏิบัติตามหลักสังคหัตถ์ ๔ ของผู้ประกอบการอาชีพค้าขาย ตลาดน้ำคลองแห อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ด้านสมานัตตตา ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	P - value
ระหว่างกลุ่ม	๐.๕๕๕	๒	๐.๒๗๗	๐.๔๕๘	๐.๖๘๕
ภายในกลุ่ม	๕๑.๓๓๕	๑๒๙	๐.๔๐๑		
รวม	๕๑.๘๙๐	๑๓๑			

จากตารางที่ ๔.๔๓ พบว่า ผู้ประกอบการอาชีพค้าขาย ตลาดน้ำคลองแห อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ประชาชน ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีการปฏิบัติตามหลักสังคหัตถ์ ๔ ด้านสมานัตตตา ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .๐๕

ตารางที่ ๔.๔๔ แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการปฏิบัติตามหลักสังคหัตถ์ ๔ ของผู้ประกอบการอาชีพค้าขาย ตลาดน้ำคลองแห อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา จำแนกตามรายได้

รายได้	n	\bar{X}	S.D.	แปลผล
ต่ำกว่า ๕,๐๐๐ บาท / เดือน	๒๖	๓.๗๗	๐.๗๐	มาก
๕,๐๐๐ – ๑๐,๐๐๐ บาท / เดือน	๖๑	๓.๗๓	๐.๔๓	มาก
๑๐,๐๐๑ – ๑๕,๐๐๐ บาท / เดือน	๒๖	๓.๘๘	๐.๔๓	มาก
๑๕,๐๐๑ บาทขึ้นไป	๑๕	๓.๘๘	๐.๖๑	มาก
รวม	๑๓๒	๓.๗๕	๐.๕๒	มาก

จากตารางที่ ๔.๔๔ พบว่า การปฏิบัติตามหลักสังคหัตถ์ ๔ ของผู้ประกอบการอาชีพค้าขาย ตลาดน้ำคลองแห อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา โดยรวมทั้ง ๔ ด้าน อยู่ในระดับมาก และเมื่อจำแนกตามรายได้ พบว่า รายได้ต่ำกว่า ๕,๐๐๐ บาท / เดือน รายได้ตั้งแต่ ๕,๐๐๐ – ๑๐,๐๐๐ บาท / เดือน รายได้ตั้งแต่ ๑๐,๐๐๑ – ๑๕,๐๐๐ บาท / เดือน รายได้ตั้งแต่ ๑๕,๐๐๑ บาทขึ้นไป อยู่ในระดับมาก

ตารางที่ ๔.๔๕ แสดงผลวิเคราะห์ความแปรปรวนการปฏิบัติตามหลักสังคหัตถ์ ๔ ของผู้ประกอบการอาชีพค้าขาย ตลาดน้ำคลองแห อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ที่มีรายได้ต่างกัน

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	P - value
ระหว่างกลุ่ม	๐.๖๓๗	๓	๐.๒๑๒	๐.๗๕๐	๐.๕๐๒
ภายในกลุ่ม	๓๔.๔๐๕	๑๒๘	๐.๒๖๕		
รวม	๓๕.๐๔๒	๑๓๑			

จากตารางที่ ๔.๔๕ พบว่า ผู้ประกอบการอาชีพค้าขายตลาดน้ำคลองแห อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ที่มีรายได้ต่างกัน มีการปฏิบัติตามหลักสังคหัตถ์ ๔ โดยรวมทั้ง ๔ ด้าน ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .๐๕

ตารางที่ ๔.๔๖ แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการปฏิบัติตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ของผู้ประกอบการอาชีพค้าขาย ตลาดน้ำคลองแห อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ด้านทาน จำแนกตามรายได้

รายได้	n	\bar{X}	S.D.	แปลผล
ต่ำกว่า ๕,๐๐๐ บาท / เดือน	๒๖	๓.๗๕	๐.๘๕	มาก
๕,๐๐๐ – ๑๐,๐๐๐ บาท / เดือน	๖๑	๓.๖๕	๐.๔๕	มาก
๑๐,๐๐๑ – ๑๕,๐๐๐ บาท / เดือน	๒๖	๓.๘๕	๐.๕๕	มาก
๑๕,๐๐๑ บาทขึ้นไป	๑๕	๓.๕๖	๐.๗๗	มาก
รวม	๑๓๒	๓.๗๘	๐.๖๕	มาก

จากตารางที่ ๔.๔๖ พบว่า การปฏิบัติตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ของผู้ประกอบการอาชีพค้าขาย ตลาดน้ำคลองแห อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ด้านทาน โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อจำแนกตามรายได้ พบว่า รายได้ต่ำกว่า ๕,๐๐๐ บาท / เดือน รายได้ตั้งแต่ ๕,๐๐๐ – ๑๐,๐๐๐ บาท / เดือน รายได้ตั้งแต่ ๑๐,๐๐๑ – ๑๕,๐๐๐ บาท / เดือน รายได้ตั้งแต่ ๑๕,๐๐๑ บาทขึ้นไป อยู่ในระดับมาก

ตารางที่ ๔.๔๗ แสดงผลวิเคราะห์ความแปรปรวนการปฏิบัติตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ของผู้ประกอบการอาชีพค้าขาย ตลาดน้ำคลองแห อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ด้านทาน ที่มีรายได้ต่างกัน

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	P - value
ระหว่างกลุ่ม	๑.๒๕๔	๓	๐.๔๑๘	๑.๐๓๓	๐.๓๘๐
ภายในกลุ่ม	๕๓.๔๔๖	๑๒๘	๐.๔๑๘		
รวม	๕๔.๗๐๐	๑๓๑			

จากตารางที่ ๔.๔๗ พบว่า ผู้ประกอบการอาชีพค้าขาย ตลาดน้ำคลองแห อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ที่มีรายได้ต่างกัน มีการปฏิบัติตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ด้านทาน ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .๐๕

ตารางที่ ๔.๔๘ แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการปฏิบัติตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ของผู้ประกอบการอาชีพค้าขาย ตลาดน้ำคลองแห อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ด้านปียวาจา จำแนกตามรายได้

รายได้	n	\bar{X}	S.D.	แปลผล
ต่ำกว่า ๕,๐๐๐ บาท / เดือน	๒๖	๓.๓๕	๐.๕๓	มาก
๕,๐๐๐ – ๑๐,๐๐๐ บาท / เดือน	๖๑	๓.๕๐	๐.๖๑	มาก
๑๐,๐๐๑ – ๑๕,๐๐๐ บาท / เดือน	๒๖	๓.๖๐	๐.๔๐	มาก
๑๕,๐๐๑ บาทขึ้นไป	๑๕	๓.๕๐	๐.๕๖	มาก
รวม	๑๓๒	๓.๕๕	๐.๖๗	มาก

จากตารางที่ ๔.๔๘ พบว่า การปฏิบัติตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ของผู้ประกอบการอาชีพค้าขาย ตลาดน้ำคลองแห อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ด้านปียวาจา โดยรวม อยู่ในระดับมาก และเมื่อจำแนกตามรายได้ พบว่า รายได้ต่ำกว่า ๕,๐๐๐ บาท / เดือน รายได้ตั้งแต่ ๕,๐๐๐ – ๑๐,๐๐๐ บาท / เดือน รายได้ตั้งแต่ ๑๐,๐๐๑ – ๑๕,๐๐๐ บาท / เดือน รายได้ตั้งแต่ ๑๕,๐๐๑ บาทขึ้นไป อยู่ในระดับมาก

ตารางที่ ๔.๔๙ แสดงผลวิเคราะห์ความแปรปรวนการปฏิบัติตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ของผู้ประกอบการอาชีพค้าขาย ตลาดน้ำคลองแห อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ด้านปียวาจา ที่มีรายได้ต่างกัน

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	P - value
ระหว่างกลุ่ม	๓.๕๐๖	๓	๑.๓๐๒	๓.๐๓๔*	๐.๐๓๒
ภายในกลุ่ม	๕๔.๕๑๗	๑๒๘	.๔๒๕		
รวม	๕๘.๐๒๓	๑๓๑			

* แตกต่างอย่างนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕

จากตารางที่ ๔.๔๙ พบว่า ผู้ประกอบการอาชีพค้าขาย ตลาดน้ำคลองแห อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ที่มีรายได้ต่างกัน มีการปฏิบัติตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ด้านปียวาจา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕

ตารางที่ ๔.๕๐ แสดงผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่การปฏิบัติตนตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ของผู้ประกอบการอาชีพค้าขาย ตลาดน้ำคลองแห อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ด้านปียวาจา ที่มีรายได้ต่างกัน

รายได้	\bar{X}	ต่ำกว่า	๕,๐๐๑ -	๑๐,๐๐๑ -	๑๕,๐๐๑ บาท
		๕,๐๐๐ บาท	๑๐,๐๐๐ บาท	๑๕,๐๐๐ บาท	ขึ้นไป
		๓.๓๕	๓.๕๐	๓.๖๐	๓.๕๐
ต่ำกว่า ๕,๐๐๐ บาท	๓.๓๕	-	๐.๑๕	๐.๒๕	๐.๕๕*
๕,๐๐๐ - ๑๐,๐๐๐ บาท	๓.๕๐	-	-	๐.๑๑	๐.๔๑*
๑๐,๐๐๑ - ๑๕,๐๐๐ บาท	๓.๖๐	-	-	-	๐.๓๐
๑๕,๐๐๑ บาทขึ้นไป	๓.๕๐	-	-	-	-

จากตารางที่ ๔.๕๐ พบว่า เมื่อทดสอบความแตกต่างของความถี่เห็นที่มีต่อการปฏิบัติตนตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ของผู้ประกอบการอาชีพค้าขาย ตลาดน้ำคลองแห อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ด้านปียวาจา ที่มีรายได้ต่างกันเป็นรายคู่ พบว่า กลุ่มรายได้ตั้งแต่ ๑๕,๐๐๑ บาทขึ้นไป มากกว่ากลุ่มรายได้ต่ำกว่า ๕,๐๐๐ บาท มากกว่ากลุ่มรายได้ตั้งแต่ ๕,๐๐๐ - ๑๐,๐๐๐ บาท

ส่วนคู่อื่น ๆ ไม่พบความแตกต่าง

ตารางที่ ๔.๕๑ แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการปฏิบัติตามหลักสังฆัตถุ ๔ ของผู้ประกอบการอาชีพค้าขาย ตลาดน้ำคลองแห อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ด้านอรรถจริยา จำแนกตามรายได้

รายได้	n	\bar{X}	S.D.	แปลผล
ต่ำกว่า ๕,๐๐๐ บาท / เดือน	๒๖	๓.๘๖	๐.๖๓	มาก
๕,๐๐๐ – ๑๐,๐๐๐ บาท / เดือน	๖๑	๓.๗๕	๐.๕๖	มาก
๑๐,๐๐๑ – ๑๕,๐๐๐ บาท / เดือน	๒๖	๔.๐๒	๐.๖๒	มาก
๑๕,๐๐๑ บาทขึ้นไป	๑๕	๓.๕๘	๐.๗๘	มาก
รวม	๑๓๒	๓.๘๘	๐.๖๒	มาก

จากตารางที่ ๔.๕๑ พบว่า การปฏิบัติตามหลักสังฆัตถุ ๔ ของผู้ประกอบการอาชีพค้าขาย ตลาดน้ำคลองแห อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ด้านอรรถจริยา โดยรวม อยู่ในระดับมาก และเมื่อจำแนกตามรายได้ พบว่า รายได้ต่ำกว่า ๕,๐๐๐ บาท / เดือน รายได้ตั้งแต่ ๕,๐๐๐ – ๑๐,๐๐๐ บาท / เดือน รายได้ตั้งแต่ ๑๐,๐๐๑ – ๑๕,๐๐๐ บาท / เดือน รายได้ตั้งแต่ ๑๕,๐๐๑ บาทขึ้นไป อยู่ในระดับมาก

ตารางที่ ๔.๕๒ แสดงผลวิเคราะห์ความแปรปรวนการปฏิบัติตามหลักสังฆัตถุ ๔ ของผู้ประกอบการอาชีพค้าขาย ตลาดน้ำคลองแห อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ด้านอรรถจริยา ที่มีรายได้ต่างกัน

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	P - value
ระหว่างกลุ่ม	๑.๑๕๗	๓	๐.๓๘๖	๑.๐๐๓	๐.๓๕๒
ภายในกลุ่ม	๔๕.๐๑๒	๑๒๘	๐.๓๕๓		
รวม	๔๖.๑๖๙	๑๓๑			

จากตารางที่ ๔.๕๒ พบว่า ผู้ประกอบการอาชีพค้าขาย ตลาดน้ำคลองแห อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ที่มีรายได้ต่างกัน มีการปฏิบัติตามหลักสังฆัตถุ ๔ ด้านอรรถจริยา ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .๐๕

ตารางที่ ๔.๕๓ แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการปฏิบัติตามหลักสังคหัตถ์ ๔ ของผู้ประกอบการอาชีพค้าขาย ตลาดน้ำคลองแห อำเภอลำดวน จังหวัดสงขลา ด้านสมานัตตตา จำแนกตามรายได้

รายได้	n	\bar{X}	S.D.	แปลผล
ต่ำกว่า ๕,๐๐๐ บาท / เดือน	๒๖	๓.๗๕	๐.๘๔	มาก
๕,๐๐๐ – ๑๐,๐๐๐ บาท / เดือน	๖๑	๓.๗๒	๐.๕๓	มาก
๑๐,๐๐๑ – ๑๕,๐๐๐ บาท / เดือน	๒๖	๓.๗๓	๐.๕๓	มาก
๑๕,๐๐๑ บาทขึ้นไป	๑๕	๓.๕๕	๐.๗๔	มาก
รวม	๑๒๘	๓.๗๒	๐.๖๐	มาก

จากตารางที่ ๔.๕๓ พบว่า การปฏิบัติตามหลักสังคหัตถ์ ๔ ของผู้ประกอบการอาชีพค้าขาย ตลาดน้ำคลองแห อำเภอลำดวน จังหวัดสงขลา ด้านสมานัตตตา โดยรวม อยู่ในระดับมาก และเมื่อจำแนกตามรายได้ พบว่า รายได้ต่ำกว่า ๕,๐๐๐ บาท / เดือน รายได้ตั้งแต่ ๕,๐๐๐ – ๑๐,๐๐๐ บาท / เดือน รายได้ตั้งแต่ ๑๐,๐๐๑ – ๑๕,๐๐๐ บาท / เดือน รายได้ตั้งแต่ ๑๕,๐๐๑ บาทขึ้นไป อยู่ในระดับมาก

ตารางที่ ๔.๕๔ แสดงผลวิเคราะห์ความแปรปรวนการปฏิบัติตามหลักสังคหัตถ์ ๔ ของผู้ประกอบการอาชีพค้าขาย ตลาดน้ำคลองแห อำเภอลำดวน จังหวัดสงขลา ด้านสมานัตตตา ที่มีรายได้ต่างกัน

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	P - value
ระหว่างกลุ่ม	๐.๗๓๑	๓	๐.๒๔๔	๐.๖๐๕	๐.๖๑๐
ภายในกลุ่ม	๕๑.๒๐๖	๑๒๔	๐.๔๑๐		
รวม	๕๑.๙๓๗	๑๒๗			

จากตารางที่ ๔.๕๔ พบว่า ผู้ประกอบการอาชีพค้าขาย ตลาดน้ำคลองแห อำเภอลำดวน จังหวัดสงขลา ที่มีรายได้ต่างกัน มีการปฏิบัติตามหลักสังคหัตถ์ ๔ ด้านสมานัตตตา ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .๐๕

ตอนที่ ๕ ผลการรวบรวมปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับ การปฏิบัติตนตามหลักสังคหัตถ์ ๔ ของผู้ประกอบการอาชีพค้าขายตลาดน้ำคลองแห อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา

ตารางที่ ๔.๕๕ แสดงค่าความถี่ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาการปฏิบัติตนตามหลักสังคหัตถ์ ๔ ของผู้ประกอบการอาชีพค้าขาย ตลาดน้ำคลองแห อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา

ปัญหา	ความถี่
ด้านทาน	
๑. มีการต่อรองราคา	๑๖
๒. มีการขอลดแลกแจกแถม	๑๐
รวม	๒๖
ด้านปิยวาจา	
๑. ลูกค้ายักจะแสดงอาการและท่าทีที่หยาบคาย	๘
๒. กรณีลูกค้าชาวต่างชาติมักจะสื่อสารกันไม่เข้าใจ	๒
รวม	๑๐
ด้านอัตตจริยา	
๑. ลูกค้ายักจะขอความช่วยเหลือ เช่น ถมทาง	๑๑
๒. เมื่อมีลูกค้าจำนวนมากมักจะเกิดความวุ่นวาย	๔
รวม	๑๕
ด้านสมานัตตตา	
๑. ลูกค้ามองว่ามีการเลือกปฏิบัติเฉพาะลูกค้าบางกลุ่ม	๖
๒. มีการแต่งกายที่ไม่สุภาพ	๕
๓. ลูกค้าบางรายไม่กล้าที่จะสอบถามราคาสินค้าหรือวิธีการใช้	๒
รวม	๑๓

จากตารางที่ ๔.๕๕ พบว่า ปัญหาการปฏิบัติตนตามหลักสังคหัตถ์ ๔ ของผู้ประกอบการอาชีพค้าขาย ตลาดน้ำคลองแห อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา มีผู้เสนอแนะมากที่สุด คือ ด้านทาน มีการต่อรองราคา รองลงมา คือ ด้านอัตตจริยา และน้อยที่สุดคือด้านปิยวาจา ลูกค้ายักจะขอความช่วยเหลือ เช่น ถมทาง เป็นต้น

ตารางที่ ๔.๕๖ แสดงค่าความถี่ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปฏิบัติตนตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ของผู้ประกอบอาชีพค้าขาย ตลาดน้ำคลองแห อำเภอลำดวน จังหวัดสงขลา

ข้อเสนอแนะ	ความถี่
ด้านทาน	
๑.ลดราคาให้ตามความเหมาะสม	๒๓
๒.แจกแถมตามความเหมาะสม	๔
รวม	๒๗
ด้านปิยวาจา	
๑.ควบคุมอารมณ์ พูดยาไพเราะ ยิ้มแย้มแจ่มใส	๘
๒.ถามคนรอบข้างและศึกษาเพิ่มเติม	๔
รวม	๑๒
ด้านอหฺตจริยา	
๑.ให้การช่วยเหลือและคำแนะนำ	๕
๒.จัดคิวในการเข้าซื้อสินค้า	๒
รวม	๗
ด้านสมานัตตตา	
๑.ให้การบริการลูกค้าทุกกลุ่มทุกเพศทุกวัยอย่างเสมอภาคเท่าเทียมกัน	๑๐
๒.คัดเดือนซึ่งกันและกันให้แต่งกายตามระเบียบของตลาดน้ำ	๔
๓.มีความเป็นกันเองกับลูกค้า	๓
รวม	๑๗

จากตารางที่ ๔.๕๖ พบว่า แนวทางแก้ไขปัญหาการปฏิบัติตนตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ของผู้ประกอบอาชีพค้าขาย ตลาดน้ำคลองแห อำเภอลำดวน จังหวัดสงขลา มีผู้เสนอแนะมากที่สุดคือ ด้านทาน ลดราคาให้ตามความเหมาะสม รองลงมา คือ ด้านสมานัตตตา ให้การบริการลูกค้าทุกกลุ่มทุกเพศทุกวัยอย่างเสมอภาคเท่าเทียมกัน และน้อยที่สุดคือ ด้านอหฺตจริยา ให้การช่วยเหลือและคำแนะนำ

บทที่ ๕

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยเรื่อง การปฏิบัติตนตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ของผู้ประกอบการอาชีพค้าขาย ตลาดน้ำคลองแห อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา นั้น ผู้วิจัยขอเสนอ วัตถุประสงค์ของการวิจัย กลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย สถิติที่ใช้ในการวิจัย สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ ตามลำดับดังนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย เพื่อศึกษาการปฏิบัติตนตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ของผู้ประกอบการอาชีพค้าขาย ตลาดน้ำคลองแห อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา เพื่อเปรียบเทียบการปฏิบัติตนตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ของผู้ประกอบการอาชีพค้าขาย ตลาดน้ำคลองแห อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา และรายได้ต่อเดือน และเพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางส่งเสริม การปฏิบัติตนตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ของผู้ประกอบการอาชีพค้าขาย ตลาดน้ำคลองแห อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้ประกอบการอาชีพค้าขาย ตลาดน้ำคลองแห อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา จำนวนประชากรทั้งหมด ๑๓๒ คน หาขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ตาราง Krejcie และ Morgan จากจำนวนประชากรทั้งหมด ๒๐๐ คน ได้กลุ่มตัวอย่าง ๑๓๒ คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถามที่ผู้วิจัยจะสร้างขึ้นมาตามกรอบแนวความคิดที่ตั้งไว้ ซึ่งจะเป็นลักษณะคำถามแบบเลือกตอบตามมาตราส่วนและแบบปลายเปิด มีทั้งหมด ๓ ตอน ดังนี้

ตอนที่ ๑ ข้อคำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ ๒ แบบสอบถามเกี่ยวกับการปฏิบัติตนตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ของผู้ประกอบการอาชีพค้าขาย ตลาดน้ำคลองแห อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลาใน ๔ ด้าน ได้แก่ ด้านทาน ด้านปิยวาจา ด้านอัตตจริยา และด้านสมานัตตคา ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ๕ ระดับ

ตอนที่ ๓ แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไขการปฏิบัติตนตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ของผู้ประกอบการอาชีพค้าขาย ตลาดน้ำคลองแห อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา การปฏิบัติและการนำไปใช้ ผู้วิจัยใช้ลักษณะคำถามแบบปลายเปิด (Open-ended) ซึ่งเป็น

การเปิดโอกาสให้ผู้ตอบแบบสอบถามเสนอแนวคิดได้อย่างอิสระ จำนวนแบบสอบถามที่ใช้เก็บข้อมูลทั้งหมด ๑๑๒ ชุด

สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่า t -test ค่า F -test และเมื่อปรากฏค่า F มีนัยสำคัญทางสถิติ จึงทำการทดสอบความแตกต่างของค่าคะแนนเฉลี่ยเป็นรายคู่โดยวิธีหาผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference : LSD)

๕.๑ สรุปผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง การปฏิบัติคนตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ของผู้ประกอบการอาชีพค้าขาย ตลาดน้ำคลองแห อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา นั้นสรุปได้ดังนี้

๕.๑.๑ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ผลการวิจัย พบว่า

๑) จำแนกตามเพศ ผู้ประกอบการอาชีพค้าขายที่เป็นกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน ๘๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๗๕.๐๐ และเป็นเพศชาย จำนวน ๓๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๕.๐๐

๒) จำแนกตามอายุ ผู้ประกอบการอาชีพค้าขายที่เป็นกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีอายุตั้งแต่ ๓๖ - ๔๕ ปี จำนวน ๓๘ คนคิดเป็นร้อยละ ๒๘.๘๐ อายุตั้งแต่ ๔๖ ปี ขึ้นไป จำนวน ๓๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๗.๓๐ อายุ ตั้งแต่ ๒๖ - ๓๕ ปี จำนวน ๓๕ คนคิดเป็นร้อยละ ๒๖.๕๐ มีอายุ ๑๕ - ๒๕ ปี จำนวน ๒๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๗.๔๐ น้อยที่สุด

๓) จำแนกตามระดับการศึกษา ผู้ประกอบการอาชีพค้าขายที่เป็นกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษา จำนวน ๖๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๖.๒๐ ระดับปริญญาตรีขึ้นไป จำนวน ๓๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๗.๓๐ ระดับประถมศึกษา จำนวน ๒๖.๕๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๖.๕๐ น้อยที่สุด

๔) จำแนกตามรายได้ต่อเดือน ผู้ประกอบการอาชีพค้าขายที่เป็นกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีรายได้ ๕,๐๐๐ - ๑๐,๐๐๐ บาทต่อเดือน จำนวน ๖๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๖.๒๐ มีรายได้ต่ำกว่า ๕,๐๐๐ บาทต่อเดือน จำนวน ๒๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๙.๗๐ มีรายได้ ๑๐,๐๐๑ - ๑๕,๐๐๐ บาทต่อเดือน จำนวน ๒๖ คนคิดเป็นร้อยละ ๑๙.๗๐ มีรายได้ ๑๕,๐๐๐ บาท ขึ้นไปจำนวน ๑๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๔.๔๐ น้อยที่สุด

๕.๑.๒ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติตนตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ของผู้ประกอบการอาชีพค้าขาย ตลาดน้ำคลองแห อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ดังนี้

๑) ผลการวิเคราะห์ระดับการปฏิบัติตนตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ของผู้ประกอบการอาชีพค้าขาย ตลาดน้ำคลองแห อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา โดยรวม พบว่าผู้ประกอบการอาชีพค้าขาย ตลาดน้ำคลองแห อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา มีการปฏิบัติตนตามหลักสังคหวัตถุ ๔ โดยรวมทั้ง ๔ ด้าน อยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ ด้านอรรถจริยา รองลงมา ได้แก่ ด้านปิยวาจา ด้านทาน และค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ ด้านสมานัตตตา

๕.๑.๓ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับเกี่ยวกับการปฏิบัติตนตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ของผู้ประกอบการอาชีพค้าขาย ตลาดน้ำคลองแห อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา และรายได้ต่อเดือน ดังนี้

๑) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับเกี่ยวกับการปฏิบัติตนตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ของผู้ประกอบการอาชีพค้าขาย ตลาดน้ำคลองแห อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา จำแนกตามเพศ พบว่า การปฏิบัติตนตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ของผู้ประกอบการอาชีพค้าขายตลาดน้ำคลองแห อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา โดยรวมทั้ง ๔ ด้าน เพศชาย และเพศหญิง อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า เพศชาย ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ ด้านปิยวาจา รองลงมา ได้แก่ ด้านอรรถจริยา และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ ด้านสมานัตตตา ตามลำดับ เพศหญิง ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดได้แก่ ด้านอรรถจริยา รองลงมา ได้แก่ ด้านทาน และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ ด้านสมานัตตตา ตามลำดับ

๒) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับเกี่ยวกับการปฏิบัติตนตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ของผู้ประกอบการอาชีพค้าขาย ตลาดน้ำคลองแห อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา จำแนกตามอายุ พบว่า การปฏิบัติตนตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ของผู้ประกอบการอาชีพค้าขาย ตลาดน้ำคลองแห อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา จำแนกตามอายุ โดยรวมทั้ง ๔ ด้าน อายุ ๑๕ - ๒๕ ปี อายุ ๒๖ - ๓๕ ปี อายุ ๓๖ - ๔๕ ปี และอายุ ๔๕ ปีขึ้นไป อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า อายุ ๑๕ - ๒๕ ปี ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดได้แก่ ด้านอรรถจริยา รองลงมา ได้แก่ ด้านทาน และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ ด้านสมานัตตตามี อายุ ๒๖ - ๓๕ ปี ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่ ด้านอรรถจริยา รองลงมา ได้แก่ ด้านทาน และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดได้แก่ ด้านสมานัตตตา ช่วงอายุ ๓๖ - ๔๕ ปี ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดได้แก่ ด้านอรรถจริยา รองลงมาได้แก่ ด้านปิยวาจา และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ ด้านทาน และช่วงอายุ ๔๖ ปีขึ้นไป ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดได้แก่ ด้านอรรถจริยา รองลงมาได้แก่ ด้านปิยวาจา และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ ด้านสมานัตตตา

๓) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับเกี่ยวกับการปฏิบัติตนตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ของผู้ประกอบการอาชีพค้าขาย ตลาดน้ำคลองแห อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า การปฏิบัติตนตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ของผู้ประกอบการอาชีพค้าขาย ตลาดน้ำคลองแห อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา โดยรวมทั้ง ๔ ด้าน ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา ระดับปริญญาตรีขึ้นไป อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ผู้ที่มีการศึกษาระดับประถมศึกษา ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านทาน รองลงมา ได้แก่ ด้านอสังกริยา และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ ด้านสมานัตตตา ตามลำดับ ระดับมัธยมศึกษา ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านอสังกริยา รองลงมา ได้แก่ ด้านปิยวาจา และด้านที่มีด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ด้านทาน ตามลำดับ ระดับปริญญาตรีขึ้นไป ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านอสังกริยา รองลงมา ได้แก่ ด้านทาน และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ ด้านสมานัตตตา ตามลำดับ

๔) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับเกี่ยวกับการปฏิบัติตนตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ของผู้ประกอบการอาชีพค้าขาย ตลาดน้ำคลองแห อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา จำแนกตามระดับรายได้ต่อเดือน พบว่า การปฏิบัติตนตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ของผู้ประกอบการอาชีพค้าขาย ตลาดน้ำคลองแห อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลาจำแนกตามรายได้ โดยรวมทั้ง ๔ ด้าน ผู้ที่มีรายได้ต่ำกว่า ๕,๐๐๐ บาท/เดือน ผู้ที่มีรายได้ ๕,๐๐๐ – ๑๐,๐๐๐ บาท/เดือน ผู้ที่มีรายได้ ๑๐,๐๐๑-๑๕,๐๐๐ บาท/เดือน ผู้ที่มีรายได้ ๑๕,๐๐๑ บาทขึ้นไป อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ผู้ที่มีรายได้ต่ำกว่า ๕,๐๐๐ บาท/เดือน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านอสังกริยา รองลงมา ได้แก่ ด้านทานและด้านสมานัตตตา และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ ด้านปิยวาจา ตามลำดับ ผู้ที่มีรายได้ ๕,๐๐๑ – ๑๐,๐๐๐ บาท/เดือน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านอสังกริยา รองลงมา ได้แก่ ด้านสมานัตตตา และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ ด้านทาน ตามลำดับ ผู้ที่มีรายได้ ๑๐,๐๐๑-๑๕,๐๐๐ บาท/เดือน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านอสังกริยา รองลงมา ได้แก่ ด้านปิยวาจา และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ ด้านสมานัตตตา ตามลำดับ ผู้ที่มีรายได้ ๑๕,๐๐๑ บาทขึ้นไป ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ ด้านปิยวาจา รองลงมา ได้แก่ ด้านอสังกริยา และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ ด้านสมานัตตตา ตามลำดับ

๕.๑.๔ ผลการเปรียบเทียบการปฏิบัติตนตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ของผู้ประกอบการอาชีพค้าขาย ตลาดน้ำคลองแห อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา และรายได้ต่อเดือน ดังนี้

๑) ผลการเปรียบเทียบการปฏิบัติตนตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ของผู้ประกอบการอาชีพค้าขาย ตลาดน้ำคลองแห อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ที่มีเพศต่างกัน พบว่าผู้ประกอบการอาชีพ

ค้าขาย ตลาดน้ำคลองแห อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ที่มีเพศต่างกัน มีการปฏิบัติตนตามหลักสังคหวัตถุ ๔ โดยรวมทั้ง ๔ ด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕

๒) ผลการเปรียบเทียบการปฏิบัติตนตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ของผู้ประกอบการอาชีพค้าขาย ตลาดน้ำคลองแห อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ที่มีอายุต่างกัน พบว่า ผู้ประกอบการอาชีพค้าขาย ตลาดน้ำคลองแห อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ที่มีอายุต่างกัน มีการปฏิบัติตนตามหลักสังคหวัตถุ ๔ โดยรวมทั้ง ๔ ด้าน ไม่แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕

๓) ผลการเปรียบเทียบการปฏิบัติตนตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ของผู้ประกอบการอาชีพค้าขาย ตลาดน้ำคลองแห อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน พบว่า ผู้ประกอบการอาชีพค้าขาย ตลาดน้ำคลองแห อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีการปฏิบัติตนตามหลักสังคหวัตถุ ๔ โดยรวมทั้ง ๔ ด้าน ไม่แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕

๔) ผลการเปรียบเทียบการปฏิบัติตนตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ของผู้ประกอบการอาชีพค้าขาย ตลาดน้ำคลองแห อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ที่มีรายได้ต่อเดือนต่างกัน พบว่า ผู้ประกอบการอาชีพค้าขาย ตลาดน้ำคลองแห อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ที่มีรายได้ต่างกัน มีการปฏิบัติตนตามหลักสังคหวัตถุ ๔ โดยรวมทั้ง ๔ ด้าน ไม่แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ ยกเว้นด้านปิยวาจาที่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕

๕.๑.๕ ผลการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับปัญหา และแนวทางแก้ไขการปฏิบัติตนตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ของผู้ประกอบการอาชีพค้าขาย ตลาดน้ำคลองแห อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหา ดังนี้

๑. ด้านทาน ได้แก่ มีการต่อรองราคา มีการขอลดแลกแจกแถม
๒. ด้านปิยวาจา ลูกค้ายักจะแสดงอาการและทำที่ที่หยาบคาย กรณีลูกค้าชาวต่างชาติ มักจะสื่อสารกันไม่เข้าใจ
๓. ด้านอัสถจริยา ลูกค้ายักจะขอความช่วยเหลือ เช่น ถามทาง เมื่อมีลูกค้าจำนวนมาก มักจะเกิดความวุ่นวาย

๔. ด้านสมานัตตตา ลูกค้ามองว่ามีการเลือกปฏิบัติเฉพาะลูกค้าบางกลุ่ม มีการแต่งกายที่ไม่สุภาพ ลูกค้าบางรายไม่กล้าที่จะสอบถามราคาสินค้าหรือวิธีการใช้

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางแก้ไขปัญหาดังนี้

๑. ด้านทาน ลดราคาให้ตามความเหมาะสม แจกแถมตามความเหมาะสม
๒. ด้านปิยวาจา ควบคุมอารมณ์ พุดจาไพเราะ ยิ้มแย้มแจ่มใส ถามคนรอบข้างและศึกษา

เพิ่มเติม

๓. ด้านอรรถจริยา ให้การช่วยเหลือและคำแนะนำ จัดคิวในการเข้าซื้อสินค้า

๔. ด้านสมานัตตตา ให้การบริการลูกค้าทุกกลุ่มทุกเพศทุกวัยอย่างเสมอภาคเท่าเทียมกัน ตักเตือนซึ่งกันและกันให้แต่งกายตามระเบียบของตลาดน้ำ มีความเป็นกันเองกับลูกค้า

๕.๒ อภิปรายผล

ในการศึกษาวิจัยเรื่อง การปฏิบัติตนตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ของผู้ประกอบการอาชีพค้าขาย ตลาดน้ำคลองแห อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ผู้วิจัยได้นำผลที่พบจากการวิจัยมาอภิปราย เชื่อมโยงทฤษฎี แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในประเด็นดังต่อไปนี้

๕.๒.๑ ผลการวิเคราะห์ การปฏิบัติตนตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ของผู้ประกอบการอาชีพค้าขาย ตลาดน้ำคลองแห อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ดังนี้

ผลการศึกษาพบว่า ผู้ประกอบการอาชีพค้าขาย ตลาดน้ำคลองแห อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา มีการปฏิบัติตนตามหลักสังคหวัตถุ ๔ โดยรวมทั้ง ๔ ด้าน มีค่าแปลผลอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อภิปรายได้ว่า ผู้ประกอบการอาชีพค้าขายตลาดน้ำคลองแหส่วนใหญ่นั้นได้ประพฤติตนเป็นศาสนิกชนที่ดี เพราะสังคมไทยเป็นสังคมที่มีพุทธศาสนาเป็นแนวทางดำเนินชีวิต ปรัชญา ชีวิตคนไทย วัฒนธรรม ประเพณี จริยธรรมล้วนสืบเนื่องมาจากปรัชญาทางพระพุทธศาสนา การมีความรู้ความเข้าใจเรื่องจริยธรรมย่อมก่อให้เกิดแนวทางการปฏิบัติตนที่เหมาะสม เข้าใจทัศนยะและรูปแบบของการปฏิบัติตน เพื่อประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตประจำวันเพื่อ พัฒนากายความคิด จิตใจ และทักษะในการดำเนินชีวิต ให้เป็นผู้ที่มีจริยธรรม คุณธรรม ศีลธรรม มีทัศนคติที่ถูกต้อง ค่านิยมที่เหมาะสมดีงาม ย่อมสามารถนำไปพัฒนาตนเองให้มีจิตสำนึก มีความรับผิดชอบ ต่อหน้าที่ มีความสำนึกในบทบาทของพุทธศาสนิกชนที่ดี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสมศักดิ์ เรือนแก้ว ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การนำหลักสังคหวัตถุ ๔ ไปใช้ในการปฏิบัติงานของสมาชิกอาสาสมัครกู้ภัย ของมูลนิธิได้เด็กเชียงใหม่ ในเขตอำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช” ผลการวิจัย พบว่า การนำหลักสังคหวัตถุ ๔ ไปใช้ในการปฏิบัติงานของสมาชิกอาสาสมัครกู้ภัย ของมูลนิธิได้เด็กเชียงใหม่ ในเขตอำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านแล้ว พบว่า ด้านทาน (การให้) ด้านปิยวาจา(การพูดจาไพเราะอ่อนหวาน) ด้านอรรถจริยา (การทำตัวให้เป็นประโยชน์) และด้านสมานัตตา(การวางตนให้เสมอ) อยู่ในระดับมากทุกด้าน ผลการเปรียบเทียบการนำหลักสังคหวัตถุ ๔ ไปใช้ในการปฏิบัติงานของสมาชิกอาสาสมัครกู้ภัย ของมูลนิธิได้เด็กเชียงใหม่ ในเขตอำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช ที่มีเพศ อายุ ประสบการณ์ทำงาน และอาชีพต่างกัน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ ส่วนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติอยู่ในระดับ .๐๕ และยังคงสอดคล้อง

กับงานวิจัยของ สมหมาย บัวจันทร์ ได้ศึกษาวิจัย “การวิเคราะห์และยกระดับความพึงพอใจในการให้บริการประชาชนตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ของสำนักงานเขตบางแค กรุงเทพมหานคร” ผลการวิจัยพบว่า ความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการของสำนักงานเขตบางแคกรุงเทพมหานครตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากและเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าประชาชนมีความพึงพอใจต่อการให้บริการด้านสมานัตตตตามากเป็นอันดับหนึ่งรองลงมา คือ ด้านทาน ด้านอรรถจริยาและลำดับสุดท้าย คือ ด้านปิยวาจา เมื่อเปรียบเทียบความพึงพอใจของประชาชน โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลแล้วพบว่าบุคคลที่มีระดับการศึกษาและรายได้ต่อเดือนต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการให้บริการแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ สำหรับเพศ อายุ สถานภาพสมรส อาชีพ ประสบการณ์ในการมาใช้บริการ ประเภทของการมาใช้บริการและพื้นที่อยู่อาศัยมีความพึงพอใจไม่แตกต่างกัน

ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ด้านอรรถจริยา มีค่าแปลผล อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อภิปรายได้ว่าเพราะ ผู้ประกอบอาชีพค้าขายเป็นกลุ่มบุคคลผู้ที่มีวุฒิภาวะสูงขึ้น การรับรู้จริยธรรมก็พัฒนาการขึ้นเป็นลำดับ จึงทำให้ผลออกมาในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ โคลเบิร์ก (Korlberg) เชื่อว่า พัฒนาการทางจริยธรรมของบุคคลจะเป็นไปตามลำดับขั้นจากขั้นที่ ๑ ผ่านไปจนถึงขั้นที่ ๖ บุคคลจะพัฒนาการข้ามขั้น ไม่ได้ แต่ต่อมาเมื่อได้รับประสบการณ์ทางสังคมใหม่ ๆ หรือสามารถเข้าใจประสบการณ์เก่า ๆ ได้ดีขึ้น จึงเกิดความเปลี่ยนแปลงทางความคิดและการให้เหตุผล ทำให้การให้เหตุผลในขั้นที่สูงขึ้น เช่น การพัฒนาการได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความสามารถทางสติปัญญาและประสบการณ์ทางด้านสังคมของบุคคลนั้น

ด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านสมานัตตต มีค่าแปลผล อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อภิปรายได้ว่า ผู้ประกอบอาชีพค้าขายตลาดน้ำคลองแห่วนใหญ่ นั้นได้ประพฤตินอยู่ในความเป็นผู้เสมอต้นเสมอปลายในการประกอบอาชีพค้าขายร่วมกัน ไม่ว่าจะขายของได้มากหรือน้อยมีฐานะดีขึ้นหรือต่ำลงก็ยังมีประพฤตินเสมอต้นเสมอปลาย ไม่มีการใช้วาจาข่มทับคนอื่นที่ขายของได้น้อยกว่าตนเองและใช้วาจาเสียดแทงจิตใจคนอื่นเมื่อขายของได้ดีกว่าตนเอง กิริยาอาการที่เคยแสดงความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่มน้ำใจไมตรีต่อกันก็ไม่เคยเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม ไม่ว่าจะตนเองหรือเพื่อนที่ร่วมค้าขายด้วยกันจะประสบกับความสุขหรือทุกข์ใจ ต่างคนต่างพลอยยินดีเมื่อคนอื่นมีความสุขและคอยให้กำลังใจยามคนอื่นประสบเจอกับเรื่องที่ทุกข์ใจ ไม่ว่าจะเรื่องเหล่านั้นจะเกิดจากเรื่องค้าขายหรือเรื่องการใช้ชีวิต การได้การประพฤตินอย่างเสมอต้นเสมอปลายเช่นนี้ได้ชื่อว่า เป็นผู้ที่สมานัตตตธรรมประจำใจ ซึ่งตรงกับความหมายที่พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต) ได้ให้ความหมายของสมานัตตตาคือ ทำตัวให้เข้ากับเขาได้ วางตนเสมอต้นเสมอปลาย ให้ความเสมอภาค

ปฏิบัติสม่ำเสมอต่อคนทั้งหลาย ไม่เอาเปรียบ และเสมอในทุกข์ในสุข คือ ร่วมทุกข์ร่วมสุข ร่วมรับรู้
ร่วมแก้ไขปัญหา เพื่อให้เกิดประโยชน์สุขร่วมกัน

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ด้านทาน พบว่า ผู้ประกอบอาชีพค้าขาย ตลาดน้ำคลองแห
อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา มีการปฏิบัติตนตามหลักสังคหวัตถุ ๔ โดยรวม มีค่าแปลผลอยู่ใน
ระดับมาก ทั้งนี้ก็ปรากฏได้ว่า ผู้ประกอบอาชีพค้าขาย ตลาดน้ำคลองแห ได้รู้จักการให้คือการรู้จัก
เสียสละสิ่งของที่ตนที่มีอยู่ เพื่อสร้างความสุขให้แก่ผู้อื่น ตามหลักการแห่งพระศาสนาที่สอนให้
สอนบุคคลรู้จักการเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่แบ่งปันสิ่งของอันเป็นของตน ด้วยจิตเมตตาปรารถนาให้ผู้อื่น
ได้รับความสุขและเป็นการบรรเทาความยึดติดในวัตถุที่ก่อให้เกิดความเห็นแก่ตัวและความตระหนี่
ถี่เหนียวที่กระทำให้อึดติดแต่ในเรื่องอกุศลที่จะจ้องแต่จะเอาดีเอาเปรียบผู้อื่นและหาว่า
คนอื่นจะมาถกฉวยประโยชน์จากตน การรู้จักให้ทานได้ทำให้บุคคลผ่อนคลายความกุ่มหลงใน
วัตถุ จิตใจของผู้ที่มีความผ่อนคลายไม่หาว่าคนอื่น สามารถสร้างสัมพันธภาพที่ดีระหว่าง
กลุ่มคนในชุมชนเดียวกัน เป็นการสร้างความมั่นคงให้เกิดขึ้นในจิตใจเพราะผู้ให้ยอมเป็นที่รักของ
ผู้รับ ผลจากการเป็นที่รักทำให้เกิดความมั่นใจว่าไม่ว่าตนจะประสบกับความทุกข์ยากใด ๆ ก็มีค
รอบข้างคอยช่วยเหลือให้พ้นภัย อีกประการหนึ่งการรู้จักการให้อภัยซึ่งนับรวมอยู่ในทานนั้น ได้
ทำให้สังคมนั้นปราศจากการทะเลาะเบาะแว้งการเบียดเบียนทางกายและวาจาซึ่งกันและกัน การ
กระทำเช่นนี้ส่งผลให้สังคมของผู้ประกอบอาชีพค้าขายตลาดน้ำคลองแหเกิดความรักความผูกพัน
ด้วยการรู้จักการให้ทาน ด้วยเหตุนี้เป็นผลให้ผู้ประกอบอาชีพค้าขาย ตลาดน้ำคลองแหต่างได้
ประพฤติตนตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ในด้านทาน อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของนางสาว
ปัทมาธิ ธิียรชัยพฤษณ์ ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ ๔ เพื่อสร้างความ
ผูกพันต่อองค์กร: กรณีศึกษาโรงพยาบาลกรุงเทพ” ผลการวิจัยพบว่า การประยุกต์ใช้หลักสังคห
วัตถุ ๔ เพื่อสร้างความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานโรงพยาบาลกรุงเทพในภาพรวมอยู่ในระดับ
มาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ระดับคะแนนการเห็นด้วยเรียงตามลำดับจากมากไปหา
น้อย ได้แก่ ด้านปิยวาจา ด้านสมานัตตตา ด้านทาน และด้านอิตถจริยา อยู่ในระดับมาก

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดได้แก่ ข้อที่ ๕ มีอารมณ์ดีต่อลูกค้าตลอดเวลา มีค่าแปลผล อยู่ใน
ระดับมาก ทั้งนี้ก็ปรากฏได้ว่า ผู้ประกอบอาชีพค้าขาย ตลาดน้ำคลองแหส่วนใหญ่ ได้ประพฤติตน
ในการรู้จักการให้ทาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องการให้อภัยทาน เหตุเพราะว่าในการค้าขายนั้นผู้
ประกอบอาชีพค้าขายจะต้องพบเจอกับลูกค้าทุกประเภททั้งแบบที่ไม่รู้จักจักจิบมากนักรและแบบที่
ชอบต่อรองราคาสินค้า ซึ่งในบางครั้งหากผู้ประกอบอาชีพค้าขายไม่รู้จักการให้อภัยที่ลูกค้าที่ชอบ
ต่อรองราคามากเกินไปหรือมีการตำหนิสินค้าว่าไม่ใช่ออย่างนั้นอย่างนี้แล้วก็ไม่ซื้อ ก็อาจเกิดอารมณ์
ขุ่นเคืองได้เทียบกับลูกค้าจนมีการทะเลาะวิวาทต่อทอ ซึ่งจะส่งผลต่อภาพลักษณ์ที่ดีของผู้ประกอบ

อาชีพค้าขาย แต่เมื่อได้รู้จักการให้ถ้อยคำแล้วก็สามารถต้อนรับลูกค้าด้วยอารมณ์ที่ดียิ้มแย้มแจ่มใสอยู่ตลอดเวลาไม่ว่าผู้ซื้อจะแสดงกิริยาอาการหรือวาจาเช่นใด การได้ประพุดิตนเช่นนี้จึงทำให้ผู้ประกอบการอาชีพค้าขายตลาดน้ำคลองแหมีอารมณ์ดีต่อลูกค้าตลอดเวลาและส่งผลให้ซื้อนี้มีค่าแปลผลอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการให้ทานของ พระเทพดิลก (ระแบบ จิตญาโณ) ที่กล่าวถึงแนวทางการให้ทานว่า เป็นการให้ด้วยจิตคิดอนุเคราะห์ หมายถึง การอนุเคราะห์ การสงเคราะห์ช่วยเหลือ เกื้อกูลซึ่งกันและกัน ด้วยอหยาศัยไมตรีโอบอ้อมอารีต่อบุคคลเหล่านั้น และเป็นการให้เพื่อบูชาคุณความดี เช่น การทำบุญตักบาตร การให้อาหาร ให้เสื้อผ้าแก่พ่อแม่ ปู่ย่า ตายาย ในวันตรุษสงกรานต์ การเสียบาย เหล่านี้เป็นการให้ด้วยสำนึกถึงคุณความดี

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ ข้อที่ ๓ ได้มีป้ายชื่อสินค้า ราคาสินค้า และป้ายบริการต่างๆ เช่น ป้ายบอกทางไปสุขา, ไปห้องละหมาด ฯ ไว้ชัดเจน ตามลำดับ มีค่าแปลผลอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้ก็ปราชัยได้ว่า ผู้ประกอบการอาชีพค้าขาย ตลาดน้ำคลองแหส่วนใหญ่อาจเกิดความรำคาญใจในการบอกราคาสินค้าและการต่อรองราคากับลูกค้า เหตุเพราะว่าในการติดป้ายราคาสินค้าซึ่งอาจมีหลายชิ้นด้วยกันนั้นเป็นความยุ่งยาก ประกอบกับสินค้าบางอย่าง เช่น ผักและผลไม้ เป็นต้น นั้น มีราคาขึ้นลงไม่แน่นอนตามฤดูกาล ทำให้การติดป้ายราคาจึงเป็นเรื่องยุ่งยากสำหรับผู้ประกอบการอาชีพค้าขายบางคน ซึ่งเป็นผลให้ต้องเสียเวลาบอกราคาให้ลูกค้ารับทราบอยู่ตลอดเวลา จนอาจเกิดความรู้สึกรำคาญใจ สำหรับการติดป้ายบอกทิศทางไปยังสถานที่ต่าง ๆ ในตลาดนั้นที่ยังมีข้อบกพร่องนั้น อาจเป็นเพราะป้ายเหล่านี้มีอยู่ในจำนวนที่น้อยหรืออาจเป็นเพราะว่าสถานที่เหล่านี้อยู่ในบริเวณที่ห่างไกลจากสถานที่ขายของ จึงทำให้ลูกค้าที่เพิ่งเข้ามาใหม่ต้องสอบถามเส้นทางจากผู้ประกอบการอาชีพค้าขายตลาดน้ำคลองแหอยู่บ่อยครั้ง ทำให้ผู้ประกอบการอาชีพค้าขายบางคนเกิดความรู้สึกรำคาญใจที่ต้องเสียเวลาขายของ สภาพการณ์ที่เกิดขึ้นนี้อาจเป็นผลให้ผู้ประกอบการอาชีพค้าขายบางคนรู้สึกว่า มีการติดป้ายราคาและป้ายบอกทางน้อยเกินไป และเป็นผลให้ซื้อนี้มีค่าแปลผลอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งไม่สอดคล้องกับความหมายของท่านที่ พระเทพดิลก (ระแบบ จิตญาโณ) ได้ให้ความหมายไว้ว่า เป็นการให้ด้วยจิตคิดอนุเคราะห์ หมายถึง การอนุเคราะห์ การสงเคราะห์ช่วยเหลือ เกื้อกูลซึ่งกันและกัน ด้วยอหยาศัยไมตรีโอบอ้อมอารีต่อบุคคลเหล่านั้น

ด้านป้ายวาจา พบว่า ผู้ประกอบการอาชีพค้าขาย ตลาดน้ำคลองแห อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา มีการปฏิบัติตนตามหลักสังคหวัตถุ ๔ โดยรวม มีค่าแปลผลอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ก็ปราชัยได้ว่า ผู้ประกอบการอาชีพค้าขาย ตลาดน้ำคลองแหส่วนใหญ่ ได้ใช้คำพูดไพเราะอ่อนหวานที่แสดงถึงอหยาศัยที่ดีในการขายสินค้า แม้ว่าในบางครั้งอาจเกิดความรำคาญใจที่พบกับลูกค้าที่มีนิสัยชอบต่อรองราคาหรือตำหนิสินค้า ก็ไม่แสดงอาการรำคาญใจ ไม่พูดจาด้วยน้ำเสียงที่แข็งกระด้าง แต่ใช้คำพูดที่นุ่มนวลชวนฟังและไม่ถือในการอธิบายคุณภาพและราคาของสินค้า จึงทำให้การปฏิบัติ

คนตามหลักสังคหวัตถุสี่ในด้านปิยวาจาของผู้ประกอบอาชีพค้าขาย ตลาดน้ำคลองแห มีค่าแปลผลอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เดชา ผ่านสถิน ได้ศึกษาเรื่อง “หลักธรรมที่จำเป็นต่อการพัฒนาการปกครองนักเรียน :ศึกษาเฉพาะกรณีครูโรงเรียนร้อยเอ็ดวิทยาลัย” ผลการศึกษาพบว่า หลักธรรมด้านสังคมสงเคราะห์ คือหลักสังคหวัตถุ ๔ ครูโรงเรียนร้อยเอ็ดวิทยาลัย เห็นว่า ด้านครูเป็นคนมีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เสียสละ แบ่งปัน กล่าวคำสุภาพ ไพเราะ ให้ความช่วยเหลือและวางตนเสมอต้นเสมอปลาย ให้ความเสมอภาคอยู่ในระดับมาก

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดได้แก่ ข้อที่ ๗ ใช้คำพูดเป็นกันเองกับลูกค้าที่เข้ามาซื้อหรือบริโภคนสินค้า มีค่าแปลผลอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อภิปรายได้ว่า ผู้ประกอบอาชีพค้าขาย ตลาดน้ำคลองแหส่วนใหญ่ ได้ใช้คำพูดที่แสดงความมีน้ำใจไมตรีด้วยการพูดจากับลูกค้าเหมือนกับพูดจากับญาติหรือมิตรที่รักใคร่ ไม่ใช้คำพูดที่ก้าวร้าวหรือหยาบคาย มีอารมณ์ที่แจ่มใสอยู่ตลอดเวลาไม่ว่าในขณะนั้นกำลังวุ่นวายอยู่กับการค้าขายมากน้อยเพียงก็ตาม ด้วยการกระทำเช่นนี้จึงสร้างความเป็นกันเองกับลูกค้าที่มาซื้อและบริโภคนสินค้าและทำให้ข้อนี้มีค่าแปลผลอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับบทพระบาลีที่ว่า “ตถาคตรู้อาจาที่จริง ที่แท้ ที่ประกอบด้วยประโยชน์ และวาจาอันเป็นที่รักเป็นที่ชอบใจของคนอื่นในข้อนั้น ตถาคตรู้กาลที่จะกล่าววาจานั้น”

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ ข้อที่ ๖ ไม่ใช้วาจาซึ่งแสดงอาการที่ไม่พอใจต่อลูกค้าที่มาซื้อหรือบริโภคนสินค้า มีค่าแปลผลอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อภิปรายได้ว่า ผู้ประกอบอาชีพค้าขาย ตลาดน้ำคลองแหส่วนใหญ่คิดว่าตนเองนั้นยังมีข้อบกพร่องในการใช้วาจาพูดจากับลูกค้าด้วยถ้อยคำที่ไม่สุภาพในยามที่ตนรู้สึกไม่พอใจ เพราะว่าการกระทำเช่นนั้นเป็นการทำให้ลูกค้าเกิดความรู้สึกเสียคตแห่งจิตใจ จนอาจนำไปสู่การโต้เถียงและทะเลาะเบาะแว้ง ซึ่งจะส่งผลให้ไม่สามารถขายสินค้าได้ จึงได้พยายามเตือนตนให้มีสติและรู้จักพูดจากับลูกค้าด้วยถ้อยคำที่แสดงถึงอารมณ์ปรกติ แม้ว่าในขณะนั้นกำลังมีอารมณ์ขุ่นมัวอยู่ก็ตาม แต่เนื่องจากยังไม่สามารถระงับความรู้สึกของตนเองได้มากพอ จึงทำให้ข้อนี้มีค่าแปลผลอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งไม่สอดคล้องกับความหมายของปิยวาจาที่ บุญศิริ ชวลิตธำรง ได้กล่าวถึงความหมายไว้ว่า หมายถึง “การเจรจาถ้อยคำซึ่งเป็นที่รักเป็นที่จับใจแก่กันและกัน อันเป็นถ้อยคำสุภาพ เพราะวาจาที่พูดออกไปนั้น ถ้าเป็นวาจาที่ไม่สุภาพไม่เป็นที่รักที่พอใจ ก็เป็นวาจาที่อาจเสียคตแห่งน้ำใจของผู้อื่น ทำให้ผู้อื่นเสียใจเจ็บใจ ไม่สบายใจ เพราะฉะนั้นจึงสมควรที่ทุกคนจะต้องมีสติควบคุมจิตใจ ควบคุมวาจา ที่จะพูดออกไปให้เป็นวาจาที่สุภาพ ที่เหมาะสม แม้ว่าในบางคราวต้องทำงานหนักเหนื่อยก็ตาม”

ด้านอรรถจริยา พบว่า ผู้ประกอบอาชีพค้าขาย ตลาดน้ำคลองแห อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา มีการปฏิบัติตนตามหลักสังคหวัตถุ ๔ โดยรวม มีค่าแปลผลอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อภิปรายได้ว่า ผู้ประกอบอาชีพค้าขาย ตลาดน้ำคลองแหส่วนใหญ่ได้ประพฤติตนให้เป็นประโยชน์แก่ผู้อื่น

แม้ว่าไม่ได้เป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องกับการค้าขายของคน เช่น เมื่อลูกค้าเข้ามาสอบถามแหล่งหาซื้อสินค้าอื่นที่ตนไม่ได้ขายหรือไม่มีขายในตลาดของตนหรือสอบถามเส้นทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ ในจังหวัดสงขลาและพื้นที่ใกล้เคียง ต่างก็ได้ให้คำแนะนำด้วยอัธยาศัยที่ดียิ่งแม้ว่าในบางครั้งต้องเสียเวลาค้าขายไปบ้างก็เต็มใจที่จะตอบคำถามที่ลูกค้าอยากทราบ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงจิตใจที่คำนึงถึงประารถนาที่จะประพฤติให้เป็นประโยชน์แก่ผู้อื่นตามหลักอรรถจริยาในสังคหวัตถุ ๔ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ด.ต. โสภณ สวาชาโต ที่พบว่า สมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ตำรวจตระเวนชายแดนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง มีความคิดเห็นว่า สหกรณ์ออมทรัพย์ตำรวจตระเวนชายแดนมีการบริหารจัดการตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ในด้านอรรถจริยา โดยรวมอยู่ในระดับมาก

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดได้แก่ ข้อที่ ๕ มีอัธยาศัยที่ดีต่อลูกค้าทุกครั้ง มีค่าแปลผลอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อภิปรายได้ว่า ผู้ประกอบอาชีพค้าขาย ตลาดน้ำคลองแหส่วนใหญ่ ต่างมีจิตใจที่เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อลูกค้าที่มาซื้อสินค้าของตน แสดงความเป็นผู้มีอัธยาศัยที่ดี เช่น เมื่อลูกค้าต้องการความช่วยเหลือในการยกสินค้าที่มีน้ำหนักมากไปที่รถของตน ก็แสดงความมีน้ำใจด้วยการช่วยยกสินค้านั้น ๆ หรือในขณะที่ขายสินค้านั้น ๆ แล้วเกิดฝนตกหนักก็แสดงน้ำใจด้วยการกางร่มไปส่งลูกค้าที่รถ หรือในบางครั้งลูกค้าซื้อสินค้าที่ร้านของตนแล้วต้องการฝากของไว้เพื่อไปทำธุระบางอย่างก็ยินดีรับฝากของไว้ด้วยความเต็มใจ การกระทำเช่นนี้ถือว่าเป็นสร้างอัธยาศัยที่ดีต่อลูกค้าที่มาซื้อสินค้าของตน จึงเป็นผลให้ข้อนี้มีค่าแปลผลอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับความหมายของอรรถจริยาที่ พระภิกษุวิสุทฐิคุณ (เสริมชัย ชยมงฺคโล) ได้กล่าวว่า คือ ความเป็นผู้มีน้ำใจ ไม่นิ่งดูดาย รู้จักสงเคราะห์และช่วยเหลือกิจการของผู้อื่นให้สำเร็จ รู้จักช่วยกระทำกิจอันเป็นประโยชน์บุคคลอื่นหรือแก่สังคมส่วนรวม ตามความเหมาะสมแก่ฐานะและโอกาส ไม่เป็นคนเล็งน้ำใจช่วยใครไม่เป็น คือ ไม่เป็นคนเห็นแก่ตัวจัด ความเป็นผู้มีน้ำใจ ย่อมประพฤติสิ่งที่เป็นประโยชน์แก่ผู้อื่นตามสมควรแก่ฐานะและโอกาส ด้วยเมตตากรุณาธรรมเช่นนี้ ย่อมเป็นเครื่องผูกใจหรือเครื่องยึดเหนี่ยวใจผู้อื่น ให้ผูกสมัครรักใคร่ และมีความสัมพันธ์อันดีต่อกัน ได้ยั่งยืนนานเป็นอย่างดี

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ ข้อที่ ๗ ให้บริการแก่ผู้พิการ คนชรา และหญิงมีครรภ์ ตามความเหมาะสม มีค่าแปลผลอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อภิปรายได้ว่า ผู้ประกอบอาชีพค้าขาย ตลาดน้ำคลองแหส่วนใหญ่ต่างคิดว่า การให้บริการแก่ผู้พิการ คนชราและหญิงที่ครรภ์ ซึ่งไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้มากนักนั้นยังไม่มีบริการมากนัก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า สถานที่ขายสินค้านั้นไม่เอื้ออำนวยต่อการเข้ามาซื้อสินค้าของลูกค้าที่เป็นคนพิการ คนชราและหญิงมีครรภ์ เหตุเพราะเป็นตลาดน้ำที่ผู้ประกอบอาชีพค้าขายต้องนั่งขายสินค้าอยู่ในเรือริมคลอง ซึ่งย่อมเป็นการไม่สะดวกในการให้บริการแก่บุคคลข้างต้นที่ไม่สามารถเคลื่อนไหวได้โดยสะดวก อีกประการหนึ่งสังคมไทยนั้นยังขาดความรู้และทักษะในการช่วยเหลือคนเหล่านี้ โดยเฉพาะคนพิการว่า ควรให้

ช่วยเหลือในลักษณะใดจึงจะถูกต้อง หากมีการเผยแพร่ความรู้เรื่องการช่วยเหลือคนพิการที่ถูกต้อง ก็น่าจะทำให้ผู้ประกอบการค้าขายสามารถทำการช่วยเหลือได้มากกว่านี้ แต่อย่างไรก็ตามผู้ประกอบการค้าขายในตลาดน้ำคลองแหงได้ช่วยอำนวยความสะดวกแก่บุคคลเหล่านี้อยู่บ้าง เช่น นำสินค้าของตนจากในเรือไปให้บุคคลข้างต้นได้ทำการเลือกซื้อบนตลิ่ง หรือขอร้องให้เพื่อนร่วมค้าขายด้วยกันที่วางจากธุระช่วยเหลือคนเหล่านั้นด้วยการประทับประคองให้ทำการเลือกซื้อสินค้าอย่างสะดวก จึงทำให้ข้อนี้แม้ว่าจะมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด แต่ก็มีค่าแปลผลอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับที่ ขนิษฐา เทวินทรภักดีได้กล่าวไว้ว่า ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนพิการ เป็นเพราะสังคมยังขาดความรู้ในการช่วยเหลือคนพิการและเพราะสถานที่หลายแห่งยังขาดอุปกรณ์ที่ช่วยอำนวยความสะดวกแก่ผู้พิการ เช่น พื้นที่ลาดสำหรับผู้พิการนั่งคนเข็น เป็นต้น

ด้านสมานัตตดา พบว่า ผู้ประกอบการค้าขาย ตลาดน้ำคลองแห อำเภอลาดหญ้า จังหวัดสงขลา มีการปฏิบัติตามหลักสังคหัตถุ ๔ โดยรวม มีค่าแปลผลอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ก็ปรากฏได้ว่า ผู้ประกอบการค้าขาย ตลาดน้ำคลองแหส่วนใหญ่ต่างได้ประพฤติตนอย่างเสมอต้นเสมอปลายในการมีปฏิสัมพันธ์ต่อเพื่อนร่วมอาชีพและลูกค้า ในกรณีเพื่อนร่วมประกอบการค้าขายด้วยกันนั้น ในยามที่ค้าขายนั้นต่างก็ถ้อยทีถ้อยอาศัยไม่กระทำการแย่งลูกค้าโดยการใส่ร้ายป้ายสีว่าผู้ประกอบการค้าขายคนอื่นนั้นขายแพงกว่าตนหรือสินค้าที่นำมาขายมีคุณภาพต่ำกว่าของตน อีกทั้งเมื่อเห็นคนอื่นขายสินค้าได้มากกว่าตนก็ไม่แสดงอาการอิจฉาตาร้อน ยามที่คนอื่นขายของได้น้อยกว่าตนเองก็ไม่แสดงอาการดูหมิ่นทับถม กิริยาอาการที่เคยแสดงอหฺยาศัยอันดีต่อกันในครั้งก่อนเป็นอย่างไรก็กระทำเช่นนั้นเหมือนเดิม ในกรณีที่ปฏิบัติต่อลูกค้าต่างก็ปฏิบัติตนเสมอต้นเสมอปลายไม่ว่าลูกค้านั้นจะซื้อของหรือไม่ก็ตาม ทั้งนี้เป็นเพราะต่างได้ประพฤติตนอย่างเสมอต้นเสมอปลายในเรื่องหลักธรรมว่าด้วยสมานัตตดาธรรมตามหลักสังคหัตถุ ๔ สอดคล้องกับงานวิจัยของ เตชะ ผ่านสธิน ได้ศึกษาเรื่องหลักธรรมที่จำเป็นต่อการพัฒนาการปกครองนักเรียน :ศึกษาเฉพาะกรณีครูโรงเรียนร้อยเอ็ดวิทยาลัย ผลการศึกษาพบว่า หลักธรรมด้านสังคมสงเคราะห์ คือหลักสังคหัตถุ ๔ ครูโรงเรียนร้อยเอ็ดวิทยาลัย เห็นว่า ด้านครูเป็นคนที่มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เสียสละ แบ่งปัน กล่าวคำสุภาพ ไพเราะ ให้ความช่วยเหลือและวางตนเสมอต้นเสมอปลายให้ความเสมอภาคอยู่ในระดับมาก

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่ ข้อที่ ๔ ให้บริการแก่ลูกค้าผู้มาใช้บริการทุกคนอย่างเสมอภาค และเท่าเทียมกันโดยไม่มีการเลือกปฏิบัติ มีค่าแปลผลอยู่ในระดับมาก ผู้ประกอบการค้าขายในตลาดน้ำคลองแหส่วนใหญ่ต่างได้ประพฤติตนอย่างเสมอต้นเสมอปลายด้วยสมานัตตดาธรรมต่อลูกค้าที่มาเลือกซื้อสินค้าของตนโดยไม่เลือกปฏิบัติต่อลูกค้าไม่ว่าจะซื้อสินค้าของตนหรือไม่ก็ตาม ไม่เลือกปฏิบัติลูกค้าที่มีฐานะทางการเงินแตกต่างกันและไม่เลือกปฏิบัติต่อลูกค้าที่เป็นลูกค้าเก่า

หรือใหม่ เมื่อมีผู้เข้ามาซื้อสินค้าต่างก็ได้สนทนาปราศรัยด้วยอัธยาศัยที่ดีขี้ ไม่เลือกใช้คำพูดต่อลูกค้าของตน มีความเสมอต้นเสมอปลายในการให้บริการต่อลูกค้าของตนทั้งก่อนขายและหลังการขาย การกระทำเช่นนี้ได้ชื่อว่าเป็นผู้ปฏิบัติตามหลักสมานัตตธรรมในสังคหวัตถุ ๔ จึงเป็นผลให้ลูกค้าเกิดความประทับใจและพร้อมที่จะมาซื้อสินค้าจากผู้ประกอบอาชีพค้าขายที่ตลาดน้ำคลองแหในภายหลังและเป็นผลให้ค่านี้นี้มีค่าแปลผลอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับหลักการขายของ บรรจงรัตนเลิศ ที่ได้กล่าวไว้ว่า ผู้ขายที่ดีจะต้องมีจรรยาบรรณที่ประกอบไปด้วย การใช้วิธีการที่ซื่อสัตย์ให้ความใส่ใจแก่ความสนใจของลูกค้าโดยไม่เลือกปฏิบัติ และปฏิบัติงานหลังการขายอย่างสม่ำเสมอ

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ ข้อที่ ๕ มีการตั้งระเบียบในการซื้อหรือบริโภคต่อลูกค้า เพื่อให้ลูกค้าได้รับความสะดวกรวดเร็วและเป็นธรรม เช่น การต่อแถวซื้อสินค้าและบริการ มีค่าแปลผลอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้ก็เพราะได้ว่า ผู้ประกอบอาชีพค้าขาย ตลาดน้ำคลองแหส่วนใหญ่ ต่างเห็นว่าการตั้งระเบียบเข้าแถวซื้อสินค้าและบริการนั้นยังมีข้อบกพร่องอยู่ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าการซื้อขายสินค้าในตลาดน้ำนั้นยากต่อการจัดระเบียบการซื้อขายสินค้าเหมือนกับร้านค้าที่ตั้งอยู่บนบก เพราะผู้ขายต้องจอดเรือรอขายสินค้าตามริมตลิ่งและผู้ซื้อสินค้านั้นไม่สามารถเลือกซื้อสินค้าและต่อรองราคาได้โดยสะดวกเหมือนกับร้านค้าริมตลิ่ง ประกอบกับผู้ประกอบอาชีพค้าขายไม่อาจกำหนดพฤติกรรมของการซื้อของลูกค้าได้ จึงทำให้ไม่อาจจัดระเบียบการซื้อขายได้อย่างสะดวกและรวดเร็ว ในการแก้ปัญหาที่จะต้องประพฤติตามหลักสมานัตตธรรมด้วยการให้บริการลูกค้าตามลำดับการเข้ามาซื้อก่อนหรือหลังโดยไม่เลือกให้บริการคนที่ซื้อสินค้ามากกว่าก่อนคนที่ซื้อสินค้าน้อยกว่าเพราะต้องการได้เงินจากการขาย แต่เพราะการประพฤติธรรมในส่วนนี้ยังมีข้อบกพร่องอยู่ จึงทำให้ข้อนี้มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดและมีค่าแปลผลอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งไม่สอดคล้องกับความหมายของสมานัตตธรรมที่วศิน อินทสระได้ให้ความหมายไว้ว่า คือ ความเป็นผู้วางตัวอย่างเสมอต้นเสมอปลาย ไม่ถือตัว คือ การวางตัวให้เหมาะสมกับฐานะ ไม่ขึ้น ๆ ลง ๆ ไปตามอำนาจของโลกธรรม คือ ลาก ยศ สรรเสริญ สุข ได้ลาก เสื่อมลาก เป็นต้น

๕.๒.๒ การเปรียบเทียบการปฏิบัติตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ของผู้ประกอบอาชีพค้าขาย ตลาดน้ำคลองแห อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา และรายได้ต่อเดือน ต่างกัน ดังนี้

๑) จากสมมติฐานของการวิจัยที่ว่า ผู้ประกอบอาชีพค้าขาย ตลาดน้ำคลองแห อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ที่มี เพศ ต่างกัน มีการนำหลักสังคหวัตถุ ๔ โดยรวมทั้ง ๔ ด้าน มาใช้ในวิถีชีวิต แตกต่างกัน ผลการวิจัยพบว่า ผู้ประกอบอาชีพค้าขาย ตลาดน้ำคลองแห อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ที่มี เพศ ต่างกัน มีการนำหลักสังคหวัตถุ ๔ โดยรวมทั้ง ๔ ด้าน มาใช้ใน

วิถีชีวิต แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ โดยเพศชายมีการนำหลักสังคหวัตถุ ๔ มาใช้มากกว่าเพศหญิง เป็นไปตามสมมติฐาน ทั้งนี้อภิปรายได้ว่าอาจเป็นเพราะในการค้าขายที่ ตลาดน้ำคลองแหนั้นต้องมีปฏิสัมพันธ์กับคนในหลายช่วงวัยและต้องสื่อสารกับทั้งคนไทยและ ต่างชาติ ซึ่งอาจเกิดความขัดแย้งกับผู้มาซื้อสินค้าในบางครั้งในกรณีที่มีการต่อรองราคาสินค้าและ ปัญหาการสื่อสารด้านภาษา ในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นนี้ผู้ประกอบการอาชีพค้าขายตลาดน้ำคลองแหที่เป็นเพศชายมองว่าตนเองมีความอดทนอดกลั้น มีจิตใจที่มั่นคงและรักการบริการ มีความสามารถรับมือกับปัญหาที่เกิดขึ้นมากกว่าเพศหญิงและสามารถนำหลักธรรมเรื่องสังคหวัตถุ ๔ ไปปฏิบัติได้มากกว่า จึงทำให้เพศชายนั้นมีการนำหลักสังคหวัตถุ ๔ ไปใช้ในการค้าขายมากกว่าเพศหญิง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ค.ต. โสภณ สวาทาโต ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ความคิดเห็นของสมาชิก สหกรณ์ต่อการบริหารจัดการสหกรณ์ออมทรัพย์ตำรวจตระเวนชายแดนตามหลักสังคหวัตถุ ๔” ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการสหกรณ์ออมทรัพย์ตำรวจตระเวนชายแดนตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ได้แก่ ด้านทาน ด้านปิยวาจา ด้านอหิงสา และด้านสมานัตตตา พบว่าใน ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางเมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า ด้านทาน และด้านปิยวาจา มีความ คิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนด้านอหิงสา และด้านสมานัตตตา มีความคิดเห็นอยู่ในระดับ มาก การเปรียบเทียบการบริหารจัดการสหกรณ์ออมทรัพย์ตำรวจตระเวนชายแดนตาม หลักสังคหวัตถุ ๔ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า สมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ตำรวจตระเวนชายแดน ที่มี สถานภาพ อายุ ระยะเวลาที่เป็นสมาชิก การมีหุ้นนอกจากสหกรณ์ออมทรัพย์ และภูมิลำเนา ที่ ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการสหกรณ์ออมทรัพย์ตำรวจตระเวนชายแดนตาม หลักสังคหวัตถุ ๔ โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ ส่วนสมาชิกสหกรณ์ ออมทรัพย์ตำรวจตระเวนชายแดน ที่มีเพศ การศึกษา ระดับชั้นยศ และรายได้ ที่ต่างกัน มีความ คิดเห็นต่อการบริหารจัดการสหกรณ์ออมทรัพย์ตำรวจตระเวนชายแดนตามหลักสังคหวัตถุ ๔ โดย ภาพรวมแตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .๐๕

๒) จากสมมติฐานของการวิจัยที่ว่า ผู้ประกอบอาชีพค้าขาย ตลาดน้ำคลองแห อำเภอลำดวน จังหวัดสงขลา ที่มี อายุ ต่างกัน มีการนำหลักสังคหวัตถุ ๔ โดยรวมทั้ง ๔ ด้าน มา ใช้ในวิถีชีวิต แตกต่างกัน ผลการวิจัยพบว่า ผู้ประกอบอาชีพค้าขาย ตลาดน้ำคลองแห อำเภอลำดวน จังหวัดสงขลา ที่มี อายุ ต่างกัน มีการนำหลักสังคหวัตถุ ๔ โดยรวมทั้ง ๔ ด้าน มาใช้ใน วิถีชีวิต ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ ไม่เป็นไปตามสมมติฐาน ทั้งนี้ อภิปรายได้ว่า ผู้ประกอบอาชีพค้าขายตลาดน้ำคลองแหที่มีอายุแตกต่างกันนั้น ต่างมีความตั้งใจอย่างเต็มที่ในการค้าขายและได้ประพฤติตนเป็นตามหลักสังคหวัตถุ ๔ อย่างสมบูรณ์ และอาจ เป็นเพราะว่าการประกอบอาชีพค้าขายนั้น ไม่มีข้อจำกัดในเรื่องของอายุ ขอเพียงแต่มีวัยที่สามารถ

ค้าขายกับลูกค้าโดยสะดวก ก็สามารถทำการค้าขายได้ดี จึงทำให้เมื่อนำมาเปรียบเทียบการปฏิบัติตนตามหลักสังคหวัตถุ ๔ โดยจำแนกตามอายุ นั้น จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ สอดคล้องกับงานวิจัยของฉวีวีร์ภัทร์ อินมีผล ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ทัศนคติของนักท่องเที่ยวชาวไทยต่อประสิทธิภาพการบริหารงานบริการของตำรวจท่องเที่ยวตามหลักสังคหวัตถุ ๔” ผลการวิจัยพบว่าทัศนคติของนักท่องเที่ยวชาวไทยต่อประสิทธิภาพการบริหารงานบริการของตำรวจท่องเที่ยวในจังหวัดนครปฐมตามหลักสังคหวัตถุ ๔ โดยรวม อยู่ในระดับดีมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้านตามลำดับ คือ ด้านปิยวาจา ด้านทาน ด้านสมานัตตตา และด้านอิตถจริยา ผลการเปรียบเทียบทัศนคติของนักท่องเที่ยวชาวไทยต่อประสิทธิภาพการบริหารงานบริการตำรวจท่องเที่ยว ตามหลักสังคหวัตถุ ๔ โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลพบว่า ปัจจัยที่ทำให้ทัศนคติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ ได้แก่ ระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือน และจุดประสงค์ในการมาติดต่อ ส่วนปัจจัยที่ทำให้ทัศนคติไม่แตกต่าง คือ เพศและอายุ

๓) จากสมมติฐานของการวิจัยที่ว่า ผู้ประกอบอาชีพค้าขาย ตลาดน้ำคลองแห อำเภอลำดวน จังหวัดสงขลา ที่มี การศึกษา ต่างกัน มีการนำหลักสังคหวัตถุ ๔ โดยรวมทั้ง ๔ ด้าน มาใช้ในวิถีชีวิต แตกต่างกัน ผลการวิจัยพบว่า ผู้ประกอบอาชีพค้าขาย ตลาดน้ำคลองแห อำเภอลำดวน จังหวัดสงขลา ที่มี การศึกษา ต่างกัน มีการนำหลักสังคหวัตถุ ๔ โดยรวมทั้ง ๔ ด้าน มาใช้ในวิถีชีวิตไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ ไม่เป็นไปตามสมมติฐาน ทั้งนี้ อภิปรายได้ว่า อาจเป็นเพราะว่าผู้ประกอบอาชีพค้าขายตลาดน้ำคลองแหที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันนั้น ต่างได้ปฏิบัติตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ได้ในระดับที่ใกล้เคียงกันประกอบกับอาจเป็นเพราะการค้าขายได้อาศัยเพียงมีความรู้ขั้นพื้นฐานในการซื้อขายและต่อรองราคาสินค้าก็สามารถทำการค้าขายได้ แม้ว่าการค้าขายที่ตลาดน้ำคลองแห นั้นจะมีลูกค้าส่วนหนึ่งที่เป็นชาวต่างชาติ แต่ภาษาที่ใช้ในการสื่อสารเพื่อการค้าขายในระดับขายปลีกนั้น ไม่ต้องใช้ความรู้ในระดับที่สูงมากนัก จึงทำให้เมื่อนำมาเปรียบเทียบการปฏิบัติตนตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ของผู้ประกอบอาชีพค้าขายตลาดน้ำคลองแหที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐาน สอดคล้องกับงานวิจัยของ พิทยา สุรินตะ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการตำรวจ สังกัดสถานีตำรวจรถไฟนพวงส์ แขวงรองเมือง เขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร” ผลการวิจัยพบว่า ข้าราชการตำรวจสังกัดสถานีตำรวจรถไฟนพวงส์ แขวงรองเมือง เขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร มีการประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุธรรมในปฏิบัติหน้าที่โดยรวมทั้ง ๔ ด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านทาน ด้านปิยวาจา ด้านอิตถจริยา และด้านสมานัตตตา อยู่ในระดับมากทุกด้าน ผลการเปรียบเทียบ พบว่า ข้าราชการตำรวจสถานีตำรวจรถไฟนพวงส์ ที่มีเพศ อายุ วุฒิการศึกษา ระดับชั้นยศ และประเภทของการปฏิบัติหน้าที่แตกต่างกัน มีการ

ประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุธรรมในการปฏิบัติหน้าที่โดยรวมทั้ง ๔ ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕

๔) จากสมมติฐานของการวิจัยที่ว่า ผู้ประกอบอาชีพค้าขาย ตลาดน้ำคลองแห อำเภอลำดวน จังหวัดสงขลา ที่มีรายได้ต่อเดือน ต่างกัน มีการนำหลักสังคหวัตถุ ๔ โดยรวมทั้ง ๔ ด้าน มาใช้ในวิถีชีวิตแตกต่างกัน ผลการวิจัยพบว่า ผู้ประกอบอาชีพค้าขาย ตลาดน้ำคลองแห อำเภอลำดวน จังหวัดสงขลา ที่มีรายได้ต่อเดือน ต่างกัน มีการนำหลักสังคหวัตถุ ๔ โดยรวมทั้ง ๔ ด้าน มาใช้ในวิถีชีวิต ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ ยกเว้นด้านปิยวาจา ไม่เป็นไปตามสมมติฐาน ทั้งนี้อภิปรายได้ว่า ผู้ประกอบอาชีพค้าขายตลาดน้ำคลองแหที่มีรายได้แตกต่างกันนั้น ได้ใช้ทุนทรัพย์ในการประกอบอาชีพค้าขายในจำนวนที่ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะข้อจำกัดในสถานที่ค้าขาย เพราะต้องขายสินค้าในเรือและสินค้าที่นำมาขายนั้นก็มียาราคาที่ ไม่แตกต่างกันมากนัก ประกอบกับมีการนำหลักสังคหวัตถุ ๔ มาใช้ในการค้าขายไม่แตกต่างกัน จึงทำให้เมื่อนำมาเปรียบเทียบความต่างกันในเรื่องรายได้ จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐาน ทั้งนี้ยกเว้น ด้านปิยวาจา ที่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้ประกอบอาชีพค้าขายที่รู้จักใช้วาจาที่ไพเราะอ่อนหวานและจริงใจนั้น สามารถโน้มน้าวจิตใจของ ลูกค้าให้ตัดสินใจเลือกซื้อสินค้าของตน แม้ว่าจะมีราคามากกว่าผู้ประกอบอาชีพคนอื่นเพียง เล็กน้อย เมื่อขายสินค้าได้มากก็ส่งผลให้มีรายได้ที่เพิ่มขึ้น จึงทำให้ผู้ประกอบอาชีพค้าขายตลาดน้ำ คลองแหที่มีรายได้แตกต่างกัน มีการประพฤติตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ด้านปิยวาจา มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ ทัศนวิทย์ ละอองแก้ว ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การปฏิบัติตนตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนกัลยาณีศรีธรรมราช อำเภอมือ จังหวัดนครศรีธรรมราช” ผลการวิจัย พบว่า การปฏิบัติ ตนตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนกัลยาณีศรีธรรม อำเภอมือ จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านทาน คือ การให้หรือการเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ด้านปิยวาจา คือ การพูดจาสุภาพไพเราะ ด้านอหิงสา คือ การ ประพฤติประ โยชน์ และด้านสมานัตตตา คือ ความเสมอต้นเสมอปลาย อยู่ในระดับมากทุกด้าน ผล การเปรียบเทียบการปฏิบัติตนตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนกัลยาณีศรีธรรมราช อำเภอมือ จังหวัดนครศรีธรรมราช ที่มีเพศและรายได้ของผู้ปกครอง ต่างกัน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ ส่วนที่มีชั้นปีและเกรดเฉลี่ยต่างกัน ไม่ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕

๕.๓ ข้อเสนอแนะ

๕.๓.๑ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

จากการศึกษาวิจัย เรื่อง การปฏิบัติตนตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ของผู้ประกอบการอาชีพค้าขาย ตลาดน้ำคลองแห อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา โดยรวมทั้ง ๔ ด้าน มีค่าแปลผล อยู่ในระดับมาก ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ดังนี้

การปฏิบัติตนตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ของผู้ประกอบการอาชีพค้าขาย ตลาดน้ำคลองแห อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา โดยรวมทั้ง ๔ ด้าน มีค่าแปลผลอยู่ในระดับมาก มีข้อเสนอแนะดังนี้ ผู้ประกอบการอาชีพค้าขาย ตลาดน้ำคลองแห อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ทุกคน ควรให้ความสำคัญกับการประพฤติปฏิบัติตนตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ในทุกด้านด้วยการสำรวจตนเองว่า ตนนั้นได้ปฏิบัติตามหลักสังคหวัตถุ ๔ มากน้อยเพียงใด คุณธรรมด้านใดที่ตนประพฤติได้แล้วก็ควรรักษาและยกระดับคุณธรรมด้านนั้น ๆ ให้สูงขึ้น คุณธรรมด้านใดที่ตนเองยังประพฤติปฏิบัติได้ไม่มากพอก็ควรเร่งรัดพัฒนาตนให้มีคุณธรรมในด้านนั้นเพิ่มขึ้นและมีสติรู้ตัวไม่ประพฤติดิพลาดเหมือนในกาลก่อน ทั้งนี้เพื่อความเจริญขึ้นแห่งคุณธรรมในใจตนที่จะทำให้ตนเองและสังคมรอบข้างมีความสุขมากขึ้นกว่าเดิม

ด้านทาน ผู้ประกอบการอาชีพค้าขาย ตลาดน้ำคลองแห อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา มีการปฏิบัติตนตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ด้านทาน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก มีข้อเสนอแนะดังนี้ ผู้ประกอบการอาชีพค้าขาย ตลาดน้ำคลองแห ควรปรับปรุงและพัฒนา มีความตั้งใจและเอาใจใส่ในบริการด้วยความถูกต้องรวดเร็วและทันต่อเวลา มีการช่วยเหลือให้คำปรึกษาแนะนำแก่ลูกค้าผู้มาซื้อและบริโภคสินค้าในตลาดน้ำคลองแห

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ ข้อที่ ๕ มีอารมณ์ดีต่อลูกค้าตลอดเวลา มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก มีข้อเสนอแนะดังนี้ ผู้ประกอบการอาชีพค้าขาย ตลาดน้ำคลองแหทุกคน ควรพยายามรักษาอารมณ์ดีของตนเองให้คงอยู่ตลอดเวลาไม่เฉพาะแต่เวลาให้บริการซื้อขายกับลูกค้า แต่ควรหมั่นสังเกตใจตนเองว่า ยามใดก็ตามที่จิตตนเริ่มมีความหงุดหงิดเพราะประสบกับคำพูดหรือเรื่องราวใดที่ทำให้เกิดความ โกรธและหลงผิด ก็ควรมีสติรู้ตัวใช้เมตตาธรรมเข้าข่มอารมณ์ที่ขุ่นมัวนั้นและตั้งจิตปรารถนาที่ต่อผู้อื่นอยู่ตลอดเวลา มีจิตที่ปรารถดีต่อคนรอบข้างทั้งญาติสนิทมิตรสหายต่อเพื่อนร่วมค้าขายด้วยกันและลูกค้าทุกคนที่มาซื้อสินค้าของตน เพื่อรักษาอารมณ์ที่แจ่มใสและมั่นคงให้คงอยู่ตลอดเวลา

และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ ข้อที่ ๓ ได้มีป้ายซื้อสินค้า ราคาสินค้า และป้ายบริการต่างๆ เช่น ป้ายบอกทางไปสุขา, ไปห้องระหมาด ฯ ไว้ชัดเจน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง มีข้อเสนอแนะดังนี้ ผู้ประกอบการอาชีพค้าขาย ตลาดน้ำคลองแหทุกคน ควรร่วมกันเสนอแนะในที่

ประชุมคณะกรรมการที่ดูแลตลาดให้ออกข้อบังคับให้ทุกร้านที่ค้าขายในตลาดน้ำคลองแหมีการติดป้ายชื่อและราคาสินค้า เพื่ออำนวยความสะดวกในการซื้อขายของลูกค้า และทางคณะกรรมการที่ดูแลตลาดควรมีหน้าที่รับผิดชอบจัดทำป้ายบอกทางที่มีขนาดใหญ่พอเหมาะและบอกทิศทางที่ยังสถานที่ต่าง ๆ ได้ชัดเจนและเข้าใจง่ายรวมทั้งติดป้ายอยู่ในบริเวณที่มองเห็นได้ง่าย เพื่อความสะดวกในการบอกเส้นทางในตลาดที่ลูกค้าต้องการ อีกทั้งควรมีการศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับสถานที่ค้าขายของตนเองให้มาก ทั้งเรื่องชนิดและราคาของสินค้าต่าง ๆ ชื่อของเพื่อนผู้ค้าขายด้วยกัน แผนผังของสถานที่ต่าง ๆ ข้างต้น ตลอดจนเส้นทางท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวอื่นที่ตั้งอยู่ใกล้เคียงกัน ด้วยการคิดมองล่วงหน้าว่าจะต้องมีคนมาไต่ถาม ทั้งนี้เพื่อจะได้แสดงอัธยาศัยที่ดีงาม มีน้ำใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ด้วยการสามารถบอกสิ่งที่ลูกค้าต้องการทราบได้ในทุกคำถาม เรื่องใดที่ตนเองไม่หาคำตอบได้ก็ควรไต่ถามเพื่อนค้าขายด้วยกัน เพื่อที่จะได้รับทราบเรื่องราวนั้น ๆ อันเป็นประโยชน์ในการประพฤติปฏิบัติตามหลักทานในสังคหวัตถุ ๔ ที่นอกจากจะเป็นการให้ทานในทางวัตถุแล้วก็ยังสามารถให้ความรู้ที่เป็นวิทยาทานแก่ผู้อื่นได้เช่นกัน

ด้านปิยวาจา ผู้ประกอบอาชีพค้าขาย ตลาดน้ำคลองแห อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา การปฏิบัติตนตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ด้านปิยวาจา มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก มีข้อเสนอแนะดังนี้ ผู้ประกอบอาชีพค้าขาย ตลาดน้ำคลองแหทุกคน ควรใช้คำพูดเป็นกันเองกับลูกค้าที่เข้ามาซื้อหรือบริโภค พูดให้คำแนะนำด้วยถ้อยคำ นุ่มนวล และสุภาพ และไม่ใช้วาจาซึ่งแสดงอาการที่ไม่พอใจต่อลูกค้าที่มาซื้อหรือบริโภคสินค้า เพื่อคงไว้ซึ่งการประพฤติกติที่ถูกต้องดีงามในด้านปิยวาจา

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ ข้อที่ ๗ ใช้คำพูดเป็นกันเองกับลูกค้าที่เข้ามาซื้อหรือบริโภคสินค้า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก มีข้อเสนอแนะดังนี้ ผู้ประกอบอาชีพค้าขาย ตลาดน้ำคลองแหทุกคน ควรฝึกหัดการใช้คำพูดที่แสดงความกันเองกับลูกค้าให้มากยิ่งขึ้น ด้วยการใช้คำพูดที่ให้เกิดดีกับลูกค้าและการใช้คำพูดที่ไพเราะอ่อนหวานด้วยการคิดว่าลูกค้าทุกคนนั้นเป็นญาติสนิทมิตรสหายของตนเอง เช่น เรียกลูกค้าว่า ลูกหรือหลาน พี่หรือน้อง ลุงหรือป้า เป็นต้น เมื่อกระทำเช่นนี้ก็ทำให้คำพูดของตนนั้นมีความอ่อนหวานและความเป็นกันเองมากยิ่งขึ้น

และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ ข้อที่ ๖ ไม่ใช้วาจาซึ่งแสดงอาการที่ไม่พอใจต่อลูกค้าที่มาซื้อหรือบริโภคสินค้า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง มีข้อเสนอแนะดังนี้ ผู้ประกอบอาชีพค้าขาย ตลาดน้ำคลองแหทุกคน ควรรักษาลักษณะการพูดจาที่ดีเช่นนี้ให้คงอยู่ตลอดเวลา เพราะการพูดจากับลูกค้าด้วยอารมณ์ที่ไม่พอใจนั้น นอกจากจะทำให้ลูกค้าเกิดความไม่พอใจในคำพูดของผู้ค้าจนไม่อยากจะซื้อสินค้าที่แม้ว่าจะมีราคาถูกและมีคุณภาพที่ดีเท่าไรก็ตามแล้ว เป็นสร้างอารมณ์ที่ขุ่นมัวให้เกิดขึ้นกับจิตใจของผู้พูดและอาจเป็นช่องทางที่นำไปสู่การทะเลาะวิวาทกับลูกค้าที่ตนไม่

พอใจ ที่จะทำให้ตนไม่ประสบความสำเร็จในการขายและชักนำไปสู่การกระทำที่ผิดกฎหมายและจรรยาบรรณของผู้ค้าขายในที่สุด

ด้านอรรถจริยา ผู้ประกอบอาชีพค้าขาย ตลาดน้ำคลองแห อำเภอลำปาง จังหวัดสงขลา การปฏิบัติตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ด้านอรรถจริยา มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก มีข้อเสนอแนะดังนี้ ผู้ประกอบอาชีพค้าขาย ตลาดน้ำคลองแหทุกคน ควรช่วยกันกระทำสิ่งที่ทำให้ตลาดน้ำคลองแหเป็นตลาดที่น่าท่องเที่ยวและซื้อสินค้าให้มากยิ่งขึ้น เช่น รักษาความสะอาดของตลาดน้ำให้เต็มทั้งส่วนที่เป็นบริเวณค้าขายและความสะอาดของคลอง และควรเพิ่มทักษะในการให้บริการแก่ ผู้พิการคนชรา และหญิงมีครรภ์ ให้มีความสะดวกในการมาซื้อสินค้ามากยิ่งขึ้นกว่าเดิม

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดได้แก่ ข้อที่ ๕ มีธรรมาศัยที่ดีต่อลูกค้าทุกครั้ง มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก มีข้อเสนอแนะดังนี้ ผู้ประกอบอาชีพค้าขาย ตลาดน้ำคลองแหทุกคน ควรแสดงธรรมาศัยที่ดีให้มากยิ่งขึ้น เช่น ใส่ใจในการให้บริการดูบรรจุสินค้าที่เหมาะสมกับสินค้าที่ตนขายและไม่ตระหนี่ในการให้ดูบรรจุสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ ยามเมื่อได้รับการร้องขอจากลูกค้าที่แม้ว่าในบางครั้งจะไม่เกี่ยวข้องกับสินค้าของตน หรือมีการช่วยนำสินค้าที่มีน้ำหนักและจำนวนมากที่ถูกค้าซื้อจากคนไปส่งที่รถของลูกค้า เพื่อแสดงธรรมาศัยที่ดีงามยิ่งขึ้นในการบำเพ็ญประโยชน์แก่ผู้อื่นด้วยจิตที่รักการบริการและมีจิตสาธารณะ

และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ ข้อที่ ๗ ให้บริการแก่ผู้พิการ คนชรา และหญิงมีครรภ์ ตามความเหมาะสม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก มีข้อเสนอแนะดังนี้ ผู้ประกอบอาชีพค้าขาย ตลาดน้ำคลองแหทุกคน ควรศึกษาหาความรู้เพื่อเพิ่มทักษะที่ถูกต้องในการช่วยเหลือบุคคลข้างต้นให้มากยิ่งขึ้นและควรตั้งจิตเมตตาปรารถนาให้คนเหล่านี้มีความสุขในการมาท่องเที่ยวและซื้อสินค้าในตลาดน้ำคลองแห ด้วยเพิ่มความเอาใจใส่และอดทนต่อการอำนวยความสะดวก เพื่อสร้างธรรมาศัยที่ดีงามในการบำเพ็ญประโยชน์แก่ผู้อื่นให้เกิดขึ้นในใจตนเอง

ด้านสมานัตตตา ผู้ประกอบอาชีพค้าขาย ตลาดน้ำคลองแห อำเภอลำปาง จังหวัดสงขลา การปฏิบัติตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ด้านสมานัตตตา มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก มีข้อเสนอแนะดังนี้ ผู้ประกอบอาชีพค้าขาย ตลาดน้ำคลองแหทุกคน ควรฝึกหัดจิตให้มีสมานัตตตาธรรมมากขึ้นด้วยการเพิ่มการให้บริการแก่ลูกค้า ผู้มาใช้บริการทุกคนอย่างเสมอภาค มีความซื่อตรงต่อตนเองและผู้อื่น ประพฤติตนเสมอต้นเสมอปลายต่อผู้อื่นตลอดเวลาทั้งยามอยู่ต่อหน้าและลับหลัง

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดได้แก่ ข้อที่ ๔ ให้บริการแก่ลูกค้าผู้มาใช้บริการทุกคนอย่างเสมอภาคและเท่าเทียมกัน โดยไม่มีการเลือกปฏิบัติ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก มีข้อเสนอแนะดังนี้ ผู้ประกอบอาชีพค้าขาย ตลาดน้ำคลองแหทุกคน ควรเพิ่มการรู้จักมองคนอื่นในแง่ที่งามมากยิ่งขึ้น ไม่คว่นตัดสินคุณค่าของคนจากการแต่งตัวหรือนิสัยส่วนตัวในการพูดจา ที่บางครั้งอาจจะก่อให้เกิด

ความขุ่นเคืองให้เกิดขึ้น แต่ควรตั้งใจไว้ว่า มนุษย์แต่ละคนล้วนปรารถนาการได้รับเกียรติคือการยอมรับจากคนอื่นด้วยกันทั้งสิ้น ดังนั้นจึงควรปฏิบัติต่อลูกค้าทุกคนที่มาซื้อสินค้าของตนด้วยการให้เกียรติตามสมควร ไม่เลือกปฏิบัติเฉพาะคนบางกลุ่มและให้บริการการซื้อขายอย่างเท่าเทียมกัน

และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ ข้อที่ ๕ มีการตั้งระเบียบในการซื้อหรือบริโภครถยนต์ของลูกค้าเพื่อให้ลูกค้าได้รับความสะดวกรวดเร็วและเป็นธรรม เช่น การต่อแถวซื้อสินค้าและบริการ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง มีข้อเสนอแนะดังนี้ ผู้ประกอบอาชีพค้าขาย ตลาดน้ำคลองแหทุกคนควรเพิ่มความเอาใจใส่ในการให้บริการแก่ลูกค้าตามลำดับก่อนและหลัง โดยไม่คิดเลือกให้บริการแก่คนที่มาซื้อสินค้าของตนมากกว่าคนอื่นเป็นลำดับแรก เพราะเป็นการสร้างความไม่พอใจให้เกิดขึ้นกับลูกค้าที่ถูกเลือกปฏิบัติแล้ว ซึ่งจะทำให้ลูกค้าหันไปซื้อของจากร้านอื่นและไม่คิดมาซื้อสินค้าจากร้านที่เลือกปฏิบัติต่อตนในครั้งต่อไป อันจะเป็นผลจํานวนลูกค้าลดลงและส่งผลกระทบต่อรายได้ของตนเองในที่สุด ดังนั้นจึงควรรู้จักให้บริการลูกค้าตามลำดับก่อนหลังเพื่อสร้างความประทับใจให้เกิดขึ้นแก่ผู้ที่มาใช้บริการและเป็นการประพุดิตนตามหลักสมานัตตคารมมากยิ่งขึ้น

๕.๓.๒ ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

ผลจากการศึกษาวิจัย เรื่อง การปฏิบัติตามหลักสังคหัตถ์ ๔ ของผู้ประกอบ

อาชีพค้าขาย ตลาดน้ำคลองแห อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ผู้วิจัยเห็นว่า ยังมีข้อที่ควรศึกษาเพิ่มเติมเพื่อความสมบูรณ์พร้อมของเนื้อหาวิจัยเรื่องนี้ จึงมีข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไปดังนี้

๑. ควรศึกษาตัวแปรด้านอื่น ๆ ที่คาดว่า จะสามารถอธิบายระดับการปฏิบัติตามหลักสังคหัตถ์ ๔ ของผู้ประกอบอาชีพค้าขาย ตลาดน้ำคลองแห อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา เช่น จำนวนปีที่เข้ามาค้าขายในตลาดน้ำคลองแห ประเภทของร้านค้าที่ขายในเรือกบที่ค้าขายบริเวณริมตลิ่ง เป็นต้น

๒. ศึกษาวิจัยเรื่องการประพุดิตนตามคุณธรรมข้ออื่น ๆ ที่ผู้ค้าขายควรนำมาใช้ เช่น หลักสัปปุริสธรรมสำหรับผู้ค้าขาย การปฏิบัติตามหลักศีลห้า การปฏิบัติตามหลักทวารวาทธรรม เป็นต้น

๓. ควรจะมีการศึกษาข้อมูลโดยการใช้วิธีการอื่น ๆ นอกจากการใช้แบบสอบถามอย่างเดียว เช่น การสัมภาษณ์ การสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม เป็นต้น

บรรณานุกรม

๑. ภาษาไทย

ข้อมูลปฐมภูมิ

การศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ , กรม. พระไตรปิฎกภาษาไทยฉบับหลวง เล่มที่ ๕, ๑๑, ๑๓, ๑๔, ๒๑ , ๒๒, ๒๓ , ๒๕. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์การศาสนา , ๒๕๒๕.

มหามกุฏราชวิทยาลัย มหาวิทยาลัย . พระไตรปิฎกและอรรถกถาแปล. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหามกุฏราชวิทยาลัย , ๒๕๒๕.

ข้อมูลทุติยภูมิ

๑) หนังสือทั่วไป

กัลยา วานิชบัญชา. สถิติสำหรับงานวิจัย. กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๘.

กิริติ ศรีวิเชียร. จิตวิทยาจริยธรรมและจิตวิทยาภาษา. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๒๔.

ขนิษฐา เทวินทรภักดี. ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับคนพิการ. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมศาสตร์, ๒๕๓๑.

ชัยพร วิชชาวุธ. จริยธรรมตามแนวทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภา, ๒๕๒๒

_____ . คุณธรรมและจริยธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนรุ่นใหม่. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๒๘

ดวงเดือน พันธุมนาวิน. จริยธรรมในสังคมไทยในทรรศนะของนักพฤติกรรมศาสตร์. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์กรมการศาสนา, ๒๕๒๔.

_____ . จิตวิทยาการปลูกฝังวินัยแห่งตน. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๐.

ดวงเดือน พันธุมนาวิน และเพ็ญแข ประจันปัจฉิม. จริยธรรมของเยาวชนไทย. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์การศาสนา, ๒๕๒๐.

ธวัชชัย ชัยจิรฉายากุล. การศึกษาคุณสมบัติของค่านิยมพื้นฐานทางจริยธรรมของคนไทย. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยมหิดล, ๒๕๒๕.

ธานินทร์ ศุภป็จารุ. การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS ครอบคลุมทุกเวอร์ชัน. กรุงเทพมหานคร : บริษัท วี อินเทอร์เน็ต พรินท์ จำกัด, ๒๕๕๐.

- ธีรศักดิ์ อุ๋นอารมณ์เลิศ. เครื่องวิจัยทางการศึกษา : การสร้างและการพัฒนา. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยศิลปากร, ๒๕๔๕.
- ธีระพร อุวรรณโณ. ความรู้พื้นฐานทางศาสนา. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๐.
- นิภา เมธาวิชัย. วิทยาการวิจัย. กรุงเทพมหานคร : สถาบันราชภัฏธนบุรี, ๒๕๔๓.
- บุญชม ศรีสะอาด. วิจัยเบื้องต้น. กรุงเทพมหานคร : สุวีริยาสาส์นการพิมพ์, ๒๕๓๕.
- บุญศรี ชวลิตธำรง. ธรรมโอสธ. กรุงเทพมหานคร : อมรินทร์การพิมพ์, ๒๕๒๕.
- ประกาศรี สีหอำไพ. พื้นฐานการศึกษาทางศาสนาและวัฒนธรรม. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๓.
- ปิ่น มุกกันต์. พุทธวิธีครองใจคน. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์คลังวิทยา, ๒๕๐๖.
- พระเทพดิลก(ระแบบ ฐิตญาโณ). ธรรมปริทรรศน์. พิมพ์ครั้งที่ ๔. กรุงเทพมหานคร : มหามกุฏราชวิทยาลัย, ๒๕๔๔.
- พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต). พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม. พิมพ์ครั้งที่ ๕. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๓.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต). ธรรมบุญชีวิต. พิมพ์ครั้งที่ ๘๐. กรุงเทพมหานคร : บริษัทพิมพ์สวย จำกัด, ๒๕๕๐.
- พระภวนาวิสุทธิคุณ (เสริมชัย ชยมงฺคโล). ตอบปัญหาธรรมปฏิบัติ. กรุงเทพมหานคร : เอช ที พีเพรส, ๒๕๔๒.
- พระราชวรคุณ. ปรัชญากรีก บ่อเกิดภูมิปัญญาตะวันตก. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์สยาม, ๒๕๔๔.
- พุทธทาสภิกขุ. ความแตกต่างระหว่างศีลธรรมกับศาสนา. นนทบุรี : โรงพิมพ์เอกรินทร์, ๒๕๑๔.
- พุทธทาสภิกขุ. พุทธศาสนากับคนรุ่นใหม่และสังคมในอนาคต. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์สุขภาพใจ, ๒๕๒๕.
- ราชบัณฑิตยสถาน. พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.๒๕๔๒. พิมพ์ครั้งที่ ๔. กรุงเทพมหานคร : อักษรเจริญทัศน์, ๒๕๔๓.
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา. กรุงเทพมหานคร : สุวีริยาสาส์น, ๒๕๔๐.
- วศิน อินทสระ. ปัญญาไร้ตนะ. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์บรรณาคาร, ๒๕๒๓.
- สงศรี ชมภูวงศ์. ระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์. นครศรีธรรมราช : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมมาโสกราช, ๒๕๕๒.

_____ การวิจัย. นครศรีธรรมราช : มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช, ๒๕๔๗.

สาโรช บัวศรี. การบริหารงานกิจการนักเรียน .กรุงเทพมหานคร : ประสานมิตร, ๒๕๒๗.

เสริมวิทย์ สุขเมธี. การบริหารกิจการนักเรียน. กรุงเทพมหานคร : วิทยาลัยครูสมเด็จพระเจ้าพระยา,
๒๕๓๑.

อาภากร์ พุกกะมาน. การส่งเสริมจริยธรรมด้วยวิธีการปรับพฤติกรรม. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์
คุรุสภา, ๒๕๔๔.

๒) วิทยานิพนธ์ / สารนิพนธ์ / รายงานการวิจัย

กษิรา เทียนส่องใจ. “การศึกษาวิเคราะห์ห่อภัยทานเพื่อจัดการความขัดแย้งในสังคมไทยปัจจุบัน”,
วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช
วิทยาลัย, ๒๕๕๐.

กัญญาวีร์ ละอองแก้ว. “การปฏิบัติตนตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย
โรงเรียนกัลยาณีศรีธรรมราช อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช”. สารนิพนธ์ศาสตรา
ศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔.

ณัฐวีร์ภัทร์ ดั้นมีผล. “ทัศนคติของนักท่องเที่ยวชาวไทยต่อประสิทธิภาพการบริหารงานบริการของ
ตำรวจท่องเที่ยวตามหลักสังคหวัตถุ ๔”. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิต
วิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๒.

พิทยา สุรินตะ. “การประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการตำรวจ
สังกัดสถานีตำรวจรถไฟนพวงส์ แขวงรองเมือง เขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร”. สาร
นิพนธ์ศาสตราศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย,
๒๕๕๓.

ภูวดล จันทรส. “ความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีต่อการเผยแพร่ความรู้ทางการเกษตรโดยวิธีใช้เทป
บันทึกเสียงผ่านหอกระจายข่าวในจังหวัดนครราชสีมา”. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตร
มหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ๒๕๔๘.

มณีนุช ไพรดี. “การนำหลักสังคหวัตถุ ๔ ไปประยุกต์ใช้เพื่อสร้างความผูกพันต่อองค์กรของ
พนักงาน บริษัทพรอเพอร์ตี้ แคร่ เซอร์วิส(ประเทศไทย) จำกัด (P.C.S.)”. วิทยานิพนธ์พุทธ
ศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย , ๒๕๕๒.

สมศักดิ์ เรืองแก้ว. “การนำหลักสังคหวัตถุ ๔ ไปใช้ในการปฏิบัติงานของสมาชิกอาสาสมัครกู้ภัย
ของมูลนิธิได้เด็กเชียงใหม่ ในเขตอำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช”. สารนิพนธ์
ศาสตราศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, ๒๕๕๒.

สมหมาย บัวจันทร์. “การวิเคราะห์และยกระดับความพึงพอใจในการให้บริการประชาชนตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ของสำนักงานเขตบางแค กรุงเทพมหานคร”. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬารามราชวิทยาลัย, ๒๕๕๑.

โสภณ สวาขาคโต. “ความคิดเห็นของสมาชิกสหกรณ์ต่อการบริหารจัดการสหกรณ์ออมทรัพย์ตำรวจตระเวนชายแดนตามหลักสังคหวัตถุ ๔”. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๒.

๒. ภาษาอังกฤษ

๑) Books

Ben M. Enis. “**The Nature of promotion**” in Marketing Principle Goodyear publishing Company, Inc., California, 1974.

James M. Carman and Kenneth p. Uhl. “**Promotional Systems and personal Selling**” in Marketing : Principle and Method Richard D. Irwin, Inc. Homewood Illinois 1973.

John W. Best & James V. Kahn. “**Research in Education**”. 7th New Delhi : Prentice-Hall of India, 1995.

Kenneth R. David. “**Promotion Policies and decisions**” in Marketing Management. The Ronald Press Company, New York, 1966.

Richard E. Stanley. **Object of Promotion**” in Promotion Prentice – Hall Inc., New Jersey, 1977.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ

๑. นางสุภาภรณ์ สังขชาติ

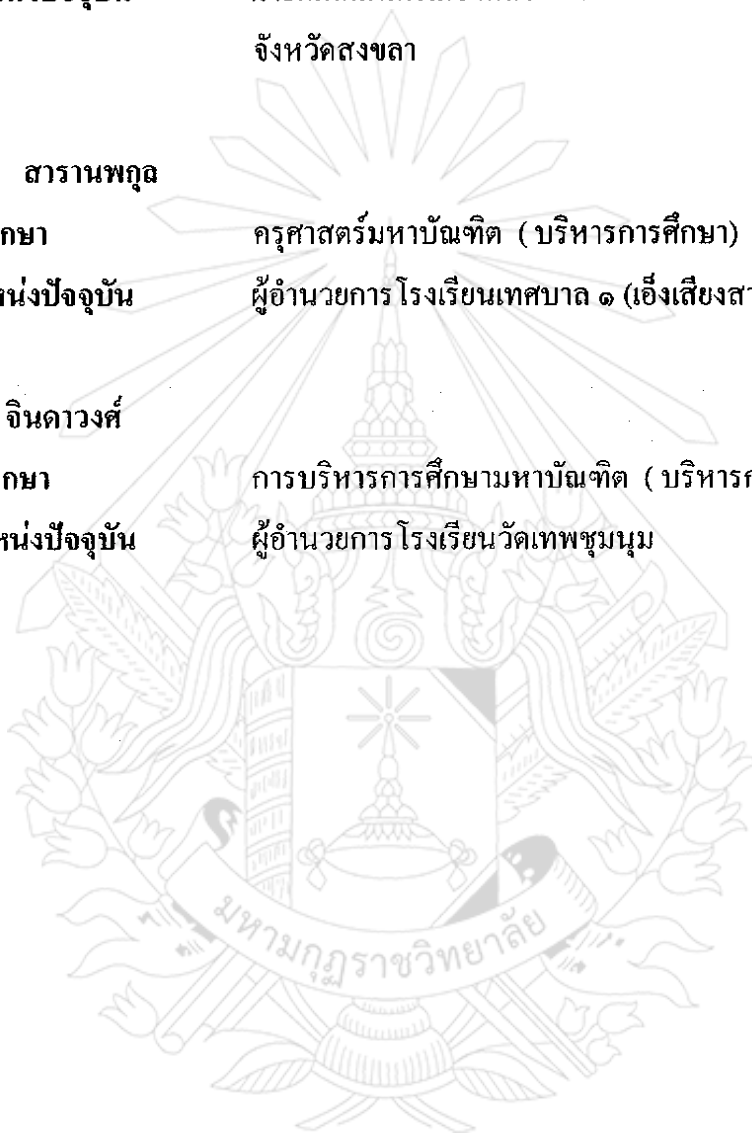
การศึกษา ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต (พัฒนาชุมชน)
ตำแหน่งปัจจุบัน นายกเทศมนตรีเมืองคลองแห อำเภอลำดวน
จังหวัดสงขลา

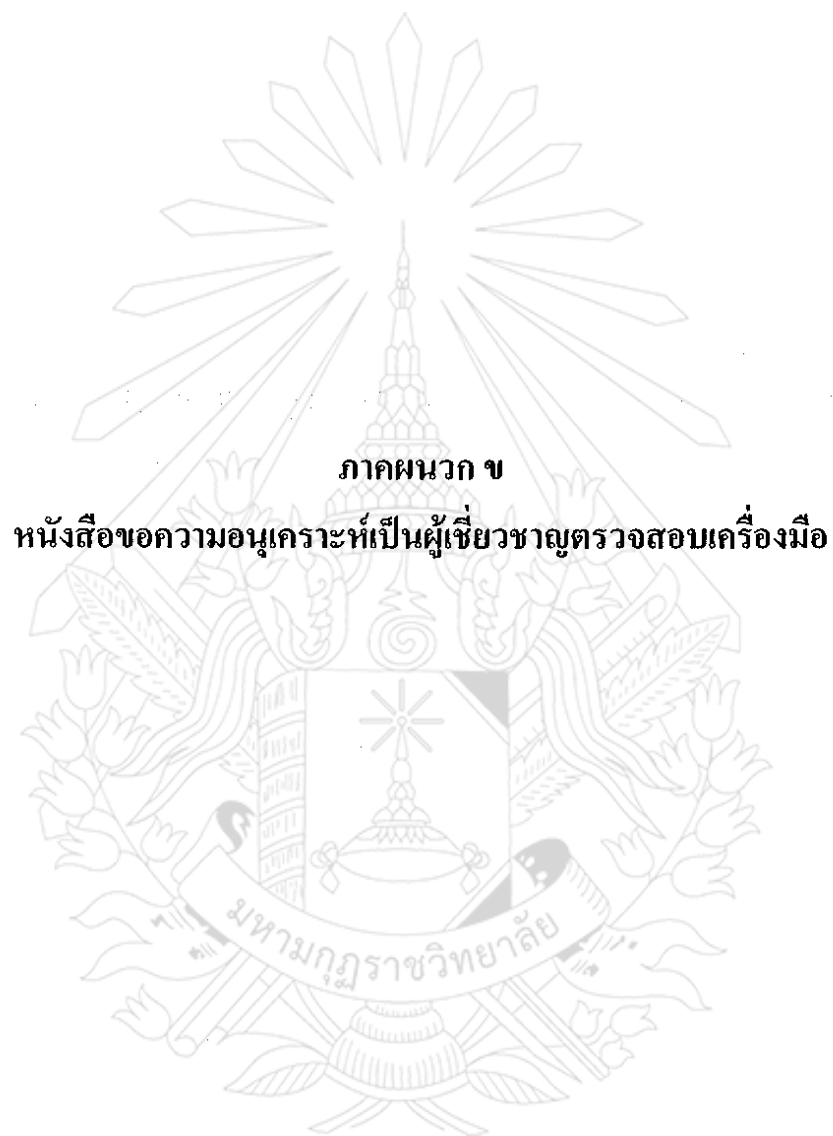
๒. นายวิจิตร สารานพกุล

การศึกษา ครุศาสตรมหาบัณฑิต (บริหารการศึกษา)
ตำแหน่งปัจจุบัน ผู้อำนวยการ โรงเรียนเทศบาล ๑ (เอ็งเสียงสามัคคี)

๓. นายสนธิ จินดาวงศ์

การศึกษา การบริหารการศึกษามหาบัณฑิต (บริหารการศึกษา)
ตำแหน่งปัจจุบัน ผู้อำนวยการ โรงเรียนวัดเทพชุมนุม

ภาคผนวก ข

หนังสือขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ

ที่ ศธ ๖๐๑๔ (๒.๕) ๖๑๘๐

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตศรีธรรมมาโสกราช
ค.นาพร อ.พระพรหม จ.นครศรีธรรมราช
๘๐๐๐๐

๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๔

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

เจริญพร นายศาสตราจารย์ ดร.วิมล ดงแก้ว

- สิ่งที่ส่งมาด้วย - เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย จำนวน ๑ ชุด
- โครงร่างวิทยานิพนธ์/สารนิพนธ์ จำนวน ๑ ชุด

ด้วยพระสมณศักดิ์ เจ้าคุณประทีป นักศึกษาปริญญาโทหลักสูตรศาสนศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาสังคมวิทยา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย กำลังดำเนินการวิจัยเพื่อเสนอเป็น
วิทยานิพนธ์/สารนิพนธ์เรื่อง การปฏิวัติทางสังคมภาคใต้ของชาวมุสลิม
จังหวัดปัตตานี

โดยมี ดร.วิมล ดงแก้ว เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ซึ่งโครงร่างวิทยานิพนธ์/สารนิพนธ์ได้ผ่านการ
พิจารณาและอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์/สารนิพนธ์จากบัณฑิตวิทยาลัยเรียบร้อยแล้ว

ในการนี้จึงขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา โครงสร้างของเครื่องมือที่
นักศึกษาร่างขึ้น ทั้งนี้เพื่อให้การวิจัยมีความถูกต้องและสมบูรณ์ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้และเป็นประโยชน์
ทางวิชาการต่อไป รายละเอียดดังเอกสารที่แนบมาพร้อมนี้

จึงเจริญพรมาเพื่อโปรดให้ความอนุเคราะห์แก่นักศึกษาดังกล่าวและขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอเจริญพร

(พระครูธรรมจักรเจติยาภิบาล, คร.)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยศาสนศาสตร์ศรีธรรมมาโสกราช

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมมาโสกราช

๒๐๑๐๖ ไร่ท่าช้างโพธิ์

๑๔๔

(นางอุบลรัตน์ สิริชาติ)
นางอุบลรัตน์ สิริชาติ

ที่ ศธ ๖๐๑๔ (๒.๕)/๖๑๘๐

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตศรีธรรมมาโสกราช
ค.นาพรุ อ.พระพรหม จ.นครศรีธรรมราช
๘๐๐๐๐

๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๔

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

เจริญพร ผู้อำนวยการ โรงเรียนวัดเทพารักษ์

สิ่งที่ส่งมาด้วย - เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย จำนวน ๑ ชุด

- โครงร่างวิทยานิพนธ์/สารนิพนธ์ จำนวน ๑ ชุด

ด้วย พระสมันต์ กิติ..... นักศึกษาปริญญาโทหลักสูตรศาสนศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาสังคมวิทยา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย กำลังดำเนินการวิจัยเพื่อเสนอเป็น
วิทยานิพนธ์/สารนิพนธ์เรื่อง การปฏิบัติตนตามหลักศีล ๕ ของผู้ประกอบอาชีพ
ค้าขาย อาชีพค้าขายในตลาดสด อำเภอพรหมคีรี จังหวัดนครศรีธรรมราช

โดยมี ดร.สมันต์ กิติ..... เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ซึ่งโครงร่างวิทยานิพนธ์/สารนิพนธ์ได้ผ่านการ
พิจารณาและอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์/สารนิพนธ์จากบัณฑิตวิทยาลัยเรียบร้อยแล้ว

ในการนี้จึงขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา โครงสร้างของเครื่องมือที่
นักศึกษาร่างขึ้น ทั้งนี้เพื่อให้การวิจัยมีความถูกต้องและสมบูรณ์ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้และเป็นประโยชน์
ทางวิชาการต่อไป รายละเอียดดังเอกสารที่แนบมาพร้อมนี้

จึงเจริญพรมมาเพื่อโปรดให้ความอนุเคราะห์แก่นักศึกษาคด้วยและขออนุโมทนาขอบคุณ มา ณ โอกาสนี้

สมันต์ กิติ (พระครูธรรมจักรเจติยาภิบาล,ดร.)
ขอ.โรงเรียนวัดเทพารักษ์
ขอ.ค. ๒๕๕๔ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมมาโสกราช

งานบัณฑิตศึกษา
โทร. ๐๘๖-๒๘๐๖๖๔๔

ที่ ศร ๖๐๑๔ (๒.๕)/๖๑๘๐

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

วิทยาเขตศรีธรรมมาโคกราช

ต.นาพรุ อ.พระพรหม จ.นครศรีธรรมราช

๘๐๐๐๐

เลขที่	๗๓๐
วันที่	17 พ.ค. ๕5
เวลา	10:30 น.

๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๔

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย
 เจริญพร ผู้ชำนาญการใจเรียนกลางมาล ๑ (ตั้ง ตั้งตั้งตั้งตั้งตั้ง)
 สิ่งที่ตั้งมาด้วย - เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย จำนวน ๑ ชุด
 - โครงร่างวิทยานิพนธ์/สารนิพนธ์ จำนวน ๑ ชุด

ด้วยพระสงฆ์ กิตติคุณ นิสิตกษัตริย์วิทยุโทรทัศนศึกษาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต
 สาขาวิชาสังคมวิทยา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ดำรงตำแหน่งการวิจัยเพื่อเสนอเป็น
 วิทยานิพนธ์/สารนิพนธ์เรื่อง การปฏิรูปสถาบันสงฆ์ในประเทศไทย ๕ ๖๐๖ ผู้ประพันธ์
 สักขณ ภาควิชาสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

โดยมีศาสตราจารย์ ดร. สว่าง วัฒนคุณ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ซึ่งโครงร่างวิทยานิพนธ์/สารนิพนธ์ได้ผ่านการ
 พิจารณาและอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์/สารนิพนธ์จากบัณฑิตวิทยาลัยเรียบร้อยแล้ว

ในการนี้จึงขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา โครงสร้างของเครื่องมือที่
 นักศึกษาสร้างขึ้น ทั้งนี้เพื่อให้การวิจัยมีความถูกต้องและสมบูรณ์ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้และเป็นประโยชน์
 ทางวิชาการต่อไป รายละเอียดดังเอกสารที่แนบมาพร้อมนี้

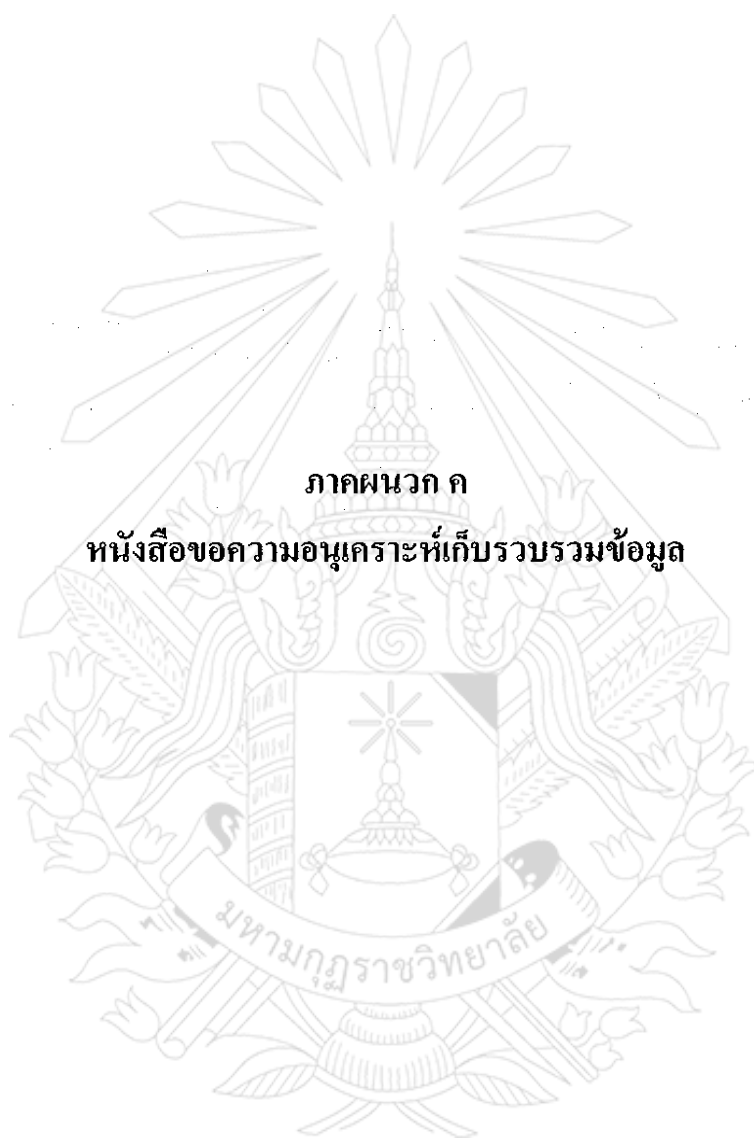
จึงเจริญพรมมาเพื่อ โปรดให้ความอนุเคราะห์แก่นักศึกษาด้วยและขออนุโมทนาขอบคุณ มา ณ โอกาสนี้
 วันที่ ๑๐.๕.๕๕
 - เพื่อไม่รบกวน
 - ทราบสังกัด วิชาสังคมฯ
 ขอพจนานุกรมศัพท์ ๖๐. ๖๕ หรือ
 ศ.ดร.สุเมธ ธรรมสาร ๖๕๕๕
 ขออภัย

ขอเจริญพร

 (พระครูธรรมจักรเจติยาภิบาล,ดร.)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยศาสนศาสตร์ศรีธรรมมาโคกราช
 มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมมาโคกราช

17 พ.ค. ๕๕
 งานบัณฑิตศึกษา
 โทร. ๐๘๖-๒๘๐๖๖๔๔

ภาคผนวก ก

หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูล

ที่ ศธ ๖๐๑๔(๒.๕)/๐๓๔

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
 วิทยาเขตศรีธรรมราช
 ต.นาพรุ อ.พระพรหม จ.นครศรีธรรมราช
 ๘๐๐๐๐

๑๐ มีนาคม ๒๕๕๕

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
 เจริญพร นายกเทศมนตรีเมืองคลองแห
 สิ่งที่มาด้วย ๑. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย จำนวน ชุด

ด้วย พระสมศักดิ์ ชูตกอุบล (อินชัย) นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา
 สังคมวิทยา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย กำลังดำเนินการวิจัยเพื่อเสนอเป็นวิทยานิพนธ์
 เรื่อง การปฏิบัติตนตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ของผู้ประกอบการอาชีพค้าขายตลาดน้ำคลองแห อำเภอหาดใหญ่
 จังหวัดสงขลา (THE PRACTICE OF SANGGAHA VATTHU PRINCIPLES OF MERCHANTS IN KLONG
 HAE FLOATING MARKET, HAT YAI DISTRICT, SONGKHLA PROVINCE) โดยมี ผศ.พิเศษ ดร.สงศรี
 ชมภูวงศ์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา มีความประสงค์ขอเก็บข้อมูลจากหน่วยงานของท่านเพื่อใช้เป็นประโยชน์ในการ
 ศึกษาวิจัย

จึงเจริญพรมมาเพื่อโปรดให้ความอนุเคราะห์แก่นักศึกษาดังกล่าวและขออนุโมทนาขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอเจริญพร

(พระครูธรรมจักรเจติยาภิบาล, ดร.)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยศาสนศาสตร์

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมราช

งานบัณฑิตศึกษา

โทร. ๐-๘๖๒๘-๐๖๖๔-๔, ๐-๘๖๒๗-๔๓๓๔-๔

ภาคผนวก ง

แบบสอบถามและค่า IOC

มหาจุฬาราชวิทยาลัย

แบบสอบถาม**เรื่อง**

**การปฏิบัติตามหลักสังคหัตถุ ๔ ของผู้ประกอบการอาชีพค้าขาย
ตลาดน้ำคลองแห อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา**

คำชี้แจง

๑. แบบสอบถามชุดนี้ จัดทำขึ้นเพื่อการปฏิบัติตามหลักสังคหัตถุ ๔ ของผู้ประกอบการอาชีพค้าขาย ตลาดน้ำคลองแห อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ท่านเป็นบุคคลหนึ่งที่ได้รับเลือกให้เป็นผู้ตอบแบบสอบถาม กรุณาตอบแบบสอบถามตามความเป็นจริงและตอบให้ครบทุกข้อ คำตอบของท่านจะเป็นประโยชน์ในการศึกษาวิจัย และเป็นแนวทางการปฏิบัติตามหลักสังคหัตถุ ๔ ของผู้ประกอบการอาชีพค้าขาย ตลาดน้ำคลองแห อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลาต่อไป

๒. แบบสอบถามชุดนี้ประกอบด้วย ๓ ตอน ดังนี้

ตอนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ ๒ ข้อคำถามเกี่ยวกับการปฏิบัติตามหลักสังคหัตถุ ๔ ของผู้ประกอบการอาชีพค้าขาย ตลาดน้ำคลองแห อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา

ตอนที่ ๓ ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหา และแนวทางการแก้ไขปัญหาการปฏิบัติตามหลักสังคหัตถุ ๔ ของผู้ประกอบการอาชีพค้าขาย ตลาดน้ำคลองแห อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา

เจริญพร ที่ท่านให้ความร่วมมือด้วยดี

พระสมศักดิ์ ฐิตคุโณ

นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาสังคมวิทยา

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมมาโสกราช

ตอนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงช่อง หน้าข้อที่ตรงกับความเป็นจริงของท่าน

๑. เพศ

() ชาย

() หญิง

๒. อายุ

() ๑๕ - ๒๕ ปี

() ๒๖ - ๓๕ ปี

() ๓๖ - ๔๕ ปี

() ๔๕ ปีขึ้นไป

๓. ระดับการศึกษา

() ประถมศึกษา

() มัธยมศึกษา

() ปริญญาตรีขึ้นไป

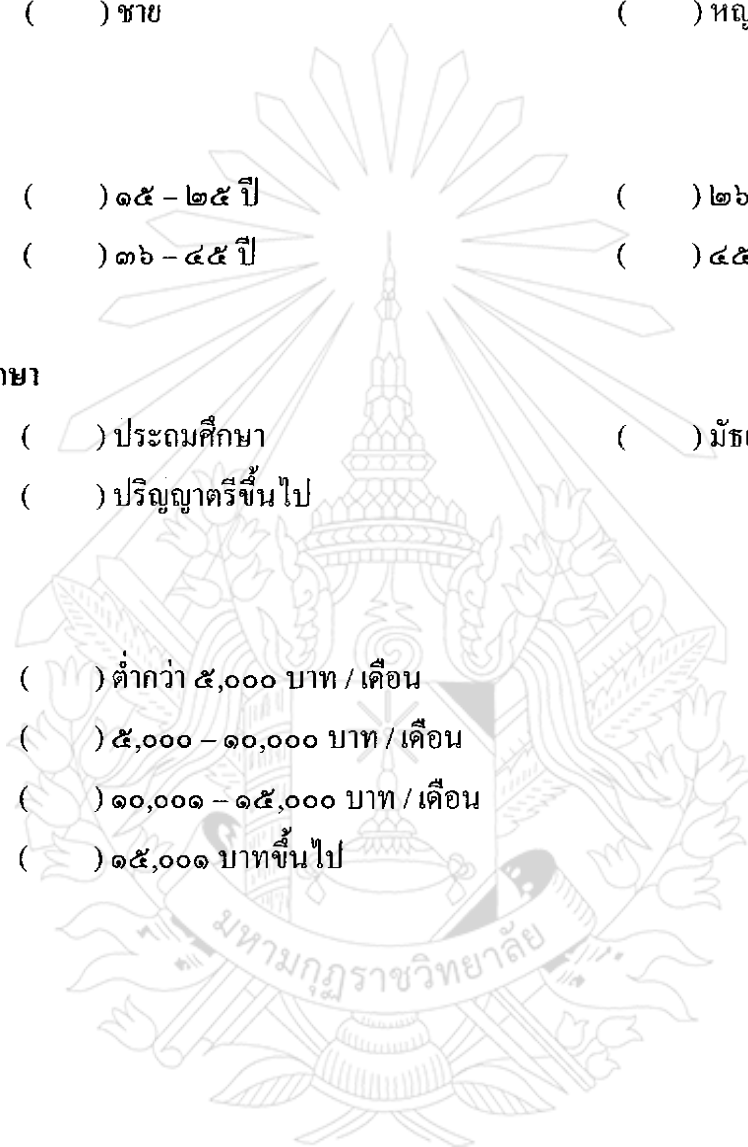
๔. รายได้

() ต่ำกว่า ๕,๐๐๐ บาท / เดือน

() ๕,๐๐๐ - ๑๐,๐๐๐ บาท / เดือน

() ๑๐,๐๐๑ - ๑๕,๐๐๐ บาท / เดือน

() ๑๕,๐๐๑ บาทขึ้นไป

ตอนที่ ๒ การปฏิบัติตนตามหลักสังคหัตถ์ ๔ ของผู้ประกอบการอาชีพค้าขายตลาดน้ำ
คลองแห อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา

คำชี้แจง โปรดกรอกแบบสอบถามและใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความเป็นจริงของ
ท่านมากที่สุดเพียงข้อเดียว

ข้อที่	การปฏิบัติตนตามหลักสังคหัตถ์ ๔	ระดับความพึงพอใจ				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
๑.	ด้านทาน ท่านได้จัดสิ่งอำนวยความสะดวกแก่ลูกค้าที่มา ซื้อและบริโภคสินค้าในตลาดน้ำคลองแห เช่น ที่นั่งพักรอ, ห้องน้ำที่สะอาด บ่อย เพียงใด					
๒.	ท่านมีการช่วยเหลือให้คำปรึกษาแนะนำแก่ ลูกค้าผู้มาซื้อและบริโภคสินค้าในตลาดน้ำ คลองแห บ่อยเพียงใด					
๓.	ท่านได้มีป้ายชื่อสินค้า ราคาสินค้า และป้าย บริการต่างๆ เช่น ป้ายบอกทางไปสุขา, ไปห้อง ละหมาดฯ ไว้ชัดเจน บ่อยเพียงใด					
๔.	ท่าน มีความตั้งใจและเอาใจใส่ในบริการด้วย ความถูกต้องรวดเร็วและทันต่อเวลา บ่อย เพียงใด					
๕.	ท่าน มีอารมณ์ดีตลอดเวลาต่อลูกค้า บ่อย เพียงใด					
๖.	ด้านปิยวาจา ท่านทักทายและพูดจากับลูกค้าด้วยถ้อยคำที่ ไพเราะอ่อนหวานน่าฟัง บ่อยเพียงใด					
๗.	ท่านยิ้มแย้มแจ่มใสและพูดจาด้วยความจริงใจ ไม่มีเสแสร้ง บ่อยเพียงใด					

ข้อที่	การปฏิบัติตามหลักสังคหัตถ์ ๔	ระดับความพึงพอใจ				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
๘.	ท่านพูดให้คำแนะนำด้วยถ้อยคำ นุ่มนวล และสุภาพ บ่อยเพียงใด					
๙.	ท่านพูดชี้แจงให้ผู้รับบริการเข้าใจในการให้บริการด้วยความสุภาพอ่อนน้อม บ่อยเพียงใด					
๑๐.	ท่านไม่ใช่ถ้อยคำที่ทำให้ลูกค้ารู้สึกสะเทือนใจน้อยใจ หรือคับแค้นใจ บ่อยเพียงใด					
๑๑.	ท่านไม่ใช่วาจาซึ่งแสดงอาการที่ไม่พอใจต่อลูกค้าที่มาซื้อหรือบริโภคสินค้า บ่อยเพียงใด					
๑๒.	ท่านใช้คำพูดเป็นกันเองกับลูกค้าที่เข้ามาซื้อหรือบริโภคสินค้า บ่อยเพียงใด					
๑๓.	ด้านอัตถจริยา ท่านให้ความช่วยเหลือแก่ลูกค้าทุกคนด้วยความเอื้อเฟื้อ เหมาะสมกับลักษณะกับงานขายและบริการที่ต้องการ บ่อยเพียงใด					
๑๔.	ท่านไม่นิ่งดูคายนเมื่อลูกค้าต้องการความช่วยเหลือ บ่อยเพียงใด					
๑๕.	ท่านมีความเต็มใจที่จะให้บริการแก่ลูกค้าอย่างสุดความสามารถ บ่อยเพียงใด					
๑๖.	ท่านคอยดูแลเอาใจใส่ต่อการให้บริการแก่ลูกค้าตลอดเวลา บ่อยเพียงใด					
๑๗.	ท่านมีความพึงพอใจเมื่อได้ช่วยเหลือหรือให้การบริการแก่ลูกค้า บ่อยเพียงใด					
๑๘.	ท่านมีความกระตือรือร้นที่จะช่วยเหลือลูกค้าทุกครั้งที่มีโอกาส บ่อยเพียงใด					

ข้อที่	การปฏิบัติตามหลักสังคหวัตถุ ๔	ระดับความพึงพอใจ				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
๑๙.	ท่านให้บริการแก่ผู้พิการ คนชรา และหญิงมีครรภ์ตามความเหมาะสม บ่อยเพียงใด					
๒๐.	ท่านรักษาความสะอาดตลาดน้ำอย่างเต็มที่ บ่อยเพียงใด					
๒๑.	ท่านมีอัธยาศัยที่ดีต่อลูกค้าทุกครั้ง บ่อยเพียงใด					
๒๒.	ด้านสมานัตตตา ท่านแต่งกายด้วยชุดที่สวยงาม สะอาดเรียบร้อย และเหมาะสมตามระเบียบข้อตกลงของตลาดน้ำคลองแห บ่อยเพียงใด					
๒๓.	ท่านปฏิบัติตนกับลูกค้าที่มาซื้อหรือบริโภคสินค้าทุกคนอย่างเสมอต้นเสมอปลาย บ่อยเพียงใด					
๒๔.	ท่านให้บริการด้วยความสะดวกเป็นกันเอง มีอัธยาศัยไมตรี ทำให้เกิดความเลื่อมใสศรัทธา บ่อยเพียงใด					
๒๕.	ท่านให้บริการแก่ลูกค้าผู้มาใช้บริการทุกคนอย่างเสมอภาคและเท่าเทียมกันโดยไม่มีการเลือกปฏิบัติ บ่อยเพียงใด					
๒๖.	ท่านมีการตั้งระเบียบในการซื้อหรือบริโภคต่อลูกค้าเพื่อให้ลูกค้าได้รับความสะดวกรวดเร็ว และเป็นธรรมเช่น การต่อแถวซื้อสินค้าและบริการ บ่อยเพียงใด					
๒๗.	ท่านให้บริการด้วยความยืดหยุ่นเพื่อตอบสนองความต้องการของลูกค้าที่เข้ามาซื้อหรือบริโภคสินค้า บ่อยเพียงใด					

ข้อที่	การปฏิบัติตามหลักสังคหวัตถุ ๔	ระดับความพึงพอใจ				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
๒๘.	ท่านมีการให้บริการต่างๆ แบบเบ็ดเสร็จในชั้นตอนเดียว ปฏิบัติตนสม่ำเสมอต่อลูกค้าทุกคน บ่อยเพียงใด					

ตอนที่ ๓ ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหา และแนวทางการแก้ไขปัญหาการปฏิบัติตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ของผู้ประกอบการอาชีพค้าขาย ตลาดน้ำคลองแห อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา

ปัญหา	ข้อเสนอแนะและแนวทางแก้ไขปัญหา
หลักสังคหวัตถุ ๔ ๑. ด้านทาน	หลักสังคหวัตถุ ๔ ๑. ด้านทาน
-----	-----
-----	-----
-----	-----
-----	-----
๒. ด้านปิยวาจา	๒. ด้านปิยวาจา
-----	-----
-----	-----
-----	-----
-----	-----
๓. ด้านอัตถจริยา	๓. ด้านอัตถจริยา
-----	-----
-----	-----
-----	-----
-----	-----
๔. ด้านสมานัตตตา	๔. ด้านสมานัตตตา
-----	-----
-----	-----
-----	-----
-----	-----

ขออนุโมทนาขอบคุณทุกท่านที่ให้ความร่วมมือตอบแบบสอบถาม

จากการหาคุณภาพเครื่องมือการวิจัยโดยวิธีการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง

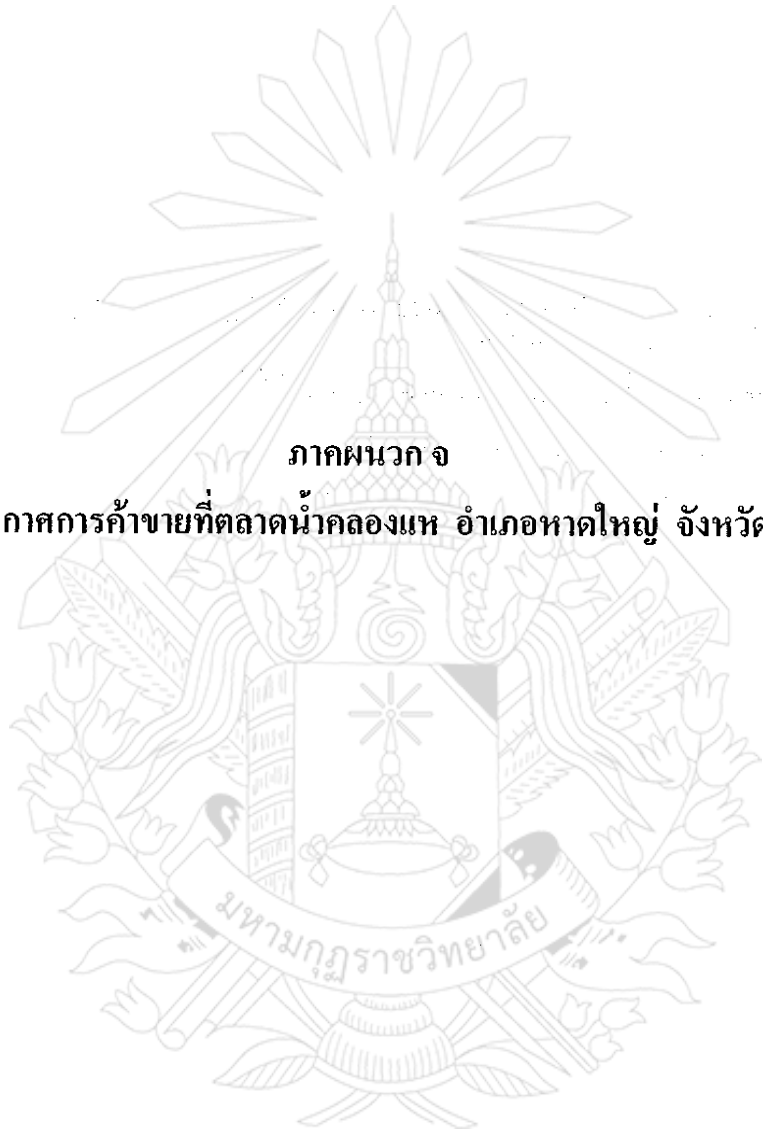
(IOC : Index of Congruency)

จากผู้เชี่ยวชาญผู้ตรวจสอบเครื่องมือวิจัยจำนวน ๓ ท่าน

ข้อคำถาม	คะแนนการตรวจสอบ				
	คนที่ ๑	คนที่ ๒	คนที่ ๓	IOC	การ แปลผล
๑. ด้านทาน ท่านได้จัดสิ่งอำนวยความสะดวกแก่ลูกค้า ที่มาซื้อและบริโภคสินค้าในตลาดน้ำ คลองแห เช่น ที่จอดรถ,ที่นั่งพักรอ,ห้องน้ำ ที่สะอาด	+๑	+๑	+๑	๑	สอดคล้อง
๒. ท่านมีการช่วยเหลือให้คำปรึกษาแนะนำ แก่ลูกค้าผู้มาซื้อและบริโภคสินค้าในตลาด น้ำคลองแห	+๑	+๑	+๑	๑	สอดคล้อง
๓. ท่านได้มีป้ายชื่อสินค้า ราคาสินค้า และ ป้ายบริการต่างๆ เช่น ป้ายบอกทางไปสุขา ,ไปห้องละหมาดๆ ไร่ชดเจน	+๑	+๑	+๑	๑	สอดคล้อง
๔. ท่านมีความตั้งใจและเอาใจใส่ในบริการ ด้วยความถูกต้องรวดเร็วและทันต่อเวลา	+๑	+๑	+๑	๑	สอดคล้อง
๕. ท่านมีอารมณ์ดีตลอดเวลาต่อลูกค้า	+๑	+๑	+๑	๑	สอดคล้อง
๖. ด้านปียวาจา ท่านทักทายและพูดจากับลูกค้าด้วยถ้อยคำ ที่ไพเราะอ่อนหวานน่าฟัง	+๑	+๑	+๑	๑	สอดคล้อง
๗. ท่านยิ้มแย้มแจ่มใสและพูดจาด้วยความ จริงใจ ไม่มีเสแสร้ง	+๑	+๑	+๑	๑	สอดคล้อง
๘. ท่านพูดให้คำแนะนำด้วยถ้อยคำ นุ่มนวล และสุภาพ	+๑	+๑	+๑	๑	สอดคล้อง

ข้อคำถาม		คะแนนการตรวจสอบ				
		คนที่ ๑	คนที่ ๒	คนที่ ๓	IOC	การ แปลผล
๘.	ท่านพุดชี้แจงให้ผู้รับบริการเข้าใจในการให้บริการด้วยความสุภาพอ่อนน้อม	+๑	+๑	+๑	๑	สอดคล้อง
๑๐.	ท่านไม่ใช้ถ้อยคำที่ทำให้ลูกค้ารู้สึกสะเทือนใจ น้อยใจ หรือคับแค้นใจ	+๑	+๑	+๑	๑	สอดคล้อง
๑๑.	ท่านไม่ใช้วาจาซึ่งแสดงอาการที่ไม่พอใจต่อลูกค้าที่มาซื้อหรือบริโภคนสินค้า	+๑	+๑	+๑	๑	สอดคล้อง
๑๒.	ท่านใช้คำพูดเป็นกันเองกับลูกค้าที่เข้ามาซื้อหรือบริโภคนสินค้า	+๑	+๑	+๑	๑	สอดคล้อง
๑๓.	ด้านอัตถจริยา ท่านให้ความช่วยเหลือแก่ลูกค้าทุกคนด้วยความเอื้อเฟื้อ เหมาะสมกับลักษณะกับงานขายและบริการที่ต้องการ	+๑	+๑	+๑	๑	สอดคล้อง
๑๔.	ท่านไม่นิ่งดูเฉยเมื่อลูกค้าต้องการความช่วยเหลือ	+๑	+๑	+๑	๑	สอดคล้อง
๑๕.	ท่านมีความเต็มใจที่จะให้บริการแก่ลูกค้าอย่างสุดความสามารถ	+๑	+๑	+๑	๑	สอดคล้อง
๑๖.	ท่านคอยดูแลเอาใจใส่ต่อการให้บริการแก่ลูกค้าตลอดเวลา	+๑	+๑	+๑	๑	สอดคล้อง
๑๗.	ท่านมีความพึงพอใจเมื่อได้ช่วยเหลือหรือให้การบริการแก่ลูกค้า	+๑	+๑	+๑	๑	สอดคล้อง
๑๘.	ท่านมีความกระตือรือร้นที่จะช่วยเหลือลูกค้าทุกครั้งที่มีโอกาส	+๑	+๑	+๑	๑	สอดคล้อง
๑๙.	ท่านให้บริการแก่ผู้พิการ คนชรา และหญิงมีครรภ์ตามความเหมาะสม	+๑	+๑	+๑	๑	สอดคล้อง
๒๐.	ท่านรักษาความสะอาดตลาดน้ำอย่างเต็มที่	+๑	+๑	+๑	๑	สอดคล้อง
๒๑.	ท่านมีธรรมาศยที่ดีต่อลูกค้าทุกครั้ง	+๑	+๑	+๑	๑	สอดคล้อง

ข้อคำถาม		คะแนนการตรวจสอบ				
		คนที่ ๑	คนที่ ๒	คนที่ ๓	IOC	การ แปลผล
๒๒.	ด้านสมานัตตคา ท่านแต่งกายด้วยชุดที่สุภาพ สะอาด เรียบร้อยและเหมาะสมตามระเบียบ ข้อตกลงของตลาดน้ำคลองแห	+๑	+๑	+๑	๑	สอดคล้อง
๒๓.	ท่านปฏิบัติตนกับลูกค้าที่มาซื้อหรือ บริโภคสินค้าทุกคนอย่างเสมอต้นเสมอ ปลาย	+๑	+๑	+๑	๑	สอดคล้อง
๒๔.	ท่านให้บริการด้วยความสะดวกเป็น กันเอง มีอัธยาศัยไมตรี ทำให้เกิดความ เลื่อมใสศรัทธา	+๑	+๑	+๑	๑	สอดคล้อง
๒๕.	ท่านให้บริการแก่ลูกค้าผู้มาใช้บริการทุก คนอย่างเสมอภาคและเท่าเทียมกัน โดยไม่ มีการเลือกปฏิบัติ	+๑	+๑	+๑	๑	สอดคล้อง
๒๖.	ท่านมีการตั้งระเบียบในการซื้อหรือ บริโภคต่อลูกค้าเพื่อให้ลูกค้าได้รับความ สะดวกรวดเร็วและเป็นธรรมเช่น การต่อ แถวซื้อสินค้าและบริการ	+๑	+๑	+๑	๑	สอดคล้อง
๒๗.	ท่านให้บริการด้วยความยืดหยุ่นเพื่อ ตอบสนองความต้องการของลูกค้าที่เข้ามา ซื้อหรือบริโภคสินค้า	+๑	+๑	+๑	๑	สอดคล้อง
๒๘.	ท่านมีการให้บริการต่างๆ แบบเบ็ดเสร็จ ในขั้นตอนเดียว ปฏิบัติตนสม่ำเสมอต่อ ลูกค้าทุกคน	+๑	+๑	+๑	๑	สอดคล้อง

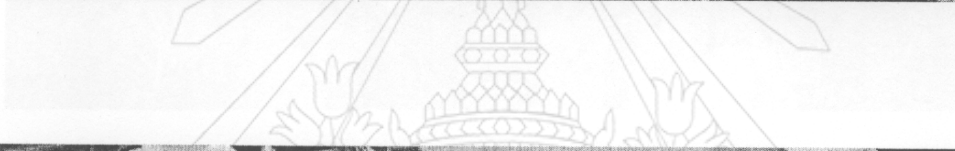

ภาคผนวก จ

บรรยายการค้าขายที่ตลาดน้ำคลองแห อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา

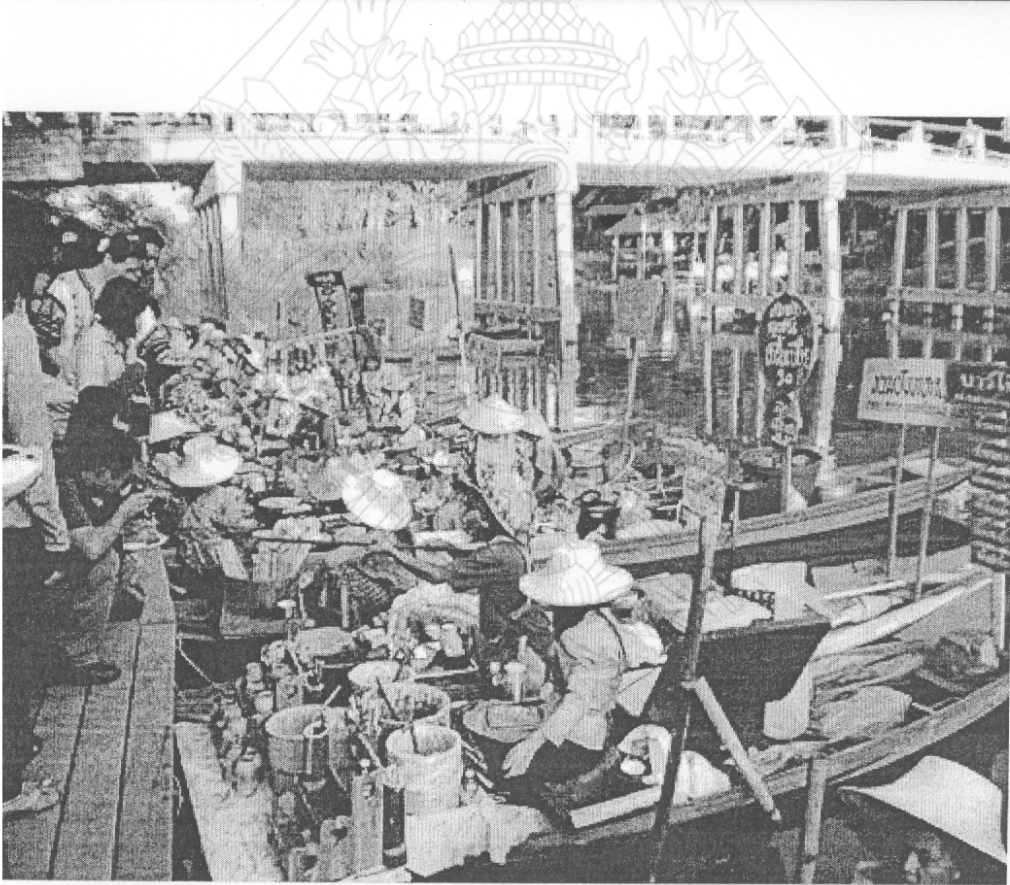
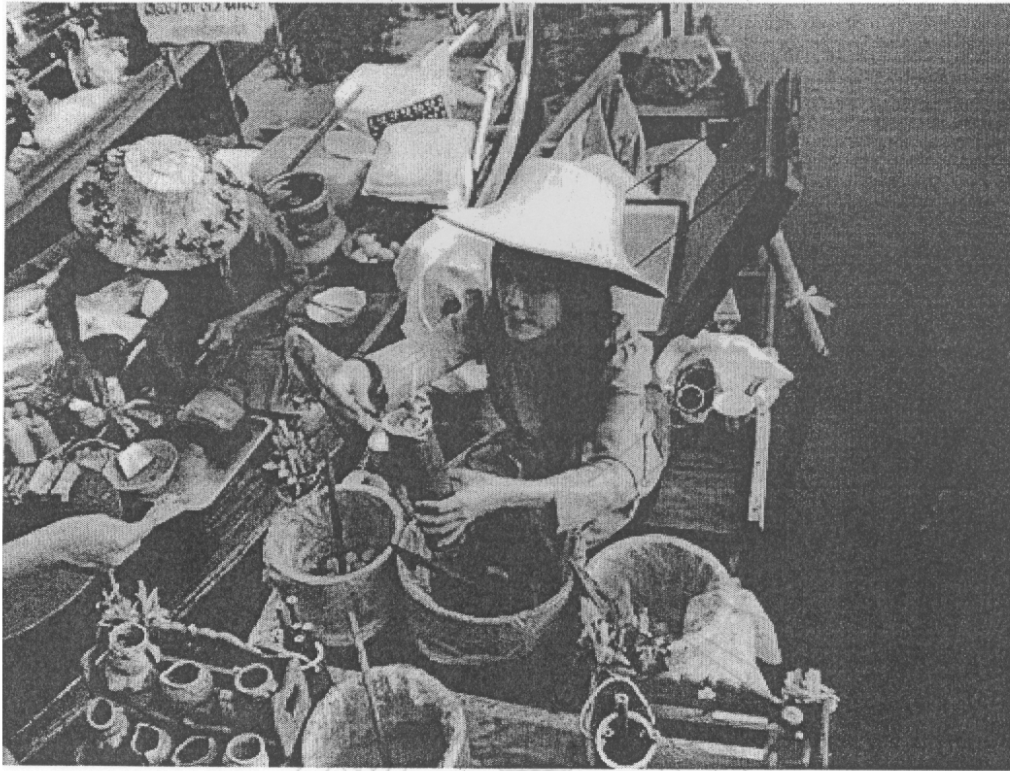

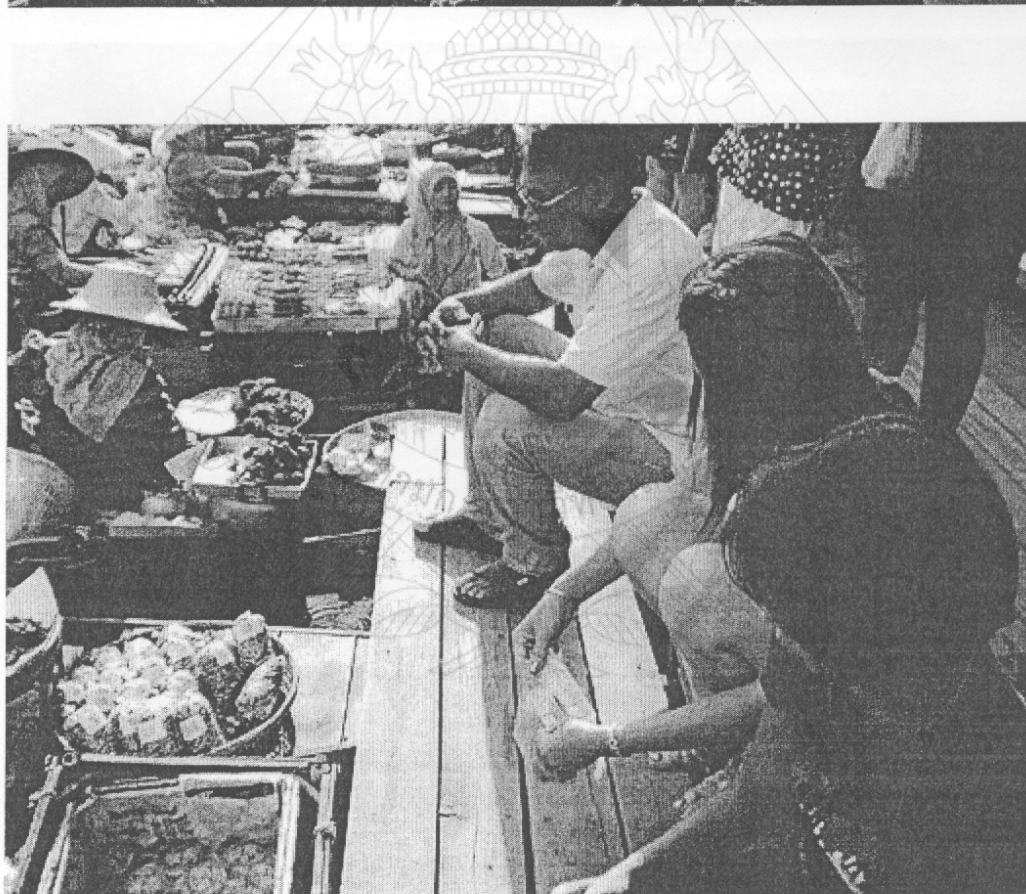

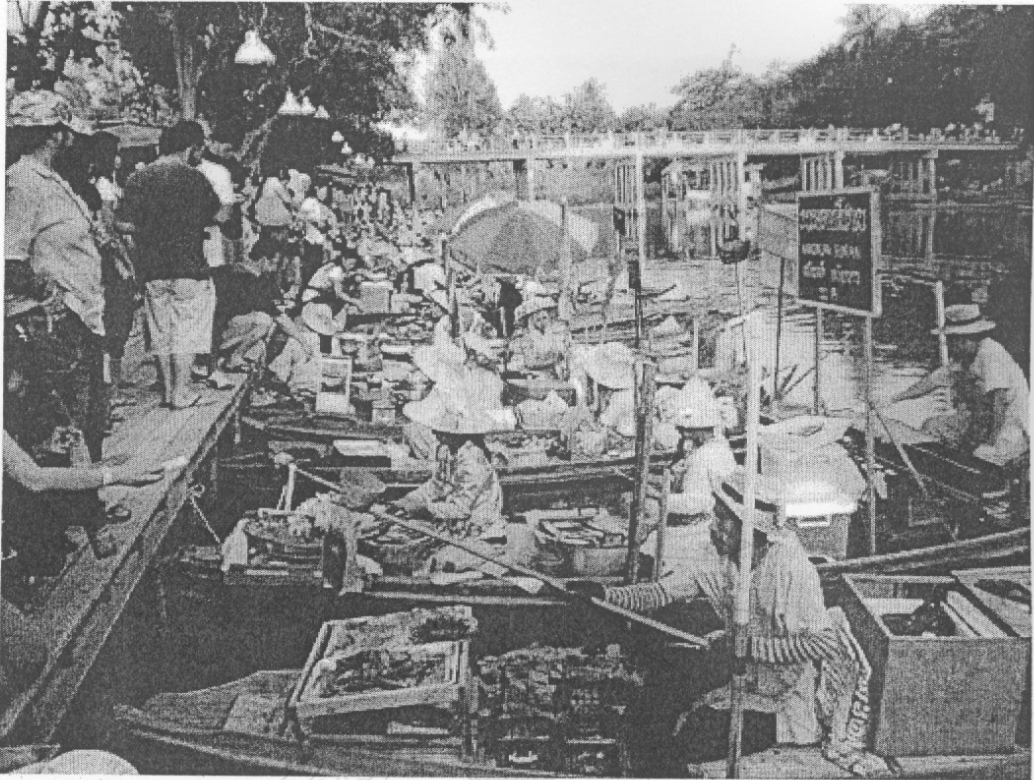

โรงเรียนมัธยมศึกษาประจำจังหวัดนนทบุรี
 วิทยาลัยมัธยมศึกษาประจำจังหวัดนนทบุรี
 วิทยาลัยมัธยมศึกษาประจำจังหวัดนนทบุรี

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ - นามสกุล : พระสมศักดิ์ ฐิตคุโณ (อินชัย)
วัน/เดือน/ปีเกิด : วันที่ ๒๒ ตุลาคม พ.ศ.๒๕๐๑
สถานที่อยู่ปัจจุบัน : ๑๒๓ หมู่ ๕ วัดคลองแห ตำบลคลองแห อำเภอหาดใหญ่
จังหวัดสงขลา

การศึกษา

พ.ศ. ๒๕๓๕ : ปริญญาตรี ศึกษาศาสตร์บัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

ตำแหน่ง/สถานที่ทำงาน

พ.ศ.๒๕๕๒ - ปัจจุบัน : พระวิทยากร โรงเรียนเทศบาล๑ (เอ็งเสียงสามัคคี)
อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา

สิ่งพิมพ์นี้เป็นสมบัติของห้องสมุด มจร.
ผู้ใดพบอยู่ในที่อื่นไม่สมควร
ไปรคนำมาส่งที่แผนกห้องสมุดด้วย ขอขอบคุณ